

ДЪГЛАС КЕНЕДИ

МИРАЖ

Превод от английски: Надя Баева, 2017

chitanka.info

Отново за Кристин

*Издуйте платната, другари
мои угнетени;*

*и нека хоризонтът отвсякъде се
наклони.*

*Най-лошото знаете: душите ви
са пленени,*

*ценностите замъглени, в
сърцата празнота битува.*

*Животът ви дотук е църква в
руини.*

*Но оставете се на вашата
отрова да ви излекува.*

*Луис
Макнийс,
„Thalassa“*

1

Първите утринни лъчи. Нямах представа къде съм.

Небето отвън — не беше ли заоблена ротонда със загатнато синьо? Светът все още бе замъглен по краищата. Опитах се да сглобя детайлите на местонахождението си, точните географски координати. Да извикам зараждаща се яснота. Или поне няколко основни факта.

Като например:

Бях в самолет. Самолет, летял цяла нощ над Атлантическия океан. Самолет, насочен към ъгъл на Северна Африка, към страна, която на картата прилича на кепе, нахлупено върху континента. Според монитора за статус на полета върху екрана на облегалката до дестилацията ни отпред все още оставаха седемдесет и три минути или осемстотин четиридесет и два километра (отивах в свят, където в сила бе метричната система). Това пътуване не беше моя идея. По-скоро се бях поддала на романтичната съблазън на мъж, чието дълго (по-точно сто деветдесет и три сантиметра) тяло бе сгушено на мъничката седалка до моята. Средна седалка в този филм на ужасите, наричащ се самолет. Без пространство да опънеш крака, да се поразмърдаш, запълнени докрай места, поне шест пищящи бебета, съпрузи, съскащи си на арабски в неспирна разправия, лоша вентилация, лош климатик, едновременно висене пред тоалетната след сервираната ни храна с вкус на пластмаса, воня на колективната ни нощна пот, изпълваща тази душегубка. Слава богу, че подсетих Пол да си вземе своя зопиклон. Тези хапчета могат да те приспят и при най-невъзможните обстоятелства. Загърбих резервите си към фармацевтични продукти и му поисках едно, с което си спечелих три часа сън сред този кошмарен затвор във висините.

Пол. Моят съпруг. Женени сме отскоро — едва от три години. Истината е, че се обичаме. Изпитваме страст един към друг. Често си повтаряме какъв невероятен шанс сме имали да се намерим. И аз го вярвам искрено. Той е точният мъж за мен. Също както в деня, преди да легализираме връзката си и да се обречем един на друг до края на

живота си, и сега безмълвно се убеждавах, че бих могла да променя някои от смущаващите склонности на Пол; че с времето нещата ще се оправят и стабилизируют. Особено след като вече правим опити да станем родители.

Неочаквано Пол започна да бърбри насън и неразбираемите звуци взеха да стават все по-силни. Когато неспокойното му бълнуване събуди съседа ни — възрастен мъж, спящ с очила с потъмнени сиви стъкла — докоснах ръката на Пол и се опитах да го изтръгна от кошмара му. Едва след още няколко притеснителни вика той стреснато отвори очи и ме погледна, сякаш нямаше представа коя съм.

— Какво... къде... аз не съм...

Тревогата в разширените му очи бе изместена от детинско объркване.

— Изгубен ли съм?

— Не си — отвърнах и улових ръката му. — Само сънуваше нещо лошо.

— Къде сме?

— Във въздуха.

— И къде отиваме?

— В Казабланка.

Тази информация като че го изненада.

— И защо правим това, Робин?

Целунах го по устните и предложих възможен отговор.

— Заради приключението?

2

Съдбата е вплетена в музиката на случайността. Неочаквана среща, импулсивно решение... и ето че съдбата поема със своя собствена интригуваща инерция.

Съдбата ни доведе в Казабланка.

Вече светеше надписът „Затегнете коланите“. Масичките бяха прибрани, облегалките — изправени. Промяната в налягането на салона създаваше хаос в ушите на бебетата наоколо. Две от майките със забулени лица неуспешно се опитваха да успокоят децата си. Едно от малчуганчетата се взираше ококорено в скритото от фередже лице пред себе си и паниката му растеше. Представете си какво е да не можеш да зърнеш лицето на майка си на публично място. У дома то е на показ, а във външния свят през тесните цепки само очите и устните ѝ се виждат, и то едва-едва. За едно пеленаче, събудено от промяната на налягането, това би било поредната причина да реве гръмко.

— Сладурчета — прошепна Пол и извъртя очи в гримаса.

Преплетох пръсти с неговите и казах:

— Още няколко минути и сме на земята.

Колко ми се иска наше собствено сладурче да седи редом до нас.

Пол внезапно ме прегърна през раменете и попита:

— Още ли съм твоят любим?

Стиснах ръката му по-силно, като знаех как жадува да бъде окуражаван.

— Разбира се, че си.

В момента, щом влезе в кабинета ми преди три години, вече знаех, че това е любов от пръв поглед. *Coup de foudre*, както го наричат французите. Завладяващото мигновено усещане, че си срещнал любовта на живота си, единствения човек, който ще промени цялата ти траектория, защото знаеш...

Какво по-точно?

От любов ли бе изпадането ми в този унес? Във всеки случай така си бях мислила тогава.

Нека го кажа по друг начин. Честно.

Влюбих се в Пол Люън мигновено. Както ми каза по-късно, за своя голяма изненада той също изпитал „коренна промяна в житейската си мотивация“ при влизането си в кабинета ми.

Подобна фраза е толкова типична за Пол. Умира си за витиевати изрази, нещо, което продължава да ме умилява, стига да не преиграва твърде много. Навикът му е любопитен противовес на съдържаните и силно контролирани графични рисунки, с които някога си бе създал име на художник. Този му талант, макар и напоследък помрачен от съмнения в себе си, все още не престава да ме смайва.

И тъй, Пол също се влюбил от пръв поглед — в жената, при която бе пратен за съдействие по уреждане на обърканите си финансови дела.

Точно така, аз съм счетоводител. Работя с цифри. Аз съм бариерата между вас и приятелчетата от данъчната служба.

Обикновено счетоводителите заедно със зъболекарите влизат в групата на упражняващите професия, която тайно презират. Но аз познавам доста експерт-счетоводители и повечето от тях — от редовите деловодители до големите клечки в корпорациите — много си харесват работата.

Аз във всеки случай си я харесвам — и това ви го казва човек, който се ориентира към тази професия чак след трийсетте. Никой не тръби в детството си: „Искам да стана счетоводител“. Все едно да шофираш по широк път и после да се влееш в лента, където скоростта е равномерна и монотонна. Но с изненада откриваш, че в това има притегателна сила, уникално усещане за човешка съдба. Парите са онзи разлом, около който танцуваме пирует. Покажете ми общия цифров израз на човека и мога да ви нарисувам портрета му с всички сложни детайли — неговите мечти и стремления, неговите демони и страхове.

— Какво ти казват за мен финансовите ми документи? — попита ме Пол.

Каква прямота. Несъмнено се долавяше нотка на флирт в нея, макар че когато ми постави въпроса, все още беше само евентуален бъдещ клиент с тежко запуснати сметки. Данъчните проблеми на Пол бяха значителни, но не непреодолими. Заплатата му в държавния университет беше автоматично облагана и той получаваше чистата

сума. Бъркотията идеше от продажбите на творбите му, защото често му бе плащано в брой за тях, а на него не му бе идвало наум да внася данъци върху печалбата. Годишните приходи бяха скромни — приблизително около петнайсет хиляди долара, но простиращи се в десетгодишен период, дължимите данъци представляваха немалка сума и бдителен данъчен инспектор сега ги искаше декларирани и платени. На Пол му бе направена ревизия и дребният местен счетоводител, който му движил нещата през последното десетилетие, хукнал уплашен презглава, щом данъчният почукал на вратата му. Обяснил на клиента си, че му трябва някой, който да е опитен в преговорите с данъчната служба. И препоръчал мен.

Ала финансовите проблеми на Пол не се ограничаваха просто до необявени приходи. Навиците му на харчене го бяха довели до тежки парични затруднения. Виното и книгите бяха основните му пороци. Част от мен тайничко се възхищаваше на човек с тъй невъзмутим подход към живота, че беше способен, докато електрическата компания го преследваше за неплатена тримесечна сметка, да похарчи сто осемдесет и пет долара за бутилка „Померол“, реколта 1989 година. Също така избираше най-фин въглен и графити френско производство за офортите си. Само тези материали му струваха шест хиляди долара годишно. Когато ходеше на почивка в Южна Франция, макар да отсядаше в бунгалото за гости на приятел край средновековното село Ез, което не му струваше нищо, пръскаше по десет бона за разни гастрономически глезотии.

Така че първото ми впечатление от Пол Люън беше за човек, който за разлика от нас, останалите, някак бе успял да избегне капана на ежедневието с неговото работно време и еднообразие. А аз открай време исках да се влюбя в творец.

Често сме привлечани от черти, свършено противоположни на природата ни.

Дали бях зърнала у Пол — този тънък и висок като върлина художник с дълга побеляла коса, с неговото обичайно облекло от черно кожено яке, черни дънки, черен суитшърт и високи маратонки „Конвърс“ — шанс за промяна, изход от монотонността, обхванала в такава голяма степен живота ми?

По време на първата ни делова среща Пол се пошегува, че финансовите му дела приличали на картина на Джаксън Полък, после

заяви, че бил живото възплъщение на френската дума *bordelique*. Когато си отиде, я потърсих в речника и открих, че означава „като бардак“ и „разпилян“. Другото, което ме впечатли, бе как едва ли не се извиняваше за своите „финансови абсурди“ и обяви, че му бил нужен някой „да ме вземе в ръце и да ме превърне в нормално функциониращ възрастен“.

— Книжата ще ми кажат всичко — уверих го.

А книгата ми казаха, че Пол Люън е натрупал сериозен дълг. Бях директна с него.

— Обичате да си доставяте удоволствия. Факт е, че приходът ви от държавния университет ви оставя след удържа на щатските и федералните данъци с около петдесет хиляди годишно, с които да живеете. Къщата ви е ипотekiрана два пъти. Дължите данъци на стойност шейсет хиляди плюс глоби, ако данъчните власти решат да са строги. И тъй като практически нямате спестявания...

— С други думи, ми казвате, че съм ходеща катастрофа.

Изрече го широко усмихнат, весел като палав юноша, признаващ неразумното си поведение и потребността си да забърква каши. Познавах тази усмивка: баща ми бе изтъкан от чар и духовитост и пълна неспособност да посреща разходи. Беше, най-общо казано, предприемач, но истината бе, че не можеше да се задържи на никоя служба, все разчиташе на поредната далавера за бързо забогатяване и принуди мен и мама да се местим пет пъти в юношеските ми години в търсене на следващия директорски пост, на следващата бизнес схема, с която окончателно щеше да ни стане „широко около врата“ (често използван от него израз). Ала този прелом в живота ни, тази манна небесна никога не дойде. Където и да отидехме, майка ми намираще временна работа като гериатрична медицинска сестра благодарение на обстоятелството, че физическата немощ и старостта са две от великите житейски константи. Все заплашваше, че ще напусне баща ми, когато нови неуспехи и финансови загуби ни тласкаха към следващия град, към следващото жилище под наем, към следващото училище за мен. Живеех с чувство на непрестанна несигурност, смекчавано от това, че татко ме обичаше, а аз направо го обожавах. Беше от онзи тип, който имаше ли пари в джоба, беше готов щедро да глези мен и мама. Бог ми е свидетел, че предпочиташ абсурдно оптимистичния светоглед на баща ми пред мрачната настройка на майка ми, макар да бях наясно, че

тя е в тон с реалността. Бях съкрушена, когато татко внезапно почина от инфаркт през първата ми седмица в Университета на Минесота. Мама се обади да ми съобщи новината, като маскира скръбта си с желязна студенина. Думите ѝ бяха:

— Има завещание. Ще получиш неговия „Ролекс“ — единственото освен брачната си халка, което никога не заложи. Не плачи за него. Никой, нито ти, нито аз би могъл да спаси баща ти от него самия.

Ала аз плаках дълго същата вечер и още много пъти след това. След смъртта на баща ми с мама започнахме да се отчуждаваме една от друга. Макар тя да бе родителят, който плащаше сметките и някак успяваше да задържи покрив над главата ни (по-точно серия от покриви), никога не усетих много обич от нейна страна. Продължавах да прекарвам с нея повечето празници и ваканции и ѝ се обаждах например веднъж седмично. Останах си все същата отговорна дъщеря. По свой си начин прегърнах нейните строги стандарти за разумно отношение към парите и спестяване за черни дни. А когато преди няколко години се събрахме с Пол и в един момент го заведох да ѝ го представя, думите ѝ след това бяха самата гола прямота:

— Значи, накрая все пак ще се омъжиш за баща си.

— Не е честно — възразих, кипяща от гняв при тази нейна забележка, която си беше жесток шамар.

— С истината винаги е така. Ако си мислиш, че както винаги съм безпощадна, така да е. Не ме разбирай погрешно, не че не намирам Пол за симпатичен. Той е самото очарование. За осемнайсет години по-възрастен от теб мъж не е в лоша форма, макар да се облича, сякаш Удсток е бил миналата седмица. И все пак не е лишен от чар. А знам колко ти беше самотно, откакто Доналд те напусна.

Доналд беше първият ми съпруг и всъщност аз сложих край на тригодишния ни брак, както добре ѝ беше известно.

— Аз напуснах Доналд — чух се да опонирам на майка ми.

— Защото той не ти остави друг изход. И това те съсипа. А сега си с много по-стар мъж, че и безотговорен като баща ти...

— Пол не е толкова безотговорен, колкото си мислиш.

— Времето ще покаже.

Мама. Почина преди година; инсулт, дошъл като гръм от ясно небе, я отнесе на седемдесет и една годишна възраст.

Турбуленция в салона. Загледах се през прозореца. Самолетът се опитваше да пробие през пелена от облаци и подскачаше силно, докато се снижаваше. Мъжът на мястото откъм пътеката стисна здраво очи, когато самолетът направи опасно гмурване.

— Дали пилотът знае какво прави? — прошепна ми Пол.

— Сигурна съм, че има жена и деца, които иска да види.

— Или пък не иска.

През следващите пет минути самолетът беше като боксьор, на който не му е потръгнал мачът — поемаше един след друг удари в корпуса от обгръщащата ни буря. Настъпи пълна врява заради рева на децата. Някои от забулените жени започнаха да вият като оплаквачки. Очите на съседа ни бяха все така плътно затворени, а устните му се движеха вероятно в безмълвна молитва.

— Представи си, ако е писано всичко да свърши сега — подхвърли Пол. — Какво щеше да си помислиш?

— Ако си мъртъв, не мислиш.

— Да речем, че това е моментът точно преди настъпването на смъртта. Каква би била последната ти мисъл?

— Да не би с такъв тип разпит да целиш да ме разсееш от страха, че самолетът може да се разбие? — попитах го.

Пол се засмя, но смехът му мигом секна, тъй като машината за миг като че премина към свободно падане. Стиснах подлакътниците толкова силно, че имах чувството, че кокалчетата ми ще пробият кожата. Затворих очи, докато изневиделица светът не бе обладан от ред и спокойствие. Бяхме навлезли в безветрена зона. След няколко мига пистата вече беше под нас.

Отворих очи. Пръстите на Пол още бяха вкопчени в подлакътниците, а лицето му беше тебеширенобяло. Взаимно потърсихме ръцете си. Тогава съпругът ми проговори:

— Чудя се... дали всичко това не е грешка?

3

Имиграционната зала в Казабланка. Контролиран хаос. Строяват стотиците новопристигнали в две отделни опашки: една за немароканци, друга — за останалата част от човечеството. Като че всяка историческа епоха — от Средновековието до съвременната ни хиперсвързана реалност на киберсвета — имаше своето представителство тук. Виждаха се бизнесмени с костюми и елегантни жени, поне половината от които с италианското си облекло и черни айфони бяха от Северна Африка. Имаше и от онзи тип пътници с раници на гърба в гръндж стил, двайсет и няколко годишни, с вид на леко дрогирани, които поглеждаха костюмарите с ирония. Пред мен стоеше мършав мъж с прашно кафяво сако, със зъби, почернели от цигарите, хванал в дясната си ръка пътнически документ, издаден от Мавритания.

— Коя е столицата на Мавритания? — попитах Пол.

Без да се забави нито миг, той отвърна:

— Нуакшот.

— Боже, какви неща знаеш — учудих се.

— Тази опашка е безумие. Когато идвах за последно преди трийсет и три години, нямаше компютърно чекиране и светът не беше толкова параноичен като сега.

— Дзен, дзен, дзен — изрекох и погалих лицето на мъжа си.

— Това е летището на Казабланка, не някакъв будистки приют.

Засмях се. Но той стоеше там, пристъпващ от крак на крак в непрестанен танц на нетърпение и тревожност.

— Да си вървим у дома — каза внезапно.

— Не го мислиш.

— Мисля го.

Мълчание. Усетих, че се напрегам.

— Как ще си идем у дома? — попитах.

— Ще хванем следващия самолет.

— Не говориш сериозно.

— Напротив. Всичко това е сбъркано.
— Заради дългата опашка?
— Защото инстинктът ми диктува да се върна у дома.
— Въпреки че тъкмо твоят „инстинкт“ ти подсказа да дойдем тук?

— Ето че си ми ядосана.
— Ако искаш да се върнем у дома, ще се върнем.
— Ще ме смяташ за загубенияк, ако го направя.
— Никога не те смятам за загубенияк, любими.
— Но аз си знам, че съм в графата на пасивите.

Пасиви. Тъкмо тази дума се блъскаше в главата ми, когато открих преди няколко седмици размера на дълговете му, макар месеци преди това да ми беше обещал, че ще ограничи разходите си. Една петъчна вечер, около шест часа, на вратата ни се почука. На предната ни веранда стоеше човек от агенция за събиране на дългове и искаше да говори с Пол Люън. Обясних, че мъжът ми е във фитнеса.

— А, значи вие сте госпожа Люън? Тогава сигурно знаете за шестте хиляди и четиристотин долара, които съпругът ви дължи на Дружеството на винарите.

Онемях. Кога беше купил всичкото това вино и защо не бях видяла нищо от него в къщата? Мъжът обясни, че от дружеството пратили към десет писма с настояване за „разговор“ относно неизплатената сума, натрупала се в продължение от две години. Търпението им свършило. Ако сметката не бъде уредена незабавно, щял да последва съдебен иск, който можел да включва конфискация на къщата ни.

Вместо да вляза вътре да си взема чековата книжка (както вече бях правила при няколко предишни случая), просто казах:

— Съпругът ми е във фитнеса на Манор стрийт, на около пет минути оттук с кола. Питайте за него на рецепцията, познават го. И...

— Но вие бихте могли да уредите въпроса веднага.

— Бих могла, но няма да го сторя. Говорете директно със съпруга ми.

Повторих адреса на спортния клуб, извиних се и затворих вратата. Щом човекът от агенцията потегли с колата си, отидох в спалнята, прибрах малко багаж в сак и се обадох в Бруклин на старата ми съквартирантка от колежа Рут Ричардсън. Попитах я дали мога да

използвам разтегателното ѝ канапе за няколко дни. После оставих на Пол бележка: „Дългът за виното трябва да е платен, докато се върна във вторник вечер“. Качих се в колата си и шофирах седем часа в посока югоизток до града, за който открай време си бях обещала, че един ден ще нарека свой. Държах мобилния си телефон изключен и прекарах следващите четири дни в старание да не досаждам на Рут с моя коктейл от гняв, вина и тъга. Рут, преподавателка по английска литература в Бруклин Колидж, разведена, без деца, разочарована на любовния фронт, невероятно забавна и свръхначетена („Висшето изкуство е оправданието на Бог за мъжете“, отбелязваше често), както винаги се държа като страхотна приятелка. Вдъхна ми решимост, когато казах, че може би трябва да се обадя на Пол и да видя в какво състояние е.

— Последния път, когато се оказа затънал в дългове, ти какво направи? — попита ме.

— Бръкнах в пенсионния си фонд и платих десет бона, за да го отърва от неприятности.

— И какво ти обеща той в замяна?

— Знаеш много добре. Призна, че страда от патологична мания, когато опира до харчене, и обеща да се ограничава.

— Мания, която подкопава брака ви. Толкова е тъжно. Особено защото всъщност харесвам Пол.

— Аз пък го обичам лудо въпреки този негов много лош навик. Още може да ме разсмива. Толкова е умен и винаги обзет от интелектуално любопитство. А и той продължава да ме смята за секси... или поне така повтаря постоянно.

— Продължавате ли с опитите за дете?

— Разбира се.

Когато срещнах Пол три години по-рано, бях на трийсет и седем. Шест месеца, след като бяхме признали любовта си един на друг и обсъждахме прекрасните перспективи за общо бъдеще, аз деликатно повдигнах въпроса, че не бих искала да мина през живота, без да съм станала майка, и че навлизам във фазата „сега или никога“. Съзнавах, че внасям напрежение във връзката ни с този стремеж „да се изпревари часовникът“, и казах на Пол, че напълно ще го разбере, ако според него е прибързано. Отговорът му ме стъписа.

— Когато си срещнал любовта на живота си, естествено, че ще искаш да имаш дете с нея.

Да, Пол беше голям романтик. Такъв романтик, че скоро след това ми направи предложение за брак, макар да му бях казала, че след като вече ми е минало през главата, не горя от желание да повтора. Но пък бях толкова замаяна от чудото да открия любовта на моята възраст, и то в лицето на толкова талантлив и оригинален човек, и то в Бъфало, че казах „да“. Но той уточни как, макар да бил наясно, че часовникът тиктака, сме имали нужда да поживеем заедно известно време, преди да станем родители. Съгласих се с молбата му и до миналата есен останах на хапчета против забременяване. След това сериозно започнахме с „опитите“ (що за странна дума?) за бебе. Хвърлихме се с много енергия в задачата — макар че сексът от самото начало бе аспект от брака ни, в който всичко вървеше гладко. Не ни беше нужно да се мотивираме, за да правим любов всяка нощ.

— Ако не мога да забременея естествено, има и други възможности — казах му шест месеца по-късно, след като нищо не се случи.

— Ще забременееш.

— Звучиш много уверено.

— Ще се случи.

Този разговор се състоя десет дни, преди човекът от агенцията за събиране на дългове да се появи на прага ни. Когато се отправих с колата на юг към Бруклин с изключен телефон, острата ми тъга по Пол беше съпроводвана с осъзнаването, че той е последният ми шанс да имам дете. И тази мисъл...

Рут сипа още вино в чашата ми и аз отпих дълга глътка.

— Той не е последният ти шанс.

— Искам дете от Пол.

— Звучи категорично.

Приятелството винаги е сложно уравнение — особено приятелство, в което отрано е постигнато споразумение истината да не бъде захаросвана.

— Не искам да съм самотна майка — казах. — Ако мога да го убедя да приеме, че има известни отговорности...

— Пол е имал проблеми с парите и преди теб. Въпреки че ти се опита да организираш личните му финанси, той отказва да играе

разумно. На петдесет и осем години няма да преживее внезапно просветление и да се преобрази. Той е, какъвто е. И това повдига въпроса: в състояние ли си да понесеш постоянните му прояви на безразсъдство?

По целия път към къщи ме чоплеше този въпрос. Както казват, животът е велик учител. Но само ако сме истински готови да се отърсим от своите самозаблуди и илюзии.

Любовта обаче винаги замъглява зрението. А живот без любов е малко като балансите и отчетите, в които се вирам всеки ден: твърде конкретни и строго логични. Любовта ми към Пол бе толкова обвързана с безразсъдството му, колкото и с неговия талант, интелект, пламенното му желание към мен.

Прибрах се малко след шест вечерта в къщата, която бяхме купили заедно — в готически стил и датираща от деветнайсети век. Колата му беше паркирана отпред. Когато влязох, бях смаяна от реда, изместил хаоса. През последните седмици Пол третираше дома ни като удобно място за складиране на непотребни вещи. Ала за дните, когато отсъствах, не само беше освободил къщата от боклуците си, ами прозорците светеха, по дървените повърхности нямаше и прашинка, всичко бе лъснато. В няколко вази имаше свежи цветя и подуших аромат на някакъв вид паста от фурната.

Когато входната врата се затръшна зад мен, Пол се появи от кухнята с малко глуповата физиономия. Не му беше по силите да ме погледне в очите. Но щом все пак отправи взор към мен, зърнах тъгата и страха му.

— Мирише вкусно — отбелязах.

— Приготвих го за теб, за нас. — Отново избягваше погледа ми.

— Добре дошла у дома.

— Да, върнах се. Но...

Той вдигна ръка насреща ми.

— Продадох всичкото вино.

— Ясно.

— Открих един човек тук, в града. Крупен колекционер. Предложи ми шест хиляди долара за моята изба.

— Имаш изба?

Той кимна, приличаше на малко момче, хванато в голяма лъжа.

— Къде? — попитах.

— Нали знаеш онази барака зад гаража, дето никога не я използваме?

Бараката беше нещо подобно на противобомбено убежище с две метални врати, лежащи върху земята. Когато преговаряхме за купуването на къщата, естествено, ни я отвориха и вътре се разкри влажна пещера, облицована само донякъде. Тъй като в къщата имаше мазе, след като я взехме, просто поставихме катинар върху двете врати и оставихме пространството празно.

Поне така си бях мислила аз.

— Откога трупаш тази колекция от вина? — опитвах се да звуча спокойно.

— От известно време.

Той се приближи до мен и ме прегърна.

— Съжалявам — промълви.

— Не ми трябва извинения. Просто не искам пак да се повтори онази финансова бъркотия.

— А аз не искам да те изгубя.

— Ами недей тогава. Защото имам желание да си до мен.

Прави му чест, че отново стана усърден след инцидента с виното, като прекарваше цялото си време извън преподавателските си задължения над нова поредица от литографии. За пръв път от началото на брака ни се залавяше сериозно с творческа работа. Макар че собственикът на галерията му в Ню Йорк беше ентусиазиран, общата атмосфера на пазара и липсата на прозорливост у Пол в последно време доведе до значително понижение в цените, за които можеше да претендира. Все пак успя да намери купувач. Пол бе разочарован от договорената цена, ала донякъде и окуражен от факта, че по отношение на изкуството „още има хляб в него“, както се изрази. След като изплати повечето от дължимите суми по кредитни карти, той ме заведе на вечеря в най-изискания (като за Бъфало) френски ресторант и ми съобщи, че галеристът открил клиент, проявяващ интерес към нова поредица.

— Купувачът е готов да плати петдесет процента аванс, така че до две-три седмици очаквам още десет бона. Какво е една бутилка „Полиак“ на фона на такава перспектива?

Не съм чак такава любителка на виното. Но пък... защо да не го отпразнуваме? Особено след като Пол вече успешно изплащаше

дълговете си. Когато същата вечер се прибрахме у дома, той запали свещи в спалнята ни, пусна компактдиск с „Един ден моят принц ще дойде“ на Майлс Дейвис и прави любов с мен яростно и чувствено, както само той го умееше.

Първият ми съпруг Доналд винаги бе имал проблем с интимността. Беше извънредно умен и изтъкан от тревоги човек. Представител на разследващата журналистика от старата школа, той покриваше в „Бъфало Сън“ регионалната политика и бе широко признат за най-добрия специалист по общинската корупция в щата. Току-що бях получила бакалавърската си степен от Университета на Минесота, изкарала бях кратък стаж във вестник в Мадисън, Уисконсин, и приех с възторг новата си работа в отдела за местни новини на „Сън“. Доналд беше напълно отдаден на Бъфало. Бях толкова впечатлена от този метър и шейсет и седем мъж вихрушка, че и аз станах отдадена на Бъфало. Обаче сексът — когато изобщо го имаше — беше в най-добрия случай формален, а в най-лошия пълен провал.

— Не ме бива по тая част, никога не ме е бивало — прошепна ми той първата нощ, когато спяхме заедно и бе имал „проблеми с представянето“, да го кажа възпитано. Уверих го, че на всички мъже се случва от време на време, че не е кой знае какво, че постепенно нещата ще се получат. Истината е, че дори когато успяваше да осъществи акта, никога не бе удовлетворяващо. Непрекъснато беше притеснен и напрегнат, в плен на страховете, че е неадекватен, и никакви насърчения не можеха да премахнат вкоренените му комплекси. Но аз предпочетох да затворя очи пред факта, че за Доналд спалнята ни се превръщаше в същински кръст, на който той се разпваше сам. В края на първата година от брака ни вече правехме любов (ако изобщо можеше да се нарече така) само два пъти в месеца. Предложих му да потърси помощта на психолог. Той се съгласи, а после отказа да отиде. И при все че си оставаше един прекрасен събеседник, тази съществена част от семейния ни живот затъна в траен упадък.

Аз продължавах да убеждавам себе си, че с повече обич и подкрепа проблемите му на интимния фронт ще изчезнат, бракът ни ще укрепне и...

Невероятно, нали, как се самозалъгваме, че всичко ще е наред с отношения, за които тайничко знаем, че са обречени.

Краят на брака ми с Доналд настъпи една вечер, когато той се върна късно от нюзрума, изпил осем уискита в повече, и ме информира:

— Истината е, че дори да ида на психолог или при лекаря си и да го помоля да ми предпише нещо, всички сини хапченца на света няма да заглушат отвращението, което неизменно изпитвам от близостта ти.

Стиснах здраво очи, помъчих се да си внуша, че не е изрекъл онова, което изрече. Но когато ги отворих, видях на лицето на Доналд странна лека усмивка. Това, че той тихичко се наслаждаваше на оскърблението и объркването, които лумнаха в съзнанието ми, ме отведе към следващата неприятна истина: той го каза, защото знаеше, че веднъж изговорено на глас, ще ни отведе там, откъдето връщане назад няма.

— Сега вече наистина можеш да ме мразиш — прошепна той накрая.

— Само те съжалявам, Доналд.

На следващата сутрин поисках среща с главния редактор. Казах му, че ако вестникът още предлага възможност за изплащане на обезщетение на доброволно напуснали служители поради вълната от съкращения, аз бих желала да предприема тази стъпка.

Десет дни по-късно — с едногодишна заплата в банката — се качих на колата си и отпътувах за Монреал. Бях решила да науча френски и да заживея в град, реещ се на границата между европейското светоусещане и това на Новия свят. А там беше и евтино. Открих апартаментче в безусловно френското обкръжение на квартал „Льо Плато“ и започнах да посещавам всекидневни курсове по френски в Университета на Монреал, където залягах здраво над усвояването на този сложен и заплетен език. Постигнах голям напредък в говорните умения благодарение на интимната ми връзка с мъж на име Тиери, който държеше магазин за грамофонни плочи на старо на улица „Сен Дени“ и междувременно се опитваше да напише своя голям роман в квебекски стил. Притежаваше чар и прилично самочувствие в секса — особено след Доналд — но тези му качества бяха помрачени от откровения му мързел.

След година успях да подновя студентската си виза. Докато жънех постижения с френския, започнах да кроя планове евентуално

да се преместя в Париж, да си уредя престоя там и да се преоткрия професионално като...

Точно там беше дилемата. С какво щях да се занимавам в живота си занапред? Записах си час за прием във френското консулство в Монреал и се озовах срещу дребничка чиновничка, която ме обезкуражи дори да си помисля за работа в Париж без европейски паспорт или съпруг французин. Канадската виза ми даваше право да работя по време на учението ми в университета. Намерих си временна длъжност като административен сътрудник в двуезична счетоводна фирма и постепенно бях очарована от света на цифрите. Знаех, че като се преквалифицирам в експерт-счетоводител, отново ще се озова в света на чуждите истории, който си бях обещала да избягвам, когато се отказвах от журналистиката. Въпреки това след осемнайсет месеца в Квебек реших отново да прекося границата към Америка и да постъпя на курс по счетоводство в Бъфало. Ясно ми беше защо тичам обратно натам. Бъфало беше сигурно място за мен. Безспорно единственото към онзи момент в живота ми, където бях пуснала корени. При положение че вече не работех във вестника, шансовете да се натъкна на Доналд бяха почти несъществуващи. И все пак изпитвах дълбока остатъчна тъга по повод приключването на брака ни, съчетана с мисълта, че трябваше да мога да го променя. Също както нуждата ми да сторя нещо практично или сериозно с живота ми беше едно по-широко отражение на всичките ми не докрай осъзнати чувства към татко. В Бъфало имах добри приятели и много контакти, така че имаше реална перспектива да създам своя собствена малка счетоводна фирма и да привлека достатъчно хора като потенциални клиенти.

Просто за да докажа, че съм отговорна млада жена, си намерих работа в местна счетоводна фирма, докато карах двегодишния курс по счетоводство. Това ми позволи с останалите пари от обезщетението да платя половината от цената на хубав апартамент в стара къща във викториански стил (в Бъфало животът е толкова евтин). Успях дори да направя ремонт на кухнята и банята, както и да се обзаведа с простички мебели на старо. Когато вече официално станах експерт-счетоводител, седем клиенти дойдоха при мен още в първия ден от отварянето на фирмата ми.

А две години по-късно в офиса ми влезе Пол.

„Чудя се... дали всичко това не е грешка?“ Това бяха думите му, когато кацнахме в Мароко. Пътуването беше негова идея, изненада за мен, която ми сервира само две седмици, след като беше изплатил значителна част от дълговете си и се бе заклел да се откаже от неконтролируемото харчене. Прибрах се у дома от курса си по йога и заварих Пол да действа в кухнята, изпълнена с ароматите на Северна Африка. Приблжих се до печката, целунах го и казах:

— Я да отгатна. Тажин?

— Наблюдателността ти е поразителна.

— Не тъй поразителна като твоите кулинарни умения.

— Скъмността ти е трогателна, но не отговаря на фактите.

Както винаги агнешкият тажин на Пол беше великолепен. Приготвил го бе с консервирани лимони и сини сливи, рецепта, научена от него през много съдържателните две години, които бе прекарал в Мароко като по-млад.

Било е в началото на осемдесетте; току-що бил завършил школата по дизайн „Парсънс“ в Ню Йорк, опитвал се да пробие като художник в тогавашния все още хедонистичен свят на Алфавет Сити в Ийст Вилидж и решил, че му е нужна радикална промяна на обстановката. Чрез службата за професионално ориентиране към „Парсънс“ научил, че художествено училище в Казабланка търси преподавател по рисуване със заплата три хиляди долара годишно при двугодишен договор, плюс осигурен малък апартамент в близост до учебното заведение.

— Казаха ми, че било вероятно най-доброто художествено училище в Мароко, макар че това не значело кой знае какво. И все пак щеше да ми даде шанса да поживея на екзотично място, да избягам от света на работното време, да попътувам и да създам значително количество свои собствени творби под палещото слънце на Северна Африка.

Така че Пол напуснал работата си, взел претъпкания нощен полет до Казабланка и от пръв поглед намразил всичко там. Нищо не напомняло легендарния митичен град от филма, изглеждал грозен, разпилян и пълен с бетонни сгради. Художественото училище се оказало второразредно, учителският състав — покварен, учениците — почти всички лишени от талант.

— Почти нямах приятели в началото с изключение на френско-марокански художник на име Ромен Бен Хасан, който бе твърде талантлив абстрактен експресионист, предвид, че беше на път да се превърне в алкохолик. Но именно Ромен ми намери учител по френски и ме принуди да говоря с него на езика, използван от всички наоколо. Пак Ромен бе този, който ме убеди да престана да се самосъжалявам и ме въведе в социалния си кръг от местни и чуждестранни художници. И отново той ме тласкаше да работя над свои произведения.

Пол си намерил среда. Общуval с художници — мароканци и чужденци — и прекарвал свободното си време с тях. Имал един или двама ученици, които смятал за обещаващи. И най-вече работел усилено над удивително портфолио от литографии и графики с теми от квартала му в Казабланка. Макар че от училището искали да го задържат, той използвал портфолиото си, което нарекъл „Белият град“, за да си осигури галерия в Ню Йорк.

По време на триседмична ваканция между сроковете в училището се отправил на юг към ограден с крепостни стени морски град на име Есувейра.

— Беше като да се върнеш в средните векове и да попаднеш в съвършената художническа колония.

Есувейра бе една от редовните теми, които Пол вкарваше в разговор. Как си намерил фантастично евтин и очарователно долнопробен хотел със страхотен балкон с изглед към Атлантическия океан и древните крепостни стени на този странен и примамващ град, където Орсън Уелс бе снимал своята филмова версия на „Отело“, а „Джими Хендрикс изпушил твърде много трева, докато разпускат на мароканското атлантическо крайбрежие“. Пол прекарал седмиците си там в работа по втора колекция от графики — „В лабиринта“ — изобразяващи криволичещите улички на Есувейра. Джаспър Пирни, неговият търговски агент/собственик на галерия в Манхатън, успял да продаде трийсет от литографиите му.

— С парите, които спечелих от тях, можех да си платя още две години престой в Есувейра, толкова евтино бе тогава. Но какво сторих аз? Клонът на Държавния университет на Ню Йорк в Бъфало имаше вакантно място за преподавател в Катедрата по визуални изкуства. При това познавах декана на катедрата, беше ми рецензент. И тъй, можех да стана асистент с възможност да заема редовно преподавателско място

след шест години, ако продължавах да излагам литографиите и графиките си. Ала още докато стягах багажа си в Есувейра и пратих телеграма на декана, че приемам поста, а после съобщих в художественото училище в Казабланка, че няма повече да преподавам там, знаех, че ще съжалявам за това си решение.

Спомням си отчетливо как тъкмо в този момент поставих длан върху ръката му — първият интимен жест помежду ни. Странно как посегнах да утеша този човек именно когато ми призна как е влязъл в коловоза. Може би защото аз също се усещах в плен в коловоза и защото той беше творец с бохемска жилка, който би могъл да ме изтръгне от присъщата ми предпазливост, от потребността ми да правя списъци насън и да поддържам добър баланс в сметките. Тогава той се наведе и ме целуна, преплете пръсти с моите и каза: „Ти си прекрасна“. Онази вечер за пръв път спяхме заедно. След тъжните ми преживелици с Доналд ми подейства като откровение и опиянение да бъда с толкова сексуално уверен мъж, изкусно даряващ ме с наслада.

Сготви ми агнешки тажин втората вечер, когато спяхме заедно. Сготви ми агнешки тажин и преди шест седмици, за да отпразнуваме изплащането на дълговете му. Същата вечер пусна малка изненадваща бомба в живота ми.

— Какво ще кажеш това лято да прекараме един месец в Есувейра? — попита ме.

Първата ми мисъл беше, че вече сме платили петстотин долара депозит за бунгало край Попъм Бийч в Мейн. Отгатнал колебанията ми, Пол каза:

— Пак може да отидем за двете седмици в Попъм. Направих резервация за отпътуването ни от Мароко няколко дни преди началото на летуването ни в Мейн.

— Нима наистина си купил два билета за нас до Мароко?

— Исках да те изненадам.

— О, няма спор, че успя. Но можеше поне да ме попиташ дали съм свободна.

— Ако те бях попитал, щеше да си намериш извинение да откажеш.

Уви, по този въпрос беше прав.

— Помисли ли изобщо, че имам бизнес и клиенти? И как ще можем да си позволим това пътуване до Мароко?

— Джаспър е продал още четири литографии миналата седмица.

— Това изобщо не ми го каза.

— Естеството на изненадата изисква нещата да се държат в тайна.

Вече бях заинтригувана. С изключение на престоя ми в Монреал и едно пътуване до Ванкувър (което трудно минава за чуждестранна дестинация) няхах опит в света извън американските граници. А ето че съпругът ми предлагаше да ме отведе в Северна Африка. Всъщност резервите ми по отношение на финансовото ни състояние бяха съпроводени от страх. Страхът от непознатото. От това, че ще се озовем в мюсюлманска страна — при всички приказки на Пол колко модерна била — която според всичко прочетено от мен си оставаше заключена в миналото на тази част от континента.

— Лесно можем да живеем един месец в Есувейра с две хиляди долара — увери ме той.

— Твърде дълго ще отсъствам.

— Обещай на персонала си добра премия, ако удържат форта за шест седмици.

— А клиентите ми какво ще кажат по въпроса?

— Кой се консултира със счетоводител между средата на юли и Празника на труда?

Имаше право. Това бе най-ненатовареният ми период. Но все пак шест седмици да ме няма... Изглеждаше ми страшно дълго време... макар да ми беше ясно, че като цяло не беше нищо и че Мортън (деловодителят ми) и Кати (секретарката ми) ще се справят чудесно и без мен. Един от най-трудните уроци за усвояване за всеки, вманиачен да държи нещата под контрол, е, че светът си функционира съвсем гладко и без него.

— Ще трябва да го обмисля.

— Не — отсече Пол и хвана ръката ми. — Ще кажеш „да“ още сега. Защото знаеш, че ще е удивително преживяване, което ще те извади от рутината и ще ти покаже свят, който си виждала само във въображението си. А на мен ще позволи да работя над ново портфолио. Джаспър ме увери, че ще успее да го продаде най-малко за петнайсет хиляди долара. Ето ти един мощен финансов стимул. Най-вече ще ни се отрази добре. Нужно ни е да се откъснем от живота тук, да намерим малко време за себе си далеч от рутинното всекидневие.

Мароко. Мъжът ми щеше да ме води в Мароко. В Есувейра. Как можех да не преодолея задръжките си и да не капитулирам пред идеята за северноафриканска идилия в ограден със средновековни стени град на брега на Атлантическия океан? Истинска фантазия. А не са ли корените на всички фантазии в една голяма надежда: да се озовеш, макар и за кратко, на по-добро място от сегашното ти?

Така че казах „да“.

Имиграционната опашка се местеше с по няколко сантиметра напред неумолимо бавно. Беше минал почти час от кацането ни и чак сега стигнахме до будката. Полицаят енергично разпитваше мъжа от Мавритания и двамата водеха разпалена дискусия на висок глас; полицаят вдигна телефона да се обади на някого, появиха се двама цивилни негови колеги (саката им бяха издути от оръжието под мишниците) и отведоха вече ядосания и уплашен човек в някаква странична стая за разпити. Като отклоних поглед от тази малка драма към съпруга си, видях, че той наблюдава случващото се с ужас.

— Дали ще ме пуснат да вляза в страната? — прошепна.

— Че защо не?

— А, няма причина.

Но видимо беше притеснен. Точно в този момент униформеният от будката ни извика да се приближим, протегнал ръка за паспортите и летищните ни карти. Докато ги сканираше и се взираше в екрана на компютъра, виждах как Пол с всички сили се опитва да прикрие нервността си. Хванах ръката му и я стиснах в опит да го успокоя.

— Колко дълго ще останете? — попита полицаят на завален английски.

— Четири седмици — отвърна Пол.

— Тук ли работите?

— Съвсем не, на почивка сме.

Поредният поглед към екрана. После щателна инспекция на всички страници на паспортите ни, по време на която усетих, че Пол се напънга още повече. И тогава — щрак, щрак — служителят удари печатите и бутна към нас документите ни.

— Добре дошли — каза ни.

И ние прекрачихме напред в Мароко.

— Ето, видя ли, пуснаха ни — подхвърлих с широка усмивка. —
Защо беше тази нервност?

— От глупост.

Ала когато тръгна напред с количката, натоварена с багаж, го улових да шепне на себе си.

— Идиот.

Юли в Северна Африка. Жега, прах и бензинови изпарения насищаха сухия въздух. Това беше първият мирис, който ме удари в ноздрите при излизането ни от терминала на летището: на бензин, примесен със сух неподвижен кислород. Високо в небето сутрешното слънце грееше с пълна сила. Нямаше значение, че Казабланка се намира на Атлантическото крайбрежие. Първото усещане след напускане на относително по-хладния салон за пристигащи пътници беше: добре дошли в горящата пещ.

— Все едно сме пристигнали в самия ад — промърмори Пол, докато чакахме автобус към центъра на града на многолюдната спирка.

— Ти си този, който е живял тук през юли — посочих.

— В Есувейра ще е по-хладно.

— А ще бъдем там само след няколко дни. Без съмнение хотелът в Казабланка ще има климатик.

— Не бъди толкова сигурна. Това е Северна Африка. Дискомфортът е част от сделката, при положение че животът е толкова евтин.

— Все ще успеем да намерим хотел с климатик.

— Или можем да променим плановете си на момента.

— Какво?

— Ей сега се връщам.

С тези думи той се изгуби сред тълпата. Искях да го последвам, но четирите ни обемисти куфара останаха пред мен. Вътре бяха дрехите ни за няколко седмици, както и материалите за работа на Пол, а също и колекцията от дванайсет книги, които предвиждах да прочета в близост до плискащите се вълни на Атлантическия океан. Ако оставех куфарите и хукнех подир мъжа си, сама щях да провокирам кражба и катастрофа още в началото на нещо, което се заформяше като твърде съмнително приключение. Така че можех единствено да креся името на Пол. Гласът ми се удави сред тълпата от хора на автобусната спирка: забулени жени, мъже на различна възраст със зле скроени

костюми, един-двама туристи с раници, двама добродушни старци с дълги веещи се роби и трима много тъмнокожи африканци, понесли имуществото си в евтини платнени чанти — запитах се дали търсят работа или ако се съдеше по обърканите им физиономии, бяха залутани също като мен.

Автобуси, повечето антични, пристигаха и заминаваха, като изпускаха облаци отработени газове, отправени всеки в своята си посока. Възрях се в далечината, но нямаше и следа от съпруга ми. Минаха десет минути, петнайсет. *Господи, ами ако наистина е решил да даде кръгом? Като нищо може да се е върнал обратно в сградата на терминала и да купува билети за Щатите с кредитна карта.*

И тогава, сред цялата бъркотия на тази улична сцена, изникна висок мъж. Пол. Вървеше към мен, придружен от дребничък човечец, полуобърснат и с малко плетено кепе на главата, с цигара, стисната между почернелите зъби. В едната си ръка крепеше очукан метален поднос, на който се мъдреха две тантурести чаши, а с другата стискаше чайник. Мъжът ми се усмихна свенливо. Остави подноса до мен върху ожулената пейка, вдигна чайника и от близо половин метър височина церемониално взе да сипва в чашите зеленикава течност. Замайващият аромат на чая бе непогрешим.

— Thé à la menthe — осведоми ме Пол. — Le whisky marocain.

Ментов чай. Мароканското уиски. Мъжът се усмихна и приближи към мен подноса с двете чаши. Поех едната. Пол взе другата и я чукна в моята чаша.

— Прощавай, че изчезнах така — каза.

Наведе се напред и ме целуна по устните. Приех целувката, както и ръката му, която хвана моята свободна ръка. А после отпих първата си глътка от „мароканското уиски“. Вкусът на ментата бе силен, но омекотен със захарна сладост. Обикновено не харесвам нищо, което е прекалено сладко, но при този чай бе оправдано поради силния му аромат и привкус на мед. След ужасния полет и дългото чакане на слънце ми дойде като балсам.

— Одобряваш ли го? — попита Пол.

— Одобрявам го.

— Този приятел тук ми услужи с мобилния си телефон. Има промяна в плана.

— Що за промяна?

— Заминаваме право за Есувейра. След дваайсет минути тръгва автобус за там.

— Ами Казабланка?

— Имай ми доверие, не пропускаш кой знае какво.

— И все пак е Казабланка, град, за който не спираш да говориш, откакто се познаваме.

— Може да почака.

— Но Есувейра е... на колко... четири, пет часа път оттук?

— Нещо такова, да. Ей сега проверих, хотелът в Казабланка няма климатик. А и няма да ни пуснат да се настаним преди три следобед, което значи, че ще трябва да висим и да чакаме в някое кафе близо пет часа. Защо да не използваме това време да стигнем до Есувейра? А човекът, който продава билетите за автобуса, ми каза, че той е с климатик.

— Значи, заминаваме за Есувейра и толкова? Решил си от името на двама ни?

— Той ми каза, че автобусът вече е почти пълен. Моля те, не го приемай зле.

— Нищо не приемам зле. Просто...

Извърнах се настрани, смазана от умора след цяла нощ седене по време на трансатлантическия полет, от жегата и душния токсичен въздух. Още една глътка от ментовия чай стори чудеса за отново пресъхналото ми гърло.

— Добре, добре — примирих се. — Есувейра да бъде.

Двайсет минути по-късно бяхме в автобус, пътуващ на юг. Беше претъпкан, но Пол беше пробутал на продавача на билети банкнота от десет дирхама, за да ни осигури две места на последната седалка. Климатик нямаше.

— Ça se déclenchera une fois que le bus aura démarré — обеща мъжът, когато Пол попита (на доста добър френски) дали задушавашката жега вътре няма да бъде облекчена от студен въздух. *Ще се включи, когато автобусът потегли.* Но той потегли, а нямаше и помен от арктически полъх от отворите. Не беше много стар, ала не беше и нов. А и беше претъпкан с хора и багаж. Срещу нас седяха две жени с бурки от глава до пети заедно с малко момиче, чиито ръце бяха плътно изрисувани със знаци и символи. Близо до нас кльощав мъж на около седемдесет с тъмни очила се поклащаше напред-назад на

тясната си седалка, докато си бърбореше полугласно, и ако се съдеше по страстното му умоляване, обръщаше се към някаква по-висша власт извън сауната, в която се намирахме. До него седеше младеж — с жълтеникав тен, къдрава, прасковена на цвят брада и очи, избягващи контакт — и слушаше някакво арабско поп парче на огромни слушалки, които пропускаха звука наоколо. Припяваше с текста на песента и високото му фалшиво гъгнене продължи да ни съпровожда по целия път на юг.

Седалките бяха гъсто разположени с много малко място за краката, но ние бяхме на по-широката задна седалка, така че Пол можеше да се попротегне под ъгъл. Наместих се до него. Той ме обгърна с ръка и промърмори:

— Добре де, нещо не съм разбрал за климатика.

— Ще оцелеем — казах, макар само след десет минути пътуване дрехите ми да бяха вир-вода.

— Ние винаги оцеляваме — потвърди той, притисна ме по-силно и ме целуна по главата.

Младежът улови този момент на брачна нежност и извъртя присмехулно очи, като не спираше да пее монотонната си песен. Погледнах през прозореца. Градско застрояване на широка площ в северноафрикански стил. Олющени бели жилищни блокове. Редици от гъсто разположени бели къщи. Автосалони. Складове. Поток от превозни средства. Нащърбени бели молове. Селца с нащърбени бели къщи. И после...

Сън.

Или поне подобие на такъв.

Внезапно силно разтърсване. Автобусът сигурно беше нацелил дупка по шосето. Бяхме в открита местност — камениста, пуста, мрачна. На хоризонта се виждаха ниски хълмове. Светът отново изчезна, после пак се събудих, когато...

Пищеше бебе. Майката, млада жена с шарена кърпа на главата, седеше пред нас и имаше вид на тежко недоспала и уплашена. Опитваше се да успокои бебето, което надали беше на повече от три седмици. А то бе напълно основателно разстроено. Малкото кислород в автобуса вече бе напълно изсмукан от зловонието на потни тела и проникването на изгорели газове; горещината тежеше осезаемо като превтасал хляб на четири дни.

Промених позата си, като се наместих между краката на Пол и внезапно усетих да ме пронизва желание — не само за секс с мъжа ми, водещ до пълна забрава, а и заради всепоглъщаща потребност да имам дете. Разбира се, в миналото на Пол бе имало жени. Една му беше колежка от университета, беше живял с нея около две години. Не говореше много за това, беше ми казал само, че не приключило добре. Общо взето, бе дал да се разбере, че не му се разправя за някогашните му романтични връзки. Сподели обаче с мен една съществена подробност: че аз съм първата жена, с която може да си представи да има дете.

Автобусът нацели нова дупка и мъжът ми се събуди стреснат, за да открие ръката ми върху чатала си.

— Нещо се опитваш да ми кажеш ли? — попита.

— Може би да — отвърнах и го целунах по устните.

— Къде сме?

— Нямам представа.

— Откога сме в автобуса?

— Твърде дълго вече.

— И още няма климатик?

— Нямах вина за това.

Той докосна лицето ми.

— Как извадих такъв късмет?

— Късметът е и за двама ни.

— Наистина ли го мислиш?

— Да. Наистина.

— Макар да те ядосвам ужасно понякога?

— Пол... Обичам те. Искам бракът ни да е успешен.

— Ако преживеем това ужасно пътуване, всичко ще преживеем.

Разсмях се и го целунах толкова дълбоко и страстно, че когато автобусът отново подскочи заради дупка и ни раздели, видях, че всички около нас са или смутени, или с укорителни изражения.

— Съжалявам, простете — прошепнах на възрастния мъж точно насреща ни.

Той извърна гръб към мен.

Пол ми прошепна:

— В Есувейра хората ще са по-отворени. Там са свикнали с чужденци хипари.

— Нас с теб трудно биха ни нарекли хипари.

— Поправка: теб трудно биха те нарекли хипарка.

Отново се разсмях и предизвиках нови неодобрителни погледи, като още веднъж целунах съпруга си. Подобен момент, в който всичко помежду ни изглеждаше наред, беше толкова сладостен, прекрасен, окуражаващ. Пол беше прав: ако можехме да издържим това пътуване, щяхме да издържим всичко.

Около десет минути по-късно автобусът спря пред малка бетонна автогара встрани от пътя.

— Според теб дали тук има тоалетна? — попитах Пол.

— Нямам идея... но онази опашка там изглежда дълга.

Той посочи с брадичка към десетина жени, от които само три не бяха с бурки, строили се пред малка постройка.

— Май по-добре да стискам.

— Остава ни още час и половина път. Дай да се скрием някъде зад гарата.

Точно това и направихме — намерихме празен терен, ограден от боклуци, счупени бутилки, остатъци от две огнища и дори мъртва мишка, опърлена от слънцето.

— Очакваш да пикая тук? — обърнах се към Пол.

— Другият вариант е тоалетната.

Вонята около нас беше направо отровна — на фекалии и гниещи отпадъци. Но вече отчаяно исках да изпразня мехура си. Така че открих местенце без стъкла и мръсотии, разкопчах панталона си, клекнах и свърших работа. Междувременно Пол, застанал наблизко, пикаеше срещу зид и се смееше.

— Луксозно го раздаваме, а? — подхвърли.

Шофьорът започна да натиска клаксона. Трябваше да се връщаме в автобуса. Но когато се качихме, открихме, че двама млади хулигани — трябва да бяха около двайсетгодишни, хилещи се, но със заплашителни физиономии, и двамата с шушлякови якета и черни пластмасови слънчеви очила — бяха заели местата ни. Видяха ни, че се приближаваме към тях по тясната пътека, като заобикаляхме торби и две много прежаднели кучета (немски овчарки, грохнали от жегата). Щом стигнахме в дъното, Пол ги информира на френски, че са седнали на нашите места. Реакцията им бе да ни игнорират. Всички останали

места бяха заети. Пол тихо ги помоли да станат. Те продължиха да се държат, сякаш не съществувахме.

— Vous êtes assis à nos places^[1] — повтори Пол вече с по-напрегнат тон. — Vous devriez en chercher d'autres.^[2]

Отново нищо. Пол настоя:

— S'il vous plait.^[3]

Двамата се спогледаха развеселено. Продължаваха да не казват нищо.

В този момент другият младеж, който не беше престанал през целия път да припява на айпода си, се обърна назад и каза на двамата натрапници нещо на арабски. Единият му отвърна троснато с кратка фраза — ако се съдеше по заплашителния тон, явно бе предупреждение да не се бърка. Младежът остана много спокоен, само безмълвно поклати глава и отново си нахлупи слушалките.

Тогава най-неочаквано възрастният човек избухна в гневна тирада на арабски. Толкова гневна, че всички очи в автобуса се впериха в нас, двамата чужденци, застанали на пътеката. Онзи, който беше изсъскал на младежа със слушалките, сега каза на стареца нещо явно толкова грубо, че няколко души от близко седящите, включително жена с напълно скрито под бурка лице, се разкрещяха на двете момчета. Но те пак така отказаха да се помръднат и да се вслушат в гласа на разума, решени да докарат инцидента до някакъв неприятен край.

— Ще повикам шофьора — каза ми Пол.

Само че шофьорът — изтормозен и потиснат на вид мъж с хлътнали очи и тънки мустаци — вече идваше към нас с крайно недоволено изражение. Той навлезе сред морето от повишени гласове, а възрастният човек, жената с бурката и още трима в хор се заеха да му обясняват какво се е случило. Шофьорът бързо попита Пол нещо на френски. Пол му отвърна със същата скорост, като обясни, че учтиво сме помолили двете момчета (всъщност надали бяха на повече от седемнайсет) да освободят местата, заемани от нас още от Казабланка. Шофьорът им се разкрещя, втрещен в заплашителните им тъмни очила. Но те продължаваха да не реагират. Гласът на шофьора премина в нова, по-гневна октава. Когато приближи лице към тях, по-словоохотливият от двамата направи нещо смайващо: плю срещу шофьора и го уцели в едното око.

Човекът изглеждаше като гръмнат. За негова чест не изпадна в разбираем бяс. Вместо това с впечатляващо безмълвно достойнство извади от джоба си кърпичка, избърса слюнката от окото си, после бързо се върна обратно по пътеката, слезе от автобуса и се насочи към сградата на автогарата.

Младежът със слушалките се изправи. Леко ме докосна по рамото и направи жест да ми покаже, че ми предлага своето място.

— Ce n'est pas nécessaire^[4] — пробвах френския си аз.

— J'insiste^[5] — отвърна той.

Мъжът до него, кротък човек, тип бизнесмен, някъде над четиридесетгодишен, с очила и светлосин костюм на райе, също стана от мястото си.

— J'insiste.

Пол им благодари, леко ме побутна към мястото до прозореца, после седна до мен, като се погрижи да съм далеч от пътеката, ако се стигне до някаква проява на насилие.

— Добре ли си? — прошепна ми, когато хванах ръката му.

— За какво беше всичко това?

— Правят се на мачовци. Показват, че могат да се опълчат на жена от Запада.

— Но аз нищо не им казах.

— Няма значение. Те са идиоти. За щастие, всички околни са на това мнение.

В този момент в автобуса влязоха двама полицаи, явно също толкова измъчени от горещината като всички нас. Шофьорът ги следваше. Като ни видя седнали, обясни нещо на полицаите на бърз като картечен огън арабски. Един от полицаите се обърна към нас и ни отдаде чест. Възрастният мъж отново взе да се гневи и обвинително посочи с пръст двамата грубияни, като започна да обяснява ядосано какво се е случило с шофьора. Вторият полицай хвана за ризата по-гадния от двамата, дръпна му очилата, хвърли ги на пода и ги стъпка с крак. Когато очите му бяха изложени на показ, момчето внезапно изгуби гангстерския си образ. Беше просто бледен пубертет. Другият полицай стори същото със спътника му. Само че когато очилата бяха свалени от неговото лице, видях неподправен страх.

За секунди бяха подкарани по пътеката и свалени от автобуса. Веднага щом слязоха, шофьорът си седна на мястото и включи

двигателя, очевидно горящ от желание да се отдалечи от неприятните събития. Двамата с Пол станахме и предложихме да се преместим на предишните си места, но младежът със слушалките и бизнесменът настояха да си останем, където сме. Погледнах през прозореца и мигом съжалих, че съм го сторила. Видях как по-нахаканият от двамата хулигани се опитва да се освободи от хватката на полицаия. Той пък незабавно грабна палката си и я стовари в лицето на момчето. То падна на колене, при което полицаят го удари повторно по главата. Другото момче се разкрещя, но тутакси бе зашлевано през устата с отворена длан от униформения, който го държеше. Автобусът набра скорост и скри тази брутална сцена с облак прах. Зад мен младежът със слушалките отново поде монотонната си мелодия. Зарових лице в рамото на Пол, обзета от чувство на вина, сякаш моето присъствие бе причинило всичко това. Усетил колко съм разстроена, Пол ме притисна по-плътно до себе си.

— Всичко е вече минало — каза ми тихо.

И автобусът се понесе напред към бъдещето.

[1] Седнали сте на нашите места (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Ще трябва да си потърсите други (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Ако обичате (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Не е нужно (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Настоявам (фр.). — Б.пр. ↑

Котката имаше вид, сякаш се опитваше да схване: „Какво правя тук?“. Беше мръсна, кльощава, уморена от глупостите на света; улична котка без дом, в който да се приюти. И тази вечер поради причини, ясни само на нея, висеше на стена. Забила нокти в мазилката на тухления зид, изглеждаше като залепена там, абсолютно успоредно изпълнала гръб. Имаше нещо зрелищно и смуцаващо в замръзналата ѝ поза. Напомни ми образи на диви животни, които бях виждала, уловени от потока на вулканична лава и превърнати във вкаменелости; бяха застинали във времето в последните си стъпки като дишащи създания. Прекарах сигурно цяла минута, загледана в котката и мястото, където се бе озовала. Как беше в състояние да поддържа тази невъзможна поза? И какъв страх или инстинкт я бе подтикнал да потърси убежище на ронеща се варосана стена в тъмна уличка сред лабиринта на оградения град?

Какво правеше тя тук?

Какво правех аз самата в непрогледния мрак на същата тази уличка посред нощ?

Но нека се върна около петнайсет часа назад...

Автобусът ни стовари на последната си спирка — автогарата на Есувейра — в ранния следобед. Докато слизахме от тази парна баня на колела, младежът със слушалките, все така припыващ си неговата нелепа мелодия (нима това беше единствената песен на айпода му?), ни махна развеселен за сбогом. Шофьорът, запалил дълго жадувана цигара, също ни кимна, след което вдигнахме багажа си и отбихме атаките на няколко натрапници, опитващи се да ни убедят да приемем офертите им за евтина квартира.

— Вие иска стая... много чисто... добра цена.

— Nous avons déjà une chambre^[1] — отвърна Пол и ме насочи към строилите се наблизко очукани таксита.

— Но моето стая по-добро... елате с мен, ще покажа всичко в Есувейра...

Пол го отпрати с жест. В същия момент ми се наложи да кривна встрани, за да избегна няколко жени, протягащи към мен тъкани ризи, многоцветни шалове и евтини мънистени огърлици. Следобедното слънце беше все така неумолимо силно. На този бетонен площад въздухът бе изпълнен с бензинови пари и прах. Извадих омачканата си шапка от чантата, праметната през рамо, и я нахлупих ниско над челото си, за да скрива очите ми. Тълпата досадници продължи да ни преследва, докато се придвижвахме към такситата. Бяха безмилостни в нуждата си да привлекат вниманието ни. Не приемаха „не“ за отговор.

— Просто върви напред — каза ми Пол. — Нахални са, но безобидни.

В първото такси, до което се приближихме, кремаво пежо, сякаш участвало в автосъстезание с блъскане, шофьорът имаше вид като да е спал за последно през 2010 година. Долепил бе до ухото си мобилен телефон и крещеше. Пол се наведе към него и му каза името на хотела ни.

— Двеста дирхама — обяви той на английски, макар че Пол се обърна към него на френски.

— Но хотелът е някъде на десет минути пеша оттук.

Шофьорът свали телефона от ухото си за миг и огледа всичкия ни багаж.

— Това е цената. Ако не ви харесва, вървете пеша.

— Charmant.^[2]

Мъжът само вдигна рамене. Пол поклати глава и ме поведе към по-задната кола. Когато неприятният тип видя, че отиваме при онзи след него, мигом изскочи навън с викове. Вторият шофьор, набит тип с уморено и намръщено лице, игнорира възраженията на господин Чаровника.

— Vous allez où! — попита той Пол на френски.

— Vous connaissez l'hotel Les Deux Chameaux?

— Bien sûr. Ca vous coûtera environ trente dirhams.^[3]

Трийсет дирхама. Почтен човек.

— D'accord^[4] — съгласи се Пол и натоварихме куфарите си в багажника му.

Потеглихме и попаднахме сред малка флотилия от гъски и кокошки, подкарани край градските стени от мъж с бяла джелаба и кепе. Шофьорът натисна клаксона кратко и небрежно, за да даде знак

на човека да отмести птиците си от пътя. Пастир, развеждащ птиче ято край градските стени. Наблизо човек караше ръчна количка, пълна с непреработен памук. И — това беше като в халюцинация — мъж седеше пред кошница и извиваше мелодия на някакъв вид свирка, докато от плетеното му гнездо нагоре се издигаше питон.

Пол виждаше как любопитно поглъщам тези гледки. Таксито пое по маршрут край крепостните стени на Есувейра, създаващи впечатлението, че си сред укрепления в Средновековието.

— Става още по-странно — обади се Пол, чувстващ се като у дома си сред този живописен хаос.

Още минута пътувахме по пътя, успореден на градската стена, после завихме под тясна арка по задна улица, оградена от сини стени, от която се разклоняваха мънички алеи. В дъното ѝ имаше вход с решетеста врата, също боядисан в тъмносиньо. Той бе за хотела ни — *Les Deux Chateaux*. „Двете камили“. Във фойето му беше тъмно, сенчесто, без орнаменти. На рецепцията спеше възрастен човек. Облечен беше като за конни състезания: риза на цветя, златна верижка с мароканска звезда, която се повдигаше и спускаше при хъркането му, златни пръстени по ръцете, масивни тъмни очила, скриващи очите му.

Огледах се. Стара мароканска мебелировка — все масивно дърво. Някога луксозната плюшена дамска сега бе прашина и издаваше сериозни признаци на запуснатост. До рецепцията имаше шумен стenen часовник от типа на тези по железопътните гари от двайсетте години на двайсети век, които отмерват всяка изминаваща секунда със знаменателно тракване. Върху плота на рецепцията седеше измършавяла котка и ни наблюдаваше враждебно: натрапници, чужди хора, дошли да обезпокоят задрямалата атмосфера.

Когато приближихме до мястото, където старецът спеше, Пол взе инициативата и прошепна:

— Monsieur.

После продължи, като при всяко следващо „Monsieur“ повишаваше глас с по няколко децибела.

След като резултат нямаше, натиснах звънеца край отворената книга за регистрация на гости. Острият му звън събуди човека и по лицето му се изписа шок, съчетан с объркване, сякаш не знаеше къде се намира. Докато се мъчеше да фокусира погледа си, Пол каза:

— Простете, че ви събудихме така внезапно. Само че се опитвахме...

— Имате ли резервация?

— Да.

— Име?

Пол му даде тази информация. Мъжът се изправи и като използваше показалците на двете си ръце, завъртя книгата за гости към себе си. Вгледа се в днешната страница, после прелисти няколко назад и поклати глава, като си мърмореше нещо.

— Нямате резервация — отсече накрая.

— Но аз направих — настоя Пол.

— Получихте ли потвърждение от нас?

— Разбира се, направих я по интернет.

— Имате ли копие от потвърждението?

Пол придоби сконфузен вид.

— Забравих да го принтирам — пошепна ми.

— След като си я направил — отвърнах му, — няма как да не я откриеш.

— Мисля, че я изтрих.

Едва се възпрях да не кажа „Пак ли?“. Пол вечно изтриваше старата си поща и често заличаваше важна кореспонденция.

— Но вие все пак имате стаи, нали? — попитах човека зад плота.

— И да, и не.

Той взе старовремски домашен телефон — от онези, които виждаме по филми от времето на германската окупация — и заговори на арабски високо и раздразнено. Беше нещо, което започваше да ми прави впечатление: арабският бе език, често звучащ гръмко и поради това изглеждаше агресивен, наперен и едва ли не враждебен. Напомни ми, че се налага да съживя моя все още приличен, макар и позанемарен френски, докато сме тук — нещо, което си обещавах да направя още откакто си тръгнах от Монреал.

Служителят на рецепцията завърши разговора си. Обърна се към нас и съобщи:

— Колегата ми каза, че ще повика собственика.

Трябваше да чакаме десет минути до пристигането на шефа. Името му беше мосю Пикар. Беше французин, около петдесет и пет годишен, нисък, стегнат, облечен в идеално изгладена бяла риза и

бежов панталон, официален, хладен. Лицето му по мои догадки бе привикнало цял живот да изразява принудена почтителност и да избягва показ на емоции.

— Проблем ли има? — попита с едва доловима нотка на надменност.

— Резервирахме стая, но при вас явно не е отразено — каза Пол.

— Имате ли потвърждението? — попита мосю Пикар.

Пол поклати глава.

— И ние го нямаме. Така че очевидно не е направена резервация.

— Но аз я направих... — настоя Пол.

— Явно не сте.

— Но вие имате стаи, нали? — намесих се.

— Ахмед не ви ли каза, че имаме само една свободна стая?

— И колко струва тя?

— Стаята е с балкон и гледка към морето. За колко време ще ви е нужна?

— За месец. За толкова направихме резервацията.

Мосю Пикар присви устни и се обърна към Ахмед.

Инструктира го на френски отново да прегледа книгата. Ахмед се залови да прелиства многото ѝ страници, цъкаше с език и проверяваше дали могат да ни настанят за цялото това време. Започнах да се чудя: беше ли Пол действително направил резервацията, или това бе един от многото му „пропуски“ (както ги наричаше), които изпъстриха живота ни? Вече започвах да се ядосвам на себе си, задето не бях проверила това преди отпътуването ни. Друга част от мен ме укоряваше, че се съмнявах в него; предвид, че собственикът беше доста противен, а служителят на рецепцията се държеше като сомнамбул, кой знае дали не бяха изгубили резервацията и сега не ни играеха номера, за да измъкнат по-добра цена?

Вторият сценарий взе да ми се вижда още по-достоверен след последвалата размяна на реплики. Ахмед се обърна към шефа си, закима с глава и изрече нещо, което звучеше утвърдително. Собственикът ни заговори:

— Имам добра новина. Разполагаме със стая за целия желан от вас период. Другата добра новина е, че тя е най-хубавата в хотела — малък апартамент с балкон и изглед към Атлантическия океан. Цената е седемстотин дирхама на нощ.

Лицето на Пол помръкна. Сметачната машина в главата ми мигом се задейства: седемстотин дирхама бяха приблизително осемдесет долара, два пъти по-висока цена от тази, която Пол ми каза, че е договорил.

— Но стаята, която аз спазарих, струваше трийсет и пет — посочи Пол.

— Нямате документа за резервация, нали? — отвърна мосю Пикар. — А тъй като и ние нямаме следи за такава, опитваме се да ви настаним...

— Ангажирах стая за месец при цена триста и петдесет дирхама — заяви Пол сърдит и напрегнат.

— Мосю, след като няма доказателство, разполагаме само с думи. А думите...

— Вие какво, на философ ли се правите? — процеди Пол.

Поставих ръка върху рамото му, за да го възпра.

— Не искаше да каже това — обърнах се към мосю Пикар. — И двамата сме изтощени от пътуването и...

— Точно това исках да кажа, мамка му. Тоя си играе с нас.

Мосю Пикар пусна лека усмивчица.

— Държете се, сякаш ми правите услуга, като отседате тук. Моля, намерете си друг хотел, стига да откриете някой с това качество и чистота, който да ви предложи толкова голяма стая за цял месец. Вратата е там. *Vonne chance*.^[5]

Той се обърна и се запъти към стълбите.

— Може ли да видим апартамента, ако обичате? — извиках след него.

— Както желаете.

Направих няколко крачки да го последвам. Пол остана до рецепцията ядосан и намусен.

— Идваш ли? — попитах го.

— Май ти взе нещата в свои ръце.

— Ами, добре.

Продължих нагоре по стълбите. Когато стигнахме до първата площадка, мосю Пикар се обърна към мен.

— Съпругът ви не изглежда доволен.

— А на вас какво ви влиза това в работата? — запитах.

Острият ми тон го стресна.

— Не исках да ви засегна — каза той.

— Но го сторихте.

Коридорите на горния етаж бяха тесни, но прилично боядисани, със сини керамични плочки, ограждащи касите на вратите. Изкачихме се по стълбище, широко едва колкото да побере човек със скромни размери.

— Чудесно изолиран — отбеляза мосю Пикар, когато стигнахме до дървена врата с резбовани решетести орнаменти. Отвори я. — *Apres vous, Madame.*^[6]

Влязох вътре. Пикар включи лампа върху масичка. Първата ми мисъл беше: „Господи, тук е ужасно тясно“. Намирахме се в миниатюрно пространство, представляващо дневната, с резбовани дървени маси, канапе, тапицирано с тежък брокат, и малко кресло. Цялото помещение надали беше повече от три-четири квадратни метра. Тънки ивици светлина, навлизащи през процепите на сините дървени капаци, улавяха прахта в стаята. Усетил разочарованието ми, Пикар каза:

— Нататък става по-добре.

Отвори свързваща врата и се озовахме в стая с висок сводест таван с открити дървени греди, акцентът на която бе широко двойно легло с огромни кръгли възглавници, подпрени на резбованата табла, тапицирана с избеляло червено кадифе. Всичко беше тъмно масивно дърво и в кафяво: покривалото на леглото, голямото бюро в комплект с резбован стол, солидният скрин, креслото тип отоманка с табуретка за краката отпред. Каменни стени. Банята беше приемлива и чиста с душкабина, изрисувана със сложни орнаменти. Завъртях крановете и установих, че налягането на водата е прилично. Когато се върнах в спалнята, останах стъписана. Пикар бе отворил капациите и вътре беше нахлула светлина. Тъмната пещера внезапно се бе изпълнила с кристални слънчеви лъчи. Последвах го на балкона — навън денят бе все така нажежен и ярък.

Самият балкон не беше много голям — три метра на дължина и един на широчина — но гледката от него беше омайваща. Вдясно като на длан и почти с картографска яснота се виждаше Есувейра сред своите крепостни стени и самобитна атмосфера със средновековни бункери, криволичеши улички и с хората, движещи се сред тях.

Наляво се откриваше синята шир на Атлантическия океан.

Нима има по-добър балсам за зрението от гледката на вода? Особено на воден басейн, който ни свързва с дома?

На балкона имаше два сгънати шезлонга и малка маса. Бързо си представих Пол тук с неговите скицници, моливи и въглени, пръснати пред него, завладян от небето, от морето, от начупения силует на покривите, от странната сценична смесица на всичко, лежащо под нас. Аз щях да съм на съседния шезлонг, наведена над френска граматика, току-що върнала се от сутрешния си езиков курс, където се бях ориентирала в сложностите на субжонктива.

— Не е зле, нали? — обади се Пикар вече с по-дипломатичен тон, след като го бях скастрила преди няколко минути.

— Върши работа.

Върнах се вътре. Никога не се пазарете за цена, изправени пред великолепна гледка.

Пикар ме последва.

— Аз видях имейла, който съпругът ми получи от вас — казах му.

— Никога не е получавал нещо директно от мен.

— Тогава от служителя ви, завеждащ резервациите.

— Госпожо, няма никакви следи...

— Но аз го видях. Знам, че имаше споразумение за стая с балкон и изглед към морето на цена триста и петдесет дирхама.

— Не беше този апартамент. А в момента само той ни е свободен...

— Проявете разум.

— Намирате, че съм глупав? — в гласа му отново се появи надменност.

— Започвам да си мисля, че трябва да се обадя на жената, която ме замества в счетоводната ми фирма в Щатите, да я накарам да открие имейла и да го изпрати. Тогава ще се обърна към местния орган по туризма и ще се оплача, че раздувате цените.

— Ще ви помоля да напуснете.

— Жалко. Не е лоша стая. А и бихте могли да ни имате тук за месец. Но вие си решавате, господине.

След тези думи се обърнах и се насочих към вратата. На половината път той се обади:

— Бих приел шестстотин на ден.

Без да се обръщам назад, отговорих:

— Четиристотин.

— Петстотин и петдесет.

— Петстотин. С включена закуска и пране.

— Очаквате да ви перем дрехите всеки ден?

— Два пъти седмично. Нямаме кой знае колко дрехи.

Мълчание. Палецът му се потъркваше в показалеца, винаги сигурен знак за тревожност.

— И ще сте тук целия месец? — попита.

— Мога да ви покажа билетите ни за връщане.

— За тази цена ще искам да ми платите пълната сума предварително.

Сега беше мой ред да почувствам, че везните са се наклонили мъничко в негова посока. Но като огледах апартамента, сияйната синева на северноафриканското небе, проясняваща всичко, почувствах, че трябва да взема решение. С включената закуска и пране и намалението с двеста дирхама на вечер бях спестила на двама ни общо към хиляда долара. Усетих също така, че Пикар щеше да се държи цивилизовано занапред.

— Добре, господине — казах. — Спазарихме се. Но искам писмено потвърждение на уговорената цена, преди да ви дам кредитната си карта.

Леко присвиване на устни насреща.

— Tres bien, Madame.^[7]

— Между другото, познавате ли някого, който би ми давал всеки ден уроци по френски? Реших да усъвършенствам разговорно езика ви.

— Сигурен съм, че ще мога да намеря човек.

Слязохме обратно долу. Пикар мина зад плота на рецепцията. На хотелска бланка написа продължителността на престоя ни и цената петстотин дирхама на нощувка. Подписа се и ми подаде листа. Аз му връчих картата си „Виза“ и го наблюдавах как обработи плащането. След като приключихме с това, си стиснахме ръцете. Открих Пол седнал до маса край входа на хотела да пие ментов чай с поглед, отправен през панорамния прозорец към уличката.

— Бихте ли се разпоредили да отнесат багажа ни горе, моля — обърнах се към Пикар.

— Tres bien, Madame.

Той направи знак към мъжа на рецепцията да качи куфарите.

Пол се изправи и ме погледна невярващо.

— Не ми казвай, че ще останем — промълви.

— Ела да видиш апартамента.

Обърнах се и поех нагоре. След миг Пол ме последва. Стигнахме до следващия етаж, изминахме тесния коридор и после още по-тясното стълбище. Когато стигнахме, прекосих двете стаи, без да спирам, и излязох направо на балкона. Отвън се озовах със слънцето фронтално срещу лицето ми пред сините очертания на покривите, отразяващи бледолазурното небе, и развълнуваните води на Атлантическия океан, искрящи от ярката светлина — исках да се любувам на тази изключителна гледка. Да се дивя, че съм тук, на източния ръб на Северна Африка, високо над средновековен анклав, и че ще прекарам цял месец, потопена в това чуждо, но (вече го усещах) неизразимо притегателно кътче на планетата. Каква привилегия бе да се откъснеш от сивотата на всекидневието и да се озовеш тук. Дължах всичко това на човека в другата стая, човек, с когото толкова исках нещата да се получат както трябва.

Усетих дланите на Пол на раменете си.

— Тази гледка е великолепна — прошепна той.

— А апартаментът?

— Много е добър.

— Значи, оставаш?

Той ме завъртя и ме целуна силно. Когато усетих тъй плътно тялото му до моето с ръце, плъзгащи се под тениската ми и милващи гърба ми, а пенисът му, втвърдяващ се до бедрото ми, желанието ми лумна. Прииска ми се да залича умората, гнева, съмненията, чрез чудото да се изгубя в него.

Така че го притеглих още по-близо. Протегнах ръка надолу и го почувствах да става още по-твърд под дланта ми. Хвърлих поглед през рамото му да се уверя, че вратата е затворена и багажът ни е вече в стаята, и го поведох назад към леглото. И двамата заедно се тръшнахме върху него. Започнахме да се събличаме един друг. Вече бях толкова влажна, толкова силна бе нуждата ми от него, че мигом го придърпах в себе си. Обвих крака около тялото му, за да го поема още по-дълбоко. Желанието ми бе мигновено, всепоглъщащо и само за няколко мига свърших два пъти. Това като че още повече насърчи Пол; тласъците му

станаха по-дълбоки, по-бавни, отново ме отведе до ръба на бездната на лудостта, аз безразсъдно се гмурнах в нея и всяко нервно окончание у мен бе наелектризирано. Усещах, както винаги, бавното неумолимо приближаване на кулминацията на Пол и как той — неизменно невероятен любовник — я задържаше, като искаше двамата да останем слети, жадни един за друг. Когато възпирането стана непоносимо и стоновете му по-силни, почувствах лудешкото напрегане на слабините му, а пенисът му в мен стана още по-корав и проникващ. Неочаквано той се устреми напред, издаде вик, последван от разтърсване, и аз прошепнах:

— Ти си любовта на живота ми.

В този момент го усещах като абсолютна истина. Надявах се напук на всичко, че от сегашното ни съвкупление ще се появи бебе.

Пол се изтърколи встрани от мен. След трийсет часа тежко пътуване и всичкото напрежение, което го съпровождаше, отчаяно се нуждаехме от сиеста. Така че се пресегнах и дръпнах белия чаршаф върху нас, а вентилаторът на тавана се въртеше достатъчно бързо, че да прати малко студен въздух сред жегата. Обгърнах с ръце съпруга си, вече унесъл се в сън, и затворих очи.

И ето че вече бе тъмно като в рог. Докато се осъзная, в продължение на няколко странни мига няха абсолютно никаква представа къде съм. Шумът от въртящия се на тавана вентилатор се смесваше с напевен глас от тонколони. Отворих очи. Прозорците все така не бяха затворени, никакви завеси не преграждаха погледа към звездите, блестящи със смайваща яркост в нощното небе. И после гласът зазвуча отново — пукане на високоговорител, после „Аллаххххх“, като звукът „х“ накрая бе задържан като дълга нота, насити мрака. Реалността взе да се оформя малко по малко. Мароко. Есувейра. Хотелът. Апартаментът, където щяхме да прекараме месеца. Съпругът ми, сега сгушен в ъгъла на леглото, напълно затворен в себе си и отнесен в дълбок сън. Приближих циферблата на ръчния си часовник до лицето си и открих от светещите стрелки, че сме спали почти дванайсет часа. Изпитвах належаща нужда да се изпия. Изправих се, леко дебалансирана от тъй дълбокия сън. Вентилаторът отгоре продължаваше с настойчивото си потракване, голите ми стъпала докоснаха хладния каменен под. Температурата в средата на мароканската нощ бе умерена, антидот на нетърпимата жегата, в която

бяхме пътували предишния ден. Добрах се до банята, облицована с плочки в цвят ултрамарин, които ми припомниха тукашното небе и покривите на Есувейра под него. Керамичният под бе в бяло и синьо и като всичко друго в апартамента беше чист. Мосю Пикар може и да не беше от най-приятните хора за общуване, но със сигурност поддържаше стандарт в хотела си.

Усещах се напълно будна. Нищо чудно след дванайсет часа сън. След като за последен път се бях мила преди почти два дена в Бъфало, бях също така и мръсна. Изрових тоалетните си принадлежности и влязох под душа. Имаше топла вода и остана такава през двайсетте минути, докато стоях под струите ѝ. Когато излязох, увила косата си в една хавлиена кърпа, и тялото си с друга, улових отражението си в огледалото и потръпнах. Не защото изглеждах нещастна, остаряла и смачкана от живота. Сънят бе възстановил донякъде жизнеността на лицето ми, белязано преди това от тъмни кръгове на умора. Но огледалото тази сутрин ми каза, че и аз се боря с неумолимия ход на времето.

Когато се озовеш затънал в несигурност, изходът е само един: организация. Отворих пътната си чанта и облякох широк ленен панталон и синя ленена риза. После отворих гардероба и прекарах следващите петнайсет минути да окачвам и подреждам дрехите си, преди да се обърна към куфара на Пол. Поколебах се за момент, но знаех колко благодарен беше той, когато поемах в ръце битовите подробности от живота ни, така че отворих ципа. Открих хаос. Ризи, бельо, дънки, чорапи, боксерки, всичките непрани и в пълен безпорядък. Изсипах ги в плетения панер за прането, обух сандали и слязох по тъмните стълби два етажа по надолу до рецепцията. Зад плота спеше друг човек: слаб, с покафенели зъби, облечен в джелаба, в средата на четиридесетте, със запалена цигара, още димяща между пръстите му, и широко отворена уста. Оставих до него панера и взех от плота купче листчета и писалка, за да напиша бележка, в която да го помоля да прати дрехите ни за пране. Но внезапно той избъбри нещо в съня си, при което се събуди и ме загледа с присвити очи.

— Съжалявам, съжалявам — промълвих. После посочих към панера и добавих: — Linge.^[8]

Воднистите очи на мъжа се фокусираха. Погледна часовника на стената. Беше четири часът и двайсет и осем минути.

— Maintenant? — учуди се. — On est au beau milieu de la nuit.^[9]

Преди да успее да му кажа, че прането може да почака, той изчезна през някаква задна врата и се върна няколко минути по-късно със срамежливо момиче — трябва да беше към четиринайсетгодишна — с проста памучна рокля и с коса, скрита под забрадка. Изглеждаше много сънena.

— Нямаше нужда да я будите сега — казах.

Той само вдигна рамене, после заговори на момичето на скорострелен арабски, като сочеше към панера. Тя му отвърна колебливо и чинно. Мъжът ме попита:

— Laver et repasser?^[10]

— Да, да — отвърнах. — И ще ми трябва тази сутрин.

Още арабски към момиченцето. Тя отново отвърна свенливо, притеснена да говори пред двама възрастни, при това едната чужденка. И все пак му даде отговор. Мъжът се обърна към мен и каза:

— Ще трябва да изчакате слънцето да изгрее, за да изсуши дрехите.

— Не мога да споря с това — отвърнах и се усмихнах на девойчето.

Тя ми се усмихна в отговор.

— Шукран — казах, което е арабската дума за „благодаря“ и една от малкото, които знаех на този език. Поставих в дланта ѝ банкнота от петдесет дирхама като извинение, че беше събудена толкова рано.

— Афуан — отвърна тя с широка усмивка. „Моля, няма защо“.

И изчезна с панера.

— Ще помоля за една последна услуга — казах на мъжа. — Тъй като всичките дрехи на мъжа ми се перат, имате ли някакъв халат или нещо такова, което той да облече?

— Une djellaba pour votre mari?

— Oui, oui.

— Attendez là.^[11]

И той хлътна през вратата зад него.

Точно в този момент гласът отново прозвуча от високоговорителя. „Аллахxxxxxx.“ Х-то продължи толкова дълго и толкова омайно мелодично, че нещо ме тласна да изляза навън и да видя откъде идва.

Минах под синята резбована арка на хотела и погледнах надолу към задната уличка, която не беше павирана и беше широка, колкото да побере едно превозно средство и нищо повече. Гласът, напяващ от усилвателя, отново зазвуча. Отдалечих се от хотела и само след десетина крачки се оказах обвита в мрак: враждебни входиове, затворени с капаци магазини, миниатюрни алейки, разклоняващи се от тази тясна улица. Знаех, че не бива да съм тук. Все едно бях попаднала в затъмнен лабиринт. Ала гласът продължаваше да ме зове напред, приканваше ме все по-дълбоко в сенките, правеше ме безстрашна.

И тогава видях котката. Висеше на стена право пред мен, сякаш бе залепена за повърхността ѝ. Толкова изкльощавяла, мръсна и уплашена. Нима нещо ужасяващо я бе подгонило на тази стена? Беше се вкопчила в нея перпендикулярно на улицата, напълно парализирана. Тази гледка ме потресе. Невъзможната ѝ позиция — с всичките четири лапи забити в мазилката — бе толкова смущаваща, че имах усещането, сякаш леденостудена ръка е обгърнала голите ми рамене.

И тогава леденостудена ръка обгърна голите ми рамене.

Оказах се обградена от трима мъже. Появили се бяха от нищото. Един около петдесетгодишен, зле обръснат, с три зъба и безумен поглед. Въздебел хлапак — надали беше на повече от осемнайсет — с фланелка, която не покриваше косматия му корем, с лице, като че намазано с олио, с очи, стрелкащи се нагоре и надолу по тялото ми, и глуповата усмивка. Ръката беше на прегърбен млад мъж с жълтеникав тен и някак стъклено побъркано изражение. Допирът на пръстите му ме накара да подскоча. Тръснах рамене да се освободя от ръката му, извъртях се и го видях да ме гледа с очи на лунатик. Дебелото момче прошепна „Bonjour, Madame“, а мърлявият възрастен мъж всмукна от почти изпушената си цигара със загатната усмивка. Ръката мигом се върна на рамото ми. Аз отново я отметнах с рязко движение.

— Оставете ме на мира — просъсках.

— Няма проблем, няма проблем — рече дебелото момче и когато ме приближи, видях лицето му още по-мазно. — Ние сме приятели.

Опитах се да се придвижа напред, но прегърбеният обхвана ръката ми с кокалести пръсти. Не силно, за да ме задържи, а по-скоро с желание да ме докосне. Умът ми препускаше. Предположих, че дебелият хлапак ще ме сграбчи, макар за момента просто да сгърчеше

пред мен и да се смееше тихо. Възрастният, макар и съвсем близо до мен, само гледаше и явно се забавляваше от страха ми.

— Харесваме те — каза дебелото момче и отново издаде същия неприятен смях.

Ръката на прегърбения се стягаше над десния ми лакът. Поех дълбоко дъх, за да си върна равновесието, и бързо изчислих, че съм достатъчно близо, за да му нанеса парализиращ удар в слабините. Започнах да си броя наум: едно, две...

И тогава настана адски хаос. Един мъж дотича до нас с бастун в ръка, като отново и отново крещеше една дума:

— Имши, имши, имши.

Беше нощният служител от хотела, размахваше бастуна над главата си, готов да го стовари върху някого. Тримата мъже се пръснаха в различни посоки и ме оставиха да стърча замръзнала от ужас на мястото си.

Веднага щом стигна до мен, служителят ме хвана за ръката, както баща би постъпил с дете, забъркало се в голяма неприятност, и ме задържа по улицата далеч от опасността.

Когато стигнахме до хотела, той само дето не ме натика вътре. Наложих му се да поседне за момент, за да се успокои. Аз също се тръшнах на един стол шокирана, изтръпнала, засрамена от глупостта си.

Нощният служител посегна към цигарите си и с треперещи ръце запали една. След като всмукна дим и дойде малко на себе си, изрече две думи:

— *Jamais plus.*

Никога повече.

[1] Вече си имаме стая (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Очарователно (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Къде отивате? — Знаете ли къде е хотел „Двете камили“? — Разбира се. Ще ви струва трийсет дирхама (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Дадено (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Успех (фр.). — Б.пр. ↑

[6] След вас, госпожо (фр.). — Б.пр. ↑

[7] Много добре, госпожо (фр.). — Б.пр. ↑

[8] Пране (фр.). — Б.пр. ↑

[9] Сега? Посред нощ е (фр.). — Б.пр. ↑

[10] Пране и гладене ли? (фр.). — Б.пр. ↑

[11] Джелаба за съпруга ви? — Да, да. — Почакайте тук (фр.). —
Б.пр. ↑

JAMAIS PLUS. JAMAIS plus. Jamais plus.

Седях на балкона към стаята ни и гледах как нощното небе просветлява, все още разтреперана от инцидента на улицата.

Jamais plus. Jamais plus. Jamais plus.

Но моите призиви „никога повече“ не бяха толкова свързани с поведението на онези мъже, а по-скоро със собствената ми арогантност и безумство. Къде ми беше умът? Как изобщо ми хрумна да последвам гласа от високоговорителя в тъмното? Счетоводителят у мен се опитваше да разграничи заплахата и ужаса в ситуацията от суровата истина за онова, на което се бях натъкнала. Дали те всъщност биха ме нападнали и биха се опитали да ме изнасят? Или представлявах просто нещо любопитно за тях?

Моят герой от рецепцията ми сервира ментов чай, като влезе в стаята и го остави на балкона тихо и експедитивно, без да събуди Пол. А той още лежеше проснат върху леглото в пълно неведение за случилото се току-що. Седях и наблюдавах как съзвездията избледняват с настъпването на зората и стигнах до заключението, че макар да бе много плашещ и неприятен, този сблъсък не бе носил реална сексуална заплаха.

Ала, не щеше и дума, бе крайно неразумно от моя страна да изляза навън в тъмното. И нямаше да си простя това лекомислие, докато не си обяснях кое ме бе притегнало към опасността.

— Охо, здравей.

Пол беше застанал на прага на балкона, облечен в бялата джелаба, която нощният служител беше донесъл заедно с ментовия чай.

— Сериозно поспа — отбелязах.

— Ами ти?

— О, и аз почти толкова дълго като теб.

— Виждам, че нямам дрехи.

— Перат ги в момента. Джелабата ти отива.

— Французите имат дума за застаряващо хипи, което още се облича, сякаш току-що излиза от ашрам — *babacool*. Дори през годината, когато живях тук, никога не съм обличал джелаба.

— Но сега подхожда на вида ти на застаряващо хипи.

Той се наведе и ме целуна по устните.

— Сам си го изпросих, а? — каза.

— Май така стана.

Беше мой ред да се наклоня и да целуна мъжа си.

— Чай?

— Ако обичаш.

Сипах в две чаши. Чукнахме ги.

— À vous — каза той.

— За нас — повторих.

Вплете пръсти в моите. И двамата вперихме очи към засилващата се дневна светлина.

— Знаеш ли как се нарича това време от деня?

— Имаш предвид освен „призори“?

— Да, освен „призори“ и „развиделяване“.

— Последното е много поетично.

— Също такава е и „синият час“.

Настана пауза, докато оставих фразата да резонира за миг. После я изпробвах в устата си.

— Синият час.

— Звучи прелестно, нали?

— Наистина. Нито е тъмно, нито светло.

— Часът, в който нищо не е каквото изглежда — когато сме уловени между възприятие и фантазия.

— Яснота и мъглявина.

— Бистрота и мъждивост. Простота, маскираща загадка.

— Хубав образ — отсъдих.

Той отново се наведе и ме целуна, този път силно. И каза:

— J'ai envie de toi.^[1]

Аз също го исках безкрайно силно. Особено сега, след този възстановителен сън. След случката на улицата. Докато бяхме обгърнати от синия час.

Той ме вдигна от стола с длани под фланелката ми. Притеглих го към себе си и усетих колко е корав. Той ме дръпна към леглото. Малко

по-късно, ухапала рамото му, свършвах отново и отново. После той издаде кратък вик и изпрати залп в мен.

Лежахме прегърнати, объркани и... да, щастливи.

— Приключението ни започва сега — промълвих.

— В синия час.

Ала в света под прозореца на спалнята ни слънчевата светлина вече заличаваше зората.

— Синият час отмина — посочих.

— Ще дойде пак довечера по залез.

— Началото на деня винаги е по-загадъчно от падането на вечерта.

— Защото не знаеш какво предстои ли?

— По залез вече си отвъд половината на повествованието за деня — казах. — А призори нямаш представа какво ще се случи.

— Сигурно затова синьото е по-синьо призори. И по същата причина залезът е по-тъжен. Заради навлизането в нощта и усещането, че още един ден клони към края си.

Пол се наведе и ме целуна по устните.

— Както казват ирландците: „Двамина сме в това“.

— Откъде знаеш този израз?

— Приятел ирландец ми го каза.

— Какъв приятел ирландец?

— Някой от миналото ми.

— Жена?

— Може би.

— Може би? Не си сигурен, че си го чул от ирландка?

— Добре де, след като питаш, тя се казваше Шивон Парсънс. Беше преподавател по рисуване в Юнивърсити Колидж Дъблин и доста добра художничка. Работи една година в университета в Бъфало. Неомъжена. Луда за връзване, ако трябва да използвам един от любимите ѝ изрази. Връзката ни трая около три месеца. Беше някъде преди дванайсет години, когато двамата с теб не сме подозирали за съществуването един на друг.

Пол държеше твърде много от живота си заключен в стая с табелка „Вход забранен“. Част от мен го ревнуваше от миналото му. Измъчваше ме мисълта, че преди мен е имало жени, които са били интимни с него. Никой мъж не ми бе давал наслада, каквато получавах

от него, затова не ми харесваше, че и други са изпитвали същото като мен, когато го поемех в себе си. Но да ми минават през главата такива неща тук и сега, ми се стори крайно нелепо. *Глупачка. Глупачка. Глупачка.* Също толкова тъпо беше като скитането ми по тъмната уличка.

— Съжалявам — прошепнах.

— Недей да съжаляваш. Просто се опитай да си щастлива.

— Аз съм щастлива.

— Радвам се да го чуя — каза той и ме целуна.

— Гладен ли си? — попитах го.

— Като вълк.

— Аз също.

— Няма начин да слеза долу в този вид.

— Но светът отвън ни зове. И да не мислиш, че някого ще го е грижа, задето си се приобщил към местните?

— Мен ще ме е грижа.

— А мен не — отвърнах. — И това би трябвало да се брои за нещо.

— Брои се... само че още си чакам дрехите.

— Нямаше ли филм, в който някой казва: „Ела с мен до казбах“?

— Шарл Боайе на Хеди Ламар в „Алжир“.

— Впечатли ме — подхвърлих. — И тъй, ела с мен до казбах.

— Тук не го наричат казбах. Казват му сук.

— Каква е разликата между казбах и сук?

— Загадка е — отвърна той.

[1] Желая те (фр.). — Б.пр. ↑

Сукът по пладне. Небето беше безоблачно, ярко кобалтовосиньо. Безжалостното слънце вдигаше живака в термометрите до нива като за парна баня. Ала тук, в Есувейра, сякаш никой освен нас не забелязваше нетърпимата жегата. Толкова горещо беше, че непавираната земя под краката ни се усещаше като полуразтопена.

Сукът по пладне. Лабиринт от сергии, магазинчета и скрити улички, роящи се в други, още по-тесни, където всевъзможни търговци упражняваха професията си. Усещането за човешка гъстота бе невероятно. Такава бе и призматичната концентрация на цвят. Цяла алея с купчини червеникави, кафеникави, алени, пурпурни и дори изумрудени подправки, изложени една до друга, оформени като мравуняци, издигащи се подобно на минарета. До тях бе контрастиращата гама от аквамарин, ултрамарин, тюркоазено и лазурносиньо на изкусно наредена от търговец мостра керамични плочки, които минувачите заобикаляха без усилие. После идваха нюансите червено от месата на касапина; повесени бутове и тлъсти плешки — от тях капеше кръв и бяха обкръжени от рояци настървени мухи. Следваха топовете плат в убито жълто, морскозелено, охра, матово бяло, електриково розово. По сергиите се продаваха кожени изделия с красиви десени във всички оттенъци на кафяво, бежово, каки. Присъстваше и съчетание на аромати, някои омайващи, други — твърде остри. Зловонието на отходен канал се смесваше с мириса на подправките. Соленият дъх от морето допълваше уханието от изобилието на цветя; покрай всяка сергия за кебап се запарваше ментов чай.

Към всичко това се добавяше налудничавата акустика на сука. От колони гърмеше френска и мароканска поп музика. Навред крещяха амбулантни търговци. Други зад сергиите ни приканваха с жестове и подвикваха: „Venez, venez!“^[1]. Поне двама състезаващи се мюзенини — Пол ми каза арабското название за тези проточени гласове — напяваха обедни моливи от две стратегически разположени минарета.

Разнасяше се насеченият шум на мотоциклети и скутери. Натискаха клаксоните им лудешки, докато ги управляваха по прашния, осеян с дупки терен покрай сергии, отрупани с портокали и манго в цветовете на Ван Гог, и такива със зеленчуци, където доминираха домати с тяхната червенина. Някакъв мъж се опитваше да докопа ръката ми и да ме дръпне към ъгъл на сука, където разноцветни сапуни — кремави, медночервеникави, абаносово черни — оформяха повече от метър висока геометрична скулптура.

При все близостта на Атлантическия океан въздухът беше толкова сух, че след двацет минути обиколка из алеите на сука широката ми фланелка и лененият ми панталон бяха подгизнали. Същите бяха и тениската и шортите, които Пол бе измъкнал от купчината, щом прането ни беше доставено в стаята преди обяд. (Останал бе непоколебим по повод правилото „никаква джелаба навън“.) Дотогава вече бяхме изяли голяма закуска на терасата ни. После подредихме така нареченото от него външно ателие. Помогнах на Пол да изнесе бюрото от външната стая в един ъгъл на балкона, засенчен от надвиснала стреха, откъдето имаше директна гледка към околните покриви. Извини се за малко и десет минути по-късно се върна с ярък раиран чадър, който каза, че купил от местен магазин. Разположи пластмасовата му стойка така, че бюрото му да бъде изцяло под сянка, и започна да се подготвя за работа. Отвори скицник. Осем молива бяха разположени много церемониално върху лакираната повърхност на бюрото. Той нахлупи шапката си за сафари в цвят каки, седна и отправи поглед към върховете на покривите в непосредствена близост, а после подхвана своята сложна архитектурна трактовка. Стоях вътре и го наблюдавах цели десет минути, възхитена от точното му и чувствително око, от удивителния му усет за контур, от способността му да забрави всичко освен работата си, от суровата дисциплина, която си налагаше по време на рисуване. Испитах огромен прилив на любов към този талантлив и нестандартен мъж.

После се заех да организирам свое собствено работно място в стаята: лаптопа ми, много красива тетрадка с кожена подвързия, която купих точно преди заминаването ни, и автоматична писалка „Шийфър“, останала ми от татко. Беше червена, с хромирани части, които напомняха елементи от корпуса на стар модел шевролет. Татко винаги я държеше пълна с червено мастило и това неизменно

удивяваше майка ми. „Целият ти проклет живот е посветен да трупаш червено мастило“, казваше му често. Ала татко ми обясни веднъж, че обича този цвят заради неговата наситеност:

— Изглежда, сякаш наистина си писал с кръв.

Преди да успея да направя първата си алена записка в тетрадката дневник, телефонът до леглото се събуди за живот. Вдигнах и мъжът от рецепцията ми каза:

— Учителката ви по френски е долу.

Мосю Пикар явно действаше бързо, тъй като едва вчера го бях помолила да ми уреди уроци.

Преди да слеза долу да се видя с нея, Пол ме предупреди:

— Която и да е тя, има нужда от тези пари. Не ѝ позволявай да ти взема повече от седемдесет и пет дирхама на час.

— Но това са само девет долара.

— Тук са много пари, повярвай ми.

Щом сляхох във фоайето, видях свенлива на вид млада жена, застанала до плота на рецепцията. Макар да носеше хиджаб — кърпа за глава, оставяща цялото ѝ лице на показ — облечена беше с дънки и блуза на цветя, която, въпреки че беше плътно по врата, би била съвсем на място в комуна от шейсетте години. Намек за ретро хипи шик. От пръв поглед личеше, че тази млада жена живее на границата на два коренно противоположни свята.

Когато пое протегнатата ми ръка, много лекото ѝ стискане и влажната ѝ длан ми подсказаха, че е притеснена по повод тази среща. Опитах се да ѝ вдъхна спокойствие, като посочих към две прашни кресла в един ъгъл на фоайето, където можехме да разговаряме необезпокоявани, и помолих рецепционистът да ни донесе ментов чай. Тя беше много притеснителна и със силно желание да угоди. Казваше се Сорая. Беше берберка от най-южните райони на страната, дълбоко в Сахара. Сорая бе на двацет и девет години и работеше като преподавател в местно училище. С внимателно разпитване научих, че е завършила университета в Маракеш и дори в рамките на обучението си е прекарала една година във Франция. Когато не успяла да си уреди продължение на визата, върнала се у дома. Езиците бяха нейна страст. Освен родния си арабски и френския беше овладяла английски и сега усъвършенстваше испанския си.

— Само че с марокански паспорт е трудно да живееш или да работиш някъде другаде — поясни.

— Значи, никога не си живяла в Англия или Щатите? — учудих се, впечатлена от нейния английски, когато минавахме на този език от време на време, въпреки че от самото начало се разбрахме да възприемем правилото „само на френски“.

— Това е мечтата ми — да мога да ида в Ню Йорк или Лондон — сподели тя със срамежлива усмивка. — Но с изключение на Франция никога не съм била извън Мароко.

— А как тогава говориш така добре езика ми?

— Учих го в университета. Гледах при всяка възможност американски и английски филми и телевизионни програми. Чета много романи...

— Кой е любимият ти американски роман?

— Много харесах „Спасителят в ръжта“... Холдън Колфийлд беше моят герой като петнайсетгодишна.

Разказах ѝ как съм започнала да уча френски в Канада, че съм тук със съпруга си художник и съм решена да съживя френския си през четирите седмици на престоя ни.

— Но вие вече го говорите добре — отбеляза тя.

— Прекалено любезна сте.

— Обективна съм. Макар че върху чужд език трябва да се работи непрестанно, иначе избледнява от паметта.

Попита ме как сме решили да дойдем в Есувейра. Интересно ѝ бе да научи, че Пол е идвал в Мароко преди близо трийсет години, полюбопитства къде живеем в Щатите и попита дали Бъфало би ѝ харесал.

— Бъфало не може да бъде наречен особено космополитен или елегантен град.

— Но вие живеете там.

Беше мой ред да се изчервя.

— Не е задължително да си мечтал да живееш там, където си се установил — отвърнах.

Тя затвори очи за миг, наведе глава и кимна в знак на съгласие.

— И тъй, ако искам да подобра френския си за месец, по колко часа на седмица ще са ми нужни? — попитах.

— Зависи от програмата ви.

— Тук нямам програма. Никакви задължения, уговорки или неотложни ангажименти. А вие?

— Преподавам в начално училище на деца между шест и девет години. Но от пет часа нататък съм свободна всеки следобед.

— Ако предложи два часа дневно...

— Можете ли да си позволите три? — попита тя.

— Колко ще ми струва?

Лицето ѝ поаленя още повече.

— Не е нужно да се стеснявате за това — казах ѝ. — Просто пари са, а тия неща е най-добре да се уредят в началото.

Господи, колко по американски звучах. Картите са свалени на масата. Кажи си цената и да говорим.

След миг или два тя попита:

— Седемдесет и пет дирхама твърде много ли ви се виждат?

Седемдесет и пет дирхама бяха малко под девет долара. Незабавно отвърнах:

— Виждат ми се твърде малко.

— Но аз не бих желала да ви искам повече.

— Само че аз бих желала да предложи повече. Ще приемете ли сто и пет дирхама на час?

Тя изглеждаше поразена.

— Това прави огромна сума на седмица.

— Доверете ми се, ако не ми беше по джоба, щях да ви кажа.

— Добре тогава — отвърна тя, отклонила поглед, но с лека усмивка на лицето. — Къде ще провеждаме уроците?

— Имам малък апартамент горе. Ще трябва да го уговоря със съпруга ми, но мисля, че няма да има проблем.

— А може ли да попитам... каква сте по професия?

— Не е нещо особено вълнуващо.

Когато ѝ разправих накратко за работата си като счетоводител, тя запази неутрално изражение. Усетих, че се чуди дали имам деца и къде са сега. Или просто проектирах своите грижи и комплекси върху тази стеснителна, ала наблюдателна млада жена?

— Не се съмнявам, че работата ви е много интересна — каза тя.

— Покрай парите научавах много за това как функционират хората. Е, можем ли да започнем от утре?

— Не виждам пречка.

— Идеално. В състояние ли сте да ми осигурите нужните помагала?

Връчих ѝ триста дирхама и казах, че ако струват повече, ще ѝ доплатя на първия ни урок.

— С триста дирхама ще ги купя всичките — увери ме тя. — Утре ще ви ги донеса.

— Всеки ден ли предпочитате да ви плащам, или веднъж седмично?

Тя отново отклони очи.

— Както е по-лесно за вас. Ако ми плащате в петък, банката е отворена до девет часа вечерта, така че ще мога да внасям повечето от сумата.

Аха, спестовница.

— Значи се уговаряме за плащане всеки петък. И нещо последно. Откъде познавате мосю Пикар?

— Майка ми е чистачка тук.

Обмислих думите си, преди да кажа:

— Сигурна съм, че е много горда с вас.

Тя сведе поглед и кимна. Казах на Сорая с какво нетърпение очаквам да стана нейна ученичка и че ще се видим на другия ден. После се качих горе. Пол още беше на балкона под чадъра и по масата бяха разхвърляни към половин дузина рисунки. Лицето му бе покрито с пот, изцъкленият му поглед подсказваше, че вече започва да прегрява. Взех еднолитровата бутилка с вода до леглото и настоях да я изпие. Той за миг я пресуши до половината, влезе вътре със залитане и се тръшна на леглото.

— Луд ли си да си търсиш белята така? — смъмрих го.

— Вдъхновението надделя над потенето.

— Тъкмо ти много добре си наясно какво е слънцето тук.

— Би ли спасила рисунките, преди да започнат да избеляват от светлината?

Излязох отвън, събрах шестте рисунки, изложени на слънцето, и ги прибрах вътре. Буквално останах без дъх от видяното. Бяха половин дузина вариации на една и съща визуална тема: покривите в непосредствена близост до балкона ни. Онова, което правеше изображенията тъй забележителни, беше, че във всяка рисунка Пол бе видял с различен поглед минаретата, водните кули, рушащите се

покриви, проснатото пране и сателитни чинии, които оформяха силуета на Есувейра. В един момент вдигнах очи към действителната панорама, на основата на която Пол бе създал тази поредица от умело скицирани композиции. После се върнах към много детайлните му рисунки и се възхитих не само на невероятната техника, но и на факта, че в цялост ми припомниха как не съществува такова нещо като точен поглед върху състоянието на нещата; че няма двама души, които да виждат едни и същи предмети, гледка, житейска ситуация по един и същ начин. Защото всяко наблюдение по естеството си е интерпретация.

— Невероятни са — казах му.

— Сега ти си тази, дете страда от слънчев удар. Говорим за скици, които нахвърлях за няколко часа.

— Моцарт не е ли композирал често соната за пиано за една сутрин?

— Той е бил Моцарт.

— Ти си изключително талантлив.

— Ще ми се да можех да споделям високото ти мнение за мен.

— И на мен ми се ще. Но по мое скромно впечатление те бележат нова посока за теб.

— Предубедена си.

— Приеми комплимента. Повече от отлични са.

Но Пол се извърна, неспособен да се съгласи с подобна похвала. Бързо промених темата.

— От утре започвам уроци по френски — съобщих и му разправих за Сорая.

— Колко взема на час? — осведоми се той.

— Тя поиска седемдесет и пет, но аз ще ѝ плащам сто и пет.

— Много си мекушава.

— Само когато така е редно да се постъпи.

— Дори седемдесет и пет дирхама на час са огромна сума за нея.

— Но за мен не са кой знае какви пари. Така че какъв е проблемът?

— Няма такъв. Щедростта ти е достойна за уважение.

— Както и твоята загриженост за финансите ни.

— Заяждане ли долавям? — попита той.

— Може ли да оставим тази тема?

— Разбира се — отвърна той, стана и тръгна към банята.

Миг по-късно го чух да пуска душа. Когато десет минути по-късно се появи с хавлиена кърпа около кръста си, ме информира:

— Много ми се иска да прекратим подобна размяна на реплики.

— На мен също.

— Да се опитаме да се отърсим от цялата тази глупост.

— Разяжда отношенията ни, нали? — отвърнах. — Добротата е по-сполучливият избор.

Той помисли над това за миг.

— Това би могло да е разрешение.

Дойде до мен и ме прегърна.

— Ново начало, става ли?

— Устройва ме — отговорих и го целунах леко по устните, като едновременно с това се запитах няма ли да повтаряме отново този диалог след ден-два. Може би просто трябваше да приема, че такъв е нашият брак, че така функционира системата ни като двойка, че миговете на грубост биват заместени от периоди на дълбок покой и от приключението, каквото е любовта.

Приключение. Ето една дума, която често ми идваше наум напоследък. На следващия ден по време на първия ми урок със Сорая я попитах дали на френски тя има повече от едно значение. Момичето се изчерви леко и отвърна:

— Да, *une aventure* е думата за „приключение“. Но също е типично френски израз за любовна връзка. *J'ai eu une aventure avec Jacques... seulement une aventure, rien de bien serieux.*^[2]

Не беше нужно да превежда. *Une aventure* означаваше закачка, не беше любов. Когато попитах за семантичната разлика между „авантюра“ и „любов“, Сорая каза:

— На френски, ако някой каже, а те често го правят, „*C'est l'amour*“^[3], това звучи много сериозно, поне за момента. Когато живеех в Лион, имах няколко приятелки францужойки и те често възкличаваха, че са влюбени в някой мъж, с когото се бяха запознали едва преди две или три седмици. Скоро след това всичко свършваше, срещаха друг и пак „*Oh... c'est l'amour*“ още след четвъртата вечер. След като го чувах произнасяно толкова често, започнах да си мисля, че да възкликнеш „Влюбен съм“, означава израз на моментни емоции, на които не

позволяваш да се задълбочат. Също така е признание в любов с идеята, че си влюбен.

— А в Мароко какво означава?

Раменете ѝ се сковаха.

— Трябва да се занимаваме с други неща — каза и почука с пръст по учебниците.

Този път не се възпротивих, защото осъзнах, че по грешка съм пресякла невидима граница, която Сорая бе решена да поддържа.

И тъй, върнахме се към нашето минало предварително време.

Седяхме на канапето в малкото пространство, предназначено за дневна в апартамента, а френските учебници, които тя бе донесла, бяха разпръснати върху малка масичка за кафе. Пол работеше на балкона под сянката на големия чадър и на широкополата си шапка, а слънцето напичаше все така силно в пет и половина следобед. Беше се появил да поздрави Сорая по-рано, когато тя почука на вратата на апартамента ни. Видях как тя пое с поглед върлинещата му фигура, дългата побеляла коса, възрастовата разлика помежду ни. Също така (това го усетих) беше впечатлена от неговия френски и от рисунките му, които бях наредила из стаята.

— Съпругът ти ли е рисувал всичко това? — попита ме.

— Харесват ли ти?

— Много добре улавят духа на Есувейра.

— Или поне покривите на Есувейра.

— Ще рисува ли и улични сцени?

— Ще трябва да попиташ него.

— Представям си какво е да си омъжена за толкова талантлив човек. Децата ви...?

— Нямаме деца.

Сега Сорая изглеждаше сякаш ѝ се щеше подът да се отвори под нея и да я погълне цялата. Побързах да добавя:

— Засега нямаме.

Облекчението ѝ бе огромно.

— Съжалявам — извини се тя. — Не биваше да нахалствам така.

— Това въобще не е нахалство.

— Но беше неуместен въпрос. Макар да знам, че на Запад за женените двойки не е задължително да имат деца.

— Самата истина. Първият ми съпруг не искаше деца.

Сорая бе стъписана от моята прямота.

— По тази причина ли го напусна?

— По тази и много други.

— Разбирам...

— Но Пол определено иска деца.

Сорая явно одобри.

— Не е ли имал деца досега? — попита, но бързо допълни: — Стига това да не е неуместен въпрос от моя страна.

— Нищо неуместно няма — отвърнах.

— В Мароко бракът е основно свързан със създаване на деца.

— Ти така ли го виждаш?

Тя се замисли за момент.

— Как го „виждам“ аз и каква е реалността, са... две напълно различни неща.

През първите десет дни на уроците ни със Сорая разговорите, несвързани с френската граматика, бяха интригуваща игра на словесен пинг-понг, при която вродената ѝ предпазливост и културно обусловена сдържаност бяха често подривани от огромното ѝ любопитство не просто към моя живот, а към начина на съществуване на жена като мен в съвременна Америка. Помежду ни бързо се изгради взаимно доверие, но чак някъде към втората седмица започнаха да се разкриват по-лични моменти от живота ѝ. Бързо усетих, че престоят ѝ във Франция напълно е променил начина ѝ на мислене и че връщането ѝ в Мароко е било не по нейна воля.

— Значи, докато учеше в университета, действително живееше в самия кампус? — смая се тя, когато ѝ разправих как съм заминала от дома си, за да постъпя в Университета на Минесота.

— Това не е ли обичайно също във Франция и тук? — попитах.

— В Мароко, ако трябва да идеш в друг град, за да учиш в университет, ти уреждат да отседнеш у някое семейство.

— А като беше в Лион?

Тя стисна устни.

— Позволиха ми да замина за Лион само защото там живееше Мустафа, чичото на баща ми. От трийсет години е там със съпругата си. Той има просперираща таксиметрова фирма, а тя е учителка в лицей, така че на някакво ниво и двамата доста добре са се асимилирали. Освен що се отнася до ролята им на настойници на

племенницата от Есувейра. Цялата година представляваше борба за надмощие. Особено като откриха, че не нося хиджаб, като отивам на лекции, и дори използвам квартирата на приятелка, за да се преобличам. Също и по отношение на закъсненията ми вечер, които започнаха, след като Фабиан влезе в живота ми...

— А кой беше Фабиан? — попитах, но в този момент Пол влезе от балкона на път за банята.

Темата рязко бе изоставена.

По-късно същата вечер в ресторантчето, разположено на странична улица, което бързо ни бе станало любимо, споделих с Пол как Сорая е споменала името на французин и съм останала с впечатлението, че е имала връзка с него по време на годината ѝ в Лион.

— Това е мечтата на повечето образовани мароканки — отвърна той. — Да открият западняк, който да ги измъкне оттук.

— Сякаш говориш от личен опит.

— Нима съм подсказал с нещо за какъвто и да било опит?

— Все трябва да е имало една или две мароканки в живота ти по онова време.

— От къде на къде реши така?

— Защото и сега си много привлекателен мъж, а на двайсет и няколко сигурно си бил още по-голям хубавец. Общувал си с художници от бохемските среди на Казабланка, нали? Нямаше ли някоя сладурана абстракционистка, която...

— Накъде водят всички тези приказки?

— Натам, че те искам сега, на момента.

Час по-късно отново бяхме в леглото в хотелската ни стая. Тялото му бе преплетено с моето и двамата споделяхме удивителната симетрия на метроном; когато той ми прошепна колко много ме обича и ми обеща възхитително бъдеще, свободно от мрачните моменти на миналото. Какво друго бих могла да сторя, освен също да дам израз на любовта си към него? Най-силната и истинска любов, която бях познавала.

После, докато лежахме плътно един до друг и уловени за ръце, промълвих:

— Може би този път го направихме.

Защото бе точно по средата на цикъла ми. И защото тази вечер неизчерпаемата ни страст се издигна до нови замайващи върхове.

Пол ме целуна леко по устните.

— И аз съм сигурен, че този път се е случило. Та ние все пак сме благословени.

Отвън мюезинът запя в прослава на своя Всевишен. *Аллаху акбар! Аллаху акбар!*

При което можех само да си помисля: *Синхронът ви, господине, е безупречен.*

[1] Елате, елате (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Имах авантюра с Жак... Само авантюра, нищо сериозно, (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Това е любов (фр.). — Б.пр. ↑

Следващите две седмици бяха изпълнени с върховно щастие. Винаги съм възприемала щастието като мимолетно събитие — отделни моменти, когато житейската мръсотия бива отмита за няколко скъпоценни часа. Свободен си от страхове и проблеми, съпровождащи като подтекст всичко, което се опитваш да постигнеш. Лошото, когато сте двойка, е, че си преследван също от страховете и проблемите на партньора си. И ако има период, в който и двамата да сте извън досега на тъмните сили, които влачите подире си... то това е едно от редките сублимни съвпадения, когато искрено можеш да си кажеш: *Благословени сме*.

Първите четиринайсет дни в Есувейра бяха вълшебни. Пол попадна в сериозен творчески водовъртеж по отношение на работата и прекарваше близо по шест часа на ден върху графиките си. Премести се от балкона ни с неговата панорамна гледка на маса в кафене в самото сърце на сука. Там се превърна в нещо като местна знаменитост. Управителят, около двайсет и пет годишен младеж на име Фуад, оценяваше високо работата на Пол и си постави за цел да го пази от ненужно разсейване особено от страна на амбулантни търговци и натрапчиви туристи. Пол на свой ред се отплащаше на Фуад за неговото закрилничество, като всеки ден му подаряваше рисунка с размера на пощенска картичка. Правеше я в края на своите три или четири часа в кафенето, след като бе работил върху по-голяма графика — винаги успяващ да улови същността на някой аспект от живота на сука с едновременно разпознаваем и изкривен маниер. Предаваше кинетичната енергия на лудешки кипящия около него живот, тъй като сукът никога не бе в покой. Ала артистичността му я претворяваше в нещо, което бе и осезаемо, и някак прикрито.

Фуад беше схватливо момче с премерено поведение. Шефът му, собственикът на кафенето, беше неговият баща, който прекарваше много време в Маракеш. Както синът му веднъж споделил с Пол, имал там любовница. Фуад беше учил във Франция. Посещавал бе школа по

изящни изкуства в Марсилия, където се влюбил в друга художничка. Тя била от Тулон, немюсюлманка. Бащата на Фуад, макар и готов да плаща за тригодишното приключение на сина си отвъд Средиземно море, дръпнал шалтера в края на курса и настоял пред Фуад да се откаже от всякакви надежди за живот, посветен на изкуството и на любов към французойката. Момчето трябвало да се върне в Мароко и да изучи семейния бизнес.

Сега Фуад управляваше кафенето и малкия хотел в сука вместо постоянно отсъстващия си баща. Кафенето беше разположено на ъгъл в медината, където търговците на подправки и плодове бяха струпали стоката си редом с тази на касапи — заклани и одрани животни, напичани от обедното слънце. Пол разполагаше с място, което му даваше поглед върху цялата налудничава многоцветна картина, която той улавяше с черен молив и въглен върху матово бяло картонче. Фуад очевидно виждаше у него фигурата на по-голям брат (при това също художник) и бе настанил Пол на сенчеста ъглова маса, превърнала се в негов офис, като постоянно му сервираше ментов чай през часовете му на работа там. Освен това осигуряваше обяд и на двама ни. Отказваше да приеме заплащане и тъкмо по тази причина съпругът ми започна всеки ден да му подарява оригинална картичка. Пол ми довери, че заимствал този номер от Пикасо — той плащал сметките си в хотела и бара във френския крайбрежен град Колиур, като на всеки няколко дни оставял на собственика своя скица и по този начин го направил притежател на много скъпа колекция.

— Съмнявам се, че Фуад ще може да заживее на Лазурния бряг с печалбата от моите драсканици — отбеляза Пол един следобед, когато се прибрахме в хотела да правим любов и да подремнем.

— Не бързай да подценяваш пазарната си стойност. Тази нова поредица от графики е истински пробив.

Аз самата също бележех напредък. Уроците ми със Сорая бяха активни. Повечето сутрини прекарвах наведена над учебниците, като си налагах да научавам по десет глагола и двайсет нови думи всеки ден. Също така четях местните вестници на френски и си купих малко радио, за да слушам на него Ер Еф И — френския вариант на Би Би Си Уърлд Сървис.

— Наистина си се посветила сериозно на това — заключи Сорая, когато десет дни след началото на уроците ни я изненадах с

всевъзможни въпроси за употреби на френски *soutenu* — най-изискания и официален вариант на езика. — Браво за твоята прилежност. Владееенето на *un français soutenu* ще ти отключи много врати. Изучиш ли го, французите ще бъдат извънредно впечатлени.

— Ако изобщо стъпя някога във Франция.

Сорая ме погледна объркано.

— Защо си мислиш, че няма да идеш във Франция?

— Досега не съм пътувала много.

— Но ето че сега пътуваш.

— Зависи от това дали ще се случат някои неща в живота ми.

— Разбира се, че е така.

— И все пак — добавих — *les enfants sont portables*. Децата са преносими.

— Тук използва думата *portable* неправилно. *Un portable* може да е мобилен телефон или лаптоп. Подходящият глагол за изречението ти е *transporter*. Опитай се да перифразираш.

Имаше една основна причина, поради която бях толкова обсебена да усъвършенствам говоримия си френски: усещането за постижение. Искях да използвам времето си тук за нещо позитивно и смислено. Като виждах Пол толкова съсредоточен в работата си, получавах още по-голям стимул да упорствам, както му обясних, когато той ме похвали за напредъка ми.

Есувейра се превърна в дом за нас. Разучих из основи подобната на лабиринт география на стария град и успях с лекота да се ориентирам в сука. Научих се и как да отклонявам от себе си вниманието на случаен натрапник или на младеж, който се прави на мачо. Ала макар да имах усещането, че вече съм наясно със своеобразните нрави на Есувейра, никога вече не се осмелих да изляза в града след мръкване. Тази предпазна мярка не намали привързаността ми към града. Както вече бях установила, жителите му бяха извънредно гостоприемни и доволни, че чужденец е решил да прекара време сред тях.

Започнах да излизам на брега следобед след сиестата ни — обхождах безкрайната пясъчна ивица край океана. Щом веднъж отминех плажуващите, срещах жени с хиджаби, повдигнали своите покриващи ги изцяло джелаби, за да газят във водата. Наблизо водачи на камили предлагаха половинчасова разходка на гърба на някой от

питомците си срещу цена, която подлежеше на договаряне. След още два километра на юг изчезваха всякакви следи от обитаване. Бях сама. Бреговата ивица се простираше в безкрайността, Атлантическият океан отразяваше като огледало снижаващото се лятно слънце, а хоризонтът му беше безграничен. Винаги бях желала да живея край море без много видими признаци на битието през двайсет и първи век, да обхождам брега всекидневно, да се наслаждавам на ритмичния шум на вълните, сякаш заличаващ за малко всички стрес, съмнения и тревожност, които носим у себе си. Малко като бедуините сме, що се отнася до ограниченията в живота ни. Където и да скитахме, колкото и далеч да се озовем от родното си място, носим със себе си твърде много багаж от миналото.

На пуст бряг — особено на *този* пуст бряг — почти можеш да увериш себе си, че е възможно да се откъснеш от миналото с цялото му бреме.

Благодарение на това, че Пол си бе намерил продуктивно място за работа, той също изглеждаше освободен от призраците си, когато се връщах от обичайната ми двучасова разходка, посрещаше ме с усмивка и целувка и с предложение след урока ми със Сораия да погледаме залеза от покрива на много елегантен хотел до самата крепостна стена. Наричаше се *L'Heure Bleue*^[1] (какво невероятно съвпадение); по стил много приличаше на някогашните пътнически хотели от двайсетте години на двайсети век, със своя приглушен петзвезден шик. Финансово беше изцяло извън възможностите ни, но по една чаша „Кир“^[2] на открития бар на покрива нямаше да ни разори. А оттам се разкриваше изумителна гледка на кръглото червено слънце, бавно потапящо се в спокойния океан.

— Интересно колко е тих тук Атлантическият океан — посочи Пол една вечер, докато отпихахме от коктейлите си, загледани като омагьосани в широкоекранния залез.

— Особено в сравнение с Мейн.

— След две седмици ще сме там.

— Знам — отвърнах.

— Вече не звучиш толкова ентусиазирана от тази перспектива.

— Знаеш колко много обичам Мейн. Но просто... ами тук сме у дома, нали?

— Точно същото изпитвам и аз. Защо тогава не продължим престоя си с още две седмици?

— Но това ще означава да изгубим Мейн и депозита си за четиринайсетте дни. Самолетните ни билети не подлежат на подмяна, нито ще ни върнат парите за тях. И, да, знам, че звуча като счетоводител.

— Имаш право да си такава, особено предвид поведението ми в тази сфера.

Пресегнах се и хванах ръката му.

— Всичко това е вече зад гърба ни — казах.

— Защото ти ме принуди да порасна.

— Не ставаше дума „да пораснеш“, а просто да си наложиш известни задръжки.

— Знам, че имам мания за харчене — отвърна той. — И знам къде е коренът на тази мания: че позволих животът ми да тръгне в нежелана от мен посока. Тоест докато срещнах теб. Ти ме спаси от мен самия.

— Радвам се, че съм била от полза — подхвърлих и го целунах леко по устните.

Под нас слънцето сякаш напълно се бе втечило, напомняше на разляла се оранжева боя по повърхността на океана. Затворих очи и усетих в тях да напират сълзи. Защото усещах как една бариера реално рухва; помежду ни имаше искреност и разбирателство, потискани досега от всевъзможни демони.

Следващата сутрин беше свършена. Аквамаринено небе, безоблачно, безукорно. Събудихме се късно от почукване на вратата. Погледнах часовника върху нощното шкафче и установих, че вече е пладне. По дяволите, по дяволите. Сорая беше попитала дали можем да организираме урока по-рано днес (беше петък — празничен ден в Мароко) и дали може да трае само един час. Щеше да вземе автобуса в два следобед до Маракеш, за да прекара уикенда с приятелка от университета.

— Наложих се майката на приятелката ми да телефонира на моята и да обещае, че ще ме наглежда през уикенда. На двайсет и девет съм, а още трябва да се отчитам като момиченце в пубертета — оплака ми се тя с тих доверителен шепот.

Съгласила се бях на урок по обяд в петък. А сега беше... дванайсет часът и две минути. Сорая винаги беше точна. По дяволите. По дяволите.

Скочих от леглото и затърсих някакви дрехи, а Пол изръмжа до мен.

— Колко е часът? — попита още ненапълно разбуден.

Когато му казах, той се усмихна и промърмори:

— Радвам се, че те заразих с моите бохемски навици.

Всъщност за пръв път се успивахме, откакто бяхме пристигнали тук; Пол винаги искаше да е в кафенето преди единайсет, за да улови пазара в пика на шумотевицата му.

— Това е Сорая — казах. — Ще си проведем урока долу.

— Не е нужно. Седнете в предната стая, а аз ще изляза след около дваайсет минути.

Бързо се облякох и се извиних на Сорая за забавянето. Докато тя подреждаше учебници, писалки и листове в малкото пространство на дневната, аз изтичах долу и помолих да ни пратят в апартамента кафе, хляб и нещо за хапване. Когато се върнах в стаята, чух, че душът в банята е пуснат, а Сорая изглеждаше леко притеснена при мисълта за гол мъж в такава близост.

— Прощавай, съжалявам — избъбрих. — Трябваше да идем другаде.

— Няма проблем. — Изглеждаше облекчена, че отново съм при нея. — Да започваме ли?

Заехме се да обсъждаме глагола *vouloir* — искам — и вариациите на употребата му. Особено в условно наклонение. *Бих искал*. Великата устремена надежда. Започнах да рецитирам:

— *Je voudrais un café... voudrais-tu un café aussi?... il voudrait réussir... nous voudrions un enfant...*^[3]

В този момент вратата на спалнята се отвори и се появи Пол, облечен и с още влажна от душа коса. Поздрави мен и Сорая с широка усмивка.

— *Tout à fait, nous voudrions un enfant* — изрече, приближи се до мен и ме целуна по устните. *Определено бихме желали дете*.

После се обърна към Сорая на френски:

— Как напредва жена ми?

— Справя се фантастично. Наистина има дарба за езика. И работи много упорито.

— Такава си е тя.

— Имате прекалено високо мнение за мен — възразих.

— Няма достатъчно добро самочувствие — посочи Пол. — Може би ти ще ѝ помогнеш в това отношение, Сорая.

Казах му, че закуската ще пристигне всеки момент, но видях, че вече е преметнал чантата със скицниците и моливите през рамо.

— Фуад ще ме нахрани. Ела там след урока. *Je t'adore.*^[4]

Лепна ми още една целувка на устните и излезе.

Когато вратата се затвори зад него, Сорая отклони поглед встрани и промълви:

— *Je voudrais un homme comme votre mari.*

— *Mais plus jeune?* — допълних.

— *L'âge importe moins que la qualité.*

Бих искала мъж като твоя съпруг.

Но по-млад?

Възрастта е без значение пред качеството.

— Убедена съм, че ще намериш някого с много качества — казах ѝ.

— Аз не съм убедена — отвърна тя почти шепнешком. После продължи: — И така, *essayer*^[5] в субжонктив. Дай пример в първо лице единствено число.

Помислих за миг, после казах:

— *Il faut que j'essaie d'être heureux.*

В качеството си на преподавател Сорая не изглеждаше доволна от отговора ми.

— Аз трябва да бих искала щастие — преведе тя изречението ми на своя отличен английски. — Можеш да го кажеш и по-гладко.

— Съжалявам. Проблемът е използването на субжонктив с „бих искал“. Както ти посочи, няма как да „трябва да бих искал“ нещо.

— Ако трябва да кажеш, че искаш щастие...?

— *Je voudrais le bonheur.*

— Много добре. А в субжонктив?

— Ще заобиколя *vouloir* и ще използвам *essayer*. Да се опиташ. Например: *Il faut que je essaie d'être heureux.* Трябва да се опитам да бъда щастлива.

Последва още една от замислените паузи на Сорая.

— Всичко опира до стремеж, нали? — промълви тя.

Закуската пристигна и тя пи кафе заедно с мен. Работихме до един часа. После ѝ платих за седмицата и ѝ пожелах приятно прекарване в Маракеш.

— Entre nous^[6], има един мъж, французин, с когото състудентката ми иска да ме запознае. Банкер, работи в „Сосиете Женерал“. Родителите ми ще го приемат неохотно — не защото е banker, а понеже е французин. Но аз малко избързвам с тези разсъждения.

После, след като се уговорихме да се видим в понеделник в обичайното време, тя пое към своя уикенд и срещата с французина, който можеше да се превърне или не в инструмент, създаващ ѝ нов живот. Ако надеждата те кара да се движиш напред, това може да ти отключи много врати.

След като Сорая си тръгна, взех дълг душ и се преоблякох в чисти дрехи, погледнах часовника си и си казах, че ако побързам, мога да направя компания на Пол за късен обяд в заведението на Фуад. Ала тъй като в петък си четях имейлите, реших да хвърля поглед на полученото тази седмица, преди да се отправя към сука.

Първият имейл беше изпратен само преди двайсет минути от моя свръхщателен деловодител Мортън. Гласеше следното:

Сега, след като разчистихме проблемите на съпруга ти с данъчните, заех се да сложа в ред документите му, за да не се налага „да се надпреварваме с времето“, когато дойде моментът за подаване на данъчните декларации догодина. Знаеш как има навика да хвърля всичките си квитанции, фактури и извлечения от кредитни карти в папката, която ти му даде. Започнах да ги сортирам в сряда и ето че сутринта попаднах на тази фактура. Колебах се дали да ти я изпратя сега, или да изчакам, докато се върнеш след няколко седмици. Но реших, ръководен от етични и морални съображения, че е по-добре да поема риск в посока незабавна прозрачност.

Щракнах върху прикрепения файл и пред мен изникна фактура от някой си доктор Брайън Бойардс, уролог. Фактурата беше за пациент на име Люън, Пол Едуард. Датата му на раждане — 11.04.56 — съвпаднаше с тази на съпруга ми. Същото важеше и за домашния адрес. Неговият номер стоеше и на полицата на здравната застраховка, посочена за приспадане на 80 процента от сумата 2031,78 долара, дължима за процедурата, посочена във фактурата.

Амбулаторна безskalпелна деферентектомия.

Какво означаваше деферентектомия?

Щракнах на Гугъл и написах думата.

И открих, че деферентектомия е клиничният термин за много разпространена урологична хирургическа намеса... известна още като вазектомия.

Датата, на която бе извършена въпросната амбулаторна безskalпелна деферентектомия на съпруга ми ли? Седми септември миналата година. Горедолу по същото време, когато се споразумяхме да започнем опити за дете.

[1] Синият час (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Популярен френски коктейл с ликьор от касис и бяло вино. — Б.пр. ↑

[3] Бих желала кафе... А ти би ли искала кафе... Бихме желали дете (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Обожавам те (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Опитвам се (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Между нас казано (фр.). — Б.пр. ↑

Седях пред компютърния екран, като се опитвах да убедя себе си, че прочетеното току-що няма как да е истина. Че е нещо скалъпено от злонамерен индивид, пожелал да извади брака ми от релси.

Проблемът с категоричните доказателства (а по-категорично от фактура на лекар за извършена хирургическа процедура здраве му кажи) е, че няма как да спориш с истината, изложена черно на бяло. Беше кажи-речи същото като случая с мой клиент, натрупал разходи от десет хиляди долара на своята „Мастеркард“ за една година от такси за порно в интернет. Всички трансакции бяха с „Фентъзи Промоушънс Инкорпорейтид“, а часовете им — късно вечер. Съпругата му видяла извлеченията от „Мастеркард“ и била, меко казано, отвратена. Клиентът се обърна към мен с молба да му осигурия алиби за тези плащания. Тогава му отговорих: „Как се обясняват над сто влизания след полунощ в онлайн компания, наречена «Фентъзи Промоушънс Инкорпорейтид»? Тук няма мърдане. Имаме зареден пистолет“.

Странно как, докато се взирах в документа на доктор Брайън Бойардс, уролог, ми дойде наум за този клиент, който впоследствие претърпя развод с утежняващи за него обстоятелства. Всички факти бяха пред мен. Факти, които прочетох може би над десет пъти, като се мъчех да открия начин да дам друга интерпретация на неоспоримото:

Пациент: Люън, Пол Едуард
 Дата на раждане: 11.04.1956 г.
 Домашен адрес: 5165 Олбани авеню, Бъфало, Ню
 Йорк 10699
 Застраховка: „Блу Крос/Блу Шийлд“ А566902566
 Процедура: Амбулаторна безскалпелна
 деферентектомия
 Дата на процедурата: 07.09.2014 г.

Седми септември миналата година. Преди около десет месеца. Няколко дни след уикенда на Празника на труда, който прекарахме в бунгалото на приятел в горите край Лейк Пласид. С мъжа ми правехме любов по два пъти на ден. И аз, след вечеря на свещи в близък ресторант, обявих, че след две години заедно и при положение че четиридесетият ми рожден ден вече се задава, искам да спра хапчетата против забременяване... макар че, както ми бе казал моят гинеколог, щяха да минат поне две седмици, преди да вляза в плодовит цикъл.

Пол не пребледня, нито заговори, че ще се запише в търговския флот, когато повдигнах въпроса. Тъкмо обратното, каза ми, че едно общо дете е „най-здравата връзка за влюбена двойка“ или някаква подобна реплика, засягаща тънката струна. Когато се прибрахме в Бъфало, няколко дни по-късно се върна от фитнеса, като леко накуцваше, с обяснението, че разтегнал мускул в слабините и се боял, че си е докарал някоя херния. Проявих пълно разбиране, че му се налага да се въздържа от секс за известно време. Каза, че на другия ден ще се отбие в университетската поликлиника за медицинско мнение. На следващата вечер се върна и ме информира, че макар да била „едва зародила се херния“ — помня точните му думи — посъветвали го да не се напруга и да не прави секс една седмица. Послушно изпълнихме предписанието.

И ето че сега, всички тези абсурдни месеци по-късно, четях на уебсайта на доктор Брайън Бойардс описанието на тази наглед проста и безотказна хирургическа процедура:

Всяка година в Съединените щати се правят повече от 500 000 вазектомии.

Вазектомията е проста и безопасна хирургическа процедура за трайна мъжка стерилизация. Семепроводът (vas deferens) се прерязва и залепва, за да се спре излизането на сперматозоиди.

Процедурата обикновено отнема около 10 до 20 минути.

Тъй като процедурата просто предотвратява изхвърлянето на сперма, тя не променя хормоналната

функция, така че сексуалното влечение и потентност остават ненарушени.

Безскалпелната вазектомия е техника, използвана за извършването на вазектомия посредством само един пробив. Пробивът се прави в скротума и не се изискват шевове.

Основната разлика в сравнение с конвенционалната вазектомия е, че vas deferens се контролира от хирурга по не така травматичен начин. Резултатът е по-малко болка и следоперативни усложнения.

Процедурата се провежда с местна упойка, наречена ксилокаин (подобна на новокаин).

Действителното прекъсване на семепровода, което се извършва с безскалпелна техника, е идентично на прекъсването, осъществявано чрез конвенционални методи.

Безскалпелната техника е просто по-елегантен и по-малко травматичен начин хирургът да контролира семепровода и да пристъпи към прекъсването му.

И така, моят съпруг бе убил шанса ми да стана майка, като беше избрал „елегантна и по-малко травматична“ хирургическа намеса. Детето, което толкова бях искала.

Стиснах клепачи, разкъсвана между покруса и чист, неподправен гняв.

Tout à fait, nous voudrions un enfant. Определено бихме желали дете.

Мръсникът взе, че го изрече днес по обед. Също както от месеци ме бе уверявал, че било само въпрос на време да забременея...

Затръшнах капака на лаптопа си и се разплаках. Бях в състояние на свободно падане. Усещах се напълно вцепенена. Зашеметена. Сякаш този нов живот, който си бяхме изградили заедно, бе просто къща от карти и нищо повече. Крепеше се на лъжите на човек, на когото бях достатъчно тъпа да вярвам. Как можах аз, прословута със своята прозорливост, щателност и внимание, да не надуша измамата зад всичките му декларации за интимна обвързаност?

Знаех отговора на този въпрос.

Виждаме само онова, което искаме да видим.

От самото начало бях разбрала, че на някои фундаментални нива Пол Люън беше неспособен на зряла отговорност. Ала предпочетох да заобиколя тези прозрения и да прегърна бохемското очарование, романтичната аура, халюциногенния секс. Толкова бях отчаяна за любов, че натиках всички съмнения в мазето на съзнанието си и се потопих в илюзията на семейно блаженство и мечти за отглеждане на дете с мъж, който...

Който? Който?

Бях ли в състояние дори да го определя вече? След като ме беше предал за нещо толкова жизненоважно, след като преднамерено се бе подложил на процедурата, докато в същото време страстно ме убеждаваше, че искал дете от мен...

Отидох в банята. Написках лицето си със студена вода, като избягвах да поглеждам огледалото. Точно сега не исках да се виждам с обективно око. Върнах се в стаята, излязох на балкона и се вгледах в северноафриканския свят долу. *Това можеше да почака до връщането ни, Мортън.* Ала почтеният и принципен Мортън без съмнение се бе ровил дълбоко в душата си, преди да реши да ми изпрати фактурата от уролога. И накрая бе решил: картите на масата. Типично за дезорганизирания ми съпруг да остави фактурата от лекаря да се въргаля в папката с финансови документи и да забрави, че в един момент ще я видя, тъй като аз още си оставах неговият счетоводител.

Стиснах парапета на балкона, за да си дам сила, и гневът вече вземаше надмощие над мъката. У мен се наместваше някаква клинична яснота. Върнах се вътре и отворих лаптопа. Написах бърз имейл до Мортън.

Както се казва, знанието е сила. Но често то е също и безмерна тъга. Би ли огледал извлеченията от неговата „Мастеркард“ за септември 2014 година и провери дали има допълнително плащане за застраховка от 400 долара за доктор Брайън Бойардс. После ми го прати сканирано. Имам усещането, че ще съм в Бъфало до дни. Сама.

Докато чаках отговор, изрових самолетните ни билети и установих (след още търсене в интернет), че „Ройъл Еър Мароко“ биха сменили датата на обратния ми полет срещу такса от три хиляди дирхама — около триста и петдесет долара. Да, бях предплатила за цял месец в хотела, но вече течеше третата седмица. Пол можеше да остане да си завърши рисунките и да си припомни отново какво е да си сам. Сигурна бях, че тъкмо такъв изход си бе желал тайно. Когато си бе направил вазектомията тихомълком, с част от съзнанието си трябва да е знаел, че накрая това ще излезе наяве. Няма как да не му бе хрумнало, че след година опити за бебе ще настоявам да отидем в клиника за безплодие, където да ни направят изследвания. И на този етап...

Зън. Имейл от Мортън.

Открих я. Пращам ти я сканирана в прикачения файл.
Насреща съм за всичко, което ти е нужно, само кажи.
Кураж...

Отново се разплаках, но тогава се раздаде леко почукване по вратата.

— Върви на майната си! — креснах, убедена, че е Пол.

Но защо той би чукал, като имаше ключ? Мигом се изправих, излязох в предната стая и отворих външната врата на апартамента. Отвън стоеше момичето, което чистеше стаята ни и беше поело прането ни. Лицето ѝ беше пепеляво и уплашено.

— *Mes excuses, mes excuses* — казах и хванах ръцете ѝ. — *Je suis... dévastée.*^[1]

Влязох вътре и се постарях да потисна ново ридание, което заплашваше да се изтръгне от гърлото ми. Само не рухвай, не рухвай. Момичето си бе отишло, вероятно бе хукнало надолу по стълбите, уплашено от вида на лудата жена, изпаднала в нервна криза.

Пак в банята. Ново плискане на лицето. Очите ми бяха червени. Върнах се до бюрото си, сложих си тъмни очила, грабнах паспорта си, бележник и листове, принтирания си самолетен билет, портфейла и кредитните карти. Напъхах ги в чантата си за през рамо и излязох от апартамента. На слизане извадих банкнота от сто дирхама. Момичето

стоеше пред стълбите долу, очевидно притеснено от приближаването ми, защото не знаеше какво още може да сервирам.

— Много съжалявам — изрекох и пъхнах банкнотата в дланта ѝ. — Получих лоши новини днес. Моля те да ме извиниш.

Очите ѝ се разшириха, като видяха едрата банкнота — сума, равняваща се на две надници, както ме бе осведомила Сорая — и тя прошепна:

— *C'est trop... Ce n'est pas nécessaire...*

— *Si, c'est nécessaire... Et merci pour ta gentillesse.*

— *J'espère que tout ira bien, Madame.*^[2]

— *On verra* — отвърнах. *Ще видим.*

И излязох навън в неистовата жегата на ранния следобед.

На две преки от хотела имаше интернет кафене. Влязох и попитах отегчен на вид младеж с цигара в ъгълчето на устата и припяващ на някаква местна поп песен дали имат принтер.

Той ми посочи очукана машина.

— Два дирхама на страница, десет дирхама за час на компютъра. Може да ми платите после.

В хотела имаше принтер и компютър на разположение на гостите, които бих могла да използвам. Само че се притеснявах да не би някак документите, които щях да принтирам, да бъдат видени или копирани. Седнах. Влязох в интернет и принтирах медицинската фактура, сканираното извлечение от кредитната карта на Пол и всички подробности от уебсайта на доктор Бойардс относно безскалпелната вазектомия. После влязох в уебсайта на „Ройъл Еър Мароко“. Използвах кредитната си карта и си направих резервация за директния полет на другия ден в дванайсет на обед от Казабланка до Ню Йорк. Пристигаше в 14:55 (при петчасовата разлика). После отворих сайта на „Джет Блу“ и си намерих място в полет от летище „Джей Еф Кей“ до Бъфало. Накрая пратих имейл на Мортън.

Пристигам утре в 21 часа. Ще е чудесно, ако можеш да ме вземеш и да ме закараш до дома. Помисли сега ли се за добър бракоразводен адвокат... Но повече по този въпрос, като се видим.

Три минути по-късно... зън!... отговорът му:

Там ще съм и ще те заведа в „Е. Б. Грийн“ на по пържола и няколко много нужни мартинита. Дръж се.

Мортън не само беше чудесен приятел; беше също един от малкото ми познати счетоводители евреи, които обичаха да пият. Открай време му харесваше да влиза в ролята на мой по-голям брат, но никога не прибягна към коза „Казвах ли ти аз?“, що се отнасяше до Пол. Още от самото начало знаех, че не го одобрява, и веднъж ми заяви: „Стига да си наясно, че се каниш да се омъжиш за Винсент ван Гог, имаш моята благословия“. След това дискретно предупреждение никога повече не изрече и дума на съмнение относно съпруга ми. Мортън знаеше колко отчаяно копнеех да имам дете. А Пол беше обещал...

Отново изпадах в лабилно състояние. Затворих очи и впрегнах волята си да придобия нормален вид. Изправих се, събрах всички документи, които бях принтирала, уредих сметката с приятно отнесения тип на касата, наблюдавах го как оценява разстроеното ми състояние.

— Ça va, Madame?^[3] — попита ме.

Вдигнах рамене и отвърнах:

— La vie.^[4]

Погледнах часовника си. Пол щеше да ме очаква в заведението на Фуад за обяд. Като избягвах уличките, минаващи през центъра на сука, поех по страничен маршрут, който ме изведе на непавиран път и оттам — извън градските порти. Стиснах зъби в очакване на обичайните набези на досадници към нищо неподозиращи чужденци (особено към сама жена). Ала днес, когато един такъв тип — потен дебелак с дежурната угодническа усмивка ме приближи с думите: „Хубавата госпожа желае ли да поязди камила?“, аз вдигнах напред длан като регулировчик и отсякох с една дума на арабски:

— *Имиш.*

Изчезвай.

Мъжът се стъписа. Почувствах се пълна гаднярка. Повдигнах тъмните си очила и му показах зачервените си и подути очи.

— Моля за извинение, госпожо — избъбри на френски.

— Аз също се извинявам — отговорих и забързах към автогарата, като заобикалях жени, предлагащи бродерии върху лен, деца, продаващи евтини бонбони, и дванайсетгодишен хлапак на мотопед, който не спираше да крещи: „Госпожо, госпожо...“.

Когато стигнах до автогарата, чаках на опашка близо дваайсет минути. Като че всички държаха да проведат дълъг разговор с продавача на гишето. Накрая и аз получих своя шанс да говоря с него, при което установих, че на другия ден в шест сутринта има директен автобус за летището на Казабланка, пристигащ там в 9:45. Купих си еднопосочен билет срещу петдесет дирхама и бях предупредена, че трябва да съм на автогарата не по-късно от 5:30 сутринта.

— *Entendu* — отвърнах. *Разбрано*.

А всъщност нямаше нищо разбираемо. Усетих се отново разтреперана и извън контрол. Пак погледнах часовника си. Вече беше 14:18. Пол щеше да се чуди къде съм и можеше да се върне в хотелския апартамент да ме търси. Или просто щеше да реши, че съм се увлякла в разходка, както правех понякога. Надявах се времето да е на моя страна. Щях да се върна, да си стегна багажа, да му оставя изобличаващите доказателства, кратка бележка и да се отправя на дълга разходка по брега. А после...

Донякъде ми се искаше да взема такси от хотела, да сменя билета си и да се метна на първия автобус за Казабланка. Но тази моя експедитивна страна бе задържана от нуждата да се изправа пред Пол открито и да настоявам за обяснение, да му дам да види колко съм съкрушена, да осъзнае колко много е унищожил.

Докъде би ни отвело това? Аз щях да обвинявам и крещя. Той щеше да разиграва ролята на малко момче и да ме умолява да му дам още един шанс.

Защо вечно жадуваме за някаква разплата, компенсация, дълга и сълзлива ария на разкаяние, когато знаем, че това нищо няма да промени? Нанесената вреда е толкова всеобхватна, че няма начин двамата да се отърсите от случилото се. Защо ти е да заставаш срещу него? Просто замини.

Десет минути по-късно бях в стаята, след като бях дала десет дирхама на възрастна жена пред хотела, изцяло скрита в бурка, през чийто тесни цепки искряха безумни очи.

— *Je vous en supplie... je vous en supplie* — изсъска ми тя. Умолявам ви, Умолявам ви. Тикнах банкнотата в ръката ѝ.

— *Bonne chance!* — прошепна. И макар да ми пожелаваше късмет, изрече го така, че прозвуча като проклятие.

В коридора на хотела се натъкнах на момичето чистачка.

— *Tout va bien, Madame?*^[5] — попита ме тя, докато ме оглеждаше предпазливо, явно притеснена, че пак може да избухна в плач.

— *Ça va mieux* — излъгах. *Всичко е по-добре вече.*

— *La chambre est prête, Madame.*^[6]

Качих се горе. Влязох в стаята. Дълго се взирах в леглото, в което бяхме правили любов всеки ден; страстна, невъздържана любов, винаги с надеждата, че...

През последните десет минути се бях колебала какъв подход да възприема. Видът на леглото ме накара да се спра на различна стратегия. След като си стегнах куфарите, наредих върху спалнята всички документи, които бях принтирала току-що, като започнах с фактурата, продължих с извлечението от кредитната карта, сочещо допълнителната сума, която беше платил за процедурата, след това информацията на лекаря относно безскалпелната деферентектомия. Искях Пол да знае, че е напълно разкрит. Като го оставях сам с доказателствата за предателството му, щях да го притесня достатъчно, че да го накарам да...

Какво да го накарам? Какво си мислиш, че ще направи той? Ще падне на колене и ще умолява за прошка? Дори и това да се случи, какво после?

Нека плаче, докато заспи. Сам. Нека поразсъждава какъв живот го очаква без мен.

Посегнах към купче с листчета и написах:

Ти уби всичко и аз те мразя. Не заслужаваш да живееш.

После надрасках името си и поставих бележката в края на редицата с документи. Грабнах шапката си против слънце и чантата си и излязох навън. Профучах бързо покрай гишетото на рецепцията. Ахмед трябва да бе доловил моя смут, защото попита:

— Проблем ли има, госпожо?

— Питай съпруга ми — подвикнах.

С бърза крачка поех към брега. Държах главата си наведена. Вървях с отсечена походка, заобикалях камиларите и старците, продаващи печена царевица, докато достигнах етапа, при който всички сигнали от външния свят изчезнаха. Седнах. Взирах се над океана, над който щях да пътувам утре в бягство от най-тежка сърдечна болка и с пълното съзнание, че дори след като си идех у дома, мъката щеше да си остане вкопчена в мен като рак с метастази. Дори не можех да си представя напълно предстоящите тежки емоционални последици. За втори път щях да разчиствам отломките от провален брак. Само че този път усещането за предателство щеше да ми донесе непоносима агония. Защото се бях хванала на една лъжа.

Рухнах. Плаках невъздържано цели десет минути. Нямах никой наоколо, който да ме гледа с тревожно неудобство; тук скръбта ми бе удавена от шума на прибоя. Когато риданията ми утихнаха, улових се, че мисля: *А сега какво? Връщам се у дома. Започвам отново работа. Ще се опитвам да събера пословичните счупени парченца. Ще бъда изправена пред най-потискащия тип самота.*

Колкото и силно да мразех Пол в момента, друга част от мен се сгърчваше при мисълта, че ще го изгубя. Как може човек да продължава да има подобни чувства към някого, излъгал доверието му? Защо продължавах да изпитвам нужда от Пол в същия миг, в който желаех да го напусна завинаги? Как можех да съм толкова раздирана от противоречия?

В душата ми започна да се прокрадва чувство за вина, макар да знаех, че няма причина да я изпитвам, че аз съм тази, срещу която е извършена неправда. Аз бях принудена да понасям болката от акт на върховна измяна. Седях тук, сама на северноафриканския бряг и започвах да се чудя не съм ли била твърде крайна в бележката, написана в миг на неудържим гняв.

Проблемът с вечното чувство за вина — особено такава, задръствала душата ти още от детство — е, че просто не можеш да се

освободиш с разумни доводи от мъртвата ѝ хватка.

Светлината отгоре започваше да избледнява. Погледнах часовника си. Наближаваше пет следобед. Нима бях прекарала тук толкова много време? Дали една от причините да остана тъй дълго на брега не беше беглата надежда, че Пол — заварил стегнатите ми куфари редом с документалните доказателства, оставени за него — ще се втурне насам, за да ме намери, като знаеше, че се разхождам по тези пясъци всеки следобед?

Но аз трябва да бях крачила най-малко час, за да стигна до това пусто място. Може би само преди минути се бе върнал в хотела след работата и обяда си в заведението на Фуад... може би в този момент се отправяше насам?

Ето че започваш пак да си въобразяваш някакъв епизод от холивудски тип: „Направих грешката на живота си. Вазектомията е обратима. Записах си час при уролога. Утре ще се кача на самолета с теб и ще се подложа на обратна процедура още преди уикенда“.

Ала плажът беше безлюден. Пол обикновено се връщаше в хотела към три за сиеста. Сега беше почти пет. Нямаше следа от никого на хоризонта. Бях напълно сама. Не идването му на брега беше доказателство — сякаш изобщо бе нужно такова — че между нас е свършено.

Връщането към хотела ми се стори неимоверно дълго. Когато стигнах до рецепцията, Ахмед изглеждаше притеснен от появата ми.

— Нещо не е наред ли? — попитах го.

— Шефът, мосю Пикар... трябва да говори с вас.

Не иска да говори. Трябва.

— Какво се е случило? Къде е съпругът ми?

— Чакайте тук, моля.

Ахмед се шмугна в задния офис. Затворих очи и се зачудих: *Какъв нов ад настава сега?*

Мосю Пикар се появи няколко мига по-късно, мрачен като онколог, който се кани да съобщи лоша новина.

— Търсихме ви навсякъде, госпожо. Много се разтревожихме.

— Какво е станало? Къде е съпругът ми?

— Вашият съпруг е... изчезнал.

Пребледнях, но вероятно по начин, който е посочил, че не съм изненадана, тъй като Пикар попита:

— Очаквахте ли това?

— Не, ни най-малко.

— Но вие сте му оставили документи и бележка...

— Влизали сте в стаята ни? — викнах внезапно ядосана. — Кой ви даде право да...

— Право ми даде това, че чистачките чули мъжа ви да крещи в стаята. Виковете, последвани от тежко блъскане.

Мигом се втурнах нагоре по стълбите, а Пикар се развика след мен, че не бива да влизам там, че било потенциално местопрестъпление и че полицията щяла...

Но аз препусках напред и щом стигнах до вратата ни, отворих я със замах. Когато влязох вътре, видях пред себе си...

Хаос.

Наистина приличаше на местопрестъпление с намесен обир и насилие. Навред бяха разпилени дрехи. Всяко чекмедже бе извадено и съдържанието му изсипано. Два от скицниците му бяха разкъсани и хартийки осейваха земята като полудели конфети. А на каменната стена пред леглото ни — стекла се кръв в процес на засъхване.

До документите и бележката, които бях оставила за Пол, имаше късче хартия. На него — с характерния му калиграфски почерк — бяха надраскани пет думи:

Права си. Трябва да умра.

[1] Извинявам се, извинявам се. Аз съм... съсипана (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Прекалено много е... Не е нужно... — Напротив, нужно е. И ти благодаря за добрината. — Надявам се всичко да се оправи, госпожо (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Всичко наред ли е, госпожо? (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Животът (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Всичко наред ли е, госпожо? (фр.) — Б.пр. ↑

[6] Стаята е готова, госпожо (фр.). — Б.пр. ↑

— Не докосвайте документите — предупреди ме Пикар, когато посегнах към бележката на Пол.

— Но те принадлежат на мен — възразих.

— Полицията може да не е на това мнение.

— Полицията?

— За последно мъжът ви е чут да крещи в стаята. После е настанала тишина. Ахмед ми докладва всичко това, когато се върнах в хотела преди десет минути. Каза, че не искал да безпокои мосю Пол, тъй като нямало повече крясъци след първоначалната врява. Поръчах му да се качи и да провери. Ахмед установил, че съпругът ви е изчезнал, а стените са покрити с кръв. Естествено, повикахме полицията, тъй като първоначално се разтревожих, че е вашата кръв. Докато не видях писмото, което сте му оставили. Къде бяхте, докато се е разигравало всичко това?

— Разхождах се по брега.

— Ясно.

Тонът на последната забележка ме притесни. Звучеше пресилено неутрално, сякаш той намекваше, че не ми вярва.

— Върнах се тук за кратко към два и половина следобед и после отидох на обичайната си разходка...

Пикар ме прекъсна.

— Няма нужда да го обяснявате на мен. От полицията са тези, които ще задават въпросите.

— Въпроси за какво? Трябва да изляза да потърся мъжа си.

— Ще бъдат тук съвсем скоро. Накарах ги да изчакат завръщането ви.

Полицайте се появиха само след две минути. Едър мъж, потящ се в синята си униформа, и детектив с тесни рамене и евтин костюм, с пожълтяла от пране бяла риза и тясна вратовръзка. Беше около четиридесетгодишен, с тънки мустачки и зализана назад коса. И двамата ме поздравиха и ме огледаха едновременно с професионален

интерес. Ахмед също се показва на прага. Детективът и мосю Пикар запrikaзваха помежду си на бърз арабски, после детективът разпита Ахмед, който на няколко пъти направи жестове към мен. Междувременно униформеният полицаи инспектираше леглото, документите и двете бележки, които си бяхме оставили един на друг, безпорядъка в стаята, окървавените камъни. Каза нещо на детектива, който отиде да разгледа кръвта отблизо, топна в нея малка кърпичка и внимателно се втренчи в нея. Зададе въпрос на Ахмед, който отговори с поток от думи на арабски, като отново сочеше мен. После детективът ми се представи на френски като инспектор Муфад.

— Кога за последно видяхте мъжа си? — попита ме.

— Към дванайсет и четвърт. Бяхме се успали. Събуди ни Сорая, учителката ми по френски...

— Как е пълното й име и адрес?

Пикар незабавно предостави тези данни и полицаят надлежно ги записа. Муфад продължи:

— И тъй, спали сте до късно, пристигнала е учителката ви. А после?

— Проведох урока си. Сорая видя мъжа ми да напуска апартамента ни. Отиде да обядва и да работи в заведението на Фуад.

— Мъжът ви е работил в кафене? — учуди се инспекторът, който явно намираше това за малко странно.

— Той е художник... и университетски преподавател в Щатите. Работеше върху серия от графики за живота на сука.

— Къде са тези рисунки?

Посочих към разкъсаните листове навред и в очите ми бликнаха сълзи, докато ги гледах унищожени. Неговите изящни, невероятни рисунки. Най-доброто, което бе правил, новата повратна точка в творческата му кариера. А сега... бяха непоправимо накъсани.

— Кой е скъсал рисунките? — попита Муфад.

— Предполагам, че Пол.

— У вас ли е паспортът на съпруга ви?

— Не, разбира се.

— Как мислите, защо е накъсал работите си?

— Ще трябва да питате него.

— Само че той не е тук, нали така, госпожо? Мосю Пикар твърди, че една от чистачките чула силни шумове откъм стаята някъде

към четири часа следобед. Мосю Ахмед се качил горе да провери, но заварил стаята празна, обърната наопаки, с прясна кръв навсякъде.

Той размаха кърпичката си с още мокрото петно, попило в памучните нишки.

— Имало ли е някой тук с него? — попитах.

— Този някой вие ли бяхте, мадам? — контрира Муфад.

— Аз се разхождах по брега, както правя почти всеки следобед.

— Някой видя ли ви, докато се разхождахте?

— Не, бях сама както винаги.

— Значи, не е имало никой с вас?

— Току-що ви отговорих, че бях сама.

— Как мога да получа доказателство за това?

— Имате доказателство за инцидент в стаята ни, когато мъжът ми е бил тук, а аз бях на морския бряг. Погледнете в какво състояние е помещението. Мъжът ми е бил обран и очевидно наранен.

— Но къде е мъжът ви сега, ако е толкова пострадал? След като е било обир, как така не са взели нито един от лаптопите ви? — попита той и посочи двата лаптопа един до друг на бюрото. — А до леглото си стои много скъпа камера „Канон“.

Униформеният полицай взе чаша от бюрото, погледна в нея и каза нещо на Муфад. Когато я подаде на инспектора, той извади отвътре малка пачка дирхами.

— Един крадец несъмнено би взел всички тези пари, които така неразумно сте оставили на показ.

Пикар изглеждаше засегнат от тази забележка.

— През всичките двайсет и три години, докато управлявам „Двете камили“ — заяви той, — нито веднъж не сме имали обир.

— За всичко си има пръв път — подхвърлих.

Пикар и Муфад си размениха многозначителни погледи.

— Дори съпругът ви да е изненадал крадци — заговори Муфад, — дори те да са блъскали главата му в стената, биха си отишли с парите и електрониката. Биха прибрали всичко ценно, което се вижда от пръв поглед. Затова обстоятелството, че лаптопите, камерата, парите си стоят... е малко странно като за крадци. Освен това стои въпросът с местонахождението на мъжа ви. Защо крадци ще блъскат главата му в стената, а после ще го отведат със себе си, без да приберат ценна плячка? Просто няма логика в това.

— Но някой все трябва да е видял мъжа ми да напуска хотела.

— Майра, една от младите чистачки, чула силните шумове в стаята — каза Пикар. — Отишла долу на рецепцията и вдигнала тревога. Тогава Ахмед чул още викове, изтичал горе, открил стаята в сегашното ѝ състояние на безпорядък и ме намери. Претърсихме хотела. Няма следа от съпруга ви.

— Възможно ли е да е излязъл, докато Ахмед е бил горе?

— Това е една вероятност — обади се Муфад. — Друга вероятност е двамата с мъжа ви да сте имали пререкание.

— Не сме имали пререкание.

— Имало е размяна на гневни бележки, нали? Аз не чета английски, но когато мосю Пикар ни повика, ми ги преведе.

Инспектор Муфад бръкна във вътрешния джоб на самото си и извади малко тефтерче с черни пластмасови корици. Прелисти го, докато намери нужната си страница.

— Едната бележка, предполагам вашата, гласи: „Ти уби всичко и аз те мразя. Не заслужаващ да живееш“. Вие сте написали това, нали?

Наведох ниско глава и много тихо промълвих:

— Аз написах това.

— В отговор той е написал: „Права си. Трябва да умра“. Ако действително той го е написал.

— А кой друг би могъл да го стори? — попитах, вече с ядосан глас.

— Някой, който може да е искал да му навреди.

— Нека се изясним, инспекторе. Нима наистина си мислите, че съм имала пререкание със съпруга си, при което аз, жена наполовина на неговите физически размери, съм блъскала главата му в стената, нарамила съм го и съм го изнесла, след като е изпаднал в безсъзнание, докато никой не е гледал, но преди да го сторя, съм оставила бележка с неговия почерк, сочеща, че той е намислил да се самоубие?

Инспекторът се замисли върху това за момент, после каза:

— Откъде да знаем дали не сте скрили тялото някъде в хотела?

— Но аз не бях тук.

— Никой не ви е видял да излизате за предполагаемата ви разходка на брега.

— Не съм причинила нищо на съпруга ми — отсякох и гневът ми пламна отново. — След като тръгна за кафенето на Фуад, не го видях

повече.

— И все пак сте оставили тези документи, които да намери, заедно с бележка, в която желаете смъртта му. Мосю Пикар ми преведе медицинските книжа. Те също представляват интересно четиво. Удостоверяват, че мъжът ви е претърпял вазектомия.

Мълчание. Виждах как тримата мъже безмълвно се наслаждават на огромното ми неудобство при откритието, че знаят всичко за тази срамна история. Посочих към стол в знак, че бих искала да седна. Муфад кимна, че е съгласен. Отпуснах се на креслото, като се мъчех да измисля изход от ситуацията, и в крайна сметка реших, че единственият начин е да кажа истината.

— Аз съм счетоводител у дома в Щатите. Фирмата ми обслужва и сметките на съпруга ми. Днес един от сътрудниците ми се свърза с мен с информацията, която сте открили върху леглото. Информация, че моят съпруг — макар да се бе съгласил с мен да правим опити за дете и да беше наясно, че четиридесетият ми рожден ден е само след седмици, тоест времето вече не е на моя страна — е отишъл и е пожелал да бъде... стерилизиран. Както можете да си представите, да науча за това... предателство... беше съкрушително за мен. Мъжът ми беше в кафенето на Фуад, когато пристигнаха документите. Принтирах ги и ги оставих на нашето легло заедно с гневна бележка, за да накарам съвестта да го загризе. После отидох на моята разходка по брега и се върнах, за да заваря всичко това.

Мълчание. Инспекторът и Пикар се спогледаха бързо. После инспекторът се обърна към мен.

— Колкото и да ви съчувствам за онова, което ви е сполетяло, мадам, вие пропуснахте ключов факт в своя разказ — че по-рано днес следобед сте направили резервация за обратен полет до Щатите утре в дванайсет часа по обед от Казабланка.

Цялата се напрегнах.

— Бързо действате, мосю.

— Това ми е работата — отвърна той.

— Но намерението ми да се прибера утре... то се дължеше на решението ми да го оставя на момента. След онова, което открих, всичко е свършено.

— И сте му оставили бележка, че трябва да умре заради стореното.

— Това беше гняв. Чиста ярост. Естествено, че не бих искала мъжът ми да пострада по никакъв начин.

— Макар да има писмено свидетелство, че го искате мъртъв. Може би с основание, тъй като е извършил нещо коварно, преднамерено, подло.

Муфад бе вторачил поглед в мен и вече започвах да усещам ръцете си влажни, а по лицето ми избиха капчици пот. За него аз бях лицето, представляващо интерес в този случай.

— Господине — казах, като се опитах да се успокоя, — защо бих оставила подобна бележка, ако бях планирала да сторя нещо лошо на мъжа си? Защо той самият би ми написал отговор, освен ако не се чувства отвратително, задето е хванат в подобна ужасяваща лъжа?

Инспекторът леко повдигна рамене.

— Може би самата вие сте написали бележката.

Изправих се и отидох до бюрото, където Пол държеше голямата си тетрадка дневник с твърди кожени корици, която аз никога не докосвах, тъй като вярвам, че личните дела на човек са неприкосновени. Униформеният понечи да ме спре, но инспекторът му каза нещо и той се отдръпна. Отворих дневника, страниците на който бяха изпълнени със стройния почерк на Пол. Имаше и страници със скици и драскулки. Във вътрешния джоб на задната корица бяха пъхнати няколко обемисти предмета. Приближих се и поставих отворения дневник до бележката върху леглото. И без да си трениран графолог, ставаше напълно ясно, че е написано от един и същ човек. Муфад, униформеният и Пикар се изредиха да сравняват почерка. Инспекторът присви устни.

— А откъде да знаем, че това не е вашият дневник?

С бърза крачка отидох до бюрото и извадих собствения си дневник, като го метнах на леглото до гневната бележка, която ме беше вкарала в такава голяма беля.

— Ето го моя дневник и както ще установите, почеркът съвпада.

Още едно вдигане на рамене.

— Ще трябва да взема всички тези веществени доказателства със себе си заедно с паспорта ви.

— Да не би да ме обвинявате в престъпление?

— Още не. Но тук има категорични улики, че...

— Че какво? — Гневът ме правеше дръзка. — Както аз виждам нещата, мъжът ми е разбрал, че съм открила лъжата му и че възнамерявам да го напусна, затова е изпаднал в умопомрачение. Накъсал е рисунките си, блъскал е главата си в стената. Трябва да го намерим. Незабавно.

Изрекох всичко това тъй разпалено, че Муфад и Пикар се ококориха. Накрая Муфад отговори:

— И все пак ще взема дневниците, документите, бележките и вашия паспорт като...

— Нищо подобно не можете да направите — отсякох, — освен ако официално не ме обвините в изчезването на мъжа ми... ако той изобщо е изчезнал.

— Госпожо, вие не познавате тукашния закон.

— Знам, че Съединените щати имат посолство в Рабат и консулство в Казабланка. Ако се опитате да отнемете паспорта ми или някое от притежанията ми, а това включва и тези на съпруга ми, ще се обадя там по телефона и после ще трябва да се справяте с последствията.

И за да докажа, че не говоря празни приказки, посегнах да взема дневника си. Униформеният инстинктивно се стрелна и стисна грубо ръката ми. Изтръгнах се от хватката му и му креснах:

— *Comment osez-vous? Je connais mes droits!*^[1]

Полицаят мигом се дръпна.

— Не е нужно да се драматизира, госпожо — каза Муфад.

— Напротив, нужно е. Мъжът ми е в объркано състояние, може би зле пострадал. И вероятно сега се скита из Есувейра кървящ и дезориентиран. Губим ценно време. Предлагам всички да отидем в кафенето на Фуад да проверим дали не се е върнал там, или дали Фуад не го е завел на лекар.

Мълчание. Виждах, че инспекторът обмисля следващия си ход.

— Добре — заяви той. — Отиваме в кафенето на Фуад. Ала всичко остава тук.

— И дума да не става. Като се върнем, ще открием, че хората ви са овършали стаята.

— Имате думата ми, госпожо.

— Моите уважения, господине, но тя не ми е достатъчна.

Поредното мълчание. Тогава ми хрумна идея.

— Ще ви позволя да снимате всичко, както е сега. Преди да излезем. Но документите и тетрадките остават при мен.

Муфад прехапа долната си устна. Беше настроен не толкова срещу самото предложение, колкото срещу това, че аз диктувам нещата.

— Ще се съглася при две условия. Апартаментът ще бъде запечатан, след като го снимаме. Сигурен съм, че мосю Пикар ще ви намери друга стая за тази нощ. Ще оставя един от хората си да ви пази...

— Това изобщо не е необходимо.

— Напротив, госпожо, необходимо е. Макар засега да не сте обвинена в престъпление, остава си фактът, че в тази стая е извършена потенциално криминална дейност. Може и да сте права. Не е изключено мъжът ви да се е самонаранил, обременен от чувство за вина и осъзнаването, че ви е изгубил, че го напускате. Без съмнение нещо такова трудно се понася. Но откъде да знаем дали няма да се върне, за да ви нарани? Трябва да сме сигурни, че сте в безопасност тази нощ. Няма ли да се съгласите?

Отново усетих, че ми прилошава.

— Убедена съм, че Пол никога не би ми посегнал.

— Но ако е оставил кръв по стените от рани, които сам си е причинил и е разкъсал скъпоценните си творби...

Нямаше какво да кажа и затова запазих мълчание. Инспекторът попита Пикар дали към хотела има достъп от покрива или от някоя задна врата. Пикар го уведоми, че само котка би могла да проникне от покрива в някоя от стаите и че задният вход винаги е затворен с катинар от вътрешната страна.

— Няма начин гост да напусне хотела от друго място освен през главния вход.

— Тогава с ваше разрешение ще поставя един от хората ни пред хотела, за да сме сигурни, че на мадам няма да се случи нещо лошо...

— Ами ако реша да се разходя? — попитах.

— Полицията ще ви придружи. Впрочем утре ще поискам от съдия заповед да прибера уликите, които ще снимаме, а също и паспорта ви до приключване на разследването по повод изчезването на мъжа ви.

— Тогава и аз още утре ще се свържа с посолството ни.

— Това е ваше право, госпожо.

Той се обърна към Пикар.

— С ваше разрешение ще наредя на няколко от хората ми да претърсят хотела, за да видим дали съпругът на мадам не е още скрит тук някъде.

Пикар кимна в знак на съгласие. Но тогава аз се намесих:

— Мъжът ми спокойно е могъл да излезе, когато никой не е наблюдавал външната врата.

Всички погледи се насочиха към Ахмед. Той се притесни от това, че стана обект на всеобщо внимание.

— Бях на рецепцията целия следобед и въобще не видях мосю Пол да излиза — заяви той.

— Тогава още трябва да е тук — отбеляза инспекторът.

— Но ако мосю Ахмед е трябвало да отговори на телефона или да обърне внимание на гост, или да се отзове на повика на природата, мъжът ми би могъл да се промъкне незабелязан.

Отново всички се обърнаха към Ахмед. Той само вдигна рамене и каза:

— Разбира се, естеството на работата ми е такова, че не съм на рецепцията в сто процента от времето.

— Значи, той лесно може да е излязъл — настоях аз.

— Някой щеше да го види — намеси се Пикар. — През повечето време отпред имаме човек. Карим. Той е неофициалната ни охрана през деня, винаги е отвън. Мете, полива цветята и се грижи никой да не се мотае около входа. Нощем имаме друг човек, както мадам знае, защото той я е отървал първата нощ, когато направила опасната грешка да излезе навън сама.

Отново бях надиграна. Виждах как инспекторът си казва наум: „Около тази жена все някакви неприятности“.

И за да забие ножа още по-дълбоко, Пикар добави:

— Говорих с Карим, след като чухме за врявата в стаята ви. Бил е отпред през целия следобед и въобще не е видял мъжа ви да излиза.

— Но аз не видях Карим, когато излязох за разходката си — възразих.

Пикар ме изгледа с присвити очи.

— Той обаче ви е видял да излизате и ми каза, че сте изглеждали като готова да убивате.

— Не е вярно.

Макар, естествено, да знаех, че бях изфучала навън в напълно безумно душевно състояние. Но тази забележка как Карим ме видял...

— Има ли значение, че според него съм изглеждала ядосана? — посочих. — Фактът, че ме е видял да излизам от хотела преди връщането на мъжа ми...

— Той изобщо не е видял мъжът ви да се връща — отвърна Пикар. — Нито го е видял да излиза. И Ахмед не го е видял. Нали така, Ахмед?

Ахмед кимна неколkokратно. Кой иска да хапе ръката, която го храни? Особено когато тази ръка принадлежи на студен и пресметлив човек като Пикар, който държи полицията на своя страна в случай на неприятна необходимост.

— Ще го кажа още веднъж. Мъжът ми излезе от хотела някъде към дванайсет и петнайсет. Аз излязох около два часа следобед. Върнах се половин час по-късно, след това отново излязох и отидох да се разхождам по брега. В мое отсъствие в тази стая се е случило нещо и в резултат по стената има кръв, а съпругът ми...

Усетих у мен да се надига ридание, но го потиснах и успях да изрека:

— Той е някъде там, ранен, отчаяно се нуждае от помощ. Нека, моля ви, да отидем в кафенето на Фуад.

Инспекторът разглежда ноктите си известно време, после каза:

— Ще тръгнем за кафенето, след като сме снимали всичко в стаята и след като претърсим хотела, за да се уверим, че тялото на мъжа ви не е скрито някъде тук. И не, не разрешавам да идете сама в кафенето на Фуад. Може засега да не съм в състояние да ви отнема паспорта, но съм в правото си да прикрепя към вас човек да ви следва из Есувейра. И точно това възнамерявам да направя.

[1] Какво си позволявате? Знам си правата! (фр.) — Б.пр. ↑

Отне им два часа да претърсят хотела. Беше отворена всяка стая — и неколцина гости бяха обезпокоени — докато полицаите, водени от инспектор Муфад, надничаха под всяко легло и във всяка вана и настояваха да бъде отворен всеки гардероб. Бяха проверени складовите килери на четирите етажа. Също фризерът за месо в кухнята. Огромните контейнери за боклук в задната уличка. Стаите за персонала в сутерена.

Проверката продължаваше още и още въпреки моите молби да ми бъде позволено да ида до заведението на Фуад, придружена от полицаи. Инспекторът ми даде да разбера, че от този момент нататък ще играем по неговите правила. Настоя да бъде повикан полицейският фотограф, който да снима двете много показателни бележки, двата дневника, нахъсаните рисунки, счупения скрин, аленото петно върху каменната стена. В един момент влезе младата чистачка Майра с поднос с ментов чай за полицаите (но Ахмед, който я придружаваше, настоя да го налее лично). Веднага забелязах, че Майра много се разстрои при вида на обърнатата наопаки стая. Погледна ме с безмълвна боязън, сякаш искаше да ми каже нещо, но не можеше при всички тези представители на властта наоколо. Улових погледа ѝ и я подканих с жест да излезем да говорим в коридора, но тя поклати глава и си тръгна забързано. Когато инспекторът се върна в стаята, казах му:

— Можехме да употребим всичкото това време да търсим мъжа ми, а вместо това...

— Нима ме учите как да водя разследването си, госпожо?

— Просто искам да намеря Пол. Уплашена съм, мосю. Боя се за него.

— Ще се зарадвате да научите, че пратих двама от хората си да огледат крайбрежието. С автомобил четири по четири са, така че са успели да стигнат на десет километра надолу по пясъка. Няма и следа от мъжа ви... освен, разбира се, ако не е решил да влезе във водата. Или да е бил блъснат там.

Виждах инспектора отново да ме изучава, като се опитваше да прецени как се справям с това твърде прозрачно обвинение или с мисълта, че Пол наистина можеше да се е хвърлил в Атлантическия океан с кървящата си глава. Отново усетих надигаща се горест. Ала успях да я изтикам настрани, срещнах открито обвинителния му поглед и казах:

— *Vous êtes un homme très sympathique. Très classe.*^[1]

Забелязах как трепна, но бързо се овладя и ми отвърна остро:

— *Vous allez regretter cette parole.* — *Ще съжалявате за тези думи.*

Миг по-късно същият униформен полицаи, който беше пристигнал с инспектора, се появи да го информира, че претърсването на хотела е завършило и че нищо не е било открито.

— Може ли вече да идем при Фуад? — попитах.

— Първо ще направим инвентаризация на всички вещи, които вземате със себе си.

Този процес отне още половин час. Всеки предмет, който пренасях в новата стая, предоставена ми от Пикар, трябваше да бъде регистриран в полицейски формуляр. След като дневниците, принтираните текстове, бележките, лаптопите, съответните ни дрехи и тоалетни принадлежности бяха документирани, беше ми позволено да сложа вещи от първа необходимост в раница. Пикар повика Майра и ѝ обясни, че трябва да прибере всичките ни дрехи и вещи, оставени в банята или другаде, в куфарите и да ги отнесе в стая 212. Отново усетих, че тя иска да влезе в контакт с мен. Отново присъствието на околните ѝ попречи.

— Добре, отиваме в заведението на Фуад — обяви Муфад.

Метнах раницата на гръб.

— По-добре е да я оставите в новата си стая — посъветва ме Пикар.

— И като се върна, да открия, че не е там, а в полицията?

— Оценявам доверието ви, мадам.

На тръгване Пикар пожела да говори с мен за момент.

— Ще трябва да ми платите за новата стая, в която ви настанявам, докато от полицията ми позволят да възстановя другата, която със съпруга си съсипахте.

— Нямам нищо общо...

— Трябва да ви информирам, че в допълнение към петстотин дирхама на нощ за новата стая оценката ми за поставянето на нов скрин, пребоядисване и ремонт на всичко в стария ви апартамент възлиза на около осем хиляди дирхама.

Осем хиляди дирхама бяха деветстотин долара. Абсурд. Особено при положение че само две чекмеджета бяха счупени, а самият ръчно боядисан скрин не беше повреден. На стената имаше три дълги ивици кръв и повечето щеше да бъде отстранено със сапун и топла вода. Но бях твърде разстроена, за да споря с мазния дребосък. Затова казах:

— Ще платя за допълнителната стая довечера. Предплатихме цената за апартамента за цял месец. Колкото до претенциите ви за щети, нека вашият адвокат разговаря с моя.

— Това не ме устройва, госпожо.

— И мен не ме устройва опитът ви да ме изнудвате за пари в такъв момент.

Поех надолу по стълбите към фоайето с раницата на гърба си.

Когато стигнах до рецепцията, почувствах импулс да хукна да бягам; да се втурна по страничните тъмни улички на Есувейра към заведението на Фуад и да заваря мъжа си седнал там с превързана глава и чаша червено вино пред себе си да рисува в скицника си с тъжна усмивка на лицето; аз да се хвърля в прегръдките му, облекчена, че го заварвам жив, да оставим следващите няколко дни да заличат всички ужасни неща, довели до това безумие, и просто да се оставя на щастието, че той е вън от опасност. Но друга част от мен проявяваше сериозни съмнения, че мога да остана в този брак. Инстинктивното ми усещане бе заглушавано от чувство на вина, че му бях заложила този капан, за който знаех, че ще го запрати надолу по спиралата на отчаянието. Това бе най-лошото в цялата история. Ако просто се бях изправила лице в лице с него с фактурата от уролога, поне щяхме да се навикаме един на друг и да стигнем до някакво разрешение, та дори то да означаваше нашият край като двойка. Вместо това бях избрала жестокия вариант. Да оставя на показ документите, придружени с бележка, в която му предлагам да умре... това беше крайно отмъстително. Като при повечето опити за мъст откатът бе наранил тежко самата мен.

Докосване по рамото. До мен беше инспекторът.

— Добре, вече можем да тръгваме — каза.

— Ако се окаже, че го няма там...

— Значи, го няма там.

Погледнах часовника си: почти девет и половина. Часове бяха минали, откакто бе напуснал стаята, незабелязан от никого. Докато вървахме по задните улици към сука, се втреничах към всеки, който се задаваше насреща ни, моташе се пред някоя врата или стоеше облегнат на стена. Сигурно това изпитват родителите на изгубено дете: неописуем ужас, че центърът на живота им е изчезнал, отчаяна необоснована надежда, че то внезапно ще се появи пред тях и ще сложи край на кошмара, от което друго спасение няма.

Стигнахме до кафенето на Фуад за по-малко от десет минути. И шестте маси на малката веранда отпред бяха заети. Фуад приемаше поръчка, когато ме забеляза. От начина, по който се напрегна, а после бързо се опита да прикрие стряскането си, усетих, че трябва да знае нещо за местонахождението на Пол. Но когато инспекторът се приближи до него, показва значката си и го огледа с подозрение, Фуад се престори, че е в пълно неведение.

— Естествено, че познавам мосю Пол — каза той. — Един от най-добрите ми клиенти. Винаги седи на онази ъглова маса. Имаме колекция от негови рисунки зад бара.

— Кога за последно го видяхте тук? — попита Муфад.

— Когато си тръгна към четири часа.

— Сигурен ли си, че не се е връщал? — намесих се.

— Мадам, въпросите ги задавам аз — предупреди ме Муфад.

— Само че изчезналият е моят съпруг. Освен това познавам Фуад, така че...

— За последен път видях мосю Пол, когато се сбoguва с мен в четири часа днес.

— Все някой трябва да го е виждал оттогава — настоях.

— На смяна съм от три часа. Ако мосю Пол се беше появил, щях да го забележа.

— Би ли попитал някой от другите сервитьори?

— Аз съм сервитьорът, както много добре знаете, мадам. Ако беше идвал, щях да ви кажа.

Направи ми впечатление, че докато го изричаше, трескаво потъркваше палеца и показалеца си. Инспекторът зяпаше в друга посока. Той информира Фуад, че желае „да надникне в кухнята и

складовете“, и получи отговор, че има картбланш да претърси където желае. Щом Муфад влезе в заведението, обърнах се към Фуад и му казах:

— Отгатвам, че знаеш къде е Пол. Трябва да ми кажеш... добре ли е той?

— Може ли да дойдете по-късно?

— Няма да е лесно. Поставиха полицаи на пост пред входа на хотела със заповед да ме следва навсякъде. Смятат, че аз съм наранила Пол.

— Намерете начин да дойдете тук преди полунощ.

— Моля те, моля те, само ми кажи дали мъжът ми е добре.

Ала в този момент инспекторът се показва и повика Фуад.

— Върнете се преди полунощ — пошепна младежът и изчезна.

За момента бях свободна от полицейския си ескорт, но знаех, че изчезна ли сега, само ще предизвикам по-голямо подозрение. Но как можех да се измъкна от хотела по-късно и да се добера дотук?

За миг ми хрумна да избягам сега в нощта, да се крия някъде един час и после да се промъкна и да узная истината от Фуад. Но щом направих само няколко крачки встрани, от сенките изникна униформен полицаи. Отдаде ми чест и каза:

— Госпожо, имам инструкции да не ви оставя да се отдалечавате от това място. Така че, моля ви, върнете се до масата си и изчакайте инспектора.

Нямах избор, освен да сторя каквото ми бе наредено. Когато Муфад се върна няколко минути по-късно с Фуад, ми съобщи, че претърсил цялото кафене и там нямало следа от присъствието на мъжа ми.

— Сега ще ви придружат обратно до хотела. Ще пратя мои хора до автогарата и стоянката за таксите да проверят дали се е опитал да напусне града. Имаме си наши контакти там, така че ако се е качил на автобус или кола, за да отпътува нанякъде, ще научим.

— А ако поискам да изляза отново?

— Тогава мой човек ще ви съпровожда.

Полицаят, който ме спря да си тръгна от кафенето, ме върна отново в „Двете камили“. Когато минах покрай рецепцията, Ахмед ме уведоми, че Майра е преместила всичките ни дрехи и лични вещи в новата стая и че мосю Пикар настоява да платя петстотин дирхама

сега, преди да ми бъде позволено да се кача горе. Подадох парите на Ахмед и му казах:

— Ако обичаш, предай на мосю Пикар, че за мен той е *un connard*^[2].

Видях как Ахмед беше едновременно шокиран от избора ми на обида и едва се сдържаше да не се ухили в знак на съгласие. Настоя да отнесе горе тежката ми раница и аз го последвах до стая 212. Беше миниатюрна — същинска килийка с тясно единично легло, умивалник, изглед към зид в задната уличка и твърде поостаряла баня с лющеща се боя.

— Не можеш ли да ми намериш нещо друго?

— Мосю Пикар ми каза, че трябва да спите тук тази нощ. Утре, когато шефът дойде...

— Ще го нарека *un connard* в очите. Би ли помолил Майра да ми донесе ментов чай?

— *Trés bien, Madame.*^[3]

Щом той затвори вратата, седнах на леглото, отворих раницата и изсипах съдържанието ѝ. Незабавно се заех с дневника на Пол. В задния му джоб ме очакваше шок: паспортът на мъжа ми. От една страна, беше облекчение, тъй като явно той не възнамеряваше да напуска града и страната. Но също като мен Пол никога не ходеше из Есувейра без този важен документ. Защо беше хукнал без него? Освен ако в стреса си, че съм узнала мръсната му малка тайна, просто не беше изтичал навън без никакви планове какво да прави по-нататък. Което десетократно засили чувството ми за вина. А после друго откритие в джоба на дневника ме разтърси като ритник от магаре. Снимка на млада жена, малко над двайсетте. Мароканка, но чертите ѝ подсказваха, че може да е от смесен тип. Много красива, с буйни абаносовочерни къдрици. Стройна, със свършена кожа, леко начервени устни, стилна: впитата черна тениска и дънки отлично подчертаваха дългите ѝ крака. От мароканско-френски произход, реших, и жена, на която лесно може да се лепне етикет „сърцеразбивачка“.

Няколко мига се взирах зашеметена в снимката. Шокът ми нарасна, когато я обърнах и видях надписа отзад:

От твоята Самира
Отсъствието засилва обичта в сърцето.
С цялата ми любов
С xxx

Сега тя вече имаше и име. Самира. Жена, близо четиридесет години по-млада от него.

L'absence rend le coeur plus affectueux.

Декларираше не само любовта си към Пол, а и че раздялата им поражда копнеж у нея.

Самира. *La belle Samira.*^[4] Чийто почерк беше строго калиграфски — сякаш бе използвала специален тънкописец за това послание, подписано с малко сърчице до името ѝ. Запратих снимката на леглото, далеч от мен, а главата ми се въртеше.

Грабнах дневника. Страница след страница с мъчителния му за разчитане почерк. След като Майра щеше да пристигне всеки момент с чая, няхах време да го дешифрирам. Прелистих набързо дневника в търсене на някаква индикация къде може да бъде открита тази негова Самира.

И ето че имах късмет. Една страница бе прегъната наполовина и частично покрита със скици на... о, боже, прекалено трудно бе да го понеса... нейното лице... Разгънах я и прочетох:

Трябва да намеря начин да върна Самира в живота си. Робин ще превърти, меко казано.

Но рано или късно трябва да узнае истината... Макар че ако узнае цялата истина, сигурно ще я изгубя завинаги.

Ето я, значи, и втората тайна, която пазеше от известно време насам. Другата жена. Как можеше да съм толкова наивна? Как не бях усетила, че той си има паралелен живот? И как беше срещнал тази мароканска красавица, която така отчаяно желаше да върне в живота си?

Другата жена. Това се казва клише.

При това много по-млада жена, живееща на адрес: улица „Таха Хюсеин“ 2350, Казабланка 4е.

Нямаше телефонен номер. По дяволите. Нито имейл адрес. Отворих лаптопа на Пол. Обзе ме странно чувство на конфуз, задето нарушавах личното му пространство; друг глас в съзнанието ми ме смъмри, че изобщо допускам чувство за вина в уравнението. Не знаех паролата на Пол за компютъра му и практически той беше недостъпен. Пробвах с няколко комбинации от възможни пароли — знаех, че съвместната ни сметка е отбелязана като „робинползаедно“. Това беше негово предложение. Самото ѝ изписване отново ме накара да кипна от яд.

Почукване на вратата ме накара да захвърля всичко, като се погрижих най-вече да пхна снимката на възлюбената на Пол обратно в джоба на дневника. Отворих и видях на прага Майра с поднос чай. Изглеждаше, сякаш предпочита да е на което и да е друго място, но не и тук. Поканих я вътре. Влезе, затворих вратата, а тя ме попита къде да остави чая. Посочих към скрина.

— Ти знаеш нещо, нали? — подхванах я.

Тя ме погледна с разширени очи, сякаш я бях спипала в кражба, и няколко пъти поклати отрицателно глава. Видях, че е на път да се разплаче.

— Няма нищо, спокойно — побързах да кажа.

Тогава цялото ѝ тяло се разтресе. Тя бръкна в джоба на джелабата си и извади оттам стодоларова банкнота.

— Съжалявам, много съжалявам. Изобщо не биваше да я вземам...

— Мъжът ми ли ти я даде? — попитах я.

Сълзите рукохнаха.

— Казах му, че не я искам. Но той я натика в ръката ми. Обясних му, че толкова печеля за две седмици. Той само вдигна рамене и каза, че било малък знак за благодарност, ако можело...

Всеки момент щеше да се разридае.

— Нищо нередно не си направила.

— Направих. Защото взех парите в замяна на това, че му показах изход оттук, без да минава покрай рецепцията.

— Той каза ли защо иска да се измъкне, без никой да разбере?

— Не, разбира се. Обясни, че имал нужда „да изчезне без следа“, това бяха точните му думи. Даде ми парите, след като ме попита знам ли някой таен изход от хотела.

— А ти знаеш ли?

При този въпрос Майра още повече се разстрои.

— Не биваше да му помагам.

— Той каза ли, че бяга?

— Каза така: „Може ли да ми покажеш път, за да изчезна, без да ме види никой? И можеш ли да пазиш тайна и да не казваш на никого, че съм си отишъл?“.

— А защо го казваш на мен сега?

— Защото вие не сте кой да е. Негова съпруга сте. Извършил е нещо лошо, нали?

— Нищо престъпно, само ме натъжи.

— Аз му позволих да избяга.

— Той просто е бягал от себе си.

Мълчание. Виждах как се мъчи да осмисли думите ми, но те я объркаха още повече.

— Мъжът ми каза ли къде отива?

Тя поклати глава, после добави:

— Настоях да му превържа главата, преди да тръгне.

— Какво си беше причинил?

Тя посочи към леглото, помоли ме за разрешение да седне и се настани на края на тънкия матрак, като го стисна с ръце, сякаш за да се задържи на място.

— Чух силен шум, преди да вляза в стаята. Звучеше, сякаш се хвърля срещу стената. Сякаш нарочно си блъска главата. Когато отворих вратата, го видях да тича към стената и да удря главата си в нея с всичка сила. Стаята беше в безумен вид, всичко наопаки. Когато падна на земята, понечих да хукна навън да доведа помощ, но той ми изкрещя да не го правя. После ми се извини, задето ми е викал, и ме попита мога ли да му намеря бинт за главата, но ме умоляваше да не споменавам пред Ахмед или пред другиго. Изтичах и донесох бинт и топла вода. Когато се върнах, мосю Пол седеше на леглото и изглеждаше така, сякаш всеки момент ще припадне. Казах му, че има много голяма цицина на главата, вече беше синьо-черна, и че трябва да

иде на лекар, защото може да е получил сътресение. Тези неща са опасни, *n'est-ce pas*^[5]?

— Да, опасни са. После какво стана?

— Попита ме има ли изход от сградата, при който се избягва рецепцията.

— Каза ли защо иска да се измъкне тайно?

— Не.

— Сигурно не е искал някой да види какво си е причинил.

— Нямам представа. Изглеждаше много... нестабилен. Разтревожих се, не беше разумно да излиза, след като се беше наранил. Но той каза, че отива при приятел.

— Каза ли ти името на приятеля?

— Управителят на кафенето. Пак ме попита знам ли заобиколен изход от хотела. Като му отвърнах, че не искам да си навличам неприятности, даде ми това...

Тя извади смачканата стодоларова банкнота.

— Бях стъписана, като настоя да ми даде толкова много пари. Казах му, че не ги искам и че мося Пикар ще побеснее, ако научи, че съм му помогнала да се измъкне... особено при това състояние на стаята. Но той ми обясни, че мося Пикар ще си вземе парите за щетите от вас и че тези сто долара са подарък за мен, задето му помагам и си мълча. Само че не мога да ги задържа.

Тя ми протегна банкнотата, а аз се почудих дали Пол има запас от американски долари, за които не ми е казал.

— То се знае, че трябва да задържиш парите. Аз самата ще ти дам още триста дирхама, ако ми покажеш заден изход оттук.

— Ами полицията... те много ще ми се ядосат... Може да си изпатя, ако разберат, че аз съм ви помогнала.

— Не знаят, че ти си извела Пол. Няма да научат, че и на мен си помогнала. Така или иначе, аз ще се върна след около час. Какво взе той със себе си?

— Да е взел нещо ли? Нищо не взе. След като му превързах главата, стана и каза, че може да ходи, и ми даде парите. Помолих го да почака в стаята и се върнах, когато бях сигурна, че е безопасно да излезе.

— Къде е този таен изход? Ще мога ли да се върна оттам сама?

— Моля ви, мадам, ако ме хванат, че ви помагам...

— Аз ще поема вината.

Извадих от джоба си парите и ги натиках в ръката ѝ.

— И двамата с мосю сте много щедри.

Не, твърде много американци сме. Въобразяваме си, че с пари ще се измъкнем от всичко.

Майра погледна банкнотите. Виждах, че се колебае.

— Ще се върна след двацет минути — каза най-после. — Тогава Ахмед ще е в почивка. Няма да имаме много време, защото ще отсъства само петнайсет минути. Но стига да сте готова, като се върна...

— Ще бъда готова.

Майра кимна и излезе.

Налях си чаша от „мароканското уиски“, ала ментовият чай не успяваше да ме успокои тази вечер. Бързо пъхнах в раницата неща, които не исках да оставям без надзор в стаята: лаптопа ми, паспорта ми, двата дневника — моя и на Пол. Преброих останалите си пари, които бях скрила за спешни случаи в калъфа на дневника ми. Бяха близо осем хиляди дирхама — приблизително деветстотин долара. Голямата ми надежда беше, че щом стигнех в заведението на Фуад, щях да установя, че Пол се е скрил в някое от помещенията там, неоткрито от инспектора. С малко прикоткване и доброта (щях да оставя настрана наранената си гордост за ден-два) можех да осигуря връщането ни в Щатите, където да предам Пол в ръцете на добър психиатър, а той вече щеше да му съдейства да се справи с факта, че го напускам.

Допих си чая. Устоях на изкушението да чета дневника на Пол, за да държа под контрол оскърблението и тревогата си.

Леко почукване на вратата. Отворих, а Майра постави пръст на устните си и ме повика с жест да я последвам. Нарамих раницата. Тръгнахме по коридора. Нямаше никой. Промъквахме се като котки. В дъното имаше малка врата, наложи се да сваля раницата, за да се провря през нея, следваше тясно стълбище с ронещи се стъпала, а от стените лъхаше на мухъл. Слизахме все по-надолу и достигнахме някакво подземно ниво. Пред нас се появи друга врата. Майра я отвори и в носа ме блъсна остра и неприятна миризма. Тя извади от джоба си свещ и запалка. Приблужи пламъка към фитила и прошепна:

— Не казвайте нито дума, не вдигайте излишен шум.

Намирахме се в схлупен тунел с плесенянали стени и влажен пръстен под. Височината му надали беше повече от два метра. Пол сигурно е бил принуден да се движи прегърбен през този влажен и вонящ проход наред с болката от контузията си. Задържах дъха си, поставих длан върху устата си, а с палеца и показалеца стиснах ноздрите си. Следвах свещта, която Майра държеше. Отне ни безкрайни и тревожни пет минути да стигнем до другия край. Стените сякаш се потяха, а струйките течна мръсотия се примесваха с насекоми, червеи и... о, боже, не... един плъх притича пред нас и ме накара да ахна. Майра остана съвършено равнодушна при внезапната поява на гнусния гризач и отново допря пръст до устните си. Почудих се дали един погрешен ход, неволно блъскане нямаше да накара целия тунел да се срина върху нас и да ни погребее живи. Ужасът ми, че съм в такова тясно място, се удесеторяваше от мисълта, че излагам на опасност младо момиче, вероятно не повече от четиринайсетгодишно, с настояването да ме преведе по маршрута на бягство на съпруга ми.

Стигнахме до метална врата. Майра се опита да я отвори, но тя не поддаваше и тя я натисна силно с малките си юмручета. След миг вратата се отвори със скърцане. Протегна се малка ръка и издърпа Майра напред. После същата ръка се показва отново. Поех я и бях изтеглена през ръждясалата каса на вратата, за да се озова лице в лице със собственика на ръката: около петнайсетгодишен хлапак с лукаво предизвикателно изражение. Той каза нещо на Майра на арабски. Тя му отвърна по начин, от който ми стана ясно, че не ѝ е харесал нахалният му коментар. Момичето премина на френски и ме осведоми:

— Това е Мохамед. Въобразява си, че ми е приятел, но не ми е. Искане сто дирхама, задето е отворил вратата и ще ви изведе до улицата. Казах му трийсет дирхама. Разбрахме се за петдесет. Половината му платете сега, а другите — като се върнете.

После тя изрече със строг тон някакви думи, които го накараха да се напегне за миг, но после флиртаджийското изражение се върна на лицето му. Майра забеляза това и изви очи нагоре в гримаса, после размаха пръст близо до лицето му и му каза нещо, което ми се стори наполовина като предупреждение и наполовина като заплаха.

— Обясних му, че ако ви играе номера, като да иска още пари, ще отговаря пред мен — преведе ми Майра. — Сега аз трябва да се връщам. Мохамед ще ви чака горе на улицата. Ще ви преведе обратно

през тунела и ще ви вкара в хотела. Там трябва да изкачите три етажа и ще се озовете в коридора, където е вашата стая. Обещайте ми, че ако някой разбере как сте изчезнали за няколко часа...

— Никога няма да спомена, че си замесена в изчезването ми. Давам ти дума.

— *Merci, Madame* — изрече официално тя.

— Нямам думи да ти благодаря.

— Не е нужно да ми благодарите. Вие и съпругът ви платихте добре за моето мълчание.

С кимване и последен изпепеляващ поглед към Мохамед тя отвори ръждясалата врата и изчезна обратно в подземния свят.

Мохамед ми направи знак да го последвам. Бяхме в някакво мазе, над което се чуваха силна музика и ритмични удари. Погледнах момчето въпросително и то ми обясни на твърде развален френски:

— *Mon père est toucher.*

Баща ми е касапин.

Касапницата явно се намиреше точно над нас. Докато таткото разчленяваше нещо, Мохамед протегна ръка за аванса от хонорара си. Дадох му двайсет и пет дирхама и той ме поведе през мазе, което имаше вид на импровизирана кланица. Кофи за отпадъци и огромни контейнери, пълни с остатъци от животински трупове. Засъхнала кръв по бетонния под. Всички миризми, съпътстващи наличието на умрели животни. Мохамед се ухили, като забеляза ефекта на тази смрад върху мен. Покрих лицето си с длан, докато се качвахме по каменни стъпала към дъното на цеха. Когато се показах иззад тезгяха, бащата на Мохамед — около четиридесетгодишен, с умърлушено лице и развалени зъби, хванал окървавен сатър в едната ръка — изглеждаше смаян да ме види излизаща изпод земята. Кимна любезно за поздрав, после изляя нещо на Мохамед. Синът му отвърна със същия тон, като същевременно потърка палеца и показалеца си и баща му сякаш се умиловисти. Дори ми предложи ментов чай.

— *Mille mercis, mais j'ai un rendez-vous*^[6] — отговорих му.

Но къде се намирах сега? Макар добре да познавах сука след няколко седмици тук, той беше толкова плътно застроен и представляваше такъв лабиринт, че човек неизбежно се озоваваше на някое съвсем непознато място. Също като уличката, на която бях

изведена. Беше пълна със зловещи сенки и никакви указания къде може да съм. Мохамед посочи към работилницата на баща си и заяви:

— *Je reste ici.*

— *Mais où suis-je?*

— *Essaouira.*

— *Mais où?*

— *Vous cherchez où?*^[7]

Обясних му, че се опитвам да намеря кафенето на човек на име Фуад. На Мохамед това май не му говореше нищо.

— *Vous ne connaissez pas Chez Fouad?*^[8]

Мохамед вдигна рамене объркано.

— *Aidez-moi*^[9] — помолих, разтревожена, че Фуад може да си помисли, че няма да се върна, и да си тръгне преди определения краен час в полунощ.

Мохамед отново протегна ръка. Реших да не споря с него и бръкнах в джоба си за още десет дирхама. Ала преди да успея да му дам парите, баща му се показва от работилницата си и затича към него с един от онези чукове (целия окървавен), които използват за начукване на месото. Развика се силно и явно ужаси сина си, който се скри зад мен. Щом таткото стигна до нас, сграбчи Мохамед за рамото и го разтърси силно, като му се караше на скорострелен арабски. Разбрах, че е видял как момчето ми иска още пари и се е засегнал. Опитах се да защитя Мохамед, като обясних, че съм го помолила да ме насочи към едно кафене и аз съм предложила да му платя за услугата като водач. Мохамед, вече разплакан, преведе думите ми на арабски. Макар да бяха нужни няколко много напрегнати мига гневът на бащата да се уталожил, той явно повярва на историята, раздруса Мохамед още веднъж и му нареди нещо, което момчето ми преведе на неправилен френски:

— Баща ми казва, че лъжете, за да ме защитите.

— Обяснете му, че не лъжа.

Започнах да разигравам случката, посочих себе си и се впуснах в уверения:

— Помолих сина ви да ме заведе... — посочих към уличката напред — до кафене, което държи човек на име Фуад. — Показах как му давам пари. — Предложих да му платя за услугата. Синът ви не ми е искал пари. — Отново взех да жестикулирам между мен и Мохамед,

сочех джоба си, показвах отново момчето и междувременно енергично клатех глава да подчертая, че той не ми е искал пари.

Беше същинска пантомима. Ала касапинът най-сетне ми повярва. Отново сграбчи рамото на сина си, посочи нейде в далечината и рязко издаде нова команда. Мохамед преведе.

— Баща ми заръча да ви заведе до кафенето на Фуад.

— Но къде е кафенето?

Мохамед отпрати същия въпрос към баща си. Последва поредният поток от сърдита арабска реч, но някъде по средата на тази тирада осъзнах, че таткото всъщност дава указания за посоката. Накрая с безброй жестове, обозначаващи завиване надясно и наляво, касапинът се обърна към мен, мигновено стана любезен и ми отпрати лек поклон, поставил дясната ръка на сърцето си. Доколкото можах да схвана от изражението му, извиняваше ми се за поведението на сина си.

Поклатих глава, докоснах рамото на Мохамед с майчински и закрилнически маниер и го помолих да преведе на баща си:

— Синът ви беше много възпитан и учтив. Можете да се гордеете с него, господине.

Това като че ли окончателно умилистави касапина. Още веднъж ми се поклони, след което даде знак на Мохамед да ме води.

Отправихме се напред по тъмната улица. Щом завихме зад ъгъла, Мохамед спря и се разплака. Напереното хлапе изведнъж се превърна в тъжно, лишено от обич дете с тираничен баща. Предпазливо обгърнах раменете му в опит да го утеша, като очаквах да отблъсне ръката ми. За моя изненада той зарови лице в рамото ми и захлипа. Как ми се искаше да мога да го отделя от живота му и да го отведа на по-щастливо и безопасно място. Как ми се щеше себе си да отделя от моя живот.

Когато Мохамед се поуспокои, избъбри само една дума: „Merci“. После тръгнахме из заплетената мрежа от преки и стигнахме до кафенето на Фуад. Напълно наясно бях, че няма да успея сама да намеря пътя на връщане, така че дадох на Мохамед петдесет дирхама и го помолих да чака, докато приключа.

— *Mon père sera fâché.*

Баща ми ще ми се ядоса.

— *Je vais parler avec Papa. Je vais tout régler.*

Аз ще говоря с баща ти. Ще те извиня пред него.

Мохамед кимна и си намери каменно стъпало за сядане, а аз се приближих към кафенето. Когато се извърнах назад да го погледна, седеше там самотен на вид и без да знае как да си уплътни времето. В съзнанието ми изникнаха всички онези мъже, които бях виждала навсякъде из Есувейра, приседнали на тухлени зидове или край колички, натоварени със стока, обзети от тихо отчаяние, инертни сред хаоса на живота наоколо им. Неизменно се изпълвах със съчувствие към тези пасивни хора с празни очи, които сякаш съдържаха най-парливия възможен въпрос: *Това ли ще е само животът ми?* Как не ми се искаше Мохамед да свърши като някой от тези мъже. Усещах предопределеното му бъдеще — в бащината му касапница, докрай в мазето сред животинските трупове.

Когато пристъпих на терасата на кафенето, Фуад ме погледна, сякаш самата чума се бе отбила на посещение. Но с примирена физиономия ми направи жест да седна на маса в далечния ъгъл. После се изгуби вътре за няколко минути и се върна с найлонова пазарска торбичка в ръка. Донесоха ни ментов чай. Той го наля в две чаши. Известно време седяхме мълчаливи. Очевидно беше, че очаква аз да подхвана разговора... или разпита по-точно.

— Знаеш ли къде е мъжът ми?

— Може би.

Фуад явно не се канеше мигом да си изпее всичко пред мен. Внимателно подбрах следващите си думи.

— Разтревожена съм. И не само защото съпругът ми изчезна, а и защото се е наранил.

— Той ми каза, че вие сте му го причинили.

— Какво?! — викнах.

Веднага всички очи в кафенето се насочиха към нас. Недоволството на Фуад нарасна още повече. Той вдигна пръст към устните си.

— Не ви трябва да привличате внимание към себе си — прошепна.

— Не съм наранила мъжа си.

— Това е вашата версия.

— Това е истината, господине. Мъжът ми е в много нестабилно състояние и една от камериерките в хотела го е видяла да блъска главата си в стената...

— Което вие сте го накарали да стори.
О, господи, вече бях напълно озадачена.
— Не съм го насилвала да се наранява.
— Той каза, че сте го отблъснали.
— Хванах го в лъжа. В ужасна лъжа.
— И сте му оставили бележка да се самоубие. Точно това се е опитал да направи.

Мълчание.

— Бях разгневена и отчаяна — промълвих.

— Той е приел думите ви буквално. А сега... защо да ви помагам?

— Защото той има нужда от помощта ми. Защото е крехък и изживява тежка криза.

Фуад отклони поглед.

— Умолявам те... Само ми кажи къде е той.

Мъжът вдигна рамене.

Бръкнах в раницата и извадих дневника на Пол. Отворих го и му показах снимката на младата жена на име Самира.

— Познаваш ли я? — попитах.

Мълчание.

— Знаеш ли дали е тръгнал за Казабланка да се види с нея?

Мълчание.

— Трябва да ми помогнеш, Фуад.

— Не, не трябва.

— Ще ти дам сто дирхама, ако ми кажеш.

— Петстотин.

— Двеста и петдесет — отвърнах.

— Триста.

Кимнах в знак на съгласие. Той ме подкани с жест да му дам парите и аз го сторих. Преброи малката пачка банкноти, преди да ми каже:

— Да, мосю Пол отиде да види тази жена.

— Обясни ли защо се вижда с нея? Защо държи снимката ѝ в дневника си?

— Ще трябва да попитате него.

— Но как мога да го сторя?

— Идете в Казабланка.

— Срещнал я е в университета, където преподава — чух се да казвам, изричайки на глас сценария, който ми се беше изяснил след откриването на снимката.

Била е една от неговите студентки и все повече се е влюбвал в нея по време на връзката им през тази година заедно. Когато тя е казала, че се връща в Мароко за лятото, пожелал е да я последва през Атлантическия океан в Северна Африка. Но тъй като не би могъл да изчезне без мен, ме убеди да го придружа. Само че винаги е търсил подходящия решителен момент да се втурне в обятията ѝ. Не използва ли инцидента с блъскането на главата като извинение да изчезне и да породи у мен чувство за вина, че съм го тласнала отвъд ръба на пропастта? Не го ли подтикна откритието, което направих, да изиграе коза си на самоунищожение, за да осъзнае след това, че единственото бъдеще, което му остава, е с нея в Казабланка?

— Кажи ми, моля те — заговорих му. — Той в Бъфало ли я е срещнал?

— Попитайте него.

Отворих дневника на Пол и посочих страницата, където беше написал адреса ѝ.

— Ето тук живее тя. Ще ме откараш ли дотам?

— А какво ще си помислят от полицията?

— Ще ти платя.

— Ако ви откарам до Казабланка, инспекторът ще задава въпроси, много въпроси. Може дори да реши да затвори заведението ми. Така че...

— Тогава ми намери друг да ме закара.

— Десет хиляди дирхама.

Близо хиляда и сто долара.

— Пълен абсурд.

— Това е цената. Ако не ви харесва, вземете автобуса. Има един, който тръгва в полунощ. Разбира се, полицията има свои хора, които следят кой пристига в града и кой заминава. Мароко е полицейска държава. Много учтива полицейска държава. Но всички по някакъв начин са под наблюдение.

— Как тогава Пол се е измъкнал незабелязан?

— Разполагаше с помощ.

— Сега аз моля за помощта ти.

— Назовах ви цената.

— Мога да ти дам само четири хиляди дирхама в брой.

Пауза. Той се изправи.

— Чакайте тук — каза и отново влезе в кафенето.

Погледнах по посока на Мохамед. Той ми помахна срамежливо. Помахам му в отговор, като едновременно с това се чудех дали Фуад няма да се върне с полицаи, на които е съобщил, че съм се измъкнала от хотела и се опитвам да го подкупя да ме изведе от града.

Но след около минута Фуад се върна сам.

— Добре — прошепна той. — Четири хиляди дирхама за еднопосочен превоз до Казабланка. Ще ми платите предварително.

— Кога тръгваме?

— Сега.

[1] Вие сте много симпатичен човек. Извънредно изискан (фр.).

— Б.пр. ↑

[2] Лайно (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Добре, госпожо (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Хубавицата Самира (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Нали (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Хиляди благодарности, но имам среща (фр.). — Б.пр. ↑

[7] Аз оставам тук. — Но къде съм? — В Есувейра. — Но къде?

— Какво търсите? (фр.) — Б.пр. ↑

[8] Не го ли знаете заведението на Фуад? (фр.) — Б.пр. ↑

[9] Помогнете ми (фр.). — Б.пр. ↑

Колата беше пежо антика с разбито окачване и двигателят ѝ издаваше гръмки шумове на всеки няколко минути. Движехме се с осемдесет километра в час и ненадейно се раздаваше шумно пърпорене, сякаш машината бе на прага на смъртта. Тези злокобни звуци като че въобще не притесняваха шофьора, мъж на име Симо: жилест, намусен, към петдесетгодишен, с тежка давеща кашлица, очевидно в резултат от прекаляване с цигари. През четирите часа на пътуването ни до Казабланка между устните му винаги имаше фас. Щом една цигара изгореше почти до филтъра, той вадеше нова от пакета на седалката до себе си и я палеше от предишната.

Симо настоя да се настаня на задната седалка, където бях отворила и двата прозореца, за да бъде пропъден несекващия облак от дим и да се осигури някаква вентилация в душната нощ, в която влажността правеше въздуха лепкав като кленов сироп. Симо даде ясно да се разбере, че не желае да има нищо общо с мен извън това да ме закара там, където отивах. Когато го попитах знае ли къде се намира адресът, даден му от Фуад — беше му го написал на арабски — той кимна. В отговор на въпроса ми каква е вероятността да попаднем на полицейски постове по пътя, само вдигна рамене.

Фуад ме беше предупредил още докато бяхме в кафенето, че Симо е заклет мълчаливец. Преди да ме заведе да се срещна с него, отидох при Мохамед. Казах му, че се налага да замина и го моля да не обелва и дума пред никого за това.

— Но Майра ще се разтревожи, като не се върнете.

— На Майра можеш да кажеш, че съм отишла да търся съпруга си. Тя няма да ме издаде, увери ме. Моля те, обещавай, че и ти ще запазиш тайната ми.

После извадих две банкноти от по сто дирхама и ги поставих в дланта му. Той се ококори.

— Шукран, шукран — благодари ми.

— Тези пари са за теб, не за баща ти. Той дали ще се чуди къде съм?

— Ще му дам онези петдесет дирхама, които ми платихте. Те ще му запушат устата.

— Желая ти всичко добро, Мохамед.

— Бог да ви благослови, госпожо.

Забързах обратно към кафенето. Фуад ме придружи през кухнята — малко и претъпкано, кошмарно горещо помещение, където двама мъже в потни и лекьосани тениски пържеха фалафели и сипваха хумус в чинии. Погледнах ме, но Фуад им се намръщи и те отново насочиха поглед към работата си.

След миг бяхме на задната уличка, в която беше сместено пежото. Един мъж стоеше в сенките и пушеше цигара. Фуад ни запозна и ме осведоми, че Симо ще ме откара до Казабланка. После ми поиска адреса. Отворих дневника на Пол и му показах страницата, на която беше написан. Той извади малък смачкан бележник от задния си джоб, взе молива, затъкнат зад ухото му, облиза графита и написа адреса на арабски. Подаде го на шофьора, придружен с устни инструкции, след това махна на Симо да се отдалечи за малко. Мъжът потъна по-дълбоко в сенките.

— Не исках да вижда как ми давате парите — обясни Фуад. — Ще му платя после. Избрах него, макар да не е от разговорливите, защото не е от тия, дето ще ви изнудват за пари. Знае, че ще отговаря пред мен, ако нещо не е наред или ако се опита да ви притеснява, което той няма да направи.

Бръкнах в джоба си и отброих четири хиляди дирхама. Хранех безумната надежда, че в Казабланка ще заваря Пол в дома на любовницата му, ще се уверя, че е добре, ще му дам шанса да се качи на обедния полет до Ню Йорк с мен, а в най-лошия случай ще ми тръшнат вратата под носа, с което ще се сложи край на брака ни, който в моето съзнание вече беше приключен.

Фуад преброи парите и като се увери, че е получил пълната сума, повика шофьора и му заговори тихо, с твърд тон. Показа му отново адреса на арабски и на няколко пъти посочи към мен. После написа някакви числа на друго листче от бележника, след като отново облиза молива. Откъсна го и го подаде на мен.

— Ако възникне нещо непредвидено, позвънете ми на този номер. Но не би трябвало да има никакъв проблем. Симо е свестен...

После ми подаде пластмасовия плик.

— Съпругът ви остави това, когато дойде в късния следобед. Не казвам, че искаше да го дам на вас, но предпочитам вие да му го пазите.

— Все още ли няма да ми кажеш къде го е оставил другият ти шофьор?

— Не мога, дадох му дума да мълча.

— Поне ми отговори права ли съм, като отивам на този адрес?

Фуад се замисли, после ми отвърна кратко:

— Иншаллах.

Ако такава е волята на Аллах.

Пет минути, след като излязохме от Есувейра, открих, че лампичката за четене отзад в колата не работи. Когато попитах Симо дали е повредена, той само вдигна рамене. Помолих го да спре и да я оправи, тъй като беше напълно тъмно, а нямах търпение да видя какво има в пазарската торбичка, дадена ми от Фуад. Искях също така да използвам четирите часа пътуване, за да прочета дневника на Пол, макар да изпитвах неудобство да се ровя в съкровенията му тайни. Може би повредената лампичка беше намек, че не бива да надзъртам там. Но самият факт, че бях в раздрънкана кола и бягах от хотела ни в издирване на този изгубен човек...

— *J'ai besoin de lire, monsieur*^[1] — казах на Симо, когато отвърна, че не можел да стори нищо за повредената крушка.

Бръкна в джоба си и метна запалка на задната седалка.

— *Se n'est pas suffisant. Vous n'auriez pas une lampetorche?*^[2]

Той поклати глава и ускори, като предизвика първия пукот откъм ауспуха. Облегнах се назад и усетих с гърба си пружините под тапицерията от изкуствена кожа. После бръкнах в пазарската торбичка. Изпитах нещо подобно на огромно облекчение, когато извадих отвътре един от големите скицници на Пол. Щракнах запалката и на бледия й пламък отгърнах твърдата черна корица, след което трескаво запрелиствах страница след страница графики от Есувейра. Каквато и мъка и самоунищожителен гняв да го бяха накарали да разкъса няколко от скицниците си в стаята ни, явно се бе задействало някакво зрънце на самосъхранение, защото тъкмо този съдържаеше най-добрите

работи, правени някога от него. Над петдесет рисунки, тъй иновативни и дръзки в използването на щриха, в смесицата на абстрактно и реалистично, в автентичното усещане за жегата и праха на сука, което Пол бе предал, съпътствано от абсолютната му необходимост да нарисова сцените по такъв оригинален начин. В един момент ми се наложи да затворя албума. Седях мълчаливо в тъмното и попивах усещането за загуба, плъзнало в организма ми като бързодействаща отрова. Погледнах към невзрачния пейзаж отвън и облаците по небето, спиращи всякаква светлина от звездите и луната. Внезапно се почувствах омалявана от огромния стрес на последните часове, от страха и тревогата какво (и дали изобщо нещо) ще открия в Казабланка. Като че чак сега осъзнах напълно как целият ми живот се е променил. А надеждата за дете...

Разплаках се. Плаках дълго в тъмнината на тази очукана кола, наблюдавана в огледалото за обратно виждане от мълчалив човек, изпитващ неудобство от такава проява на чувства. Той запали нова цигара. Когато плачът ми утихна, мъжът бръкна в плик на предната седалка и ми подаде няколко кубчета баклава, увити в хартия.

— Моя жена прави това — скалъпи някак той на френски. — Вие яжте.

— Шукран.

Кимна ми. Не си казахме повече нито дума до пристигането в Казабланка.

Затворих очи с надеждата сънят да ме пребори. Не се случи, така че отново ги отворих. После, с мисълта колко е неразумна тази идея, извадих от раницата си дневника на Пол. Държах запалката толкова близо до страниците, че се боях да не би при подскачане на колата в някоя дупка да ги подпала. Повечето от тях бяха заети от направени набързо скици, драскулки, визуални импровизации на живота около него, който той не спираше да наблюдава. Тук-там имаше по някое разсъждение или признание, но най-много ред или два. Пламъкът на запалката хвърляше чудати сенки, докато изчитах страница след страница подобните на епиграми откровения на мъжа ми. Това, че никъде не бяха отбелязвани дати, беше толкова типично за Пол. Цифри, крайни срокове — все гледаше да ги отбягва. Нямаше определена хронология в тази кавалкада от съмнения и укори, отправени към него самия, и...

Робин изглеждаше така шокирана и разочарована, когато ѝ казах при пристигането ни в Каза, че ми се иска да се върна у дома. Не я обвинявам, че е разочарована. Тя се омъжи за човек, който не става за брак и който е наясно, че съпругата му е твърде добра за такъв двуличен неудачник като него.

Няколко страници по-нататък имаше скица на мен гола в хотелското ни легло.

Невероятен секс както винаги. Колебанията ми относно нея и всичко това изчезват, когато я обладавам.

Стиснах здраво клепачи. Ето защо никога не бива да четеш дневника на любимия си.

Понякога Робин гледа на мен, сякаш съм петгодишно хлапе, изхвърлило всичките си играчки от кошарката. Не е много далеч от истината.

Затворй дневника веднага.

Днес тя прекали с похвалите за новите ми рисунки. Усетих се смирен пред нейния ентусиазъм. Защо уверенията ѝ в моя талант ме карат да се чувствам непълноценен?

Следваше друга бегла моя скица как стоя на балкона, загледана в далечината.

Тя ще ме напусне, като узнае. Би била идиотка, ако не го стори. Ще жала за нея. После ще обърна страницата. И ще си кажа, че така е по-добре. Защото аз не заслужавам щастие.

Не мога дори да си представя какво би означавало да поема отговорност за нов живот.

Значи е бил наясно, че с извършването на тайната вазектомия зарежда оръжие, което в крайна сметка щеше да гръмне в лицето му.

Не мога дори да кажа какво искам. Не, истинският проблем е този: не мога да кажа какво не искам.

Докато ме бе убеждавал, че иска дете, очевидно не бе искал дете.

Това място е пълно с твърде много сенки за мен. Със спомени за неизпълненото обещание. Трябва да върна Самира в живота си. Дали Ромен Б. Х. може да помогне за каузата ми?

Кой беше Ромен Б. Х.? Получих отговор на този въпрос малко по-късно, когато попаднах на страница с името „Ромен Бен Хасан“, написано в долното поле, последвано от адрес също в Казабланка 4е. Разрових паметта си да си припомня къде бях чувала това име преди. И се сетих. Бен Хасан беше приятелят художник на Пол от годината му, прекарана в Казабланка; човек с френско-марокански произход, онзи бохем, който беше въвличал Пол в забави и пиянски сбирки. Късметът беше на моя страна: под адреса имаше телефонен номер. Живееше в същия район на Казабланка като Самира. Имаше ли някаква връзка между тях? Не ми ли каза Пол, че е изгубил контакт с Бен Хасан, когато името му изникна в разговор преди няколко седмици? Поредната от многото лъжи, които ми беше пробутвал.

Нещо все още ме озадачаваше. Защо Пол бе взел този свой последен оцелял скицник, а беше изчезнал без паспорта си и без никакви дрехи и лични вещи? Тормозеше ме фактът, че не носеше със себе си скъпоценните си моливи и въглени. Пол никъде не мърдаше без скицник и любимите си френски моливи, които поръчваше от няколко специализирани магазина в Манхатън. Травмата от нараняването, които си бе причинил... може би фактът, че е страдал от сътресение или най-малкото е бил дезориентиран, след като си е блъскал главата в стената, ли е станал причина да си тръгне от хотела само със скицника? Или вече е имал дрехи и тоалетни принадлежности в дома на приятелката си? Как ли ги бе отнесъл там? Нищо чудно при раздялата им в Бъфало да й бе дал куфар, който да отнесе в Казабланка, и само да е търсел повод да се измъкне от брака ни, какъвто аз безспорно му дадох днес.

Чуй се само в какви налудничави предположения изпадаш...

Но как иначе би могъл да се обвърже с тази жена? През трите години, докато бяхме заедно, никога не беше пътувал някъде без мен освен за по два дни до галерията си в Ню Йорк. Прекарали бяхме няколко дни в Монреал, когато имаше групов изложба там в Музея на изящните изкуства. С изключение на това, не бе напускал страната било сам, или с мен. Така че само в Бъфало можеше да се е запознал с любовницата си. А това означаваше да я е срещнал в университета, където преподаваше. На снимката в дневника се виждаше, че тя е малко над двайсетгодишна. Дали не си бе направил вазектомията, за да се погрижи и тя да не забременее?

Спри, спри, спри. Така не стигааш доникъде.

Ала проблемът при откриването на лъжа — особено когато не можеш да се изправиш пред лъжеца — е, че тя води към още поразвинтени хипотетични сценарии.

Излъгах по-рано, че Симо не каза нито дума повече до Казабланка. Всъщност каза една дума:

— Полиция.

Пред нас на пътя имаше блокада и двама полицаи бяха застанали на шосето, като единият насочи мощен фенер към нас и даде знак да спрем. О, господи, някак са открили, че съм се измъкнала от хотела и бягам. Ще ме върнат в Есувейра и ще ме изправят пред инспектор Муфад, чиито подозрения спрямо мен ще са се утроили, след като не

се подчиних на нарежданията му и напуснах града. Сега ще постави някого на пост пред вратата ми, докато уреди съдия да му подпише заповед за отнемане на паспорта ми. Несъмнено ще се превърна в неговия заподозрян номер едно. Ще изтъкне в съда, че само виновен човек би предприел опит за бягство.

Друг глас в съзнанието ми настояваше, че Майра не би ме предала по този начин. Първо, защото така щеше да навлече и на себе си огромни неприятности, и най-вече защото си личеше, че е човек, който държи на думата си.

Ала ето че ни спираха. Видях как Симо здраво стисна устни. Дръпна продължително от цигарата си, а гърбът и раменете му видимо се напрегнаха. Лъчът от полицейския фенер нахлу през предното стъкло и почти ни заслепи, като принуди Симо незабавно да намали.

Той паркира пред полицейската кола и загаси цигарата си в преливащия пепелник на таблото. Стъклото му вече беше свалено и чувах пукането на статично електричество от радиостанцията наблизо. Когато лъчът обходи вътрешността на автомобила, видях двама млади служители на реда в зле прилягащи им униформи, учудени в този късен час наред с нищото да видят на задната седалка жена, при това западнячка. Изговориха се много приказки на арабски, Симо подаде личните си документи и шофьорското си свидетелство. Един от полицаите изчезна за безкрайни пет минути, после се върна и дълго разговаря с колегата си. После насочи вниманието си към мен и каза:

— Vos papiers, Madame.^[3]

Вече бях приготвила паспорта си и го подадох. Двамата полицаи прекараха твърде дълго време да го разучават страница по страница. Те бяха основно празни, свидетелство колко малко познавах света извън моята страна. Видях, че стигнаха до страницата, където бе положен печатът на мароканската ми виза. Разгледаха я внимателно и я обсъдиха помежду си. После по-старшият от двамата ме попита говоря ли френски. Кимнах утвърдително. Той ми зададе въпрос:

— Вярно ли е, както твърди шофьорът, че сте го наели като такси до Казабланка?

— Да, платих му да ме откара там.

— Защо пътувате нощем?

Вече бях предвидила този въпрос.

— Мъжът ми пристига в Казабланка с ранен полет сутринта и ще го посрещна на летището.

Тогава те изчезнаха с паспорта ми. Видях ги как отидоха до колата си, запалиха цигари и си предаваха един на друг моя документ за пътуване. Междувременно Симо отново пушеше и виждах, че се тревожи не по-малко от мен за изхода от тази ситуация. Знаех, че посегне ли един от тях към телефон или към радиостанцията, за да потвърди самоличността ми, с мен е свършено. Минаха още пет минути. По-възрастният от двамата отвори вратата на колата им. Ето, това беше — началото на края. Но той само извади отвътре бутилка с вода. Продължиха да разговарят. После ни приближиха и почукаха на задното стъкло. Отново го свалих.

— Donc, Madame...^[4]

Той ми подаде паспорта.

— Bon voyage à Casa...^[5]

Кимна на Симо, отдаде ни чест и ние потеглихме в нощта.

Две минути, след като отминахме полицейския пост, шофьорът ми изпуктя с облекчение. Дори когато в нищо не си виновен, взаимодействие със закона винаги поражда душевен смут. Дали Симо усещаше, че бягам? Стресът от последните няколко минути ми се отрази по неочакван начин. Повлияха ми също късният час и огромното напрежение от изминалия ден. Опънах се на задната седалка, като наместих тялото си така, че да избегна издадените пружини, и заспах. Макар разбитото окачване и неравната настилка да ме събуждаха на няколко пъти, изтощението ми бе толкова силно, че мигом отново се гмурвах в подземния свят. Докато не дойде рязко раздрусване, последвано от гръмкия рев на животно и още по-гръмкия клаксон на кола. Бяхме на градска улица, на хоризонта се издигаха високи жилищни сгради и нямаше никакво движение с изключение на магарешка каруца, спряла пред нас. Мъж в джелаба се опитваше да подкара животно, но то отказваше да помръдне и беше предизвикало задръстване на пътя. Човекът го удряше с камшик, но инатът на добичето надделяваше дори над болката. Симо, който не можеше да изпревари магарешката каруца на тази тясна улица, натискаше клаксона. Върнала се в съзнание, но още сънена, погледнах часовника си. Беше шест часът без няколко минути. Върху нощното небе вече се

прокрадваше светлина. Отне ми малко време да осъзная, че бяхме в Казабланка.

— Arrêtez, s'il vous plaît^[6] — казах на Симо, като направих жест, че от натискането на клаксона няма никаква полза.

В отговор той ми посочи близка сграда — жилищен блок в стил ар деко със смесен магазин на партерния етаж, който вече беше отворен. Точно насреща му имаше кафене с тераса. В близост забелязах още оптика и бутик с изложени на витрината бели и кафяви кожени якета наред с избелели дънки и шарени копринени ризи. Водопадът от скъпа безвкусица погаждаше номера на зрението ми след нощ с кратък сън на пресекулки на задната седалка на разбрицана кола. Мъжът с магарешката каруца най-сетне накара добичето да се размърда и да освободи пътя. Симо паркира и отново посочи към сградата отстрани на пътя.

— Votre adresse^[7] — съобщи ми и ми направи знак да слизам.

Бръкнах в джоба си и извадих банкнота от сто дирхама. Когато му я подадох, той само сви рамене и я взе с отсечено кимване. Докато се измъквах от задната седалка, изрече две последни думи:

— Bonne chance.^[8]

Когато се озовах с раницата си на улицата и вратата на автомобила беше затворена, двигателят изпука за последен път, преди колата да се изгуби сред все още рехавото движение. Отново погледнах часовника си и се зачудих дали да се кача до апартамента на Самира сега, да задумкам на вратата, да принудя мъжа си да напусне леглото ѝ и да тръгне с мен.

Ала всичките ми инстинкти ми диктуваха да дам заден. Да огранича щетите дотук. Да приема тъжния финал. Да не се опитвам да го спасявам, колкото и да го желаех, каквито и страхове да ме мъчеха, че мъжът ми се е насочил нанякъде, откъдето връщане няма.

Съзнавах, че преговарям със себе си, че се поставям в някаква компромисна позиция, от която нямаше да излезе нищо добро.

Иди в кафенето. Поръчай си кафе. Накарай ги да ти извикат такси. Незабавно. Иди на летището. Качи се на самолета. Мини през изхода с надпис „Махам се оттук... завинаги“.

Вместо това нарах раницата и пресякох улицата към нейната сграда. Огледах изредените имена с номера на апартаменти до звънците вляво от входа. Посочени бяха само фамилиите, така че не

виждах никаква „Самира“ или поне „С“. По дяволите... Почудих се дали да не вляза в съседния магазин, да покажа снимка на Самира и да попитам мъжа зад щанда дали не я познава. После си дадох сметка, че след като живее тук, няма как да не е редовен клиент. И ако недоспала и стресирана американка на средна възраст размахаше снимката ѝ и попиташе за фамилията ѝ, продавачът най-вероятно щеше да ѝ позвъни и да я предупреди за лудата, която се мотае долу. Нищо чудно да повикаше и полиция. Най-разумно бе кротко да изчакам.

Онова, което открих в магазина, ме изненада. Беше добре зареден с висококачествени готови храни, предимно френски. Имаше и местни продукти — хумус, тахан, кускус, разнообразни марокански печива. Но присъстваха също и различни марки чай от „Едиар“ в Париж. И „Неспreso“ в капсули. И белгийски шоколад. И италиански зехтин екстра върджин. Беше от рода на местните деликатесни магазини, каквито се срещаха във всеки космополитен град, и очевидно обслужваше отбрана клиента. Имаше и стелаж с чуждестранни вестници на френски, английски, немски, испански, италиански — всичките от този ден. Взех „Интернешънъл Ню Йорк Таймс“ и „Файненшъл Таймс“, платих за тях, после прекосих обратно улицата и си избрах маса на терасата с добра видимост към входа на жилищната сграда. Дойде сервитьор. Поръчах си закуска, осъзнала, че от безсънната нощ насам не бях хапнала нищо освен малко баклава след късната ми закуска предишния ден, тъй като страхът и стресът бяха заглушили глада ми. Огледах околността. Сградите тук бяха предимно ар деко с няколко по-модерни, пръснати сред иначе еднородния в архитектурно отношение квартал. Кафенето, където седях, би било съвсем на място в Париж. До магазинче с изцяло опаковани сапуни и масла за вана имаше интересна на вид книжарница. Рекламни плакати показваха млади и енергични двойки, на вид хора с професия, вгледани замечтано един в друг и хванали в ръце последни модели мобилни телефони. Имаше и магазин за електроника с най-новото в сферата на лаптопите и клетъчните комуникации. Мина жена в прилепнал клин, която правеше сутрешния си джогинг. Край пътя бяха паркирани аудита, мерцедеси и поршета. Никъде не се мяркаше бурка. Бях в едно съвършено различно Мароко от онова зад стените на Есувейра: познат и в същото време съвсем чужд свят.

По пътя минаха още две магарешки каруци. Едно от животните спря да пикае и оплиска бронята на близкия мерцедес. Собственикът му — солиден мъж, с вид на бизнесмен, с черен костюм и бяла риза, с цигара в едната ръка и мобилен телефон в другата — стана от масата си в кафенето и тръгна натам, крещейки укори и обиди. Стопанинът на магарето се опита да смекчи ситуацията, като взе да бърше бронята с крайчето на джелабата си. Това още повече вбеси мъжа. Портокаловият ми сок и кроасаните пристигнаха едновременно с полицаи, който се зае да успокоява бизнесмена и нареди на стопанина на магарето да престане да разнася урината му върху боята на мерцедеса.

Захапах кроасана с облекчение, че слагам нещо в уста. Погледнах към страниците на „Интърнешънъл Ню Йорк Таймс“ и си помислих как по време на престоя ни в Есувейра нито веднъж не ми хрумна да си купя вестник. Сега научих за нова криза на Уолстрийт, за поредната вълна от бомбардировки над Бейрут, за смъртта на бивш диктатор в Кавказ и...

Крясъците откъм отсрещната страна на улицата се засилиха. Бизнесменът, окончателно разярен от кротката реакция на собственика на магарето срещу това оскверняване на скъпия автомобил, взе да го блъска, с което принуди полия да го задържи със сила. И тогава бизнесменът извърши върховната глупост да блъсне полия толкова рязко, че онзи падна на платното и само благодарение на бързата си реакция успя да се спаси от идваща кола. Тя удари рязко спирачки и се блъсна в мерцедеса.

Настана пълна олелия, бизнесменът отвори вратата на колата, сплескала предницата на неговата, и се нахвърли върху шофьора. Притесненото магаре нададе рев. Жалните му звуци ме накараха да насоча поглед към улицата в точния момент — тъкмо когато външната врата на жилищната сграда се отвори и отвътре излезе млада жена с буйна къдрава коса. Беше много висока, над метър и осемдесет, абсурдно слаба, облечена в прилепнали сини дънки, елегантни сандали и свободна ленена риза. Дневникът на Пол беше на масата и аз бързо измъкнах от него снимката на Самира. Трябва да беше правена няколко години по-рано, защото жената пред мен бе по-зряла, но все така непоносимо красива. Метнах пари на масата и хукнах. Тя стоеше недалеч от продължаващата неразбория — на бизнесмена му слагаха

белезници — и наблюдаваше развитието на драмата. Приблжих се към нея.

— Вие ли сте Самира? — попитах я.

Изглеждаше стъписана от въпроса, но въпреки това отговори на безупречен английски.

— Кой иска да знае?

— Жената на Пол.

Лицето ѝ се изопна.

— Нямам какво да ви кажа.

Извърна се и тръгна да се отдалечава. Последвах я и извиках:

— Моля ви, нужно ми е да знам...

— Не чухте ли какво ви казах току-що?

Продължаваше да крачи, а аз се изравних с нея.

— Той тук с вас ли е? — попитах.

— Няма да разговарям с вас.

— Налага се.

Когато изрекох това, допуснах грешката да я докосна по рамото. Тя отметна ръката ми с тръсване на раменете и процеди:

— Ако ме пипнете отново...

И пак забърза. Но аз не изоставах от нея.

— Знаете къде е той — настоях.

— Нямам представа. А сега ме оставете.

— Не ме лъжете.

Сега тя се спря и се обърна към мен.

— Да лъжа? Аз да лъжа? И вие смеете...

— Кажете ми къде е той.

— Той да ви каже.

— Значи е горе? У вас?

— Не бих го пуснала през прага.

— Но е идвал тук?

— Сега ще се кача в колата си.

— Трябва да ми помогнете — започнах да я умолявах.

— Не, не трябва...

Извади от чантата си връзка ключове и щракна дистанционното да отвори малък ситроен, паркиран на улицата. Когато посегна към предната врата, се изпречих на пътя ѝ.

— Знам коя сте. Известно ми е, че имате връзка с него. И ако го искате, аз не възразявам. Но просто трябва да знам...

Само дето не крещях. Ала нейният глас прозвуча по-силно и от моя.

— Да имам връзка с него? Да го искам? Вие знаете ли коя съм аз?

— Да, знам...

— Нима? — изрече неочаквано много тихо и студено. — Ако знаехте, не бихте хвърляли подобни обвинения.

— Коя сте тогава? — настоях.

Тя срещна погледа ми със свирепо презрение и отвърна:

— Аз съм негова дъщеря.

[1] Нужно ми е да чета, господине (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Не ми върши работа. Нямате ли фенерче? (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Документите ви, госпожо (фр.). — Б.пр. ↑

[4] И така, госпожо (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Приятен път до Каза... (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Престанете, моля ви (фр.). — Б.пр. ↑

[7] Вашият адрес (фр.). — Б.пр. ↑

[8] Успех (фр.). — Б.пр. ↑

Стърчах на тротоара много дълго, след като тя вече бе потеглила с колата си. Бях толкова зашеметена от това разкритие, че останах като замръзнала, след като тя ме отмести от пътя си и мина покрай мен. Вдигнах поглед и зърнах за кратко лицето ѝ с изражение на сурова надменност. Ала очите ѝ излъчваха дълбоко отчаяние.

После даде газ и изфуча с колата надолу по улицата.

Стоях неподвижна в продължение на няколко мига, без да знам какво да предприема нататък. Накрая се върнах в кафенето. Келнерът държеше под око масата ми: вестниците, кроасаните, портокаловия сок. Когато се приближих, върна ми банкнотата от стоте дирхама, която метнах, преди да подгоня Самира.

— Оставихте си всичко, госпожо.

— Трябваше да говоря с някого.

Леко кимване за потвърждение. Дали беше наблюдавал разигралата се сцена? Събрал ли беше две и две и стигнал ли бе до заключението, че съпруга се изправя пред жената, за която подозира, че е любовница на мъжа ѝ? Де да знаеше истината. Де да я бях знаела аз.

Седнах и затворих очи, изтощена и обърквана, напълно сразена при този непредвиден развой на ситуацията.

Той има дете. Има дете и тя е поне на трийсет години. Може би и на повече. Дъщеря. Красива дъщеря. Очевидно зачената с мароканка. Ако се съдеше по възрастта ѝ, моментът на зачеване бе преди десетилетия — а снимката, която Пол държеше в дневника си, трябва да беше отпреди десет години. Беше го пазил в тайна от мен. Тайна, която правеше другата му измама — че си е направил вазектомия, а ми беше обещал дете — още по-съсипваща.

— Желаете ли кафето си сега, мадам?

Беше келнерът. Кимнах му в знак на съгласие. Гладът ме принуди да изям кроасаните и да изпия много добрия портокалов сок. Опитах се да чета един от вестниците. Думите плуваха пред мен и аз го

отместих встрани. Насила натикваха бизнесмена в полицейска кола, макар че той продължаваше да се съпротивлява, дори с ръце, закопчани на гърба с белезници. Щяха да го арестуват за нападение над полицаи и щеше да пръсне сериозна сума пари по адвокати. Не сме ли сами архитекти на нещастията си? А след като видях омразата и обидата в очите на Самира, вече знаех, че баща ѝ дълбоко бе наранил и нея.

Нейният баща.

А коя беше майка ѝ? Къде се намираше сега?

Погледнах часовника си. Шест и четиридесет и три минути сутринта. Полетът ми щеше да е по обяд. Щях само да си изпия кафето. След като е бил отхвърлен от дъщеря си в град, където е потърсил подслон, Пол със сигурност би се обърнал към приятели. Или по-конкретно към един приятел. Някой, чието име бе споменавал и в разговор, и на страниците на дневника си. Отворих го и намерих записката, която търсех. Онази, в която бе изразил желанието си да възстанови контакт със Самира.

Дали Ромен Б. Х. може да помогне за каузата ми?

Ромен Бен Хасан. Чийто адрес беше написан отдолу.

Повиках келнера, показах му написания адрес и го попитах къде се намира.

— На две преки оттук — отвърна той и настоя да ми нарисува карта на гърба на картонена подложка за чаша, като обясни, че ще стигна дотам за пет минути.

В главата ми взе да се оформя налудничав план. Щях да ида у Бен Хасан, където мъжът ми несъмнено си отспиваше след снощните събития, вероятно включващи разправия с дъщеря му. Доколкото познавах Пол, последното, което би сторил, би било да иде в хотел и сам да преживява проблемите си. Затова бях почти сигурна, че е потърсил подслон в апартамента на приятеля си. Мисълта да прекося Атлантика сега, без да съм наясно за местонахождението му и до каква степен е пострадал, ми бе непоносима. Ако се намираше у Бен Хасан, поне можех да се уверя, че е цял физически (каквото и да бе душевното му състояние) и да разговарям лице в лице с него. После щях да взема такси до летището и да замина далеч от всичката тази тъга.

Кафето ми дойде. Изпих го бързо, а кофеинът подейства като антидот на умората ми, затова поръчах второ. Изгълтах и него, после платих сметката и преброих останалите ми дирхами. Попитах келнера колко би струвало такси оттук до летището.

— Ще трябва да се пазарите, но не плащайте повече от двеста дирхама. Непременно уточнете цената, преди да тръгнете.

Благодарих му за любезността и за съвета, както и за импровизираната карта, която използвах да ме отведе до улица „Хафид Ибрахим“ 3450. Унесена в мислите си, не бях много настроена да разглеждам наоколо. Но въпреки това забелязах, че този квартал е все още символ на ерата на джаза, макар и вече в известен упадък. Келнерът ме бе осведомил, че се нарича „Готие“ по името на френския архитект, автор на градоустройствения му план и на много от жилищните сгради в него, датиращи от двайсетте години на двайсети век.

Номер 3450 на улица „Хафид Ибрахим“ беше сграда, виждала и по-добри дни. Ронеща се мазилка, изкъртени плочки на тротоара пред входа, огромно мокро петно и висящи електрически жици от счупена лампа над вратата. Огледах имената до звънците и открих Ben Hassan, R., Zeme etage, gauche^[1].

Много важно, че бе толкова рано сутринта. Трябваше да видя мъжа си. Но знаех, че позвъня ли отдолу, само щях да предупредя Бен Хасан и Пол за пристигането си. Затова се помотах пред входа, докато отвътре не излезе около петдесетгодишна жена, облечена в черен делови костюм и с големи слънчеви очила „Шанел“. Тя ме погледна въпросително, когато се разминах с нея и ѝ задържах вратата да излезе. Канех се да измисля някакво обяснение от сорта „Забравих кода за влизане“, но се отказах. Просто се насочих към стълбището — вероятно някога впечатляващо с мраморната си облицовка, но сега също с влажни петна по тавана и дървени перила, които се разклатиха, щом се опрях на тях.

Спираловидните стълби се издигаха нагоре под опасен ъгъл и както забелязах, щом стигнах до първата и до втората площадка, разстоянието между вратите на апартаментите и несигурния парапет беше минимално. Една-две погрешни стъпки и човек можеше да падне през перилата. От цялата тази комбинация — липсата на сън, напрежението, мисълта „Какво правя тук?“ и стръмните стълби — ми

се виеше свят и се залепих за стената при качването си нагоре, ужасена, че ще изгубя равновесие и ще полетя надолу.

Стигнах до третия етаж и се обърнах наляво. Вратата пред мен беше боядисана в безумен лилав нюанс, а външната рамка — в лъскаво черно. Изборът на цвят мигом ме смути. Твърде халюциногенно и дръзко. Позвъних. Никакъв отговор. Почаках трийсет секунди и позвъних отново. Нищо. Вероятно всички вътре, включително й съпругът ми, спяха.

Натиснах с длан звънеца и я държах така цели трийсет секунди. Най-сетне вратата се откряна. Пред мен стоеше много нисък мъж, малко над трийсетте, с плешива глава и безупречна кожа. Имаше вид на току-що измъкнал се от леглото. Втренчи се в мен с уморени, пълни с подозрение очи.

— Трябва да говоря с господин Бен Хасан — казах на френски.

— Той спи — отвърна с равен тон мъжът.

— Спешно е.

— Елате по-късно.

Понечи да затвори вратата, но аз проврях крак и го спрях.

— Не мога да дойда по-късно. Трябва да го видя сега.

— Сега няма как.

Отново се помъчи да затвори и отново кракът ми го спря.

— Ще го видите някой друг път.

— Не, ще видя господин Бен Хасан сега.

Последната дума направо я изляях. Видях как очите на мъжа се разшириха. Вкопчих се в дръжката и запънах лявото си коляно във вратата, когато той се опита да я затвори насила.

— Махнете се — изсъска мъжът.

— Аз съм съпругата на господин Пол. Знам, че той е вътре. Трябва да говоря с него. — Хвърлих се към вратата и закрещях: — Пол? Пол? Ела да говориш с мен...

Внезапно вратата се отвори широко и аз се озовах лице в лице с мъж, който сигурно тежеше поне сто и петдесет килограма. Беше малко над шейсетгодишен, с оредяваща коса, зализана наляво върху голямата му, подобна на топка за боулинг глава. Лицето му, освен че бе месесто и с тройна брадичка, имаше много мазна кожа. Очите му, вампирско сини, подсказваха, че току-що съм го събудила с моите крясъци. Ала от всичко най-много ме смая обиколката му. Увитото му в

изпотен бял кафтан тяло приличаше на гигантски блок сирене „Камамбер“, оставено твърде дълго на слънце. Изучаваше ме с присвитите си сънени очи.

— Съпругът ти не е тук.

Думите му ме изненадаха.

— Нима знаете коя съм?

Той сви рамене.

— Естествено, че знам коя си, Робин. Аз съм Бен Хасан. И, уви, мъжът ти си отиде.

— Къде си отиде?

Когато изрекох това, изгубих равновесие. Облегнах се на стената, за да се задържа права. Закрих лицето си с ръка и се почудих дали не съм на път да припадна. Чух Бен Хасан да се обръща на арабски към приятеля си. После младият мъж постави ръка върху моята. Аз трепнах и се дръпнах.

— Омар само иска да ти помогне да влезеш вътре, преди да си припаднала.

Вече бях в плен на силно замайване.

— Къде отиде той? — попитах отново.

Бен Хасан ме погледна право в очите. И каза:

— Отиде да види съпругата си.

Преминах в състояние на свободно падане.

— Съпругата си? Аз съм неговата съпруга.

И тогава залитнах напред. Омар ме хвана. Помня, че измънках как искам да поседна. Какво стана после ли? Помня само, че ме отведоха в голяма стая, също боядисана в лилаво, с изобилие от бродирани кадифени възглавнички. Бях отведена до матрак на пода, застлан с плюшено одеяло. Говореха ми на френски. Думите прелитаха покрай мен неразбираеми. Не спирах да си повтарям: „Стани, трябва да си хванеш полета“. Това изречение заедно с другото, „Отиде да види съпругата си“, рикошираха в главата ми. Сигурно не бях разбрала правилно, нямаше друг начин.

Ала щом Омар ме настани на матрака, съзнанието ме напусна.

Събудих се в свят на сенки. Отне ми миг-два да се ориентирам къде съм. После ми трябваше само наносекунда да изпадна в паника,

като погледнах часовника си и видях, че е четири и дванайсет. Скочих ужасена. Четири и дванайсет следобед. Спала бях часове. Бях изпуснала полета си.

Намирах се в голяма дневна с тъмнолилави стени. Паркетът беше черен и лъскав, на прозорците имаше тежки червени плюшени завеси. Червен чаршаф покриваше матрака, върху който... Нима бях спала почти девет часа? Странни и твърде елементарни абстрактни картини по стените: кутии в кутии или кръгове, сякаш въртящи се навътре в кървави тонове на черен фон.

В ума ми се стрелна плашеща мисъл: *Къде е раницата ми с лаптопа, принтирания ми самолетен билет, портфейла ми с всички кредитни карти и най-вече с паспорта ми?* Изправих се и я затърсих наоколо. Като видях, че няма следа от нея в тази плюшена стая като от бардак, хукнах по коридора с викове „Monsieur, monsieur, monsieur“ и започнах подред да отварям врати. Първата водеше към стая, която беше съвсем гола с изключение на няколко дървени сгъваеми маси с купчини паспорти в различни цветове върху тях, ксерокс, набор от печати и машина, за която, като я разгледах отблизо, установих, че служеше за ламиниране на документи.

Какво означаваше всичко това, по дяволите? Защо Пол се познаваше с такъв тип?

Втурнах се по коридора и влязох в кухня, пълна с мръсни съдове от няколко дни и препълнени пепелници, пръснати навред, да не говорим за вонята, която асоциирах с гниеци зеленчуци. Продължавах да викам „Monsieur, monsieur“, но отговор нямаше. Пак поех по дългия коридор и отворих поредната врата. Този път се озовах пред огромно резбовано легло, на което Омар и мосю Бен Хасан спяха голи. Бяха в двата края на широкия матрак и Омар изглеждаше направо миниатюрен до Бен Хасан с неговото изобилие от плът. Щом отворих вратата, Омар се събуди. Като ме видя, дръпна един чаршаф да се покрие и ми изсъска нещо на арабски. В този момент Бен Хасан отвори очи бавно, огледа ме и каза:

— Ти наруши сиестата ни.

— Не мога да намеря раницата си.

— И веднага реши, че мръсните мароканци са ти я задигнали.

— Оставихте ме да си проспя полета. Къде сложихте раницата ми?

— В дрешника до предната врата. Ще установиш, че нищо не е пипано. Ако искаш да използваш банята, намира се до дрешника. Вътре има и душ. Оставихме чисти кърпи за теб. Моля те да ни извиниш за състоянието на кухнята. Работим плътно по един проект от няколко дни и, уви, домакинството отиде на заден план. Но довечера ще ядем навън.

— Аз трябва да вървя.

— Къде ще вървиш?

— Да намеря Пол. Знаеш къде е отишъл, нали?

— Иди и вземи душ. Ще накарам Омар да направи чай и после ще обсъдим мъжа ти и местонахождението му.

— Вчера напуснах Есувейра бързешком, когато узнах, че Пол е дошъл в Казабланка. Нямам дрехи за преобличане, нито тоалетни принадлежности.

— Мога да ти осигуря четка за зъби, но що се отнася до размери и вкусове за дрехи, живеем в два различни свята. На пет минути пеша оттук има голям френски магазин. Омар на драго сърце ще те заведе.

— Ще си помисля. Може ли да използвам телефона, моля?

— Искаш да се обадиш на „Ройъл Еър Мароко“ ли?

— Може би.

— Вече свърших това вместо теб.

— Какво?

— Когато заспа, на няколко пъти се опитах да те събудя, но безуспешно, затова си позволих да надникна в чантата ти и открих документите ти за пътуване. Видях, че полетът ти е днес по пладне. Предвид огромното ти изтощение ми беше ясно, че няма да успееш да стигнеш навреме за него. Затова се обадих на приятел, който ръководи всичко в „Ройъл Еър Мароко“, и сега имаш резервация за същия полет утре по обяд. Може ли да ти отправя покана да се възползваш от леглото ни за гости тази нощ и да ни позволиш да те изведем на вечеря?

Усещах се малко объркана от всичко това.

— Само ни дай десет минути да се измием и облечем.

Кимнах в знак на съгласие и се отправих по коридора. В дрешника до външната врата наистина открих раницата си. Паспортът ми си беше на място, също и лаптопът. Също и портфейлът с разните

ми кредитни карти. Имаше принтиран лист с новата ми резервация, където беше записано, че промяната на полета не ми струва нищо.

Упрекнах се, задето бях допуснала, че домакинят ми и неговият асистент/любовник са ме ограбили. Беше първосигнална реакция на западняците към всичко северноафриканско: убеждение, че с малко изключения на никого тук не може да се има доверие. Но ако последните няколко седмици бяха доказали нещо, то беше, че ако не броим няколкото неприятни момента, неизменно бях срещала почтеност и уважение. А мосю Бен Хасан, вместо да ме пропъди от вратата си, ме прибра, осигури ми непрекъснат сън през по-голямата част от деня, сменил беше резервацията ми за полета, а сега ми предлагаше да пренощувам в дома му. Дължах му благодарност. При все това още хранех известни съмнения към него, задето бе претърсил чантата ми да види имам ли билет, който трябва да бъде сменен. Дали нямаше някакъв скрит мотив? Все пак този човек се занимаваше с изработване на фалшиви паспорти, доколкото бях схванала. Чудех се също дали не разполага с информация за Пол, която той не би искал да се знае от други хора. Не можех да забравя и как като покерджия с безпощадно хладен ум беше изиграл коза си пред мен, като ми пусна онази малка бомба: „Отиде да се види със съпругата си“. Разкритие, което ми действа като ритник в главата.

И все пак не можех да не оценя гостоприемството му и да не си дам сметка, че моята параноя и разтревоженост бяха причината да съм подозрително настроена и недоверчива. Върнах се в дневната и започнах да оправям леглото, на което бях спала.

— Не е нужно да си утешаваш гузната съвест с шетане.

Обърнах се и видях, че е облечен в бяла джелаба, вече с петна от пот, тъй като вентилаторите на тавана не успяваха кой знае колко да облекчат жегата в късния следобед.

— Но аз наистина се чувствам гузна, особено за това, че веднага допуснах...

— Всички си имаме своите предразсъдъци, дори когато си казваме, че сме лишени от такива.

— Моля за извинение.

— Ego te absolve.^[2]

Усмихнах му се.

— Католик ли си?

— Майка ми беше католичка. Баща ми беше мюсюлманин. А аз... аз съм нещо по средата. Но католикът у мен харесва мигновеното изкупление при изповед. Не е нужно да се извиняваш за това преди малко. Ще вечеряш ли с мен довечера?

— Много великодушно от твоя страна. Но първо трябва да си намеря някакви дрехи. Тръгнах от Есувейра без нищо.

— Бягането от полицията обикновено изисква спешно изнасяне.

— Откъде знаеш, че съм бягала от полицията?

— Имам си моите източници. Но не се бой, никой от тях не знае, че си тук. Аз съм *completement discret*^[3]. Браво на теб, че си им се изплъзнала така. Разбира се, те си мислят, че си пребила Пол с някакъв тежък предмет. Възможно е да е заслужавал гнева ти. Невероятно талантлив човек е Пол. Един от най-надарените художници, които съм срещал, но е човек, неспособен да се изправи лице в лице с каквато и да било реалност. Вместо просто да си каже откровено, че не желае нещо, подхваща игра да се съгласява и да дава неизпълними обещания, след което използва лъжите си като основа на стратегия за бягство.

Погледнах Бен Хасан с още по-голямо уважение. За пръв път чувах някой така точно да характеризира сложната психика на мъжа ми. Разбира се, когато си затънал в лична криза, си по-склонен да приемеш теория, потвърждаваща най-мрачните ти мисли. Почувствах, че ако се задържа тук и приема гостоприемството на Бен Хасан, ще науча много повече за човека, когото някога си мислех, че познавам и разбирам, а всъщност бях виждала само тънкото лустро на обвивката му, криеща многото му противоречиви лица.

— Ако си в състояние да ме изтърпиш няколко часа, много бих искала да остана — казах на Бен Хасан.

— Вярвам, че ще мога да те изтърпя — отговори той.

[1] Бен Хасан, Р., трети етаж, ляво (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Опрощавам те (лат.). — Б.пр. ↑

[3] Напълно дискретен (фр.). — Б.пр. ↑

Наистина имаше голям универсален магазин само на пет минути от жилището на Бен Хасан. Взех малкото си вещи със себе си, като знаех, че паспорт не бива да се оставя никъде в Мароко — най-малкото при човек, който се занимаваше с нелегална изработка на документи.

— Искаш ли да вземеш душ, преди да излезеш?

— Ще се изкъпя, като се върна с чистите дрехи.

— Омар може да те заведе.

— Просто ми обясни къде да ида.

Бен Хасан ме упъти към магазина и ми съобщи, че до него имало кафене на име „Парижанин“ с безжичен интернет.

Десет минути по-късно се озовах в монокултурен свят на потребителски стоки и мода, климатизиран и озвучен с тиха поп музика, явно подбрана от някой гуру в маркетинга, с подходящи звукови характеристики, които да насърчават клиентите да пазаруват. Напълних кошницата си с бельо, тениски, бежов памучен панталон, шорти каки, две бели ленени ризи, сандали и внезапно ме прониза отчаяна тъга. В ушите ми прозвуча коментар, който Пол бе направил само преди няколко дни. Бяхме на балкона на стаята ни, слънцето бавно залязваше над океана, държахме по чаша вино в ръка, още опиянени от секса, който бяхме правили преди малко. Жегата от деня отслабваше, светлината къпеше града в сияние с цвят на коняк, а мъжът ми се обърна към мен с почти блажена усмивка и каза:

— Много се говори как трябва да се затръшне вратата към потребителския манталитет, а всички сме негови роби. Но тук сме свободни от това... поне за кратко.

После разговаряхме оживено как трябва да обмислим нов подход за справяне с този свят. Как може би след четири или пет години Пол щеше да се пенсионира от университетския си пост; как аз можех да продам счетоводната си фирма; как къщата ни в Бъфало вече щеше да е изплатена, при което можехме да я сменим с по-малка на крайбрежието на Мейн с хамбар, който да преустроим в ателие за Пол

и обширна мансарда за мой кабинет. И в този кабинет най-сетне щях да се опитам да напиша романа, който се оформяше вече от години в съзнанието ми (но който предвид творческите ми комплекси никога не се осмелих да започна): история за живота на татко и вродената тъга в същината на американската мечта за успех.

— Ти ще можеш да пишеш, а аз ще рисувам, без нищо да ни пречи — каза той. — Като продавам по няколко картини на година, лесно ще можем да си позволяваме месец тук, в Есувейра, или пък някъде в Южна Франция. Чувал съм, че в Пиренеите можеш да наемеш бунгало за триста евро на месец...

— Живот с несекващи приключения.

— Точно такъв ще водим — потвърди той. — Напълно достъпен ни е, само да го пожелаем. Дори когато имаме с нас нашия син или дъщеря.

Усетих как отново изтръпвам от ярост. Мъка, гняв и...

Той си има дъщеря... Има си и съпруга.

Друга съпруга.

— Госпожо, добре ли сте?

Беше една от продавачките, много хубавичко момиче на не повече от двацет и една. Поставила бе ръка на рамото ми в опит да ме задържи в равновесие. Имах нужда да ме задържат в равновесие ли? Нима видът ми подсказваше, че всеки момент щях да се килна напред в пропастта...?

— Съвсем добре съм — отвърнах, макар да знаех, че това е далеч от истината.

— Простете, не биваше да се натрапвам. Желаете ли да ви услужа с нещо?

— Нужни са ми тоалетни принадлежности.

— И грим?

— Нуждая ли се от грим?

— Госпожо, не исках да ви се меся. Отново моля за извинение.

— Не, аз моля вас да ме извините — казах.

Милото момиче ме осведоми, че тоалетните принадлежности са на втория етаж, близо до кафенето. Благодарих ѝ, качих се горе и си купих дезодорант, пудра, шампоан и балсам, както и четка за коса, четка за зъби и паста, крем за лице, който даваше абсурдната гаранция да заличи всички видими бръчки за две седмици. Платих всичките си

покупки и попитах жената на касата къде е най-близката пощенска станция. Тя отвърна, че има една точно срещу кафене „Парижанин“. Какво съвпадение. Тъкмо за него Бен Хасан ми бе казал, че има приличен безжичен интернет. Излязох от магазина и извървах една пресечка до близкия клон на Марокански пощи. Купих голям подплатен плик, извадих от раницата си единствения останал непокътнат скицник на Пол, съдържащ над петдесет негови рисунки от Есувейра. Устоях на изкушението да ги разгледам отново, защото при вида на графиките, сътворени от ръката му, несъмнено отново щях да изпадна в душевен смут. Запечатах плика с албума, написах отгоре името и адреса на счетоводната си фирма и го изпратих по въздух с препоръчана поща до Щатите. Исках последните работи на Пол да се озоват възможно най-скоро у дома. Прецених, че каквото и да станеше с нас, той щеше да е облекчен да научи, че не всичките му рисунки са били изгубени във водовъртежа, в който се бе хвърлил.

После отидох в кафенето отсреща.

„Парижанин“ беше почти копие на големите заведения в Париж като „La Coupole“ или „Terminus Nord“, за които бях чела в пътеводители и където си бях обещала да ида някой ден. Намерих си маса. Поръчах еспreso и попитах сервитьора дали може да ми донесе хляб и конфитюр. Умирах от глад. Като видя лаптопа ми, той ми съобщи името на мрежата и паролата, за да вляза. Не бях проверявала пощата си от вчера, така че ме очакваха над четиридесет имейла. Бях основно спамове и рекламни предложения. Няколко служебни, свързани с клиенти, на които отговорих, и едновременно ги препратих до Мортън.

Пристигнаха кафето и нарязана на филийки франзела. Благодарих на сервитьора, намазах хляба с ягодовото сладко и го изядох бързо, за да потуша замайването от глад и дезориентация. Пресуших кафето наведнъж и си поисках второ заедно с чаша лимонов сок.

— Le petit dej 'est à dix-sept heures — отбеляза той с усмивка.
Следобедната закуска е в пет часа.

Успях да докарам на лицето си усмивка в отговор.

Прехвърлих се на нов прозорец, като влязох в общата сметка в „Мастеркард“, която ползвахме с Пол — кредитна карта с лимит, който никой от нас не можеше да надхвърля. Проверих салдото и бях

ужасена (но не и изненадана) да видя, че лимитът от три хиляди долара бе надхвърлен по-рано днес. Когато проверявах сметката преди три дни, в нея бяха останали триста долара за харчене. Но от вчера насам беше имало две големи тегления в брой, всяко по десет хиляди дирхама, самолетен билет от „Ройъл Еър Мароко“ тази сутрин до Варзат и сметка за хиляда и шестстотин дирхама от хотел на име „Оазис“ в същия град. Издирих хотела в Гугъл и бях препратена към уебсайта му, където установих, че е с две звезди и стаите в този слабо посещаван от туристи сезон струваха по четиристотин дирхама на нощувка. Това означаваше, че е предплатил поне за четири нощувки. Искях да се обадя и да проверя наистина ли е отседнал там в момента, да го чуя по телефона, да настоявам...

Съпругата му — другата му съпруга — вероятно живееше във Варзат. Защо тогава ме беше потърлил в Есувейра, вместо да идем в този град, където би могъл да прескача между двете ни? Защо беше избягал тук, в Казабланка, да се види с дъщеря си, след като го бях изобличила в измама? Защо дъщеря му беше затръшна вратата си под носа му и защо той бе решил да хукне при съпругата си? И как изобщо се беше качил на самолет без никакви лични документи? Беше оставил паспорта си и сега се намираше у мен.

Варзат. Потърсих го в Гугъл и открих, че е град с население около шейсет хиляди души в югоизточната част на страната; че е смятан за порта към Сахара; че там има филмови студия, често използвани от чуждестранни филмови компании като локация за продукции с пустинна тематика; че се гордее с „модерната си инфраструктура и историческа сахарска архитектура“; че разполага с международно летище, откъдето има ежедневни полети до Казабланка и Маракеш и директни полети до парижкото летище „Орли“ три пъти седмично.

Сега на крайбрежието на Северна Африка беше пет часът и дванайсет минути следобед. В Бъфало беше дванайсет часа и дванайсет минути. Извадих разпечатката на променената си резервация за полет на „Ройъл Еър Мароко“. Влязох в уебсайта им и написах номера на референцията си. После се прехвърлих към уебсайта на Джет Блу и промених вътрешния си полет от „Джей Еф Кей“ до Бъфало за същия час утре. Пристигна лимоновият ми сок. Добавих половин лъжичка захар и малко вода към прясно изцедения

лимон и го изпих на един дъх. Тъй протичка напитка, произлязла от много кисел плод, а толкова успокояваща и освежителна.

Почувствах се ободрена от тази следобедна закуска. Платих на сервитьора. На път за дома на Бен Хасан минах покрай цветар и купих подарък за моя домакин — дванайсет дългостеблени лилии. Да, усещах у този човек известно двуличие, но пък беше гостоприемен, а аз имах нужда от това сега. А и майка ми би се обърнала в гроба, ако не бях изпълнила едно от основните ѝ наставления за поведение в обществото: винаги носи подарък.

— Лилии! — възкликна Бен Хасан, като се върнах в апартамента му. — Как се сети, че обожавам това цвете?

— Просто догадка.

— Сигурно ме мислиш за обсебен от смъртта.

— А такъв ли си? — попитах.

— Като тежиш двеста килограма и не можеш да изминеш повече от две пресечки без болки в гърдите, да, лилиите ти напомнят, че реката Стикс е само през няколко улици. Но ти благодаря за жеста.

— Като стана дума за смъртно желание... Знам, че мъжът ми сега е във Варзат. Там живее тя, нали?

Бен Хасан сви устни.

— Пол ми каза, че си много опасна жена, както приляга на професията ти. Ще говорим повече по време на вечерята. Банята за гости, както сигурно си спомняш, е през две врати вдясно. Ако хвърлиш дрехите си в коридора, Омар ще ги е изпрал и изгладил, докато се върнем довечера. Не бива да те пращаме обратно в Щатите с мръсно бельо, нали така?

— Нямаме ли всички своето мръсно бельо, мосю? — подхвърлих.

— Аха, счетоводителка с душа.

Банята беше тясна, а душкабината — миниатюрна, с ръчен душ. Но пък налягането на водата беше прилично, а температурата ѝ висока. Хубаво беше да се освободя от дрехите, с които бях пътувала и спала през последните двайсет и четири часа. И наистина открях вратата, за да ги метна в коридора.

Докато обличах новите, зърнах отражението си в огледалото. Осемте часа сън бяха заличили тъмните сенки под очите ми. Ала вътрешните сеизмични сътресения изобщо не бяха утихнали. И все

пак несгодите в живота — в моя живот — се посрещат много по-добре след приличен сън и много горещ душ.

— Буквално сияеш — обяви Бен Хасан, когато минах по коридора и заварих него и Омар да работят в офиса, където многоцветните паспорти се издигаха на висока купчина.

— Благодаря за всичките ти добрини.

— Полагат ти се. Особено при всичко, което си открила през последните няколко часа. Не че самият Пол би пожелал да погледне открито корабокруширания кораб, какъвто е животът му. Че кой въобще на света би го поискал?

Бен Хасан замълча и остави този коментар да увисне помежду ни. После прошепна на Омар нещо на арабски и той се надигна от ламиниращата преса, с която работеше върху белгийски паспорт. Мина с бърза крачка покрай мен.

— Настъпи часът за „Кир“ — съобщи Бен Хасан, — стига да е приемливо за теб.

— Да, добре ще ми дойде питие.

— Радвам се да го чуя. Аз съм добър мюсюлманин, вярващ в Аллах и неизбежните райски двери, пред които най-сетне ще мога да се освободя от тази корпулентна обвивка и да прекарам вечността, реещ се сред небесни пари. Но съм също така и лош мюсюлманин, убеден, че е много трудно да изкараш деня без питие... или две, или три. Всъщност съм настроен твърде подозрително към всеки, който не пие. Пол не прекалява... освен ако светът не го затормози малко повече.

— Значи е пил много, когато е бил тук снощи?

— То се знае. Особено след като дъщеря му беше затръшна вратата в лицето му. Но повече за това после. Може ли да попитам как се сети, че той е във Варказат?

Обясних, че ползваме обща кредитна карта и съм проследила трансакциите му.

— Ти си същински Биг Брадър.

— Нищо подобно. Ако го бях наблюдавала отблизо, отдавна щях да съм разбрала за неговата тайна.

— Искаш да кажеш за неговите тайни.

— Да, установих, че са в множествено число. Но нека те попитам нещо. След като Пол избяга без паспорт, как се е качил на

самолета на „Ройъл Еър Мароко“?

Бен Хасан се подсмихна и направи широк жест към заобикалящото ни пространство.

— Няма как да не знаеш вече отговора на този въпрос.

— И с какъв паспорт пътува сега?

— Британски.

— Колко му взе за него?

— Обичайната ми цена е десет хиляди дирхама.

— И по тази причина той е изтеглил въпросната сума вчера.

— Анализаторските ти способности са завидни. Но трябва да изтъкна, че десет хиляди дирхама е цената ми за приятели и роднини. Ако става дума за човек, нуждаещ се от фалшиви документи поради проблеми с властите, сумата нараства значително.

— Бил си великодушен към стария си приятел.

— Това е един от възможните начини на тълкуване.

— Пол каза ли ти защо се появи в Казабланка без документи и предполагам, в критично душевно състояние?

— Заради историята с дъщеря му, естествено... Но колко точно знаеш ти по въпроса?

— Само че има дъщеря на име Самира и съпруга на име...

— Файза.

— Какво работи Файза?

— Преподава английски език и френска литература в колеж във Варзат.

— Колко дълго са били женени?

Питиетата дойдоха.

— Ще стигнем и до това... и до много други неща на вечерята. Междувременно...

Омар ми подаде чашата с коктейла с цвят на касис.

— Основата на този „Кир“ е бяло вино от областта Мекнес, което се смята за мароканското бордо — обясни Бен Хасан, като също прие чаша от Омар. — За твое здраве, Робин. Желая ти успешен полет утре, далеч от цялата тази злополучна бъркотия.

Чукнахме чаши. Бен Хасан отново прошепна нещо на Омар, който се оттегли от стаята и затвори вратата зад себе си. След като вече не можеше да ни чуе, Бен Хасан каза:

— Било е доста неприятно, че си нападнала бедния Пол с бутилка.

— Нищо подобно не съм сторила! — Бях стъписана от това обвинение.

— Така казваш ти.

— Казвам го, защото е истината. Пол се хвърлял срещу стената в хотелската ни стая, след като...

Млъкнах, защото не ми се продължаваше нататък.

— След като какво?

— След като го залових в гигантска лъжа.

— Но ако си го хванала в изневяра... Предполагам, че става въпрос за друга жена...

— Не беше друга жена.

— Какво беше тогава?

— Това си е моя работа.

— И също така е твоя работа защо си го нападнала с бутилка.

— Защо не искаш да ми повярваш?

— А защо да вярвам на теб? Пол ми е приятел. Снощи се появи на прага ми в ужасно душевно състояние и ми каза, че избягал от Есувейра, когато съпругата му го нападнала с бутилка, след което ми показва физическите последствия от тази атака. Ако човекът, с когото споделям леглото си, ме нападне с бутилка...

Бен Хасан под държеше лековат, почти шеговит тон, сякаш ставаше дума за забавно събитие.

— А защо Самира го е прогонила? — попитах.

— Защото беше много лош баща и не си направи труда да покаже никакъв интерес към дъщеря си допреди няколко месеца.

— Откъде знаеш?

— Самира ме смята за свой сурогатен баща.

Гледаше ме право в очите, като го изрече.

— Къде беше майка й? — попитах.

— Тук, в Казабланка, докато дъщеря й постъпи в университета. Тогава помежду им възникнаха всевъзможни проблеми. Накрая Файза, която си имаше трудности и в професионално отношение, изгуби работата си. Изгуби и дома си вследствие на много дългове и заради мъжа в живота си, който не беше почтен, нито пък откровен.

— Не Пол, нали?

— Не. Пол напълно прекъсна контакт със съпругата си, когато замина за Щатите няколко месеца преди раждането на Самира.

— А защо е изпитал необходимост пак да се свърже с двете, след като десетилетия наред не ги е търсил?

— За това ще трябва да попиташ Пол.

Той отново надигна чашата си и я пресуши на една дълга глътка. След леко, но недискретно оригване повдигна вежди и добави:

— Нищо чудно да е свързано с това, че е станал дядо.

— Самира има дете?

— Да, син на година и половина на име Клод. Бащата е французин от Марсилия, адвокат. Женен. Извънредно интелигентен. Извънредно комплициран. Но Самира винаги си е падала тъкмо по такива мъже. Сигурно затова беше толкова заинтригувана от липсващия си баща и съответно отчаяно оскърбена, че той отказваше всякакъв контакт. Ала на ти тебе необяснимо чудо. Нито дума на Файза или Самира десетки години. Нито веднъж не им прати никакви пари. Изчезна отвъд Атлантика, очевидно напълно безразличен. И ето че преди няколко месеца внезапно се свърза с мен с желание да чуе новини за дъщеря си. И искаше не само новини, но също скорошни снимки и нейния имейл адрес. Започна да ѝ пише, искаше да знае всичко за живота ѝ. Самира дойде при мен разстроена и объркана.

— Но защо е потърсил контакт с нея след толкова дълго време?
— попитах. — Защо сега?

— Посъветвах Самира да зададе този въпрос на Пол в имейл. Отговорът му беше: „Току-що открих, че не мога да имам деца с новата ми съпруга“.

Толкова бях зашеметена от това изявление, че съборих чашата с коктейла си на пода.

— Написал е това? — прошепнах. — Нима наистина е написал това?

Бен Хасан потисна усмивка.

— Да, написал е, че не може да има деца с теб... че си безплодна.

— Това е възможно най-долната лъжа. — Разплаках се. — А Пол избяга тук, в Казабланка, защото открих, че зад гърба ми си е направил вазектомия.

Бен прие тази информация с моментен шок, но побърза да го прикрие с дежурното си пасивно изражение.

— Това е сериозно обвинение.

Вече ровех в раницата си и търсех документите, които бях донесла със себе си.

— Не е просто обвинение — извиках, — това е истината.

Тръшнах листовите на работната маса пред Бен Хасан.

— Ето всичко черно на бяло.

Със забързан и трескав поток от думи го осведомих как беше стигнала до мен фактурата за хирургическата процедура и последвалите събития, довели ме там, където се намирах сега. Бен Хасан ме слушаше мълчаливо. Когато завърших, взе малко звънче и позвъни два пъти. Омар се появи в стаята само след секунди. Последва кратък разговор на арабски. Другият мъж излезе и скоро се върна с нова чаша коктейл за мен. Залови се да събира парчетата стъкло от предишната, пръснати навсякъде по пода. Когато понечих да се извиня за непохватността, проявена в яда ми, Бен Хасан вдигна ръка и ми поръча да не съдя себе си така строго.

— Преживяла си твърде голям шок през последните двайсет и четири часа. За щастие, въпросната чаша не беше кристал „Розентал“, просто обикновено стъкло, така че няма щети.

Прошепна още нещо на Омар, който хвърли стъклата в близкото кошче за боклук и отново ни остави сами. Щом вратата се затвори, Бен Хасан взе от масата фактурата за извършената процедура и я вдигна пред очите си.

— Ето го и пословичното димящо дуло. Още едно доказателство, че си го нападнала с бутилка, когато си узнала за коварното му предателство.

Стиснах очи. Въобще не биваше да изричам и дума пред този хитрец насреща ми. Накрая казах:

— Разбери, че ти говоря абсолютната истина по повод ранената глава на Пол. И че съм отчаяно разтревожена за него. Трябва да го открия.

Бен Хасан помълча известно време, докато отпиваше от виното си. После каза:

— Дано намериш утеха във факта, че съпругът ти много се потруди да се реваншира на дъщеря си.

— Не те разбирам.

— Помогна ѝ да си купи апартамент.

Сега вече бях напълно озадачена.

— Какво е направил?

— Помогна на Самира да си купи апартамента, в който живее сега. Онзи, пред който си я нападнала словесно тази сутрин.

— Не съм я нападала словесно. Аз просто...

— Обвинила си я, че е любовница на мъжа ти. Самира ми се обади, докато ти спеше, доста разстроена, че си я изложила така на публично място.

— Не съм я излагала.

— Разбирам, че както и по другия въпрос, казваш истината.

— Пол не би могъл да ѝ купи апартамента.

— Плати само половината. Другата половина от сумата дойде от любовника ѝ французин.

— Колко е дал мъжът ми на дъщеря си?

— Един милион дирхама.

Бен Хасан наблюдаваше как ще приема тази дребна подробност.

— Не мога да повярвам — отвърнах.

— Защо?

— Защото това прави колко... Осем цяло и осем дирхама за един американски долар... някъде към сто двайсет и две хиляди долара.

— Ти си същинско ходещо сметало.

— Няма начин да е изтеглил такъв заем в Щатите, без аз да знам.

— Тъкмо затова Пол взе заема тук, в Казабланка.

— Но той няма кредитен рейтинг тук, нищо, което да заложи като обезпечение за такава голяма сума.

— Отново уцели същината на проблема. Тъкмо по тази причина мъжът ти не се обърна към банка или друга финансова институция.

Чак сега започна да ми просветва или по-скоро да ми притъмнява.

— Да не ми казваш, че се е обърнал към лихвар?

— „Лихвар“ звучи малко просташко, не намираш ли? „Финансов посредник“ е далеч по-елегантна фраза.

— Да не мислиш, че сега ми е до изискано изразяване, мосю Бен Хасан? След като е взел заем от лихвар, значи е затънал още по-дълбоко, отколкото си представях. Сигурно знаеш името на гангстера, на когото сега вероятно изплаща сумата в троен размер.

— Човекът не е гангстер. Просто бизнесмен.

— И името му е...?

Последва дълга пауза, през която моят домакин изпразни чашата си, оригна се шумно и преднамерено. Накрая заяви:

— Името му е... мосю Ромен Бен Хасан.

Преместихме се в близък ресторант. И когато първата бутилка вино беше опразнена, Бен Хасан вече настояваше, че е новият ми най-добър приятел.

Само че в началото на вечерята далеч не излъчваше добродушие и приятелски чувства. Тъкмо обратното, показва ми заплашителното си лице.

— Когато Пол чу от мен, че Самаира би могла да му проговори отново, ако ѝ помогне да купи апартамент за себе си и сина си, незабавната му реакция беше „Дай ѝ парите“. Изясних му, че ако намеренията му са сериозни и заеме от мен един милион дирхама, ще си понесе последствията, в случай че не покрива месечните си вноски.

— И какви са тези последствия?

— Неприятни.

— Надали си възнамерявал да пратиш някого в Бъфало да го ступа... или по-лошо?

— Ако се стигне дотам, то, естествено, има си начини и средства. Разполагам с контакти в тази част на света, на които бих могъл да разпоредя да се намесят от мое име. Срещу съответната цена, разбира се. Цена, която би била добавена към месечната вноска.

— В лихварските среди го наричат „парса“. Месечната парса. Или я плащаш, или в противен случай понасяш сериозна телесна повреда.

— Това сигурно си го прочела в някое криминале.

— В моя бизнес от време на време се появява клиент, допуснал грешката да вземе заем от бандит като теб.

Бен Хасан събра пръсти пред лицето си, сякаш създаваше своя собствена катедрала, в която се втрени. Видях устните му да потрепват. Какво се мъчеше да прикрие — гняв, презрение? Бях ли пресякла критична граница? Ако мъжът ми бе подписал нещо полулегално и обвързващо, дали не беше избягал във Варзат просто защото не можеше да си плати парсата и не ме бе оставил да

разчиствам след него финансовите бъркотии както обикновено? Сумата от един милион дирхама беше главозамайваща. Не разполагах с такива пари в банкова сметка, камо ли в задния си джоб.

Бен Хасан спря да ме наблюдава през плетеницата от дебелите си като наденички пръсти. Отправи ми бащинска усмивка и каза:

— Няма нужда да стискаш чантата си, не се каня да ти я грабна. Знам, че все още ми нямаш доверие. Давам ти думата си, че не възнамерявам да ти навредя по никакъв начин.

— Но го кроиш за съпруга ми.

— Да се надяваме, че той ще измисли начин да спази малката ни уговорка.

— Знаеш, че не разполага с такива пари.

Бен Хасан покри ръката ми с длан и тя се скри под меката купчинка плът.

— Нека оставим обсъждането на тези неща за по-нататък...

И той настоя да поръча вечеря за двама ни. Сервитьорът мигом се появи до масата и се обърна към него почтително като към кръстник на мафията или паша. Предаде, че собственикът настоявал да го почерпи с бутилка от най-доброто „кюве“ на заведението и че готвачът приготвил агнешки тажин с консервирани лимони „специално за мосю Бен Хасан и прелестната му гостенка“.

Прииска ми се да попитам домакина си дали и тук му дължат пари и сякаш предугадил въпроса ми, той каза:

— Направих малка инвестиция в това заведение преди години и управата ми е извънредно признателна за помощта, която им предоставих в критичен момент.

— Виждам, че си много активен бизнесмен.

— Ласкаеш ме — подхвърли той. — Но аз не съм толкова интересна тема за разговор. Особено когато насреща ми седи прекрасна и интригуваща жена.

Накара ме да говоря за себе си и аз му поднесох съкратената версия за живота си, като спестих много подробности за баща ми, за първия ми брак, за отказа ми от журналистическа кариера и впускането ми в по-сигурните води на счетоводството. Ала Бен Хасан се оказа майстор на подтекста, сам си попълни липсващото и го използваше, така че да се почувствам още по-неловко. Беше безпощадно прозорлив в изводите си („Баща ти така и никога не се е

установил.“) и ги извеждаше до психологически обобщения („Затова винаги са те привличали нестабилни и лекомислени мъже.“). Бързо влязох в тон с играта му. Вместо да се впускам в оправдания, започнах да го разпитвам за собственото му минало и научих, че баща му, французин, бил управител на лозя в района на Мекнес и се оженил за мароканка от буржоазно семейство от Рабат, ала напуснал нея и малкия им син, когато възникнала възможност да се върне в Бургундия. След това отказвал да вижда сина си, „изрязал ме от живота си като гнусен цирей“. По-късно Бен Хасан учил търговия в Париж и нееднократно се опитвал да поддържа контакт с баща си. Сподели как „опитите ми да вляза в международните бизнес кръгове в Париж удариха на камък“ и как после „се върнах в Казабланка и започнах да създавам състояние тук“.

— Да не би да си се забъркал в някакви неприятности във Франция? — попитах, набрала дързост от невероятната храна и виното.

— Защо веднага реши, че дискриминацията, с която се сблъсках във Франция, се дължи на скандал? — троснато попита той.

— Няма ли много северноафриканци, които успешно се интегрират във френското общество?

— И все пак тя си остава страна на националисти. Не можех да заживея там.

— Но ти трябва да имаш френски паспорт, след като баща ти е французин. Кога за последно си бил там?

— Килограмите ме възпрепятстват да пътувам.

Пристигна втората бутилка. Келнерът я отвори, много церемониално постави две чаши и наля един пръст вино на Бен Хасан. Домакинът ми отново разигра голям театър за дегустацията, като взе да върти течността в чашата, да я души шумно, след което пое обилна глътка, разходи я из устата си, а после и в гърлото си като гаргара, преди да я глътне и да кимне в знак на одобрение. Сервитьорът наля в двете чаши и си тръгна. Веднага щом се отдалечи достатъчно, зададох въпроса, който исках да повдигна от няколко часа:

— Колко сериозна беше връзката на Пол с Файза?

Бен Хасан прекара няколко пъти пръста си по ръба на чашата с вино. Човекът просто обичаше да създава драматизъм, преди да съобщи нещо. Най-накрая заговори:

— Всичките бяхме част от бохемски кръг в Казабланка — писатели, поети, художници. Вярно, че бях учил търговия в Париж, но това бе, за да угодя на майка ми. Само че, както сигурно и ти си наясно, на майка си никога не можеш да угодиш. Ала и преди Париж, и след Париж, моята сфера беше абстракционизмът. Дори имах галерия в Казабланка, която продаваше мои творби. Дали ме приемаха като сериозен художник? Полусериозен. Но въобще не от мащаба на твоя съпруг. Колкото до Файза, тя преподаваше в местен колеж и се опитваше да напише Големия марокански феминистки роман, виждаше се като северноафриканската Симон дьо Бовоар. Честно казано, не притежаваше особен литературен талант. Но пък беше пленителна в онези години, преди разочарованието и цигарите да задействат токсичната си магия. Тогава Пол бе въплъщение на младия американски бохем, мечта на всяко момиче с артистични увлечения. Файза произхожда от добро семейство в Рабат. Баща ѝ работеше в Мароканската централна банка като икономист и не бяха от ревностните мюсюлмани. Но дори да си светски мюсюлманин — каквито са много от мароканците — все пак си производно от едно консервативно общество, особено когато нещата опират до секс. Пол беше първият любовник на Файза. Бяха красива двойка. Тя искаше той да я отведе в Ню Йорк, да я направи своя съпруга и да я издържа, за да твори, докато в същото време той става прочут художник. Всички си имаме трески за дялане в интимните дела. У Файза това бе потребността ѝ да държи контрола на всяка цена. Два месеца след началото на връзката им вече започна да поставя изисквания, да критикува безредието на Пол, да спори с него едва ли не за всичко. Често той ми споделяше, че му идва в повече. Посъветвах го да ограничи щетите и да прекрати връзката. Но един-два пъти, когато бе предлагал на Файза да се разделят, тя избухвала в сълзи, сипела извинения и изявления от сорта „Ти си мъжът на живота ми“. Също така, както схванах, макар да нямала опит в секса, учела се бързо. А Пол, бидейки човек, който обича секса...

— Мислиш ли, че не го знам?

— Изказах се неуместно.

— Просто изтъкнах довод в свое оправдание.

— Харесвам жена, която може да се смее на себе си.

— И така... нека отгатна. Пол, типично за него, не е могъл да се справи с емоционалните й изблици при опитите си да я напусне, а е бил твърде голям страхливец просто да си иде. Предвид, че тя го е карала да се усеща като някакъв бог на секса, доверил се е на нея за незначителни подробности като контрацептивите.

Бен Хасан се изкикоти като малко момченце, чуло нещо нецензурно.

— Ти си тази, която трябва да разправя историята — подхвърли той. — Да, Пол повярва на думата на Файза, че пие хапчета против забременяване. Затова, когато му изтърси: „*Mon chéri, j'ai une grande nouvelle à t'annoncer. Je suis enceinte*“^[1]... Пол остана като гръмнат. Когато не разпери ръце да я прегърне, не обяви, че тя е любовта на живота му и че *bien sûr*^[2], едно общо дете би било върховен израз на тяхната *amour éternel*^[3], тя започна да го тероризира с настоявания да се ожени. Тъй като той се поколеба, тя съобщи на семейството си. Баща й цъфна с двамата й твърде буйни братя в Училището за изящни изкуства, което е само на около километър оттук, и заплашиха да кастрират Пол, ако не се ожени за Файза. Такива ги надрънкаха пред директора на училището, че Пол беше незабавно освободен от работа, но нашият прогресивен директор го уведоми, че ще го възстанови на длъжността му, ако направи почтена жена от Файза. В продължение на двайсет и четири часа двамата братя държаха Пол буквално под домашен арест. После пристигнал баща им с Файза, един имам и адвокат. Файза ревнала с глас и заявила на Пол, че ще умре, ако той не се омъжи за нея. Той изпаднал в паника и ги пуснал да влязат. Бракосъчетанието, един вид под дулото на оръжие, се провело на място. Пол изрекъл обета си, подписал правния документ и се опитал да целуне младоженката, но тя закрещяла обиди насреща му, изфучала навън с баща си и му казала, че ще се видят на другия ден, когато братята й дойдели да му пренесат багажа в новия им дом в Рабат. Тъстът му обявил, че му е намерил работа там като учител по английски. Братята предупредили Пол, че ще са долу и ще пазят предната и задната врата, така че по никой начин да не успее да хукне към летището. Щом си тръгнали, Пол ми телефонира в състояние на пълна паника. Накарах му се, че е било лудост да се подчини на насилствената брачна церемония, но обещах да го измъкна от този кошмар. Това и сторих. Три часа по-късно му се обадох, поръчах му да

вземе паспорта си и малка чанта с най-необходимото и точно в полунощ да се качи на покрива. Облякох джелаба с качулка. Не знаех дали Файза е предупредила братята си за дебелия художник, приятел на Пол, който може да му се притече на помощ, но не желаех да поемам никакви рискове. И тъй, в джелаба и скрито под качулката лице подкарах към неговия квартал. Живееше в район с толкова гъсто застрояване, че еднометровото разстояние между покривите можеше да се вземе с един скок. Но този скок трябваше да е много премерен, иначе човек падаше от десет етажа височина. Подкупих домакина на съседната сграда да ми осигури достъп до покрива. Струваше ми седемстотин дирхама, едно малко състояние по онова време, но току-що бях продал картина и знаех, че не измъкна ли Пол от страната, той ще пропилее бъдещето си с жена, която въпреки бохемските си претенции обещавахе да се превърне в истинска вещица. Братята на Файза не бяха глупави. Установих, че са наели човек да пази задния вход на сградата, където живееше Пол. Този заден вход бе разположен точно до къщата, на която той щеше да скочи. Тръгнах си оттам и се върнах отново петнайсет минути преди полунощ. Един от братята на Файза се беше разположил пред сградата на Пол. Когато влязох в съседния блок — все така облечен в джелаба и нахлупил ниско качулката й — домакинът ме осведоми, че техният човек още пази на задния вход. Качих се горе на покрива. Дори и преди трийсет години изкачването на десет етажа беше истинско мъчение за мен. И ето го Пол на съседния покрив, втренчен ужасено в празното пространство между двете сгради, неспособен да прескочи и стърчащ на място като закован. Наложих се да му дам сигнал с пламъка на запалка. Той все така не скачаше и си спомням, че му изсъсках: „Само един метър е. Ако не скочиш, обричаш се на цял живот брачно робство с жена, която ще стъпче таланта ти, твоята дарба. Стой намясто и умри. Или скочи и живеи“.

Естествено, той скочи и успя да изкълчи глезена си при приземяването, а това усложни нещата при слизване цели десет етажа. Но тъй или иначе, стигнахме долу. Преди да се покаже навън, Пол се преоблече в джелаба с качулка, която му бях донесъл. Излезе с куцукане през вратата, като се подпираше на мен, и минахме досами човека, оставен от братята да държи под око жадуващия бягство американски любовник на сестра им. Когато онзи видя, че Пол е

пострадал, взе, че го подхвана от другата страна и му помогна да стигне до мястото, където бях паркирал пежото, моята тогавашна кола. На Пол му правеше чест, че въпреки ужасната болка си държа устата затворена. Качулката бе толкова надвиснала над лицето му и успяваше да скрие, че е от бялата раса. Мъжът ме попита защо Пол куца. Отвърнах му, че е глухоням и е бил нападен от бандити. За наше щастие, онзи беше много глупав, но пък достатъчно добросърдечен да помогне на инвалид и въобще не се усъмни в абсурдната ми измишльотина. Дори ни пожела добър път, като потеглихме.

Знаех, че бащата на Файза има много връзки благодарение на поста си в Мароканската централна банка и най-вероятно ги беше задействал на летището, за да не допусне Пол да се качи на самолет за Щатите. Затова пътувахме шест часа с колата до Танжер — по онова време нямаше магистрали — и там го качих на ферибота за Малага. Дадох му достатъчно песети, за да иде на лекар за глезена си, да си плати една нощувка в хотел и билет за влака до Мадрид. И после... — Бен Хасан щракна с пръсти. — Хоп! Пол Люън изчезна от живота ми.

— Но когато се е върнал в Щатите, ти се обади, нали? — попитах.

Бен Хасан поклати глава.

— Не ти ли върна дълга?

Бен Хасан поклати глава.

— Какво стана, след като се роди бебето?

— Какво стана ли? Файза си понесе срама, че е самотна майка. В продължение на години не ѝ позволиха да преподава в колежа, едва свързваше двата края с частни уроци и дори с чистене на чужди апартаменти, тъй като семейството ѝ практически се отрече от нея.

— Сигурно се е опитала да се свърже с Пол.

— Че се опита, опита се. Но не успя. Ходиха с баща ѝ в американското посолство и настояваха да се вземат мерки за екстрадирането му в Мароко, където да се задоми с нея. Консултът им обясни, че най-много, което могат да сторят, е да наемат американски адвокат, който да издири господин Люън, за да плаща издръжка за детето. Файза му пращаше писма със снимка на дъщеричката им, но той така и не наруши мълчанието си. Дори когато аз му писах след...

Той надигна чашата си с вино и я изпразни на един дъх, след което отново я напълни.

— След кое? — подсетих го.

Бен Хасан се поколеба, преди да отговори.

— Бащата на Файза побесня, като научи, че Пол е успял да се измъкне от сградата. Изля яростта си върху синовете си, а те на свой ред пребиха горкия дребосък, когото бяха оставили да пази задната врата. Така го осакатиха, че лежа в болница с месеци. После по нареждане на баща им подложили на мъчения домакина на съседната сграда и така узнали кой е помогнал на зетя им да се измъкне. Домакинът им казал моето име. Приклешиха ме, когато си тръгвах от Училището за изящни изкуства вечерта. Затътриха ме в една задна улица и после с чук премазаха всичките ми пръсти.

— Ти сериозно ли? — прошепнах изумена и останала без глас.
— Наистина ли сториха това?

Той вдигна ръката си.

— Всеки пръст до един. Направиха ги на каша. Всичките кости бяха изпотрошени. Болката бе толкова непоносима, че съм припаднал. Часове по-късно ме открил уличен метач. За щастие, изтичал в училището и намерил двама мои колеги, които водеха вечерни курсове. Те позвънили в полицията, а после и двамата ме придружили в болницата. И слава богу, че били там, защото дежурният лекар бил толкова потресен от състоянието на пръстите ми, че искал да бъдат ампутирани. Колегите ми — и двамата художници — настояли да не прибързва с толкова драстична мярка. Но пръстите ми бяха до такава степен унищожени, че бях в гипс над година. Оказах се щастливец. Един ортопед хирург, французин, който решил, че му трябва смяна на обстановката, работеше на тригодишен договор в болницата в Казабланка. Прояви интерес към моя случай и ме убеди да се подложа на серия експериментални операции за реконструкция на костите. Бяха общо десет, последвани от три години физиотерапия. На онези жалки типове им отне две или три минути да ми съсипят ръцете, а бяха нужни трийсет и шест месеца мъчителни операции и възстановяване, за да мога отново да държа писалка.

Не знаех какво да кажа. Освен:

— Пол наясно ли беше с цената, която си платил, за да му помогнеш да избяга?

— Писах му. Поправка, продиктувах писмо до него, тъй като това беше около два месеца след нападението. Обясних какво ме е сполетяло, след като го откарах до Танжер. Не му исках пари или компенсация. Желанието ми бе само да знае какво ми причиниха гадовете.

— И какво отговори Пол?

Бен Хасан посегна за виното си и аз едва сега забелязах какви усилия му струваше да обхване столчето на чашата и че всъщност големите му пръсти са по-скоро деформирани, отколкото месести.

Той отпи поредната дълга глътка. Виждах, че си налага да е спокоен и се мъчи да потисне гнева у себе си.

— Пол ми отговори... с мълчание. Дори когато му написах отново осем месеца след първото ми писмо, дори след като няколко от общите ни колеги се опитаха да се свържат с него по повод станалото, дори след като Файза, която, чест ѝ прави, се отрече от баща си и братята си след „инцидента“, се помъчи още веднъж да влезе във връзка с него и го умоляваше поне на мен да пише — той запази пълно мълчание.

— Бяха ли бащата и братята преследвани за престъплението си?

— Да, полицията ги арестува и тримата. Но таткото разполагаше с връзки. А на изслушването пред съдия двете момчета заявиха, че ме нападнали, след като съм се опитал да свалям единия от тях. Бяха осемдесетте години и те се възползваха от гоненията на гейовете, за да си подсигурят защита. Постигнаха извънсъдебно споразумение с мен за сто хиляди дирхама...

— Но това е едва малко над единайсет хиляди долара.

— Тогава беше достатъчна сума да си купиш апартамент. И аз точно това направих с парите. Същия апартамент, в който ще преспиш тази нощ.

— Ами ръцете ти?

— Френският хирург се оказа магьосник. Наистина реконструира костите и свърза някои от нервните окончания, за да имам някакво усещане в пръстите. Но не е кой знае колко. Дори и днес...

Той бръкна във вътрешния джоб на самото си и извади запалка. Щракна я и поднесе пламъка точно под лявото си кутре. Дори не трепна, когато пламъкът влезе в директен допир с плътта.

— Както виждаш, до голяма степен са останали безчувствени. Въобще не можех да държа четка дори след десетте операции и цялата физиотерапия... Накратко казано, кариерата ми на художник беше прекратена. Онези картини, които видях в апартамента ми... *à la recherche du temps perdu*^[4]. Стара история.

— Направо не знам какво да кажа. Толкова е ужасно.

— Така си е, да. И все пак в китайската калиграфия символът за „криза“ има две значения — опасност и възможност. За мен след нападението се разкри възможност да стана... как да го нарека... посредник. Човек, който дърпа конците, дава бакшиши тук и там, върши чудеса с пътнически документи, урежда сметки.

Имаше въпрос, който исках да задам, но не се осмелявах. Бен Хасан сам го повдигна.

— Усещам, че искаш да знаеш какво стана с бащата на Файза и братята ѝ, след като ми купиха апартамента. Файза, както споменах, не пожела вече да има нищо общо с тях, а мен редовно ме посещаваше в болницата и водеше приятели, които да свършат грубия ремонт по апартамента. Не мога да кажа, че някога сме били приятели. Тя е от онзи тип огорчени и разочаровани жени. Така и не надмогна загубата на Пол, особено при положение че следващият мъж в живота ѝ беше борсов посредник и според мен не блестеше с ум, нищо че доста прилично играеше голф. Файза се опита да играе ролята на буржоазна съпруга на глупак, който печелеше добре. Когато Самира навлезе в юношеска възраст, бракът на майка ѝ вече напомняше лош филм на Джоан Крофорд^[5] — всички гейове, дори в Северна Африка, обожават Джоан Крофорд. И тогава финансистът изгуби всичко, включително дома, който наричаха свой. Самира живя няколко месеца в стаята ми за гости, после замина за кратко във Франция, но без резидентско разрешително не можа да си намери работа. Би могла да има американски паспорт по линия на баща си, но той така и не призна бащинство, не отговаряше на писмата ѝ с молба да се видят или поне да каже пред американските власти, че, да, тя е негова дъщеря, затова момичето срещаше големи административни трудности. Така че огорчението ѝ се трупаеше.

Междувременно Файза успя да си развали отношенията с директора на колежа, където преподаваше. На един коктейл тук се запозна с мъж на име Хамсад, директор на филмовата студия във

Варзат. Само след няколко месеца вече живееше там, на ръба на Сахара. Мястото, макар и живописно, за мен винаги е било рецепта за отчаяние след седемдесет и два часа престой. Но с дъщеря ѝ вече се бяха отчуждили, поредният сравнително високопоставен мъж проявяваше желание да се грижи за нея, а и имаше възможност да постъпи на работа в езиково училище, така че тя замина за пустинята. Това беше преди пет години. Връзката им се разпадна след година и половина. Хамсад ѝ показа вратата. Знам, че още преподава в езиковия колеж. Оказа подкрепа на Самира, когато тя забременя, а любовникът ѝ се върна във Франция.

— Значи, историята се повтаря.

— Само че в този случай джентълменът, чието име е Филип, се държи разумно. Плаща еквивалента на петстотин евро месечна издръжка за детето и предложи да финансира отчасти покупката на апартамент.

— А съпругът ми плаща другата част.

— Както казах по-рано, когато Пол съвсем ненадейно се свърза с мен миналата есен — очевидно след малката си тайна хирургическа процедура, с която е отказал дете на новата си съпруга — загубих ума и дума от смайване. Звучеше тъжен и виновен, задето е бил толкова лош баща на Самира и... как да се изразя? Видях възможност...

— За отмъщение?

— За разплата.

— Какво точно искаш да кажеш?

— Няколко седмици комуникирахме с имейли и два пъти говорихме по телефона. Той звучеше все по-лабилен и извън релси. Особено след като беше писал два пъти на Самира и тя го бе уведомила чрез обратен имейл, че не желае да има абсолютно нищо общо с него, че не може просто ей така да се изтърси в живота ѝ след трийсет години и да си въобразява, че има шанс за някакви отношения. Тогава Пол ме попита директно дали може да направи нещо за дъщеря си. И в този момент в главата ми изникна план.

Умът ми препускаше. Като човек, прекарал много време в работата си да предвещава ходовете на злонамерени данъчни инспектори и някои непочтени клиенти, имах изострен нюх за хитри кроежи, нечестни сделки и засади.

— Решил си да му заложиш капан.

— Реших да дам на човека каквото искаше. На някакво екзистенциално ниво може да се интерпретира като онова, което мосю Пол подсъзнателно смяташе, че заслужава. Разплата за това, че беше изоставил дъщеря си и не предложи помощ или дори елементарно съчувствие на големия си приятел, чийто живот в някаква степен съсипа. Не на последно място поради своето нехайство и коравосърдечно пренебрежение. Уведомих го, че на дъщеря му ѝ трябва допълнително един милион дирхама, за да си купи апартамент, и че не може да си позволи ипотека в този размер.

— Това истината ли беше?

— Да го кажем така: тя не молеше за пари и любовникът ѝ беше дал достатъчно, че да направи депозит за малък двустаен апартамент в същия квартал.

— Ти подведе ли го да си мисли, че като ѝ плати практически половината апартамент, ще може да възстанови отношенията си с нея?

— Може би.

— Нека отгатна. Казал си му, че за да получи заема, трябва да дойде в Мароко, за да подпише документите и да ти плати първата вноска.

— Позна.

— След като той през целия ни престой тук не се отдели от мен, къде се видя с него?

— Накарах Омар да ме откара до Есувейра. Имахме много приятен обяд в заведението на Фуад, докато ти усъвършенстваше френския си и се разхождаше по брега, ако не ме лъже паметта. Той подписа документите и ми даде парите за първата вноска. Тъй като ми правиш впечатление на грамотна в юридическо отношение, позволих си да донеса договора за заем, съставен от местен нотариус, който бях уредил да се срещне с нас там.

Бръкна в джоба на самото си и извади документ от три страници на френски и арабски. Прегледах го набързо, като обърнах на последната страница, където се мъдреше подписът на съпруга ми до печата на нотариуса, както и втори контролен подпис. На втора страница открих информацията, която ми беше нужна (и която можех да разбера на френски): условията на договора. Установих, че един милион дирхама трябва да бъдат изплатени обратно в период от десет години при годишна лихва 160 000 дирхама на месечни вноски от 13

333 дирхама — около 1500 долара или 18 000 годишно. Тъй като Пол печелеше 100 000 долара брутно възнаграждение от университета и най-много още 15 000 от продажби на свои творби, след плащането на данъците, социалната осигуровка и своя дял от ипотеката му оставаха към 40 000 да покрива разноските си по колата, да си плаща дела от сметките, мобилния телефон, таксата за фитнес клуба, да купува храна, да внася лептата си за едномесечната ваканция на крайбрежието на Мейн, където почивахме всяко лято. За тези далеч не екстравагантни разходи му отиваха по петстотин долара седмично и му оставаше много малко отгоре. Да се нагърби със заем, който щеше да му струва 1500 долара всеки месец, беше лудост.

Метнах документа обратно към Бен Хасан.

— Със сигурност си постигнал желаното отмъщение. И ще направиш нелоша печалба от този заем.

— Мадам, аз не съм „Сосиете Женерал“, нито „Чейз Манхатън Банк“. Аз съм бизнесмен и се наложи да извадя от ресурсите си, за да финансирам приятел.

— Сега знам защо Пол толкова настояваше да прекараме тези седмици в Мароко. Ти не би му дал пари, ако не е в страната, а така можеш да го впримчиш. Обзалагам се, не си съобщил на Самира, че е получила от баща си един милион дирхама.

— Тя подписа окончателно за апартамента едва миналата седмица и ще се премести в него след месец. Спокойно може да съм пропуснал да спомена, че Пол ѝ е помогнал...

Едва сдържаше усмивката си при тези думи.

— Глупости. Искал си да се появи на прага ѝ, а тя да му затръшне вратата в лицето.

— Може би. Но не забравяй, че той хукна към Казабланка само защото ти го хвана в онази малка лъжа.

— Тогава сигурно ти се е обадил в паника и те е помолил да подготвиш срещата му със Самира. Ти си му дал адреса ѝ, но не си я предупредил, че баща ѝ ще се появи, а си знаел каква ще бъде реакцията ѝ.

— Отмъщението е ястие, което е най-добре да се консумира студено.

— Как отмъсти на бащата на Файза и братята ѝ?

— Ще те оставя сама да откриеш. Но пак ти го казвам, мадам Робин, много съм впечатлен от теб. И съветът ми ще е пряк: ограничи щетите си. Утре стани, иди на летището и остави мъжа си на съдбата, която му е писана.

— А ако Пол не ти плати месечната парса...?

Бен Хасан разплете пръсти и се вторачи в мен с поглед, който беше колкото леден, толкова и заплашителен.

— Какво ще се случи със скъпия ти съпруг, ако не изпълни ангажимента си към мен, с който е правно обвързан? Ще си доставя огромното удоволствие да гледам как Омар смазва с чук всичките му пръсти.

[1] Скъпи, имам да ти съобщя голяма новина. Бременна съм (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Разбира се (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Вечна любов (фр.). — Б.пр. ↑

[4] В търсене на изгубеното време (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Американска актриса, носителка на „Оскар“. — Б.р. ↑

Силно се изкушавах да плисна остатъка от виното ми в лицето на Бен Хасан, след като той изрече заплахата си. В продължение на няколко напрегнати мига ми се наложи да притискам чашата към масата. Той се сети какво се въздържам да сторя, повдигна пръст и рече:

— Ако направиш скандал тук и ме посрамиш публично, ще последват ответни мерки.

— Ти си гангстер.

— Това е въпрос на интерпретация. Също такъв е фактът, че съм единственият ти приятел тук.

— „Приятел“, който изигра мъжа ми...

— Мъжът ти сам се вкара в този водовъртеж. По своя воля дойде при мен. Умоляваше ме да му осигуря път обратно към дъщеря му. И аз го сторих.

— Като същевременно постигна и своята разплата.

— Той знаеше каква лихва му искам за парите. Прие сумата. Наясно беше, че трябва да дойде в Мароко, за да подпише документите. Да, вече знаеш истинската причина да пристигнете тук това лято. Пол и с това се съгласи. Предупредих го, че ще е трудно да си проправи пътека до сърцето на Самаира, че е израснала потискана от отсъствието на баща си и от нежеланието му да поддържа връзка с нея. Самата тя пишеше на Пол поне по веднъж годишно, докато навърши двайсет и пет. Дори след ужасния разрыв с майка ѝ все още се бе вкопчила в наивната надежда, че някак той ще се окаже добър баща и ще я спаси от бездънната самота. Накратко, Пол знаеше, че като се опитва да съживи обърканото си минало, навлиза в компрометирана и рискована ситуация. И все пак реши да прелети през Атлантическия океан и да падне право в ръцете ми. А ти, съвършено невинната, добре запозната с отсъстващите бащи и мъже в непрестанни преговори със собствената им изтъкана от конфликти личност, би трябвало да престанеш да браниш Пол с майчинската си самоотверженост и да го

оставиш да се прояви веднъж и той като зрял човек. Само че не ти е по силите да го направиш, нали? И затова сега искаш да плиснеш тази чаша в лицето ми, като така само ще си спечелиш крайното ми неудоволствие. Сигурно сама си усетила вече колко неразумен би бил подобен ход.

— Защото можеш да смажеш пръстите ми ли? Или ще ме сполети съдбата, застигнала бащата и братята на Файза?

— Не си спомням да съм споменавал, че ги е „застигнала“ някаква съдба.

— Но вече не са сред нас, нали?

— И това не съм казвал.

— Защото не съм те попитала досега. Но сега те питам.

— Защо не се поинтересуваш да го узнаеш от самата Файза? Отгатвам, че натам ще се отправиш, нали така? Нека те улесня. Ще ти дам адреса ѝ във Варзат.

— Ама ти и мисли ли умееш да четеш?

— Да, умея. Знам, че си човек, който не може да си тръгне ей така, дори това да означава да последваш в гърлото на вулкана мъжа, който те е предал.

Той извади бележник и елегантна сребърна писалка, написа нещо на един лист, откъсна го и ми го подаде.

— Ето ти телефонния номер и адреса на мадам Файза. Вече знаеш името на хотела, в който е отседнал Пол.

— Защо не прати там Омар да го дотътри обратно?

— Защото още не е дошло времето за следващата вноска. То се знае, ако ти предпочиташ да я платиш сега...

— Не разполагам с такава сума в брой.

— А аз не приемам плащане с кредитна карта. Така или иначе, той има десет дни гратисен период. Междувременно ти все така си добре дошла да се възползваш от допълнителното ни легло за тази нощ.

— Няма начин да го казваш сериозно.

— Просто се опитвам да бъда великодушен. Съществува опция за нощния автобус, който тръгва от Централна гара в единайсет вечерта. Знам го, защото тъкмо на него се качи Пол снощи. Пътуването е кошмарно, минава се през Маракеш и трае десет часа. Или другата възможност е да се лети утре в шест и петдесет сутринта с „Ройъл Еър

Мароко“. Само че билет, купен в последния момент, струва доста скъпо. Някъде към пет хиляди дирхама в едната посока. Докато автобусът струва само сто и петдесет дирхама. Ти си решаваши.

— Ще се обадиш на Файза веднага, щом излезем от ресторанта, и ще я предупредиш, че съм на път към нея.

— Тук вече не позна. Нямам никакво намерение да ѝ се обаждам. Занапред ще оставя елементът на изненада да води нещата. Представям си изражението на мосю Пол, когато цъфнеш в хотелската му стая. Или когато евентуално го свариш в леглото на мадам Файза.

— Каквото и да открия, готова съм за него.

— Обичам предвидливите играчи. Но преди да се втурнеш в нощта, препоръчвам ти да опиташ прославените десерти, които приготвят тук. Баклавата е просто върховна. А и собственикът без съмнение ще ни предложи отличен джестив към ментовия чай. Само десет минути е с такси оттук до...

Изправих се и нарамах раницата си, без да съм наясно какъв трябва да бъде следващият ми ход.

— Тръгваш си толкова рано? — повдигна вежди той. — Жалко.

— Ще удържиш ли на думата си да не предупреждаваш никого във Варзат?

— Мадам, когато съм дал дума, винаги я спазвам. Именно затова, щом предоставя заем, неизменно припомням на клиента как има думата ми, че всичко ще върви гладко, стига да си плаща редовно. Ако настигнеш мъжа си, кажи му, че очаквам да го видя след десет дни. На всяка цена. И не си въобразявай, че можеш да го изведеш от страната и да ми се изплъзнете.

После бутна стола си назад, бавно надигна огромното си тяло, поклони ми се леко и много официално и изрече две думи:

— *Bon voyage.*^[1]

Отправих му продължителен директен поглед, като се опитвах да му внуша, че не ме плаши. Истината беше, че ме ужасяваше.

— До следващия път.

Когато се озовах на улицата, не знаех какво да предприема. Трябваше да разсъждавам ясно и логично. Погледнах часовника си и установих, че разполагам с четиридесет минути да хвана автобуса. Да си намеря такси, не беше проблем. Тук те бяха в изобилие. Ала ме побиваха тръпки при мисълта да прекарам десет часа в автобус,

пътуващ през планините Атлас през нощта. И все пак трябваше много грижливо да управлявам бюджета си, затова реших да побързам към кафене „Парижанин“, да вляза в интернет и да се уверя, че на другия ден призори мога да хвана полет, който няма да разбие финансите ми.

Заведението беше само на три минути пеша. Поръчах си ментов чай и предупредих сервитьора, че вероятно ще си тръгна до десет минути. После отворих лаптопа и като се допитах до няколко пътнически сайта, установих, че наистина цената на билета беше пет хиляди и четиристотин дирхама. Но един от сайтовете за покупка в последния момент го предлагаше за две хиляди и шестстотин дирхама — малко под триста долара. Не че беше евтино, но все пак излизаше два пъти по-малко от редовната цена. Купих си билета. Чаят ми пристигна. Съобщих на сервитьора, че вече не бързам. Изпих си мароканското уиски и оставих целебните му свойства да действат като антидот на всичката изконсумирана храна и да успокоят душевния ми смут.

Друга търсачка ме отведе до хотел „Селект“ само на няколко пресечки оттук. Една звезда, много скромен, но от снимките на спартанските стаи личеше чистота, а беше и евтин. Нямаха услуга за резервация онлайн, затова попитах сервитьора мога ли да ползвам телефон. Той ми услужи със своя и отказа десетте дирхама, които му предложих.

— Стига само да се обаждате в града — добави.

Уверих го, че случаят е точно такъв, и бързо избрах номера на хотела. Обясних, че ми трябва стая само до четири часа сутринта.

— Няма проблем.

Пет минути по-късно бях на рецепцията в хотела. Защо толкова много дупки ги кръщават „Селект“? Зад гишетото стоеше възрастен мъж с лъснал от носене костюм. Платих му в брой и казах, че желая събуждане в четири сутринта и такси точно в четири и половина.

— Ще имам грижата — обеща той.

— И моля ви, разчитам да потропате силно на вратата ми в четири часа.

Стаята беше ранно безстилие. Само най-неужната евтина мебелировка. Твърдо двойно легло с корави, прани безброй пъти чаршафи и покривало на цветя. Умивалник, тоалетна, малък душ с къс щранг. Съблякох се, измих си зъбите и намазах малко от чудотворния

крем на лицето си. Отбелязах си, че ще трябва да стана след пет часа, и се наругах, че не бях намерила книжарница следобеда, за да си купя някакво четиво на английски.

И тогава умът ми запрепуска. Как щеше да реагира Пол на пристигането ми във Варзат? Как щеше да се справи с факта, че съм наясно с всичко за Бен Хасан и че ще трябва да открием начин да се измъкнем от Мароко, без да бъдем засечени? Не бях ли чела някъде, че мароканските власти са затворили границата с Алжир след кървавата и ужасяваща гражданска война през деветдесетте години? Дали можехме да влезем в Мавритания с американските си паспорти без виза? Щяха ли хора на Бен Хасан да следят за нас на пристанището в Танжер?

Но всички тези логистични въпроси бяха засенчени от внезапен спомен за баща ми. Бях на осемнайсет, току-що постъпила в Университета на Минесота. На втория ми ден там татко ми се обади от Лас Вегас (откъде другаде?) да ми съобщи, че най-сетне му се отворил парашутът в професионално отношение.

— Слушай сега, малката — каза ми, — току-що проведох важно интервю за висок пост в управата на едно казино тук. Началник-отдел „Човешки ресурси“ в „Сизърс Палас“. Служителят, който ме интервюира днес, сподели, че надвишавам с повече от една глава всички останали кандидати. Та, както гледам, с майка ти не след дълго ще пеем „Вива Лас Вегас“. А щом веднъж подпиша трудовия си договор, ще организирам голямото коледно пътуване до Хаваите, което от години ви обещавам.

— Не се притеснявай, татко. Хаваите никога не са били в списъка ми с приоритети.

— А пък ако искаш следващия семестър да се прехвърлиш в Колумбийския университет...

— Този в Минесота ми предлага пълна стипендия, татко.

— Златно сърце имаш, Робин. Момиченцето ми го приемат в университет от Бръшляновата лига, а трябва да иде в държавен, защото безполезният ѝ баща не е в състояние да плати таксата.

— Не искам да мислиш така. Ти си прекрасен баща.

— Не заслужавам такава доброта.

И после линията прекъсна. Тъй като този разговор се проведе през 1993 година, преди ерата на мобилните телефони, нямаше как да знам номера, от който ми бе позвънил. А и той не се обади повторно,

макар да чаках цял час до телефона в общежитието с надеждата с татко да довършим разговора си.

Но така и не дойде обаждане.

До шест часа на следващата сутрин. Само че на телефона беше майка ми. И гласът ѝ бе толкова глух, че едва чух думите:

— Баща ти е починал снощи.

Спомням си как светът притихна, сякаш целият периферен шум бе удавен.

— Получил инфаркт, след като изгубил пет хиляди долара на игралната маса.

Полицаяте от Лас Вегас я уведомили за това. Печелил цяла вечер и после зложил всичките си чипове на едно мятане на зара. А той не паднал в негова полза. Този път не бе устоял на поредния акт на автосаботаж. Този път той се бе оказал фатален за психиката му и последвалият сърдечен пристъп го беше убил. Колко пъти оттогава съм разглобявала и сглобявала наново тази сцена — и все на основата на няколко лаконични подробности, предоставени от гневната ми майка. Част от безутешната скръб, стоварила се отгоре ми — чувството, че вече съм сама в много труден свят — бе предизвикана от неспирните упреци, кълтящи в ушите ми месеци и години по-късно; разкажание, което, искрено казано, никога не си отиде: *Ти трябваше някак да го спасиш.*

Това чувство ли се беше задействало сега? Шанс за изкупление ли преследвах? Дали някак не си внушавах, че въпреки предателството, въпреки осъзнаването, че с мен е постъпено несправедливо, все още имах потребността да спася съпруга си от беда като начин да заглуша угризенията за моя обичлив, макар и трагично съсипал се баща — човек, дал ми единствената любов, която бях познала, преди Пол Люън да влезе в живота ми? Дали бих могла да си спечеля мъничко покой, ако сторех онова, което навремето бях твърде млада и непривикнала към житейските неволи, за да постигна: да го отместя от пътеката с маркировка „Към бездната“? Затова ли седях сега сама с работещ на бързи обороти мозък в тази тъжна и мизерна хотелска стая, отчаяно копнееща да открия Пол и да получа някакво разрешение на бъркотията?

Мога да оправя това. Мога да го оправя. Мога да го оправя.

Тежест замъгли очите ми. После настана мрак и няколко часа умствен вакуум, преди да се раздаде силното чукане по вратата. Взех бърз душ и в уречения час бях в таксито. Казабланка през нощта все си беше същият странен и безлик метрополис, който бях зърнала мимолетно. Налагаше се усещането за модернистична грозота.

На аерогарата взех бордната си карта и отидох до гишетото за билети на „Ройъл Еър Мароко“, където ми заявиха, че ако днес не летя за Ню Йорк, губя билета.

— Но аз вече го смених веднъж — възразих. — Не може ли да го сменя пак, моля?

— Това е било смяна по изключение поради намесата на някой от шефовете — отвърна чиновникът. — Ако се свържете отново с него преди полета ви в дванайсет, може би той ще уреди още една смяна по изключение. Аз лично не мога да направя нищо. Моля да ме извините, госпожо.

Полетът на юг беше с малък трийсетместен самолет. Слънцето тъкмо изгряваше, когато се отлепихме от земята. Тъй като се движехме ниско, гледката бе повече от интригуваща. Особено когато след двайсет минути минахме над Маракеш и се появи изрязаният силует на планината Атлас. Включваше истински алпийски върхове — скалисти, с ясно видими пътища между тях. В подножието имаше изумителни долини и села с невъзможно разположение. На един от върховете дори се забелязваше сняг.

И тогава, сякаш от нищото, започна пясъкът. Все едно някой беше превключил топологичен уред и ни беше пренесъл от високия терен в свят с безкрайна сухота. При това пясъкът не беше бял, а с цвят на избеляла червеникава охра. Покриваше неравномерни дюни, аленеещи под първите утринни лъчи и простиращи се в безкрайността. Беше пясък, който би те погребал с безжалостно равнодушие, и в мащаби, каквито не бях зървала преди — свят, прочул се с митове, но невиджан от повечето жители на планетата. Място на абсолютна празнота. Пустинята Сахара.

Снижавахме се за приземяване и преминавахме над сгради, излъчващи атмосферата на Френския чуждестранен легион от трийсетте години на двайсети век. Пясъкът беше досами тях, настъпващ към границите на града. Колкото и да бях напрегната и

разтревожена — плашещата ме конфронтация беше в непосредствена близост — първото ми зърване на Сахара ме развълнува дълбоко.

Горещото летище беше в следвоенен стил. В залата за пристигащи имаше информационно гише, обслужвано от млада жена със забрадка. Казах ѝ името на хотела си. Тя го знаеше и ме осведоми, че с такси се стига за кратко дотам. Показах ѝ също листчето, на което Бен Хасан ми беше написал адреса на Файза. Тя извади карта на Варзат и отбеляза на нея местоположението на хотела, а после с жълт маркер начерта маршрута до входната врата на Файза. Било на пет минути пеша.

— Не плащайте на таксиметровия шофьор повече от трийсет дирхама — предупреди ме. — Ако откаже, заплашете го, че ще го докладвате на мен, Фатима. Те всичките ме познават.

Но шофьорът прие предложението за трийсет дирхама без обичайните разпавии. И наистина хотел „Оазис“ беше съвсем близо, разположен недалеч от главната улица, която в този ранен час все още спеше. Обхванах с поглед ар деко архитектурата в пустинен вариант, мъжете, отпуснали се лениво в кафенетата във вече убийствената жегата. Таксито нямаше климатик и според термометъра на таблото температурата беше четиридесет и три градуса по Целзий. Докато стигнем до хотела — само две минути по-късно — дрехите ми бяха подгизнали.

На пръв поглед „Оазис“ беше мъничко по-опърпан вариант на хотела ни в Есувейра. Поне във фоайето имаше климатик, а едрата жена на рецепцията беше приветлива. Когато обясних, че съм съпругата на Пол Люън, видях, че стисна устни.

— Мосю Люън току-що излезе да се разходи — осведоми ме.

— Нима?

— Изглеждате изненадана.

— Просто е малко рано за разходка.

— Мосю Люън се разхождал нощес до три часа, така ми каза нощният портиер. Върнал се е много пиян. Съжалявам, че трябва да ви го кажа, мадам.

— И аз съжалявам да го чуя.

— Крещял е в стаята си късно през нощта. Наложило се портиерът да се качи и да му каже да пази тишина. Заварил мосю

Люън в много лошо състояние. Пиел вино и плачел. Изсипал безброй извинения, като му било казано, че буди другите гости.

Затворих очи и се опитах да овладеея чувствата си. Бях бясна на Пол. Но също така бях много уплашена за него при тази лудешка траектория, по която бе поел.

— Имате ли представа в каква посока е тръгнал? — попитах.

— Не, никаква. Но Варзат не е голям. А той излезе само преди пет минути. Проверете в кафенетата по авеню Мохамед V.

— Съжалявам за всички неприятности, които ви е причинил.

— Радвам се, че дойдохте, госпожо. Ако можете да ме уверите, че ще бъде тих тази нощ, ще ви оставя и двамата да нощувате тук. В случай че не бяхте пристигнали, щях да му покажа вратата.

Исках да се кача горе, да си оставя багажа и да взема душ, преди отново да се изложа на жегата. Но съзнавах, че всяка минута е от значение, че трябва да намеря Пол възможно най-бързо.

— Един въпрос, госпожо — обърнах се към жената. — Освен полетите до Казабланка има ли директни от Варзат до Париж?

— Всеки понеделник, петък и неделя в пет следобед. Днес е неделя, така че има...

— Бихте ли проверили дали са останали места за следобедния полет, докато отида да намеря мъжа си?

— На драго сърце, госпожо. Ако желаете да оставите чантата си тук, ще се погрижа да е добре пазена.

— Благодаря ви за добрината и разбирането.

— Желая ви успех, госпожо.

И аз си пожелах същото.

Преди да тръгна, изрових паспорта на Пол от раницата си и го пъхнах в джоба на панталона си.

Излязох на задната улица и завих по прашна пряка, където момченце на не повече от седем години доеше коза и бялата течност църкаше в празния тенекиен гюм. Вдигна очи към мен, усмихна ми се и каза:

— Прясно мляко, само десет дирхама.

Усмихнах му се в отговор и продължих напред, като заобиколих две възрастни жени с бастуни, напълно скрити в черни бурки. Движеха се безкрайно бавно под безмилостното слънце. Как търпяха тежкото ислямско черно облекло в този ад? Едната протегна ръка. Спрях се,

бръкнах в джоба си, извадих монета от пет дирхама и я поставих в дланта ѝ. Внезапно пръстите ѝ се сключиха около моите. С грачещ шепот тя изрече:

— *Faites attention, madame.*

Бъдете внимателна.

Какво знаеше тя, което аз не знаех?

Завих по друга криволичеща уличка, преди да стигна главната градска артерия авеню Мохамед V. Преобладаващият архитектурен стил бе на колониална крепост от кафеникав варовик. Само след две минути, прекарани навън, слънцето вече погаждаше номера на равновесието ми. Затова спрях край малка сергия, купих си зелена каки шапка и литър бутилирана вода, от която изпих половината на един дъх. През следващите двацет минути обикалях от кафене в кафене, като оглеждах терасите и интериора за съпруга си. Обръщах се към всеки келнер, когото виждах, показвах снимката на Пол в паспорта му и питах дали са виждали този човек в последните минути, като обяснявах, че спешно ми се налага да го открия. Всички сервитьори бяха любезни. Ала, уви, не го бяха виждали.

Посетител в едно от кафенетата дочу, че питам за Пол, и се изправи. Беше около петдесет и пет годишен, възтежък, но все още сравнително добре запазен и облечен в типичните за марокански търговец дрехи за през деня (кремав панталон, сиво поло, италиански мокасини).

— Може би аз ще успея да ви помогна — каза на отличен английски и с жест ме покани на масата си.

Представи се като мистър Рашид и ми предложи кафе.

— Мислите, че сте виждали този човек, така ли? — попитах и му поднесох паспорта на страницата със снимката.

— Да, видях го. Но според мен първо трябва да пийнете нещо.

— Къде точно го видяхте?

— На тази улица преди няколко минути.

— Бихте ли ми казали къде точно?

— Най-напред бих искал да науча името ви.

Казах му го.

— И тъй, Робин, нека ви предложи лимонов сок, а после ще се качим в колата ми — имам много голям и удобен мерцедес — и ще го потърсим. А пък ако не го намерим, може би ще обядвате с мен.

Изправих се.

— Благодаря, че пропиляхте няколко много ценни минути от времето ми.

Мъжът изглеждаше шокиран от резките ми думи.

— Не е нужно да ми говорите така.

— Изобщо не сте го видели, нали? Просто се надявахте да се възползвате от жена, изпаднала в беда.

— Винаги ли сте толкова агресивна?

— Винаги ли сте толкова мазен?

— Сега вече знам защо съпругът ви е изчезнал.

Подсмихна се и добави нещо на арабски към мъжете, седнали наблизо, които наблюдаваха сценката с интерес. И тогава изгубих контрол.

— Какво каза, мамка ти?

Той беше стъписан от сквернословие то ми.

— Мадам използва грозни думи.

— Само когато ѝ досажда дребосък с малък пенис.

Сега той вече имаше вид, сякаш го бях ритнала в чатала.

— Хайде де, преведете какво казах на приятелите си — подхвърлих и забързах по улицата, като се опитвах да сдържа лумналия гняв.

Но тогава внезапно замръзнах на място.

Там, в далечния край на улицата, беше мъжът ми.

Носеше същата бяла риза и шорти, с които бе излязъл от хотелската ни стая преди два дни. Беше брадясал, дългата му прошарена коса висеше разрошена. Дори под бялата светлина на сахарското утро виждах, че е изтощен, изгубен.

— Пол! Пол! — извиках.

В същия момент огромен камион, дълъг колкото цяла пресечка, се зададе с шум по авеню Мохамед V. Пол, изглежда, не чу виковете ми или пък те потънаха в боботенето на приближаващия камион. Без да се замисля, хукнах да прекося улицата, но бях отхвърлена назад от оглушителния клаксон на камиона, а шофьорът бясно жестикулираше. Сега пък се озовах на пътя на ван рено, който идваше от обратната посока. Мъжът зад волана натисна спирачките и ми се разkreщя ядосано през сваленото стъкло. От близките кафенета настанаха хора да се полюбуват на спектакъла, в който побъркана американка се

опитваше да се добере до изчезналия си съпруг, застанал само на няколко крачки разстояние.

Когато секунди по-късно камионът отмина, приготвих се да хукна, да поема съпруга си в своите обятия и да го уверя, че въпреки всичко още го обичам; че ще се махнем от цялата тази лудост и довечера ще сме в Париж.

Само че когато камионът отмина...

Пол вече го нямаше там.

Отне ми един миг на замайване да регистрирам този факт. Беше изчезнал.

Забързах към мястото, където го бях видяла да стои. Погледнах на север. Погледнах на юг. Изтичах в пекарната, пред която той стърча за кратко. Вътре имаше само двама мъже освен пекаря зад щанда.

— Някой да е виждал американец? — извиках. — Много висок, с дълга посивяла коса?

Изглеждаха стреснати от изблика ми. Пекарят поклати глава и аз изтичах на улицата, като огледах всички ъгли в непосредствена близост, убедена, че е там някъде. Недалеч имаше две кафенета и аз се втурнах към тях. Нямаше следа от Пол. Забързах по улицата, свърнах в първата пряка вляво. Беше открита и просторна с модерни жилищни сгради от двете страни. Пол го нямаше. Нямаше и ресторанти или кафенета, където би могъл да влезе. Пак се върнах на авеню Мохамед V, вече доста задъхана от всичкото това тичане в над четиридесетградусовата жегата. Ни помен от Пол. Отново застанах на мястото, където го бях видяла преди по-малко от три минути, свръхзадачена как го бях изпуснала само миг, след като го бях открила.

Все още държах в ръка онзи половин литър вода. Застанала под сянката, която хвърляше тентата на пекарната, се облегнах на стената и я изгълтах, след което ме обзе замайване. Внезапно усетих ръка на рамото ми. Пол!

Ала не, беше пекарят, излязъл навън със сгъваемо столче, кифличка и бутилка лимонада. Настоя да ми помогне да се настаня на столчето. След като се увери, че ям и вкарвам много нужна захар в кръвообращението си, влезе вътре и се върна с ленена кърпа, напоена със студена вода. Постави я около шията ми — очевидно беше спешно пустинно средство против дехидратация. Подейства. До минути се

почувствах малко по-добре. Той отказа парите, които му предложих, и отново попита на френски дали съм сигурна, че съм добре. Можел да прати някой от помощниците си да ме съпроводи до хотела ми. Благодарих му неколkokратно и му казах, че съм трогната от добрината му.

— Желая ви успех, мадам.

Нима и той прочиташе отчаянието в очите ми?

Изправих се да пробвам дали краката ме държат. Усещах ги като нещо средно между гумени и вдървени. Тръгнах да пресичам булеварда с намерението да се върна в хотела и да видя дали Пол не се е появил там в мое отсъствие, като се наругах, че забравих да предупредя жената на рецепцията да не споменава, че го търся. Но когато преминах на отсрещната страна и поех по тясната уличка, където бях видяла момчето да дои козата, вдясно мернах висока фигура, поела по още по-пряк път. Заради височината на мъжа и веещата се прошарена коса нямах съмнение, че това е Пол. Извиках името му, но той сякаш бе глух за гласа ми. Затичах, решена да го настигна. Само че когато се добрах до пасажа, не повече от метър и двайсет широк, вече нямаше следа от Пол. Наблизо не се виждаха входи, където би могъл да излезе. Стигнах до една арка след стотина крачки, но вътре имаше само двама старци, които кипваха чай на малка газова печка. Отново показах снимката в паспорта. Погледнаха ме с пълно недоумение. Върнах се на алеята — толкова тясна и сбутана — и се опитах да отгатна в кое кътче би могъл да се скрие. Или беше вече излязъл от нея и отишъл по-нататък? Забързах към края й само за да разбера, че е без изход. Върху стената имаше ръждясала бодлива тел, която правеше прескачането й почти невъзможно. Пипнах я и установих, че на допир е като мокър тебешир. По нея можеше да се прехвърли само гъвкава котка.

Затворих очи с желанието да съм навсякъде другаде, само не тук, но знаех, че трябва да се измъкна от задънения проход. Така че се върнах по същия път до главната улица и трескаво се заоглеждах във всички посоки, докато вървах към хотела.

На рецепцията все още стоеше същата жена.

— Не го ли открихте? — попита.

Поклатих глава.

— Може би скоро ще се върне. Ако желаете да се качите горе...

— Да, бих искала.

— Все още не са минали да почистят стаята.

— Сигурна съм, че ще е напълно приемлива. Имам само една малка молба. Когато мъжът ми се върне, моля ви, не му казвайте, че съм горе. Той е в много разклатено душевно състояние сега и може да избяга, ако научи, че съм тук. Надеждата ми е, че ако се качи горе, ще успее да го уговоря да заминем следобед.

— По този въпрос имам добри новини. Все още има седем места на полета за Париж. Скъпи са, тъй като се купуват в последния момент — по пет хиляди и двеста дирхама единият. Ако ги искате, трябва да ми съобщите най-късно до един часа. D'accord?^[2]

— D'accord.

Стаята беше с климатик. Също така беше прилично голяма, макар че при тези тесни улици от балкона имаше видимост само на десет крачки напред. Онова, което причини силната ми тревога обаче, беше пълният хаос вътре. Усукани чаршафи, кървави дири по възглавниците — нима главата му още кървеше? Навред смачкани хартии. Пепелник, преливащ от угарки (беше отказал цигарите горедолу по времето, когато заживяхме заедно). Остатъци в две бутилки от вино. А в банята — не, това беше направо съкрушително — пълна тоалетна.

Дръпнах верижката на казанчето. Вдигнах телефона, позвъних долу и помолих горе да бъде изпратена камериерка. После се върнах, изсипах пепелника в тоалетната чиния и отново пуснах водата. Открих кутия кибрит, запалих две клечки и започнах да крача между банята и спалнята в опит да замаскирам вонята на изпражнения и на потни чаршафи, напоила тези две помещения. Изсипах останалото вино от бутилките. Залових се да събирам многото смачкани на топка хартии. Измъчени графики на сам човек в празно място, което трябва да беше пустинята. Графиките бяха недовършени. При всяка от тях бе очевидно, че Пол е имал затруднения с лицето на фигурата, която бе тъй висока, че се извисяваше над пясъчна дюна. Ала автопортретът му бе развален от образ, който бе пълна гротеска. Рисунка след рисунка представяше Пол с полуразмито лице или такова, което бе опърлено до неразпознаваемост от слънцето. Сред откъслечните скици имаше и няколко листа със започнати писма. *Любов моя... Най-скъпа Робин...*

Ти се омъжи за катастрофа... Най-ужасни бяха две бележки, наполовина изгорени с една и съща дума върху тях: *Приключих*.

Втората от тези бележки ме накара да изстина — думата беше написана с кръв.

Камериерката почука на вратата. Казах ѝ да изчака минута, бързо донатиках хартиите в кошчето, смъкнах окървавената калъфка, събрах изцапаните кърпи, за да не бъде изложено момичето на прекалено екстремна гледка. Ето че отново разчиствах след мъжа си и дори дадох на много младата и весела жена трийсет дирхама, като се извиних за състоянието на стаята.

— *Mon man est bordélique* — обясних ѝ. *Мъжът ми е много разхвърлян*.

Камериерката прие ситуацията равнодушно.

— И по-лошо съм виждала — сподели.

Каза ми да се върна след половин час с уверението:

— Всичко отново ще е в пълен ред.

Де да имаше начин да бъде размахана вълшебна пръчица.

Можех да мисля само за онази единствена дума — *приключих* — придружена с налудничавите и деструктивни автопортрети. Боях се, че не бъде ли спасен...

Не, не навлизай в тази територия. Той е още тук, във Варзат. Въпрос на време е да се появи в хотела. Погледнах часовника си. Беше малко след девет сутринта. Стига той да се върнеше до четири часа, все още можехме да си осигурим онези места на полета за Париж и да се махнем от всичко това.

Но най-напред... Слязох долу във фойето. Жената на рецепцията попита може ли да ми услужи с нещо. Каза ми също, че името ѝ е Ясмина. Внезапно изпитах нужда да се доверя на някого — не за по-нелицеприятните аспекти на историята, а как мъжът ми преживя нервен срив, изчезна от хотела ни в Есувейра и как благодарение на чудото интернет го проследих дотук.

— Ще съм ви благодарна, ако ми помогнете да го открия или най-малкото да го задържите тук и да ни осигурите качване на самолета за Париж...

— Не разполагам с белезници — отвърна тя с лека усмивка. — Но имам човек, който се грижи за хотела през нощта. Името му е Юсуф и обикновено спи до единайсет часа преди обяд. Ако се

съгласите да му платите, да речем, триста дирхама, вероятно няма да възрази, че ще го събудя, за да претърси Варзазат за мъжа ви. Познава всяко ъгълче на града и всички, живеещи тук. Ако той не може да го открие, значи е потънал сред пясъците.

Подадох парите с мисълта, че това е малка цена, стига човекът да е в състояние да намери Пол.

Камериерката слезе долу да ми съобщи, че стаята е почистена и че е запалила жасминова ароматна пръчица, за да „освежи“ въздуха. Точно тази дума използва. Отново благодарих на нея и Ясмина за отзивчивостта им.

— Ако оставите дрехите си пред вратата, ще бъдат изпрани и изгладени за по-малко от два часа.

Почувствах се абсурдно уморена — кратката нощ, нагаждането към свирепата сахарска жег, безплодните стометрови спринтове сутринта в търсене на Пол... Мечтаех си единствено за хладен душ и после за сън в чисти чаршафи. Върнах се горе. Отново съблякох всичко и го струпах пред вратата. После стоях десет минути под душа. Преди да се пхна в оправеното и чисто легло, позвъних долу и помолих Ясмина да ме събуди в един... освен ако Пол не се появеше преди това.

Заспах мигновено. И после внезапно телефонът зазвъня. Върху малкия будилник на нощното шкафче в затъмнената от щорите стая светеха цифрите 13:02. И ето че бях тук сама. Нито следа от Пол. Посегнах към телефона.

— Обаждането ви за събуждане, мадам — напевно изрече Ясмина.

— Ами съпругът ми?

— Не е бил забелязан до този момент. Ала Юсуф още е навън и го търси, обажда ми се периодически. Уви, никаква следа.

— Ще бъда долу до няколко минути. Бихте ли ми повикали такси?

— Но полетът до Париж е чак в седемнайсет часа...

— Не отивам в Париж, ще ходя до...

Посегнах към купчинката хартии, които извадих от джоба си, преди да хвърля мръсните си дрехи пред вратата и намерих листчето, на което Бен Хасан ми написа адреса на Файза. Прочетох го по

телефона. Ясмина ме уведоми, че е на пет минути път с кола и че камериерката се качва нагоре с чистите ми дрехи.

Четвърт час по-късно бях в такси и пътувахме към жилищен комплекс, недалеч от студията за игрални филми „Атлас“. Комплексът беше полумодерен, полубруталистичен с типичния за седемдесетте облик с армиран бетон. Имаше три отделни блока на по седем-осем етажа. Помолих шофьора да спре пред блок Б. Платих му и тръгнах по бетонното стълбище към апартамент 402. Поех дълбоко дъх за възстановяване на равновесието, преди да натисна звънеца до входа, като очаквах или никой да не отвори, или да се появи гневна жена, която да ми просъска да се махна и да не се вясвам повече.

Ала на третото позвъняване вратата се откряна. Пред мен стоеше изненадващо висока и стилна жена, невероятно слаба, с лице, което някога е било красиво, ала сега бе набръчкано и повехнало. В едната си ръка държеше цигара, а в другата — чаша розе. Когато заговори, гласът ѝ бе дрезгав от никотин.

— Е — каза тя, — най-сетне пристигнахте.

— Нима знаете коя съм? — попитах.

— Естествено, че знам. Вие сте другата съпруга.

[1] На добър път (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Разбрано? (фр.). — Б.пр. ↑

— Предполагам, че пиете поне малко — каза Файза.

— Малко — да — отговорих.

— Аз пък пия много.

Направи ми знак да седна на канапе, тапицирано с кафяво рипсено кадифе. Намирах се в скромен едностаен апартамент. Бетонните стени бяха боядисани в бяло. Дървен люлеещ се стол. Абстрактни цветни картини. Възстаричък килим. Няколко снимки в рамка на Самира на различни етапи от живота ѝ. Климатик, който, макар и да охлаждаше добре, издаваше леко съскане. Две стари лампи, които, както и останалото обзавеждане, изглеждаха излезли от мода преди двайсестина години. Балкон с изглед към заобикалящата пустиня.

Като ме видя как обхванах всичко с поглед, включително многото празни чаши от вино, препълнените пепелници и прашните повърхности на мебелите, тя се закашля като закоравял пушач, после заяви:

— Не съм ви канила, така че няма да се извинявам за жилището си. Само ще кажа, че през април настъпи промяна в личния ми живот и бях принудена да си намеря нов апартамент по спешност. Животът понякога е поредица от разочарования. Особено като опира до мъже, не мислите ли?

После отново се разкашля мъчително.

— Добре ли сте? — попитах.

— Не съм, разбира се.

Беше слаба като стрък целина, облечена в черен ленен панталон и черна ленена риза с поне девет златни и медни гривни на тънките си китки. Косата ѝ, дълга и много права, все още беше гарвановочерна. Но кожата ѝ беше безжизнена, а зъбите — пожълтели от тютюна.

Тя се скри в кухнята за момент, после се върна с бутилка изстудено розе и втора чаша.

— Мароканско е, но е добро.

— Като повечето вина, които опитах тук.

— Значи, момченцето Пол се е оженило за много по-млада жена — подхвърли тя и запали нова цигара.

— Не съм чак толкова млада.

— Но сте поне двадесет години по-млада от мен, което в моите очи ви прави детенце. И по-важното е, че сте негова съпруга.

— Вие също.

— Всъщност бракът трая само около десет минути... после беше анулиран.

— Анулиран? Сериозно ли?

— Изглеждате изненадана.

— Казаха ми, че все още сте негова съпруга.

— Който ви го е казал — а аз имам подозрения по въпроса — е искал да си играе с вас. Аз определено съм бивша съпруга на Пол.

Наля вино в чашата и ми я подаде. Когато я вдигнах насреща ѝ, тя само кимна отсечено.

— Няма нужда да се сприятеляваме — отбеляза. — Бездруго имам час по разговорен английски след около четиридесет минути. И макар че да си приказвам с вас на разговорен английски, носи своята полза, не ми е особено драго, че сте тук.

Извиних се, че съм се появила на прага ѝ без предупреждение и непоканена.

— Само че съм сериозно разтревожена за Пол.

— Съжалявам ви, задето толкова държите на този глупак. Защото той е именно това — глупак. От тези, които два пъти трябва да презаредят, за да се гръмнат в крака с „Калашников“.

Файза отново беше налегната от ужасен пристъп на кашлица. Когато той поутихна, пийна вино да прочисти гърлото си и промърмори:

— Винаги са ми казвали, че пушенето е глупав навик. Но без него животът би бил още по-непоносим. Не че вие сте изпушили и една цигара през живота си. Бас държа, че сте от онези американци, които работят шест дни в седмицата.

— Знам, че Пол е дошъл тук да се види с вас — отвърнах, като отказах да захая стръвта.

— Пол дойде тук да ме умолява. Искане да се застъпя пред дъщеря ни и да я убедя да поддържа някакъв контакт с него. Естествено, отказах му.

Отново отпих от виното и подбрах внимателно следващите си думи.

— Мога да разбера защо сте го отпратили. Особено след като последните няколко десетилетия е отричал вашето съществуване и това на дъщеря ви. Повярвайте, до вчера не знаех нищо за вас и Самира. Но Пол претърпя тежък нервен срив и изчезна.

— Може би този път изчезването му ще е завинаги. Саморазрушението мога да го приема. То е въпрос на личен избор. Като при мен пушенето на четиридесет цигари дневно. Но разликата е, че аз вредя само на себе си. При Пол саморазрушението му съсипва всички в непосредствена близост до него. Когато го изритах снощи, казах му да направи услуга на света и да се самоубие.

Пауза. После промълвих:

— Способността ви да мразите е впечатляваща.

— А вие коя сте? Майка Тереза?

— Аз вероятно ще се разveda с Пол още щом успея да го върна в Щатите. Но първо трябва да го заведа там, далеч от Бен Хасан.

— Този дебел гадняр. Може да бъде най-добрият ти приятел и най-лошият ти кошмар.

— Още ли поддържате контакт с него?

— Искате да кажете с оглед на това, че може да е убил баща ми и братята ми... не че напълно го виня за това.

— Всичките ли са мъртви?

— Всичките са вече заровени в земята. Това би трябвало да отговори на въпроса ви. А дали Бен Хасан има пръст? Това е големият въпрос.

Тя наля още вино и на двете ни и продължи:

— Не бих винила Бен Хасан, ако ги е убил. След като помогна на Пол да избяга след бракосъчетание с мен под дулото на пушка — този израз използвате при вас, нали? — съсипаха ръцете му и бъдещето му като художник. Полицията и съдебните власти ги освободиха срещу заплащане на неголяма сума пари. Но Бен Хасан никога вече не можа да хване четка. Толкова бях отвратена от баща си, задето се държа като бандит, че прекъснах връзки с него и братята ми — двама не много умни калпазани, които изпълняваха всичките му нареждания. Като например да премажат пръстите на човек, съгрешил единствено с помощ към приятел.

— Не се ли чувствахте и вие виновна за всичко това? Според думите на Бен Хасан сте думкали по вратата на Пол и сте казали, че ще се самоубиете, ако не се ожени за вас.

Файза угаси цигарата си в пепелника.

— Имате ли изобщо някаква представа какво е да си жена в тази култура? Нямахме начин да преговарям със семейството ми, щом веднъж открих, че съм бременна. Дали съм забременяла преднамерено? Нека го кажем така — и двамата бяхме нехайни. Не, не пиех хапчета. И да, надеждата ми беше Пол да се ожени за мен и да ме измъкне от Мароко, да ме заведе в Щатите. Така че подхोधих напълно меркантилно. Но двамата с него обичахме тогава... поне за известно време. Дори му казах: „Ожени се за мен, осигури ми зелена карта, нататък ще се оправям сама“. Ала когато той се дръпна, направих фаталната грешка да кажа на баща ми, че съм бременна. От този момент нататък бяхме обречени, защото татко към нищо не подхождаше умно и тактично. Винаги изваждаше тежката артилерия. Държеше на всяка цена да постигне своето и наказваше всеки, който му се изпречеше на пътя — тъкмо такава бе съдбата на горкия Бен Хасан.

— В крайна сметка той уби ли баща ви и братята ви?

— Както казах и преди, на този въпрос до днес няма категоричен отговор. Баща ми загина при автомобилна катастрофа, докато шофирал сам между Казабланка и Маракеш. Според полицейския доклад спирачките на колата му отказали. Не можах да дам заключение дали са повредени умишлено, или не, но се прокрадна идеята, че феродото на накладките е било силно изтрито. Когато пред баща ми изскочил мотоциклетист той натиснал спирачките, резултатът бил катастрофален. Изгубил контрол над колата, тя се преобърнала три пъти и после се запалила. Шасито беше дотолкова изгоряло, че нямаше как да установят със сигурност дали е имало криминална намеса. Разбира се, онзи с мотоциклета така и не беше открит. Фактът, че се беше случило късно вечерта на иначе празен път, говореше на мен и на други, че всичко е било много внимателно планирано. Толкова внимателно, че от полицията не можах дори да обосноват разследване на случая.

Седем години по-късно брат ми Абдула беше открит обесен в сградата си с апартаменти в Коста дел Сол. Абдула беше преуспял в

бизнеса с мокети и линолеуми. Ожени се на късна възраст — беше над четиридесет — за много красива и много глупава жена и им се родиха две момиченца, над които той трепереше, като си беше у дома, а това не беше често. Разширил беше бизнеса си в Испания, купи дребнобуржоазна жилищна сграда на морския бряг — напълно беше лишен от вкус — и никога не бе показвал признаци на депресия или каквато и да било психическа нестабилност. Открила го любовницата му, местна барманка. Известно време тя беше заподозряна. Но пък Абдула беше наедрял почти колкото Бен Хасан. Така че звучеше неправдоподобно сама да го е окачила на въжето. Това, че взел повече приспивателни тази вечер, възбуди всевъзможни съмнения. Много месеци момичето и официалният ѝ приятел бяха под подозрение в заговор за убийство. Ала аз винаги съм била убедена, че зад всичко стои дългата ръка на Бен Хасан.

— Защо не сигнализирахте пред властите?

— На какво основание? Че петнайсет години по-рано баща ми бе наредил на двамата си синове да извършат отвратителен акт на насилие срещу човек, който впоследствие се беше превърнал в също тъй отблъскващо жестока и всесилна фигура в Казабланка и Рабат и имаше безброй връзки във всички ешелони на властта? Не че някой във висшата администрация или финансовите среди би нарекъл публично неморален тип като Бен Хасан свой приятел. Той и с това беше наясно. Не го притесняваше. Важното беше да има връзки, пък макар и опетнени, стига той и поредният младеж, когото содомизира този месец, да се радват на комфортен живот. Да, знам, че ставам злобна. Разприказвах се прекалено. Но след като изритах нашия съпруг оттук снощи, не можах да заспя. И понеже сутринта имах часове, глътнах един декседрин, за да ме държи бодро. Изпих и втори петнайсет минути преди вие да дойдете. В съчетание с виното се получава ин-ян ефект.

Мълчание. Оставих чашата си, внезапно замаяна от алкохола и пустинната следобедна горещина, която климатикът едва успяваше да облекчи.

— Не казахте нищо за другия си брат — припомних накрая.

— Идрис? Още по-голям глупак и от Абдула. Така и не се ожени. В нищо не успя. Работеше за брат ни в клона на фирмата му в Казабланка. След „самоубийството“ на Абдула човекът, който купи

компанията, уволни Идрис. Семейството ни не беше кой знае колко състоятелно. Идрис вече беше пропилял наследството си на рулетка и по проститутки и свърши като шофьор на лимузина в компания, превозваща пътници от летището до един от петзвездните хотели в Казабланка. Всяко лято почиваше по седмица в Агадир, ужасния ни курорт с пакетни ваканции. Една вечер отишъл да плува, влязъл може би на петдесет метра от брега. През него минала моторница. Разцепила черепа му на две. И нали била моторница, бързо отпрашила надалеч. Никой не видял нито кой я управлява, нито зърнал регистрацията ѝ. Работата е там, че Идрис обичаше да плува вечер, а това бил петият му ден в Агадир, така че явно е бил наблюдаван и навиците му са били известни.

Тя сви рамене и отново отпи вино. Поредната цигара.

— Не ми се нрави мълчанието ви — каза накрая. — Усещам го адски осъдително.

— Английският ви е впечатляващо добър.

— Също и вашето чувство за ирония.

— Не изразявам каквато и да било ирония. Опитвам се да си обясня историята ви.

— Няма нищо за обясняване. Никога не попитах Бен Хасан директно дали той стои зад всичко, случило се на семейството ми. Защото, от друга страна, той се прояви като добър приятел на мен и дъщеря ми. Когато Самира ме отблъсна преди около десет години, след като се преместих тук, но и поради много други причини, той действаше като неин сурогатен родител в Казабланка и постепенно я уговори да установи един вид примирие с майка си, за което вечно ще му бъде признателна. Знаете, че тя забременя от френски бизнесмен. Но Бен Хасан преговаря с него в интерес на Самира. Вярно, че се върна при съпругата и децата си, но ѝ плаща триста евро издръжка на месец...

— Бен Хасан ми каза, че били петстотин.

— Нищо чудно той да дава петстотин на Бен Хасан, а при Самира да отиват триста. Кого го е грижа?

— Но това означава, че Бен Хасан прибира в джоба си две хиляди и четиристотин евро годишно.

— Да, момченцето Пол ми каза, че сте счетоводителка. Къде ѝ е бил умът на рационална и компетентна жена като вас, че да се свърже с

човек, синоним на бедствие?

Срещнах погледа ѝ открито.

— Умът ми беше в секса, който беше доста впечатляващ. В идеята колко е възбуждащо да си с истински талантлив художник. Колко прекрасно би било детето ни да има баща с такава дарба.

Когато изрекох тези думи, усетих, че се хлъзвам в мъгла и дързостта ми отстъпва пред умората. Може би беше заради виното или заради абсолютното отчаяние на огорчената жена насреща ми, или заради наивното ми желание да пообщувам с друга, която е искала живот с Пол и като мен е била предадена от него. Поех дълбоко дъх, преди да продължа.

— Мислех, че с Пол ще се радвам на приключения, на култура, на свобода. Свобода от всички клопки на съвременния американски живот. Ала макар че се оплакваше от материалистичната ни култура, Пол искаше тези клопки — хубав дом, членство във фитнес клуб, летуване в Мейн, добра храна, скъпо вино. Знаеше, че ще му предоставя всичко това, защото аз притежавах това, което на него му липсваше — чувство за отговорност. И истинска вяра в нас. В нашия живот, в общото ни бъдеще. Разбира се, допуснах наивната грешка да си въобразя, че мога да го променя. Така че, да, права сте. Хванах се с истинско бедствие. Виновна съм по всички обвинения. И въпреки всичко сторено от Пол не искам той да пострада.

Мълчание. Тя посегна към цигара, която трябва да ѝ беше пета подред.

— Искате да ви поздравя за вашата откровеност ли?

— Искам да знам две неща.

— Казвайте.

— Наясно ли бяхте, че Бен Хасан е уговорил Пол да вземе от него заем за апартамента на дъщеря ви?

— Какъв заем?

— Бен Хасан ми каза, че Филип е дал на Самира един милион дирхама за апартамент в Казабланка.

— О, моля ви се. Французинът беше достатъчно разумен да ѝ отпусне издръжка за детето. Но един милион дирхама? Това е повече от абсурдно. Самира живее в апартамент от петдесет квадрата и плаща наем за него две хиляди дирхама на месец, което е направо изгодно за квартала „Готие“ в Казабланка. Тя е преподавател в университета там,

специализира в романтизма. Направи доктората си във Франция, в Екс ан Прованс. Дисертацията ѝ дори беше публикувана. Така че, признавам, много съм горда с нея. Харесва ми да съм баба на прекрасния ѝ син. Но идеята, че французинът може да ѝ е дал един милион дирхама за апартамент...

Усещах се хиперстресирана, защото вече отгатвах играта на Бен Хасан. Заговорих:

— Но Бен Хасан ми каза, че когато Пол го потърсил и умолявал да го свърже със Самира, той му обяснил как един бърз начин да влезе в живота ѝ щял да е да даде един милион дирхама от общо два милиона за апартамента, който тя иска да си купи.

— И Пол се е съгласил?

— Боя се, че да. Бен Хасан ми показва договора, който той е подписал. Ще плаща милион и шестстотин хиляди за заем от един милион дирхама.

— За пръв път чувам за това. Ако беше дал пари на Самира или ѝ беше купил апартамент, тя щеше да ми каже, вече сме в достатъчно близки отношения. С един милион дирхама би могла да си купи жилище към сто квадратни метра в „Готие“. Щеше да хвърчи от щастие. Очевидно е, че мъжът ви се е оставил да го изиграят.

Взех чашата с вино, която бях оставила настрана. Отпих дълга глътка и се опитах да осмисля чутото.

— Така или иначе, Пол изчезна... — казах.

— Това до голяма степен е заради вас. Чух всичко за проведената тайно вазектомия.

— Пол ви го каза?

— Как не. Научих от Бен Хасан.

— Този негодник. Нека отгатна... Снощи или сутринта ви е позвънил да ви предупреди, че съм на път за Варзат.

— Точно това направи. Без съмнение ви е обещал, че няма да ми се обаждат. Също така съм сигурна, че съжалявате, задето сте споделили с него това малко предателство на Пол. И отново съм изумена как така умна жена като вас...

— Да, бях наивна. Наивна, защото бях изпълнена с огромна надежда. Очевидно това не е сполучлива комбинация. Вече знам, че Бен Хасан е измамил Пол. Да му отпусне в заем сума, нужна на

дъщеря ви, а после да не ѝ предаде парите. Това не се ли нарича присвояване?

— Въпрос на тълкуване. Вие прочетохте ли договора за заем? Ами Пол? Съмнявам се. Знаете ли какво ми хрумна сега, като узнах за най-новата игричка на Бен Хасан? Вярно, че изказвам предположения, но се обзалагам, че е станало точно така. След като Самира роди внука ми, Бен Хасан се е свързал с Пол, съобщил му е, че е станал дядо и че Самира отчаяно се нуждае от помощта му. Вероятно е разиграл коза, че никога не е отговарял на писмата и имейлите ѝ, че Самира го е отписала като ужасен човек, отсъстващ баща. Но Бен Хасан е уверил Пол, че ако ѝ намери парите, нужни за апартамент, ще може да възобнови отношенията си с нея и да играе роля в живота на внука си, а същевременно ще изкупи вината си за преживяното от Бен Хасан преди толкова години. Като познавам моя дебел „приятел“, не би се примирил, че си е разчистил сметките, докато не вкара Пол в капан. Онова, което не би могъл да знае, докато не сте му го казали снощи, е, че имейлът му пристигнал точно след като Пол ви е обещал бебе, а тайно се е подсигурил да няма такова. Разбирал е, че подобен акт ще съсипе всичко помежду ви. Приел е имейла на Бен Хасан като своя шанс да поправи стореното зло и да установи връзка с единственото дете, което някога ще има.

Сигурно затова Пол се е появил пред вратата на Самира преди два дни и е очаквал тя да го посрещне като човек, най-сетне изкупил се пред нея. Вместо това тя го е наругала и изгонила. Пол хукнал обратно към Бен Хасан, а той го утешил и му внушил, че ако дойде във Варзат, аз ще му помогна за отношенията му със Самира.

— Бен Хасан е сторил всичко това, за да го съсипе. Отмъстил е на баща ви и на братята ви. Сега е ред на Пол. Той е последният от квартета, струвал му неговата кариера. И без съмнение е извоювал своето възмездие.

— И въпреки това си остава затлъстял човек с тъжно съществуване. Бил е лишен от мечтата на живота си — да се прочуе като голям художник. Нима отмъщението може да поправи това?

Допих виното си. Файза си погледна часовника.

— Никак не ми се говори повече. Трябва да бързам за часовете си, не че ми се и преподава. Но това е моята работа. А работата ми, колкото и незначителна да е и да ме е завряла в Сахара, придава

някакви граници и форма на деня ми. Така че бих искала сега да си тръгнете.

— Искам да знам само едно последно нещо...

— И какво е то?

— Пол даде ли пред вас никакви индикации, че е склонен към самоубийство?

— Дали би последвал съвета ми да се самоубие? Да го кажем така: заявих му, че е съсипал моя живот, живота на дъщеря си и живота на Бен Хасан. Осведомих го, че знам как ви е подвел да вярвате, че иска дете с вас. Това вече окончателно го побърка.

— И какво каза?

— „Всичко провалих.“ После избъбри, че трябва да си върви. Разплака се, умоляваше ме за прошка. Заявих му, че го изритвам, както той ме изрита от живота си преди години.

— Значи, и вие сте осъществили своето отмъщение. То промени ли нещо?

Тя запали нова цигара.

— Нищо не промени. Абсолютно нищо.

Файза отиде до външната врата и я отвори.

— Вървете си — отсече.

— Съжалявам, че сте толкова озлобена.

— А вие не сте, така ли?

Тръгнах си.

Навън трескаво затърсих такси, защото жегата в средата на следобед бе още по-безмилостна. Мозъкът ми се въртеше като дисковете на игрален автомат, но не произвеждаше никакви решения. Освен абсолютната необходимост да открия Пол незабавно и да облекча поне един от страховете му, като го уверя, че нищо не дължи на Бен Хасан.

Дали беше запазил копие от договора за заема? Имаше ли адвокат в Казабланка, когото бих могла да наема да разтури договора и да съдим Бен Хасан, като при това убедим властите да му повдигнат обвинение за присвояване?

Абсурдни мисли. Ако беше истина казаното от Файза, че Бен Хасан има връзки с властимащите, тогава най-оптимистичният вариант за нас би бил да се приберем у дома с Пол и да се надяваме, че няма да ни погне.

Мина такси и шофьорът спря, щом ме видя бясно да размахвам ръце. След пет минути пътуване, през което оглеждах напрегнато всеки ъгъл за Пол, стигнах в хотела. Влязох, а Ясмина ме посрещна с разширени очи.

— Защо не сте с мосю Пол?

— Пол! Намерили сте го?

— Той се върна в хотела.

— Какво?

— Върна се. Преди три или четири минути. Остави това за вас.

Подаде ми плик с буквата „Р“ на него, изписана с характерния му калиграфски почерк.

— Няма как да не сте го видели, като сте слизали от таксито.

— Ако беше там, със сигурност щях да го забележа.

— Но той излезе само преди минута, ако не и по-малко. Тръгна към автогарата. Не носеше багаж, но каза, че заминава на юг. Няма как да сте го пропуснали.

— Но точно така стана. — Вече бях в трескаво безумие. — Пеша ли се движеше той?

Тя кимна.

Обърнах се към улицата. Таксито ми беше потеглило.

— Как да стигна дотам?

— На пет минути пеша е. Излезте на главната улица, завийте наляво и вървете, докато видите автогарата. Намира се точно срещу бензиностанция „Кю8“. Но побързайте. Струва ми се, че автобусът, на който той ще се качи, тръгва много скоро.

С плика в ръка хукнах по лабиринта от улички, после се завтекох по авеню Мохамед V, нехаеща за изгарящата горещина, за парещия през сандалите ми тротоар, убедена, че всеки миг ще зърна пред себе си високата фигура на Пол с вееща се при подскачащата му походка дълга посивяла коса. Тичах по-бързо от всякога в живота си и пред внезапно замъгления ми поглед изникнаха автогарата и автобусът. Устремих се с нов тласък през горещината, която ми се съпротивляваше с плътността си, вече губех равновесие и... О, боже, не... Ето го него, качи се на автобуса, а аз закрепях: „Чакай, чакай, чакай“, но не... не може да бъде... Вратата се затвори и той потегли. Видях как хора в околните кафенета, чули ме да крещя, започнаха да правят знаци на шофьора да спре, но автобусът вече излизаше от

площадчето и пое по главната улица на Варзазат, а аз стигнах на автогарата само трийсет секунди след него, стоварих се на земята и за момент ми причерня пред очите. Притичаха хора, двама мъже ме подхванаха и отведоха до маса в съседно кафене. Единият хукна вътре, а другият задържа главата ми наведена между коленете. Първият се върна с мокра кърпа и я метна около шията ми. Помогна ми да се изправа, а по лицето ми се стичаше рукнала пот. Някой ми подаде студена бутилка с вода, която пресуших за миг.

Мъжете не спираха да ме питат добре ли съм, дали да повикат някого да ми помогне, защо съм тичала така.

Все още държах плика в лявата си ръка. Поисках още вода и отворих писмото. При все че трудно фокусирах погледа си, успях да разчета следните редове, изписани с мъчителния почерк на Пол:

Блъснах се в стената. Отправлям се към края на пътя.
Не ме следвай. Остави ме да направя каквото трябва.

Нямам думи колко съжалявам. Но в този случай не ми се полага прошка. Тъкмо затова сега изчезвам.
Завинаги.

Ти беше любовта на моя живот. Едва сега го проумявам.

Сбогом.

П.

Вдигнах поглед от писмото към лицата на мъжете, скупчени около мен, по които ясно личеше тревога за душевното и физическото ми състояние.

— Накъде отиваше този автобус? — попитах.

— В Тата.

— Какво е Тата?

— Град на шест часа южно оттук.

Затворих очи и взех мигновено решение.

— В колко часа е следващият автобус за Тата?

Единият от мъжете, които ми се бяха притекли на помощ, се оказа таксиметров шофьор. Настоя да ме откара обратно в хотела и отказа предложеното от мен заплащане. Щом стигнах до входа, Ясмина изтича отвътре и ме подкрепи, за да стигна до фоайето. Донесе ми още вода. Прати една от чистачките за нова мокра кърпа, която да постави около врата ми, после ми поръча да се кача горе и да си легна. Тя щяла да провери полета за Париж, тъй като още имало време да го хвана.

— Той замина с автобус за Тата — казах. — Следващият автобус за там е след деветдесет минути. Ще се кача на него.

— Но Тата е на шест часа път оттук. И е наскоро нищо.

— Той заплашва да се самоубие — възкликнах и размахвах писмото. — Ако стигна там довечера, има шанс да го открия, преди...

— Мадам, достатъчно е да се обади по телефона в полицията. Те ще се погрижат автобусът да бъде спрял, преди да е стигнал до Тата, ще приберат мъжа ви и ще имат грижата да го държат в безопасност.

В казаното от нея имаше логика. Но аз се движех по своя логика, която беше различна. Убедена бях, че ако Пол попадне в ръцете на властите, то някой неизбежно ще се свърже с Бен Хасан. Предвид, че още беше настроен да отмъщава, кой знае към какво ужасно деяние можеше да подтикне полицаите. Два дни в марокански затвор щяха да пречупят Пол. Не. Два часа щяха да са достатъчни да разклатят малкото му останало равновесие. Особено предвид способността на Бен Хасан да дърпа конците на всевъзможни ужасии. Историите с бащата и братята на Файза още бяха пресни в съзнанието ми. Лесно ми беше да си представя Пол „самоубит“, докато е под грижата на полицията и всички (Бен Хасан, Самира, Файза и добрата жена на рецепцията) щяха да потвърдят, че е бил в силен душевен смут в дните, преди да бъде открит обесен в килията си с меки стени; самоубийство, което Бен Хасан спокойно можеше да уреди за не повече от пет хиляди дирхама.

— Ще се кача на автобуса — казах на Ясмина. — Защото само аз единствена мога да го спася от беда.

— Умолявам ви...

— Няма да го обсъждаме! Нито дума!

Видях как Ясмина трепна, когато ѝ се троснах.

— Съжалявам — прошепнах.

Тя постави ръка на рамото ми.

— Умолявам ви. Идете в стаята си, вземете душ, полегнете, нека се обади на полицията.

— Вече взех решението си. И ще кажа следното: ако щом стигна в Тата, узная, че полицаи са го свалили от автобуса...

— Имате думата ми. Няма да им се обаждам. Но тъй като все пак имате малко време, моля ви да се качите горе и да застанете под душа. И изпийте поне още литър вода. Заплашена сте от дехидратация.

Постъпих, както ме инструктира, след като я помолих да ми поръча такси за след по-малко от час.

След душа отново се облякох, като постоянно изтиквах от съзнанието си колебанията дали е разумно да се втурна да преследвам Пол в Тата. „Нямам избор — казвах си. — Заявих на Пол, че е по-добре да умре. Вярно, че той ме предаде, но първоначалният ми необуздан гняв задейства целия този кошмар. И сега той изглежда решен да отнеме живота си. Знам, че паниката и объркването ми нямат граници. Но единственият начин да сложа край на това е да се добера до него, преди да е скочил в пропастта.“

Долу предложих на Ясмина пари за това, че ми позволи да използвам стаята след определения за напускане час. Тя отказа.

— Бяхте безкрайно добра с мен — казах ѝ.

— Ще ми се да ви бях убедила да останете.

— Трябва да доведе това докрай.

В отговор тя ми отправи поглед, който казваше: „Не, не трябва... и ти го знаеш“. После ми подаде визитката на хотела, на гърба на която беше написала номера на мобилния си телефон.

— Ако мога да ви помогна някак, знаете къде да ме намерите.

Половин час по-късно бях в автобус, пътуващ на юг. Приличаше на реликва от осемдесетте години, с олющена боя, изпокъсани седалки, мръсни стъкла, без климатик, без вентилация.

За щастие, бяхме само десет души, качили се във Варказат, така че през целия път разполагах с две места. Останалите пътници бяха четири възрастни жени с бурки, трима мъже в също тъй напреднала възраст, млада майка с две малки дечица и срамежливо момиче, което на няколко пъти ме погледна, явно любопитно защо съм в този автобус. Успях да ѝ се усмихна в отговор, но бързо се отнесох в тревожните си мисли. Отвън гледката беше отчасти оазис — дървета, парцели с обработваема земя — и отчасти обкръжаващ го пясък. От време на време имаше разнообразие в топографията и на хоризонта се виждаха сурови планини; гъсто населено село с оживен сук; палатки на бедуински семейства, разположени край пътя; усещането, че с всеки километър навлизаме все по-навътре в нищото. Не бях ли чела в интернет вчера, че на берберски арабски Варказат означава „без шум, без бъркотия“. Докато се вирах в притъмняващия пейзаж — пясъкът бе придобил медночервеникав оттенък под превалящото слънце — разбихах защо в сравнение с врявата и блъсканицата на другите марокански градове Варказат бе не само порта към пустинята, но и към всеобхватната тишина, в която сега навлизах. Когато се вираш в безкрайната Сахара, разбихах защо създава асоциация с бяло платно, лишено от бъркотията и хаоса на живота отвъд. Ала започвах да се чудя дали и това не е илюзия. Гледаш морето от пуст пясък, където двама родители бедуини прекосяват терена с децата си, и се дивиш на безвременната простота на всичко това. Истината е по-сложна: нуждата да се открие вода, да се намерят пари за храна и други неща от първа необходимост. Всекидневното изпитание на оцеляването в сурова и безмилостна вселена.

Без шум... без бъркотия.

Животът е шум и бъркотия. Хукваме на края на света, но те пак ни въздействат. Защото демоните вътре в нас никога не изчезват — дори сред място, тъй притихнало като Сахара.

Автобусът спря в селце до малък поток. Купих си чаша ментов чай от мъж с тъжно лице. В близка постройка имаше тоалетна: дупка в земята и дървена конструкция с пригодена седалка отгоре. Миризмата беше задушаваща. Излязох задъхана, жадуваща за свеж въздух. Ала дори по залез не се усещаше никакъв полъх в жегата.

Отново се качих на автобуса. Опитах се да подремна, но раздрънканото возило и тревогите ми гонеха съня. Тата надали беше

голям град. В най-добрия случай щеше да има няколко хотела. Щях да ги обиколя всичките, докато намеря Пол. Щях да го успокоя и утеша. После щях да позвъня на Ясмина във Варзаат да ни запази билети до Париж. Утре до обяд щях да отведа и двама ни обратно в хотела й. Щях да...

Кроях планове както обикновено, с надеждата да наложя рационалност на някого, за когото тя бе трудно постижима. Файза, колкото и да бе в плен на гняв и отмъстителност, беше права за едно: Пол внасяше хаос в живота на всеки. Ала имаше разлика между Пол, когото срещнах преди три години — онзи, който разиграваше неведение за кашата, забъркана от него — и мъжа, оставил ми безспорно писмо на самоубиец. Повече не можеше да бяга от себе си. Но пък можеше да избяга в Сахара.

Часовете в автобуса се нижеха бавно, с изчезването на слънцето температурата малко падна, но това не облекчи тягостното пътуване. За кратко се унесох и стресната се събудих от разтърсването при спиране, последвано от клаксон и вика на шофьора „Тата!“.

Намирахме се на паркинг пред град, скрит зад стена. Бях спала върху раницата си. Като слязох от автобуса, пред мен мигом се изправиха двама младежи — малко над дваисетгодишни, опитващи се без особен успех да си пуснат бради, и двамата с бейзболни шапки на главите, и двамата оглеждащи ме от горе до долу.

— Здравейте, хубава госпожо — каза единият на френски.

— Не ви ли трябва водач за града? — попита вторият.

Показах им снимката в паспорта на Пол.

— Търся този мъж, съпруг ми е.

— Знам къде е той — каза първият.

— Нима? — попитах. — Наистина ли?

— Елате с нас, ще ви покажем... — отвърна вторият, но беше прекъснат от шофьора на автобуса, който им се разкрещя на арабски и на няколко пъти им каза „имши“. Двата тарикати обаче никак не се стреснаха и взеха да му отвръщат остро, докато в спора не се намеси друг мъж — близо шейсетгодишен, с тъмен костюм. Двамата очевидно се забавляваха от разправията. По-възрастният беше дързък и арогантен, оглеждаше ме нагло и подхвърляше нахални забележки („Не искаш ли среща с мен?...“ „Падам си по американки...“ „Не ти трябва съпругът ти, трябва ти млад мъж“) по време на разгорещената

караница с двамата ми защитници. Накрая по-възрастният, който беше висок и як, с цигара, стисната между зъбите, и пепел, сипеца се по самото на кафявия му костюм, спомена думата „полиция“ и двамата свалячи се оттеглиха, но не преди супернахалният да ми смигне и подхвърли: „Може би друг път“.

След като си тръгнаха, възрастният мъж ми подаде визитка и обясни на френски, че работи за малък хотел в града и може да ми предложи много чиста и безопасна стая срещу триста дирхама — намаление от обичайните петстотин. Ако съм била гладна, щял да убеди готвачката да остане да ми приготви вечеря. Извадих паспорта на Пол, показах му снимката и го попитах дали знае къде мога да открия съпруга си.

— Кога е пристигнал?

— С предишния автобус.

— Невъзможно.

— Защо? Видях, че се качи на него.

— Посрещнах този автобус, както правя с всички останали. Имаше само един западняк в него — около седемдесетгодишен германец, който пътуваше сам.

— Няма ли как да е слязъл, без да сте забелязали?

— Мадам, уверявам ви, виждам всеки, който пристига с автобус в Тата. Може да проверите в другите хотели, ако желаете.

Отново бях в състояние на свободно падане.

— Ще ви дам петдесет дирхама, ако ме заведете до всички хотели в града.

— Но аз ви гарантирам...

— Сто дирхама.

Мъжът сви рамене и ми кимна да го последвам.

Минахме под арката по път, който водеше към центъра на Тата. Градът представляваше лабиринт. Тъмни криволичещи улички. Много слабо улично осветление. Спряхме пред мизерна постройка, която отвън приличаше на бедняшки приют. Мъж с налудничаво лице, с хлътнали отнесени очи излезе иззад рецепцията и поздрави придружителя ми. Прегърнаха се. Размениха думи. Помолиха ме да покажа паспорта на Пол. Служителят поклати глава и показа към спусналия се мрак навън. Помолих го пак да погледне снимката и добре да се увери дали не е виждал човека. Той отново поклати глава.

След десет минути и три обиколени хотела бяхме приключили. Оставаше само мястото, към което бях поведена да пренощувам. Навсякъде се бе повтаряло едно и също: показвах снимката в паспорта, разпитвах дали този мъж не е отседнал при тях, насреща ми поклащаха глава.

Когато излязохме от последния хотел, попитах придружителя ми за името му.

— Казвам се Нажиб, мадам.

— В колко часа е първият автобус за Варзат?

— Утре в пет сутринта.

— Кога трябва да изляза от хотела?

— В четири и трийсет ви устройва. Нанадолнище е, стига се за десетина минути пеша.

Откъм сенките започна да припява присмехулен глас:

— Нанадолнище, нанадолнище...

Появиха се двамата младежи, които ме бяха тормозили преди половин час при пристигането ми. Запалиха цигари и свалячът дори докосна бейзболната си шапка в подигравателен знак за почест. Когато Нажиб изсъска нещо ядосано по посока на тях, нахалникът ми каза на френски:

— Не сме искали да ви обидим, мадам.

И отново се скриха в сенките.

— Познавате ли ги? — попитах.

— Уви, да. От Маракеш са. Работят в бригадата, която ремонтира един път наблизко. От две седмици са тук и се имат за много важни граждани. Глупави са, но безобидни. Да вървим ли вече към моя хотел?

Заизкачвахме се по тясна алея, която водеше към хълм, подобен на вавилонски. Наклонът бе стръмен, ала тази вечер имаше пълнолуние, така че не се препъвахме в тъмното. Когато стигнахме на върха, бях задъхана и прежадняла. Биваше си го изкачването. Веднага се появи възрастна жена с хиджаб, настоя да седна и ми донесе бутилка с вода. Нажиб взе паспорта ми и триста дирхама, като каза, че той ще попълни нужните формуляри за регистрация. Жената ме попита обичам ли агнешко с кускус. Направих утвърдителен жест, тъй като не бях яла цял ден и се чувствах прегладняла. Нажиб се върна и ме поведе през много необичайна сграда, подобна на замък, с големи открити

пространства и външна пътека, от която се откриваше гледка към къщите долу. На небето изпъкваше ярката пълна луна.

Стаята ми беше под стрехите: простичка, добре обзаведена, чиста. Имаше двойно легло и приличен душ. Подадох на Нажиб сто дирхама и му благодарих.

— Връщам се обратно на смяна в шест и половина сутринта — каза ми той. — Не е задължително да вземате автобуса в пет, има друг в осем. Наспете се, закусете и ще бъдете във Варзат в два следобед.

— Възможно ли е мъжът ми да е слязъл от автобуса някъде между Варзат и тук?

— Автобусът спира в разни селца, но само ако пътник помоли за това. Така че, да, може да го е направил. Но по тези места рядко има хотели и ресторанти.

— Шофьорът на по-ранния автобус дали не е тук сега?

— Не, върна се като пътник с вечерния автобус до Варзат. Ще пристигне чак утре, а аз няма как да се свържа с него. Може да изчакате връщането му утре и заедно ще го попитаме.

— Възнамерявам да се прибера с ранния автобус — отвърнах.

— Както желаете, мадам. Ето телефонния ми номер, ако имате нужда от мен.

Той извади тефтерче и химикалка от джоба си, записа го и ми го подаде.

— Много ви благодаря, Нажиб.

— Колко време ще ви е нужно преди вечерята?

— Най-много петнайсет минути. Искам да взема душ и да се освежа.

— Ще кажа на готвачката да ви очаква скоро.

Четвърт час по-късно бях на външната тераса, служеща за трапезария. Беше прелестно открито кътче с шест или седем маси. Присъстваше само един друг гост — слаб белокоп мъж с кръгли очила с телени рамки, със синя риза с къси ръкави, бежов къс панталон и ортопедични сандали. На бутилката му с вино беше подпряна книга — „Вълшебната планина“ от Томас Ман на немски. Това трябва да беше германецът, пристигнал с по-ранния автобус. Същия, с който бе пътувал Пол! Ето човек, който можеше да знае нещо за местонахождението му. Незабавно се приближих до масата му. Той вдигна поглед. Лицето му беше с бръчки, но още стегнато, имаше

дълбоки сини очи, които сякаш таяха кротка тъга... или просто аз проектирах своята тъга върху всеки срещнат?

— Простете — казах на английски, — не говоря немски.

Той ми се усмихна. Продължих:

— Но английският ми е отличен, а и френският ми не е лош...

Моля да ме извините, че прекъснах вечерята ви.

— Аз приключих с вечерята — отвърна ми той също на английски и посочи към празните чинии. — Но ако вие ще се храните и искате компания...

Направи жест към стола срещу себе си.

— Много любезно от ваша страна. Но преди да седна, имам спешен въпрос.

— Да, моля.

— Бяхте ли в автобуса, който тръгна от Варзат днес следобед в два?

— Да, точно в него бях.

— Видяхте ли този човек?

Бръкнах в джоба на панталона си, извадих паспорта на Пол и го отворих на страницата със снимката. Мъжът я изучава внимателно в продължение на няколко мига.

— Боя се, че нямаше никой, подобен на този човек в автобуса.

— Напълно сигурен ли сте?

— Във Варзат се качих и седнах в дъното на автобуса, така че минах покрай всички, които вече се бяха настанили.

— Но той се качи точно преди автобусът да тръгне.

— Спомням си, че вдигнах очи, когато влезе последният човек, но той беше шофьорът.

— Господине, моля ви, аз го видях да се качва на автобуса.

— Кой е той? — попита мъжът и посочи снимката.

— Моят съпруг.

Това събуди вниманието му.

— Седнете, седнете — посочи той към празния стол. — Името ми е Дитрих.

Казах му и аз своето. Ръкувахме се. Смених темата.

— Германия е една от около петдесетте страни, които все си обещавам да посетя — казах.

— Ако дойдете, освен Берлин, Хамбург и Мюнхен трябва да поемете по Романтичния път и да спрете в Ротенбург об дер Таубер. Това е средновековен град между Вюрцбург и Нюрнберг. Напълно реставриран е след бомбардировките през войната. Sehr gemütlich^[1], както казваме ние. Тих и живописен град, мой дом от около трийсет години. Имах много вярно паство в Ротенбург до оттеглянето си миналата година.

— Вие сте свещеник?

— Лютерански пастор. Наскоро се пенсионирах.

— Ако мога да попитам, какво ви доведе в Сахара в разгара на лятото? — поинтересувах се.

Той помълча за миг, събираше мислите си.

— Някога четох английски роман за мъж, обикалял из тези краища на света, след като бил сполетян от ужасна скръб, и писателят беше казал така: „Той прекоси Северна Африка в опит да изпразни съзнанието си“.

— Поради ужасна скръб?

Той кимна и отново му бе нужно време да подреди мислите си.

— Съпругата ми, с която бяхме женени четиридесет и четири години, почина на Коледа.

— О, боже, какъв ужас. Внезапно ли беше?

— Като гръм от ясно небе. Мозъчен аневризъм. Стана от масата по време на вечеря да донесе нещо от хладилника. Внезапно изглеждаше стресната, после сполетяна от непоносима болка, след това падна на пода. Когато изтичах до нея, вече си беше отишла. Знаете го този цитат: „Смъртта е събитие от самия живот“.

Чух се да добавям:

— „Пръст при пръстта, пепел при пепелта, прах при прахта“. Това е от Книгата за общо богослужение. Една от страничните ползи да бъдеш отгледан в епископалната църква.

— Има и латински паралел: *Media Vita In Morte Sumus*.^[2] Често се появява и в поезията. Рилке го е използвал в свое стихотворение... Но ето че вече се перча.

— Ни най-малко. Много е впечатляващо. Приятно ми е да си говоря с вас.

— Надявахте се да разговаряте със съпруга си ли?

— Да, разбира се — отвърнах и очите ми отново се напълниха със сълзи.

— Простете за нахалството.

— Няма такова нещо.

— Желаете ли чаша вино? — предложи той.

— Да, много бих искала.

Той взе още пълната бутилка и ми наля една чаша. В същия момент пристигна агнешкото с кускус. Благодарих на дребничката жена и ѝ се извиних, че съм я задържала толкова до късно.

— *Pas de problème*^[3] — отвърна тя почти шепнешком и се скри обратно в кухнята.

Бях безкрайно благодарна на Дитрих, че поведе разговора ни към по-неутрални води. Заразпитва ме за работата ми, как така съм се прехвърлила от журналистика към счетоводство и отбеляза, че сигурно знам много интригуващи подробности за клиентите си покрай финансовите им дела. Аз се заинтересувах от студентските му години в Хайделберг. Узнах, че има двама синове — адвокат и данъчен инспектор („Бихте имали много общи теми с него“), живеещи съответно в Нюрнберг и Мюнхен.

И ето че кускусът беше изяден. След втората чаша вино нервното ми напрежение значително отслабна. Ала сега пък изпитвах неудържима нужда да говоря; да седя и да описвам спокойно живота си с Пол, като започнах със съмненията и тревогите си относно него отпреди женитбата ни и завърших с откритието на отвратителното му предателство и последвалата лудница след това.

— Искрено казано — признах в края на монолога си, — не мога да твърдя със сигурност, че Пол е бил онзи, когото видях днес на авеню Мохамед V. И преди това си мислех, че съм го видяла къде ли не. Но когато го виках по улиците на Варзат, никога не се обърна към мен, макар да бе само на няколко крачки разстояние. Нямам мира заради писмото, което ми е оставил и в което дава да се разбере, че възнамерява да отнеме живота си. В най-мрачните ми моменти започвам да се чудя дали не съм виждала призрак.

— Няма основание да се смята, че е мъртъв. Жената от хотела е потвърдила, че е тръгнал точно преди да се върнете от посещението си при бившата му съпруга.

Кимнах. Дитрих отпи от виното си и заразмишлява.

— Бих искал да изтъкна две мисли — каза накрая. — Първата е, че една от причините бившата му жена и твърде опасният му приятел Бен Хасан да са му толкова гневни, е неговото поведение на старомоден колониалист на някакво ниво. Дошъл е в крехка и нестабилна страна. Възползвал се е от много хора, с които се е срещнал. Създал е някаква степен на хаос. След това си е заминал, без да поема никаква отговорност за бъркотията, която е оставил подире си. Ала другото, което ме поразява в тази история, е вашето отчаяно чувство на вина. Той ви е предал по ужасен начин. Вие единствено сте изтъкнали пред него това предателство. Да ви уверява, че иска дете от вас, а после да постъпи така зад гърба ви, е повече от възмутително. Намирам това, че сте оставили уликите за престъплението му — защото извършеното от него е престъпно в емоционално отношение — за много елегантен подход. Говори красноречиво за вашата зрялост. Фактът, че отчаяно се опитвате да го откриете след изчезването му от Есувейра, че сте тук, сред пясъците, наред нищото, съвсем сама и още се мъчите да го спасите от самия него... Робин, приемоте искреното ми възхищение.

Отново в очите ми бликнаха сълзи. Наведох глава и се опитах да ги отпъдя. Дитрих хвана ръката ми и я стисна, за да ми вдъхне кураж.

— Ще преминете през всичко това — каза ми той. — Приемоте го като лабиринт. Не сте изгубили способността да откриете пътя си сред заплетените му контури. Според моя опит най-голямото опустошение е изгубването на надежда и осъзнаването, че има толкова много неща, които просто не си видял.

— О, аз видях твърде много по отношение на него... само че предпочетох да игнорирам всички ранни предупредителни признаци, че той не може да поеме отговорност. А без това не си в състояние да изградиш живот с друг човек.

— Понякога потребността от надежда ни прави слепи за очевидни истини. Какво друго можем да сторим, освен да упорстваме да виждаме нещата малко по-ясно.

— Както е при вас.

— Не бъдете много сигурна в това. И аз си имам моите ограничения и недостатъци като всеки друг. Както и бракът ми не би могъл да се нарече идеален.

— Изтраял е четиридесет и четири години.

— Така е. Но бяхме разделени в продължение на шест години, през които и двамата имахме връзки с други хора. И тъкмо моята слабост — увлечение по жена от паството ми — беше първоначалната искра за раздялата. Причини много проблеми и възпрепятства кариерата ми. Това, че открихме отново пътя един към друг, беше забележително духовно пътуване. Не беше лесно, нито лишено от болка. Но резултатът бе още двайсет невероятни години заедно. И после най-внезапно тя почина. Херта беше само на шейсет и осем. Както често казвах на енориаши, преживели трагедия, никога не можем напълно да схванем Божия промисъл за нас.

— Но искрено ли вярвате, че Негова е била ръката, която е поразила съпругата ви?

Дитрих се усмихна.

— Оценявам употребата ви на езика на Стария завет. Нямам отговор дали Той е всевиждащ и контролиращ всичко Бог, който решава съдбата ни. Бог за мен е по-комплексна идея. Монтен е казал, че непознаваемостта на живота е нещо, което всички трябва да прегърнем.

— Убедена съм, че човек може да има религиозна вяра и да разсъждава в същото време.

— Но вие самата никога не сте били способна да прегърнете идеята за вяра, така ли? — попита той.

— О, аз имам много вяра... в нуждата да се бориш и да се движиш напред. И макар че на някакво ниво ми се иска да падна на колене и да Го моля да доведе съпруга ми при мен, имам усещането, че бих говорила на себе си.

— Въпреки това аз ще се моля за вас довечера... и за вашето самотно пътуване в Niemandsländ. Ничия земя. Като територията отвъд Тата. Миналата седмица в друго кътче на Сахара прекарах два дни на дюните. Шофирах сам, което беше много опасно, защото, излезеш ли от пътя, се движиш директно върху пясъка. Наложих се да наема четири по четири, а собственикът на хотела настояваше да взема шофьор, водач. Но аз трябваше да го направя сам. Соло.

— Какво се опитвахте да докажете, като се впуснахте сам в дивата Сахара без пътища? Свързано беше с общуването с Бог ли?

Той свали очилата си и потърка очи.

— Свързано беше с изправяне пред моята самота.

— Самота в лицето на скръбта?

— Разбира се. Но също така самота в лицето на Бог. И с факта как най-сетне знам, че Той не може да ми даде нужните отговори.

— Ала вие все така вярвате?

— Да, вярвам. Правя го не по навик или заради потребност от ритуала, макар много да обичам ритуала на еклезиаста. Мисля, че все още вярвам, защото искам да си позволя да бъда отворен към присъщата на живота загадка. Кое е реално за нас? Кое е мираж? Защо прекарваме целия си живот в опити да направим разграничение между двете? А когато умрем, когато телесната ни обвивка я няма вече, ако това е просто краят на съзнанието... то тогава какво?

— Точно това е голямата мистерия — промълвих.

Той погледна часовника си.

— Обещах на сина си Хорст, че ще се свържа късно тази вечер с него по скайп. В момента преживява развод. Само на трийсет и две е, с малка дъщеря — моята внучка — и е съкрушен, макар че от години беше нещастен в брака си. Ала сега е избрал огромната тъга. Оценявам го. Аз самият съм я избирал в трудни моменти в живота си.

— Много добър баща сте, щом ще му се обаждате така късно.

— Да си родител, е доживотна служба. Те винаги си остават твои деца. И винаги си ангажиран с тяхната уязвимост и собствените им борби да си създадат нещо щастливо... или не.

— Да съм родител... тази мечта е мъртва за мен.

— Не го казвайте.

— Миналия октомври навърших четиридесет.

— При днешния напредък на медицината все още имате време.

— Ще ми се да можех да повярвам.

— Признавам, това е разговор, какъвто не очаквах да водя в Тата — каза той. — Вярващият у мен може дори да приеме идеята, че сме били събрани тази вечер с причина. Дори когато си в плен на най-отчаяна самота или съмнения, може да се появи някой, който да ти припомни, че не си сам.

— Красиво казано. И един последен въпрос: Бог говори ли ви, когато бяхте съвсем сам в Сахара и тъй силно уязвим?

— Разбира се, че ми говори.

— Може ли да попитам... Какво ви каза?

— Да се върна на безопасно място.

— Добър съвет.

Той се изправи.

— Утре ще взема автобуса в осем до Варзат, така че ако искате компания за из път...

— Ще се кача на автобуса в пет.

— Не разполагате с никакво време за сън.

— Така е, но следобед има директен полет до Париж. Ще видя дали ще намеря място за него. А ранният автобус до Варзат ще ме откара точно навреме.

Беше мой ред да се изправам. Поех ръката на Дитрих и той ми отпрати лек, почти церемониален поклон — спомен за старомодна любезност в сърцето на пустинята.

Пет минути по-късно бях в стаята си под съпровода на потракващия климатик и си мислех за мъдрия съвет, който Дитрих бе получил от Всевишния сред пустошта на Сахара.

Върни се на безопасно място.

Извадих лаптопа си. Влязох в интернет, открих пътнически уебсайт и си купих билет за три полета на другия ден: от Варзат до Париж, от Париж до Бостън и от Бостън до Бъфало с пристигане в 9:45 часа вечерта местно време. Цената на този билет, купен в последния момент, беше абсурдна: хиляда и седемстотин долара за икономична класа. Но също така бяха просто пари. Имах нужда най-сетне да сложа край на тази лудост и да се прибера у дома.

След като платих билета с кредитната си карта, пратих спешен имейл на Мортън:

Дано блекбърито ти е в ръката, защото знам, че трябваше да ме посрещнеш довечера в девет на летището в Бъфало. Още съм в Мароко, така че не си прави труда. Ще ти обясня всичко, като се видим в службата след два дни. Пристигам утре късно вечерта. И да, имам история за разказване.

Натиснах бутона за изпращане, после нагласих малкия си будилник за четири и петнайсет сутринта. Беше труден ден във всяко отношение и трябваше да си напомня, че по това време снощи спях

краткия си сън в хотел в Казабланка. Повествованието на живота ти може силно да се измени за невероятно кратко време.

Сега, в един не така лудешки и по-мисловен момент — и след интересната вечеря с германския духовник — виждах, че основната поука от последните няколко побъркани дни се свежда до решението ми да напусна кораба и да се отправя обратно към Щатите. Стигнала бях до съществен извод. Сега можех без колебания да се отдам на съня — само за няколко часа.

Бях рязко събудена в четири и петнайсет и се насилих да вляза под душа. Облякох се, прибрах в раницата си всичко, което бях извадила вечерта, и напуснах хотела.

Навън още грееше луната и трябваше да вървя много внимателно надолу по пътеката към града. Автогарата беше само на минута отвъд градските стени и като погледнах часовника си, установих, че ще пристигна десет минути преди тръгването на автобуса.

Бях стигнала края на стръмната пътека, когато зърнах фигурите на двама души, които бяха облегли на стена и пушеха. Щом влязох в полезрението им, те хвърлиха цигарите. Внезапно видях двете бейзболни шапки и осъзнах, че това бяха онези мъже, флиртували с мен предишната вечер.

— Здравейте, хубава госпожо — обади се по-бъбривият и арогантният.

Сега бяха точно пред мен и в мозъка ми светна червена предупредителна лампичка.

— Рано сте станали — казах, като се стараех да поддържам лековат тон, а в същото време отчаяно стрелках поглед в двете посоки и търсех начин да им се изплъзна. Ала пътеката беше тясна и те напълно бяха блокирали движението ми напред.

— Искяхме да се сбогуваме — отвърна арогантният.

— Ами сбогом тогава — отсякох.

Опитах се да се шмугна покрай другия, който държеше буркан с някаква течност и парцал. При движението ми арогантният ме улови за ръцете и ги изви зад гърба ми. Опитах се да изкрещя, но приятелят му мигом запуши носа и устата ми с парцала. Течността, с която беше напоен, издаваше остър химически мирис. Помъчих се да не вдишвам токсичните пари, но той го натисна към лицето ми с такава сила, като

същевременно дръпна рязко косата ми назад, че повече не можех да сдържам дъха си.

Когато издишах, химикалът ме блъсна като боксьорски удар в главата. *Това не се случва наистина, не се случва.*

И после всичко стана черно.

[1] Много уютен (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Насред живота сме в смъртта (лат.). — Б.пр. ↑

[3] Няма проблем (фр.). — Б.пр. ↑

Светът дойде на фокус, но на мен ми се прииска да се гмурна отново в мрака. Защото да съм в съзнание, означаваше да се изправя пред собствената си смърт.

Бях никъде. Подхвърляна нагоре и надолу. Подхвърляна от една на друга страна. Имах чувството, че главата ми е разцепена на две. Нападна ме тежък пристъп на гадене. Но аз го потиснах, тъй като около устата ми плътно бе вързан парцал. Да повърна, би означавало да се изложя на риск от задушаване. Дланите ми бяха привързани към стъпалата. Движението беше невъзможно.

Бяха ме хвърлили в откритата каросерия на пикап. Още беше нощ, макар в небето да пробиваше зачатък на светлина. За миг съумях да се надигна, но наоколо си видях само празнота. И тогава неравност на терена ме заправи отново на пода на каросерията.

Откарваха ме навътре в Сахара. Знаех какво ще сторят с мен, след като ме отведяха достатъчно далеч, че да няма и следа от цивилизация. Знаех също, че след като ме изнасилеха, щяха да ме убият. И да заровят тялото ми дълбоко в пустинята. По изгрев щяха да се върнат на работата си в пътната ремонтна бригада и да се държат, все едно нищо не е било. Когато накрая се вдигнеше шум за отсъствието ми, вече нямаше да има и следа от мен. Зърнах раницата си с крайчето на окото. Беше метната в каросерията до пластмасов бидон, който се беше плъзнал надолу и се удряше в лицето ми. По миризмата от капачката личеше, че е пълен с резервно гориво.

Те ще ме изнасят и удушат. После ще използват бензина да изгорят трупа ми и ще заровят овъглените ми останки дълбоко в подвижните пясъци.

Започнах да пищя. Пищях през запушилия устата ми парцал. Пищях като луда. Пищях с отчаяната надежда някой да ме чуе. Пищях от гняв и неспособност да повярвам в случващото се. Пищях от омраза. Пищях от ужас.

Дръпнах въжетата, с които бях вързана. Ръцете ми бяха толкова плътно съединени със стъпалата, възелът беше толкова силно затегнат, че нямаше абсолютно никакъв начин да го разхлабя. Дърпах отчаяно с пръсти, изтръпнали от напрежението върху китките ми. Ала беше невъзможно. При всеки опит въжетата сякаш повече се затягаха, изтръпвах още повече и се питах дали от спрялото кръвообращение няма да...

Това не се случва... Не е възможно да се случва.

Но се случваше и още как. Небето просветляваше и знаех, че щеше да стане много скоро. Такава беше логиката им: да я изучаваме и да я удушим преди съмване. Да кремираме тялото, да изгорим останките, да сме обратно на пътя със започването на новия ден и...

Борих се и се борих, и се борих. Приглушените ми викове прераснаха в истеричен плач и започнах да осъзнавам, че изход от тази ситуация няма. *Ще умра. Преди да се случи, ще съм изтърпяла възможно най-тежкото унижение, последвано от ужасяваща смърт чрез удушаване.* Не можех да сторя нищо, за да им попреча.

Пикапът намали и после спря. Двигателят угасна. Чух двете предни врати да се отварят и после да се затръшват. Стъпки. После глас.

— Добре ли спяхте, хубава госпожо?

Той се качи в каросерията и започна да ме поглажда по косата. Когато направих опит да се боря, зашлеви ме силно през лявото ухо и то писна, а болката ме преряза. Изпищях, за което бях наградена с юмрук в скулата. За момент изгубих съзнание. Като се свестих, бях с усещането, че имам фрактура на скулата. Малкото лайно сега размахваше нож пред очите ми и в същото време ми дърпаше косата.

— Ако пак ми се съпротивляваш, ножът ще играе — изсъска. — Ще ти отрежа циците и ще ти избода очите. Това ли искаш, тъпа женска?

Поклатих глава отрицателно много пъти, страхът ме караше да хленча жално. Ядът му бе заместен от широка плашеща усмивка.

— Бориш ли се с мен, ще страдаш. Кротуваш ли, всичко ще е добре. Ясно?

За да подчертае последната дума, дръпна силно косата ми. Отново изплаках и кимнах неколkokратно.

— Добро момиче — рече той и ме погали по бузата. После извика нещо на арабски и съучастникът му дойде с нож в ръка.

— Приятелят ми ще пререже въжетата и ще ти отпусти устата — съобщи гадният дребосък. — Ще се бориш ли?

Поклатих глава няколко пъти.

— Добро момиче.

Последваха още подвиквания между двамата на арабски, след което въжетата бяха прерязани. Връщането на кръвообращението в дланите ми ме разтrese. Силно първане през ухото бе наказанието за това неволно движение.

— Казах ти никакво мърдане, мамка му.

— Съжалявам, съжалявам — прошушнах.

— Кажи ми, че го искаш — прошепна той.

Напрегнах се и отново понесох удар, от който извихах.

— Кажи, че го искаш — повтори той.

— Искam го.

— Мръднеш ли, ще се запознаеш с ножа.

Изви развързаните ми ръце зад гърба ми, а съучастникът му срязва останалото на глезените ми въже, после повдигна дупето ми и свали ципа на панталона ми. Свлече го надолу заедно с бикините. Докато го правеше, свободната ми дясна ръка шареше наоколо за нещо, което бих могла да използвам като оръжие. Знаех, че имам само секунди, но нищо не напипвах. Докато пръстите ми не докоснаха тубата с бензин. Успях да хвана капачката ѝ, докато краката ми бяха разтваряни широко. Отворих очи и видях гнусния дребосък надвесен над мен със смъкнат панталон и щръкнал пенис.

— Ще ми се съпротивляваш ли? — попита, като се тръшна отгоре ми.

Поклатих глава и с крайчеца на окото си погледнах как приятелчето му встрани прибора острието на ножа си и запали цигара със запалка „Зипо“, очевидно уплашен, но също очакващ реда си. Дясната ми ръка още държеше капачката на бидона, а лявата повдигнах и докоснах рамото на нападателя ми с нещо като приканващ жест. Той се ухили до уши.

— Искаш ме, нали?

Кимнах. Отново ми отправи широка усмивка. Главичката на пениса му се търкаше в мен, като се опитваше да проникне, но не

успяваше поради пълната сухота, която срещаше.

— Разкрачи се по-широко — нареди той, плю в дланта си и потърка устните на вагината ми, като напираше да проникне.

Имах чувството, че ме разкъсва, толкова невероятна бе агонията. Той подхвана лудешки тласъци със затворени очи. Лявата ми ръка стегна хватката си над лакътя му и умишлено влязох в синхрон с движенията му. В същото време пръстите на дясната ми ръка трескаво развинтваха капачката на тубата. Стоновете му се засилваха, а пенисът му се втвърди още повече с приближаването на еякулацията и тогава капачката бе достатъчно разхлабена, че да потече тънка струйка гориво. Посегнах със свободната си ръка и помилвах лицето му. Той отвори очи и аз мигом забих нокти в тях и задрах надолу. Бликна кръв, а виковете му бяха оглушителни. Наклоних тубата и целия го наквасих с бензин. Той отскочи назад и падна на земята, като стискаше лицето си, а кръвта се лееше от очните му ябълки. В миг скочих от каросерията, грабнах запалката от стъписания съучастник, щракнах я и я хвърлих запалена право към нападателя си. Всичко това отне може би три секунди. Раздаде се силно съскане. Пламъкът подпали бензина. Отвратителният дребосък гореше.

Крясъците му на агония бяха съпроводени от писък, нададен от съучастника му, към когото вече се бях втурнала с ноктите напред. Ала успях да одраскам само бузите му, защото той ме посрещна със силен удар в лицето и аз се свлякох на колене. Изрита ме с всичка сила в главата.

И светът отново стана черен.

Горещината бе тази, която ме върна към живота. Но след това вече заплашваше да ме доубие.

Когато се върнах в помътено съзнание, болката бе раздираща. Главата ми беше зле пострадала, скулата — с фрактура, устата ми — разбита. В едното си ухо чувах силно звънтене и пулсирането в черепа ми бе непоносимо.

Бях припаднала по лице върху пясъка. Разбрах го, защото, щом най-сетне отворих очи, те се напълниха с пясък, от което скочих, а после за малко не се стоварих отново на земята от болката. Известно време останах така, със здраво стиснати очи, и си дадох сметка, че е горещо като в бойлерно помещение. Освен това бях без бельо. От кръста надолу усещах тялото си като опечено.

Опитах се да се изправа на крака, но не успях. Отпуснах се на колене, но пясъкът така пареше, че се принудих да стана с големи мъки. И тогава го видях — или онова, което беше останало от него. Още беше на колене. Целият овъглен. Повечето от чертите му бяха обгорели до неузнаваемост, но част от лицето му все още бе запазена.

Извърнах се. Изригнах отведнъж цялото съдържание на стомаха си и това усилие ме повали, ала отново горещият пясък ме принуди да се изправа.

Всичко ми се върна отведнъж до най-дребните подробности от мига, в който ме бяха сграбчили. Всичко, което ми бяха сторили. Всичко, което аз бях сторила — доказателството бе пред очите ми. И удара в лицето, и ритника в главата, от които бях потънала в пълен мрак до този момент.

След повръщането изпитах остра жажда, а и бях вече силно опърлена от лежането в безсъзнание под парещото слънце. Колко време бях останала просната тук? Инстинктивно погледнах китката си, като си мислех, че сигурно са ми взели часовника. Ала татковият „Ролекс“ още си беше там. Също и двата ми пръстена — годежният и венчалният. Часовникът ми каза, че е осем и двацет и три часът

сутринта, а стрелките се мержелееха пред погледа ми. Зрението ми явно бе пострадало от този финален ритник в главата. Силното слънце къпеше пейзажа в бяло. Когато се опитах да направя крачка напред, усетих стъпалото си омекнало. Втрених се надолу в него и сериозно се разтревожих от замъгленото си зрение. Но можах да различа бежовия панталон пред себе си. Моят бежов панталон и бикините ми, смъкнати от малкия лайнар, преди да ме насили. Преди аз да го подпала.

Нужно бе сериозно усилие да се наведе и да вдигна захвърлените дрехи. Да ги облека, беше истинско изтезание. Когато най-сетне се напъхах в тях и открих също и сандалите си, смъкнати от краката ми, забелязах точно до себе си следа от автомобилна гума. Продължаваше на метър-два напред, завърташе се в кръг и после...

Той беше заминал с пикапа. След като ме ритна в главата, мръсникът явно бе скочил в него и бе отпрашил към зората. Оставил бе съучастника си да гори, а жертвата си — в безсъзнание върху пясъка, изложена на безмилостните природни сили, за да ѝ докарат смърт, пред която удушаването би било за предпочитане. Защото, докато гледах кръговата следа от гума в пясъка, видях...

Нищо.

Нищо освен пясък.

Простираше се в безкрайността. Сиво-бежов на цвят. Създаваше досущ лунен пейзаж с кратери и дюни. Безграничната пустота на обратната страна на луната.

И нищо, намекващо за човешко присъствие от никоя посока.

Нищо освен следата от гума. Бандитът беше изчезнал и отнесъл със себе си всичко, което ми даваше идентичност и възможност да се свържа с външния свят. Паспорта, кредитните ми карти, останалите ми пари в брой, резервацията ми за полетите, моя лаптоп. Задигнал ми беше и малкото резервни дрехи, включително шапка, под която да скрия главата си. Бях сама наред Сахара без нищо. Без вода, без защита от огненото кълбо горе. Без документи, сочещи коя съм.

Погледнах назад към почернелия труп на нападателя ми. Такава щеше да е и моята съдба. Нямаше да издържа повече от няколко часа тук. Щях да падна нейде, поразена от слънчев удар, дехидратация, бушуваща жажда. Щях да умра бавно. Ако някога бъдех намерена — а това надали щеше да се случи, тъй като ме бяха довели на място,

където малцина се осмеляваха да идат — тялото ми щеше да е дотолкова обгоряло от слънцето, че...

Не, не мисли това. Не бива да мислиш така. Трябва някак да откриеш помощ. Или кладенец с вода. Или...

Отново огледах хоризонта. Нищо. Нямаше дори точица в далечината, бележеща краен пост на цивилизацията. Нищо освен следите от автомобилни гуми.

Разбойникът беше направил обратен завой, за да се върне. Върви по следите и накрая ще...

Ще умреш. Защото си на много километри далеч от всякакво подобие на живот.

Втречих се надолу към следите. Поех редом с тях с олюляване. Главата ми пулсираше, зрението ми бе замъглено, нуждата ми от вода — отчаяна. Чувствах как слънцето напича безмилостно темето ми.

Ала се насилвах да вървя, да се оставя следите да ме водят. Нямах избор. Да остана неподвижна, би означавало да приема смъртта.

Чувството за равновесие започваше да ме напуска. Може би бях вървяла четвърт час, като всяка крачка беше малка агония. Устата ми горчеше от вкуса на повърнато, слюнката ми прогресивно намаляваше, усещах как гърлото ми започва да се стяга. Така ли започваше смъртта от жажда? Хранопроводът ти бавно се свива от дехидратацията и накрая те задушават?

Моята смърт.

Усещах, че започвам да се препъвам.

Моята смърт.

Кой би забелязал кончината ми? Кого би го заболяло, че вече не ходя по планетата? Дали Пол — ако и той самият бе още жив — щеше да изпита някакво чувство на вина? А освен него кой? Няколко приятели и колеги може би щяха да се натъжат от липсата ми. И... четиридесетгодишното ми присъствие на планетата щеше да бъде напълно заличено. Отпечатъкът ми върху живота щеше да е също тъй незначителен и нетраен като следите, оставяни от сандалите ми върху сахарския пясък.

Отново се препънах и паднах на едно коляно. Пясъкът го опари, но аз нямах сила да се надигна. Искаше ми се да помоля за небесна помощ, да се обърна към Бог да ме спаси. Но как можех да говоря на Всевишния, в чието съществуване все още се съмнявах? Как да

извикам: *Не ме изоставяй... покажи ми изход от тази пустош, от този ад.*

И другото ми коляно потъна в пясъка. Опитах се да преглътна. Затворих очи. Главата ми беше пред пръскане. Това беше то. Краят на играта. Финалните моменти от жалкия ми незначителен живот. Отметнах глава назад, отворих отново очи и погледнах право към яркия обект, който щеше всеки миг да ме убие.

Да дойде Твоето Царство.

Слънцето ме прониза цяла.

Да бъде Твоята воля.

Килнах се напред. Отивах си от този свят.

Не ме посрещна бяла светлина. Нямаше междинна станция към небесата. Нямаше нищо. Само черен мрак. Останах там, докато...

Докато усетих ръка да ме докосва. И шепот на чужд за мен език. Шепотът стана по-силен, сякаш гласът сега беше право в ухото ми.

— Салаам, салаам... ес-хи, ес-хи...

Отворих едното си око. Виждах само мъгла.

— Ес-хи... ес-хи...

Опитах се да отворя уста, но тя беше като залепена. Нямах енергия, нито воля да сторя нищо, камо ли да реагирам на ръката, трясеща рамото ми, с все по-усилващо се гласче:

— Салаам, салаам... ес-хи, ес-хи...

Нейното гласче.

Онова, което успях да различа с едното си замъглено око, беше малка фигурка в роба с лице, закрито от развят шал, който скриваше всичко освен очите и устата ѝ. По звука на гласа, изрекъл тези думи, и липсата на сила в ръката, която се опитваше да ме свести, разбрах, че до мен е коленичило малко момиче.

Дали не беше междинна фигура, която да ме насочи към отвъдното?

Но защо ми говореше на арабски?

— Салаам, салаам... ес-хи, ес-хи...

Здравей, здравей.

Знаех какво означава „ес-хи“, защото една от чистачките в Есувейра го казваше, като се опитваше да вдигне вечно спящия на хотелската рецепция мъж.

Събуди се, събуди се.

Ала не можех да сторя нищо, освен да отворя донякъде едното си око. Искаше ми се пак да потъна в мрака.

Внезапно усетих течност до устните си.

Гласчето изрече напевно:

— Ма'а... ма'а... шреб.

Още течност до устните ми. Отворих широко уста и я оставих да сипва вътре.

— Ма'а... ма'...

Вода.

След няколко мига гърлото ми отново се отвори.

Вода.

Заедно с това дойде и осъзнаването, че още бях тук. Просната в Сахара. Жива, но едва. И все пак още тук. А в устата ми течеше вода. После гласчето изрече:

— Беллати... беллати.

Усетих да слага кърпа върху лицето ми.

И пак бях сама.

Отново ме обгърна тъма.

Докато не чух пак онова гласче. Придружено от други два гласа. На възрастни хора. Мъже. Викаха си един на друг. После на мен.

— Шреб... шреб.

Някой дръпна кърпата от лицето ми и повдигна главата ми, а друг започна да сипва вода в устата ми. Отначало се задавих и я повърнах. Мъжът, крепящ главата ми, ме хвана здраво, използва нещо да почисти устата ми и после внимателно притисна бутилката между устните ми. Този път успях да я задържа. И пих, пих, пих. В един момент отново взех да се давя. Мъжът отново ме почисти и ме накара да пия още. Нямаше да спре да ме налива с вода, докато не се увереше, че отново съм поне малко хидратирана. Нямам представа колко време е отнел този процес. Знам, че водата ми върна достатъчно съзнание, за да видя двама мъже със сурови, обветрени лица, заети да спасяват живота ми. Чух онзи, който ми говореше, да изрича нареждания на висок глас. После бях повдигната и сложена върху дюшек. Отблизо идеше мирис на животински тор. После някой се качи до мен. Отворих едно око и видях седнало край дюшека момичето, което ме беше открило, да се усмихва срамежливо, преди отново да покрие лицето ми с кърпа. После хвана ръката ми и я задържа в своята. Усетих някакво

движение пред нас, наклонената плоскост, върху която лежах, се изравни, чух плясък на камшик и рев на магаре, после отново припаднах, когато каруцата с мен се затътри бавно през пустинята.

Нямам представа колко дълго съм прекарала във всеобхватна тъма. Когато се събудих, бях на съвсем различно място. Щом отворих очи, видях свещи и два газови фенера да осветяват вътрешността на шатра. Самият факт, че отворих двете си очи, бе изненадващ. Също такава бе присъствието на старица — лицето ѝ бе като барелеф, имаше само четири или пет зъба. Взираше се в мен и щом я погледнах, възкликна:

— Аллаху акбар!

Опитах се да се надигна до седнало положение. Бях твърде слаба и не успях. Старицата ми заговори тихо и леко притисна главата ми към постелята. Появи се друга жена, много по-млада, хубава и усмихната.

— Хамдилли-ла!

Докосна лицето ми с пръсти. Трепнах. Дори лекият допир до бузата ми предизвика болка в безброй нервни окончания. Тя мигом придоби разкаян вид, особено след като старата ѝ извика да свърши нещо. Няколко мига по-късно по лицето ми леко бе разтъркано някакво олио. Едва сега осъзнах, че съм гола от кръста надолу. Бях просната на легло, подобно на ковчег, краката и хълбоците ми бяха покрити с разни кърпи, на слабините ми имаше бяла превръзка, по която личеше засъхнала кръв.

Щом видях кръвта, отново се озовах обратно в оня пикап, а насилникът ми ме разкъсваше с тласъците си.

Започнах да треперя. Младата жена веднага ме прегърна, зашепна ми на арабски, успокояваше ме, веднъж дори направи жест към окървавената превръзка и после избъбри нещо утешително и многословно, сякаш искаше да каже: *Знам какво ти се е случило и е ужасно. Но ще се оправии.*

До нас се доближи старицата с чаша в ръка, пълна с нещо димящо и ароматно. Направи знак на младата жена да ме повдигне и после ме подкани да пия тази билкова горчиво-сладка отвара. Имаше мигновен сънотворен ефект. Само след секунди се пренесох другаде.

Когато се събудих, беше ден. Още се чувствах отчаяно слаба, замаяна от сътресение, с пищене в ушите, което не искаше да се махне.

Изпитвах и неотложна нужда да се изпия. Но щом понечих да седна в леглото, изгубих равновесие и паднах обратно по гръб. Тогава видях момичето, което ме намери, да се надига от дюшек в ъгъла на шатрата и забързано да се приближава към мен. Макар и съвсем сънена още, усмихна ми се широко. Успях да ѝ отвърна с немощна усмивка.

— Parlez-vous français?^[1] — попитах я.

Тя поклати глава, после вдигна пръст, с което ми даваше знак да изчакам, и изтича навън. Чух я да вика на някого. След няколко минути се върна с много хубавата млада жена, която бях видяла... кога?... Вчера ли беше? Колко време беше минало, откакто бях паднала умираща в пустинята, до това място и този момент? Разбрах, че е същата жена едва когато си свали бурката.

— Салаам алейкум — каза ми.

Момиченцето стоеше до нея и се държеше за джелабата ѝ.

— Мема — промълви тя.

— Майка ти? — попитах. Последва озадачен поглед от двете. Опитах с по-фонетична дума: — Мама?

Това подежда. И двете се усмихнаха и закимаха.

Попитах жената дали говори френски. Тя като че се смути от въпроса ми и заклати глава.

— Няма проблем — промълвих и се опитах да се усмихна, но внезапно се усетих замаяна.

Жената поръча на дъщеря си да изтича отвън. Нуждата ми да уринирам вече бе неудържима. От уроците си по френски със Сорая си спомнях някоя и друга дума на арабски, която тя споменаваше, за да ми помогне да се справям по улиците на Есувейра. Научила ме бе на няколко фрази. Като например:

— Айнал хаммам?

Къде е тоалетната?

Фактът, че бях задала този въпрос на арабски, я накара да засияе. Отговори ми с поток от думи, от които не различих нито една. Но ми даде знак да почакам за момент, като се втурна към другия край на шатрата и се върна с дълга черна джелаба. Докато ми помагаше да я облека, дойде старицата и започна да раздава нареждания на младата жена, която ѝ обясни, че искам да ида до тоалетна (или поне чух думата „ал-хаммам“ в отговора ѝ).

Под ръководството на старицата ми навлякоха джелабата. Слабостта, която чувствах в легнало положение, се усили, когато се опитах да се надигна. Ала старата жена имаше ръце, яки като клещи. Изправи ме вертикално. Когато се опитах да видя състоянието на слабините и краката си, тя пхна длан под брадичката ми и отмести погледа ми, докато младата жена и дъщеря ѝ сваляха всички бинтове и превръзки. През цялото време ме крепяха да остана права. Възрастната вдигна бурка пред мен и започна да ми обяснява с много жестикулиране, че трябва да я сложа, като посочи към пролуката на шатрата, с което ми даде да разбере, че ал-хаммам е навън. Кимнах в знак на съгласие. Двете жени нагласиха бурката около лицето ми. Почувствах се като кон с наочници. Цялото ми периферно зрение бе отнето и гледах света през тесен хоризонтален процеп. Усещах краката си изранени, а лицето си — някак не на място. Вървенето се оказва трудна работа. Всичките три жени трябваше да ме подкрепят при първите ми плахи стъпки напред.

Щом се озовахме извън шатрата, горещината и ярката светлина ме накараха да затворя очи. От малкото, което видях, реших, че сме в някакъв лагер — няколко шатри, засенчени от дървета. Оазис ли беше това? Бурката ми пречеше да зърна каквото и да било встрани. Виждах само дървета тук-там, палатки, пясъка отвъд.

Жените ме поведоха към малка палатка. Момиченцето разтвори входа, а старата жена им поръча да изчакат. Влезе и почти веднага се върна, свряла огледало в гънките на джелабата си. Това привлече вниманието ми и изостри страха ми. Тя не искаше аз да се видя.

Когато посочих към огледалото, старицата строго размаха пръст насреща ми като майка срещу дете, уловено да гледа нещо забранено. После махна на жената и дъщеря ѝ да ме заведат вътре, като не преставаха да им реди инструкции.

Тоалетната беше кофа с ведро с вода, поставено наблизо. Момичето вдигна нагоре джелабата ми. Ала когато направих опит да огледам вредите, нанесени от слънцето по краката ми, майката повтори същата процедура като старицата. Постави ръка под брадичката ми, за да държи погледа ми нагоре.

Настаниха ме върху кофата и аз пуснах струята. Паренето, придружаващо уринирането, беше страховито. Младата жена стисна рамото ми, за да ме подкрепи в болката. Когато приключих,

момиченцето отиде до ведрото, натопаи кърпа във водата и ми я подаде. Докоснах се и изживях истинска агония. Майката забеляза това и отново стисна рамото ми, правеше жестове, с които ме насърчаваше да съм търпелива, да не се боя, да си дам време.

Върнаха ме в палатката. Старицата ми помогна да сваля бурката и джелабата. Когато останах гола, отново ме положиха на постелята ми, а малкото момиче старателно поддържаше погледа ми само нагоре, надвесено над мен и побутващо брадичката ми с показалец всеки път, щом отклонях очи. Усетих да мажат краката ми с олио; после натъркаха някакъв балсам на скулите ми и около очите. Подуших, че отново запарват странната билкова отвара — онази, която ме отвеждаше в дълбок сън. Пак ме упояваха. Старицата привдигна главата ми и доближи чашата до устните ми. Изпих парещата течност на няколко големи глътки. Секунди по-късно, докато тъмната ме обгръщаше, се запитах: *Дали някога ще си тръгна оттук... и грижа ли ме е изобщо за това?*

[1] Говорите ли френски? (фр.). — Б.пр. ↑

Постепенно започвах да осъзнавам минутите, часовете, дните — когато бях будна. А това не беше много често, тъй като възстановяването ми включваше пиене на онзи билков бъркоч два пъти на ден, след което заспивах за девет часа.

Любопитното при тази отвара бе, че въпреки силата ѝ се будех с прочистено и ясно съзнание.

„С ясно съзнание“ звучи преувеличено в моя случай. Ударите по главата ми бяха довели до сериозно сътресение и увреждане на средното ухо. Едва доста по-късно си дадох сметка защо старицата, поела в ръце моето лечение, настояваше за упояването ми. Така даваше покой на мозъка ми, за да се възстанови.

Името ѝ беше Майка. Дъщеря ѝ — хубавата млада жена, която не се отделяше от мен, беше Титрит. А момиченцето, което ме бе зърнало и спаси живота ми, се казваше Наима.

Научих имената им в деня, когато Майка реши, че съм готова да спра лечението с осемнайсет часа сън. Преди това билковото лекарство ме оставяше будна за толкова кратко време, че можех да приема само най-основна информация. Ала една сутрин Майка не ми даде нова доза отвара и някъде към ранния следобед мъглата в главата ми се поразчисти. Посочих към себе си и ги осведомих, че името ми е Робин.

— А вашите имена?

Наима беше тази, която ме разбра мигом, посочи към баба си и майка си и ги назова, преди да ми съобщи своето име с бодро и звънливо гласче:

— Наима!

Баба ѝ обърна очи нагоре в гримаса, сякаш да посочи, че подобна дързост ще се толерира само още известен брой години. Когато вдигнах палец срещу Наима, тя имитира жеста, възхитена от него. Показа го на баба си и майка си, горда колко добре го прави. Титрит я насърчи с пляскане на ръце и смях, докато дъщеря ѝ наперено маршируваше в кръг, а Майка прекрати тази мила сценка, като ми

показа, че трябва да вървя към нея, без някой да ми помага. За пръв път, откакто Наима ме намери в пустинята, ми бе позволено да пристъпя, без трите жени да ме подкрепят. Бях колеблива и се съмнявах, че ще мога да прекося разстоянието — а то не беше повече от два метра — без да рухна. Отначало понечих да го направя бързо, но Майка предупредително вдигна ръце и показа, че ключът е бавната походка. Последвах съвета ѝ, като внимателно поставях единия крак пред другия, пробвах равновесието си и си давах сметка колко е крехко състоянието ми. Все пак успях да стигна до другия край на палатката, за което бях наградена с аплодисменти от Титрит и Наима и с отсечено кимване от Майка.

Палатката. В нея беше кушетката, на която бях прекарала толкова много време в сън. Подът беше пръстен. Имаше газова лампа. Две кофи: едната за миене, другата с питейна вода. Имаше две столчета, на които да седат гости, и дюшек на пода. Това беше моят свят в продължение на седмица или десет дни, а може би и по-дълго.

След като прекосих разстоянието, трябваше да поседна на едно от столчетата, защото леко ми се зави свят. Майка докосна главата ми, поклати едната си длан, после вдигна двете си ръце нагоре. Изтълкувах жестовете ѝ така: *Още не си съвсем добре. Заради травмата в главата равновесието ти е разклатено, затова ще я караме бавно.* После ме накара да се изправя и нареди на Титрит и Наима да съблекат простата бяла нощница, която Титрит ми бе донесла преди няколко вечери и с която спях напоследък. Краката и бедрата ми още бяха омотани с бели парчета плат, напоени с масла, от които се разнасяше билков медицински мирис. Кървавата превръзка между краката ми беше сменяна ежедневно, но макар кървенето отдавна да бе спряло, Майка настойчиво мажеше два пъти дневно слабините ми и вагината навътре с мехлем, който полагаше съвсем невъзмутимо и делово.

Майка бе решила, че е настъпил моментът да огледам причинените ми поражения... или да проверя как върви заздравяването. Когато започнаха да свалят превръзките от краката ми, инстинктивно отвърнах очи. Докато преди бях искала единствено да видя колко зле е всичко, сега, като се връщах към някаква твърде изкривена норма, въобще нямах желание да видя колко съм обезобразена. Това щеше да повдигне въпроса за живота ми извън

палатката — и дали изобщо бих могла да се върна към него. Или ако вредите бяха тежки, дали изобщо бих го поискала.

Майка, каквато си беше мъдра и проникателна, въздейства на страховете ми незабавно. Явно не беше човек, който си пада по заобикалките, затова, докато Титрит и Наима ме събличаха, изчезна за момент навън и се върна с огледало в ръка. Вече бях чисто гола и тя започна да сваля една по една превръзките около краката ми. Тъй като бях изоставена да умра полугола под слънцето, долната част на тялото ми беше останала незащитена в продължение на няколко часа. Същото се отнасяше и за лицето ми. Парчетата плат бяха махнати, но аз отказвах да погледна. Тогава възрастната жена внимателно, но решително наведе главата ми надолу. По бедрата ми имаше дълги червени ивици, някои особено ярки, други — започващи да избледняват. От коленете надолу също имаше няколко сериозни петна от обгаряне. Но най-тревожното бяха гроздовете от белезникави и червени мехурчета, които бяха навсякъде, но най-вече концентрирани по дясното ми бедро.

— Какво е това? — попитах и ги посочих.

Майка подхвана насърчителна лекция и заобяснява (като почукваше бързо палец по средния си пръст, а после го стрелкаше към бедрото ми), че докато съм била в безсъзнание, съм била нападната от някакво насекомо. Дори се пробва с дума на френски:

— Des puces.

Бълхи. Пясъчни бълхи. Знаех за тях от многото пътеводители за Мароко, които бях изчала преди пътуването. Преобладаваха в пустинята. Появяваха се по изгрев-слънце и бяха безмилостни, щом им паднеше човешка или животинска плът. Гъстотата на ухапванията беше шокираща. Майка видя стъписването ми. Чрез обичайната старателна пантомима от жестове показва, че с времето ще се поскрият.

— Ами изгарянията? — попитах, като посочих дълбоките червени бразди, някои от които още с мехури.

Майка направи движение надолу с длани, сякаш да каже „Ще намалелят“. После пипна рамото ми решително, но и утешително и изрече една дума:

— Шажа'а.

Показах с изражение, че не разбирам, а тя докосна сърцето ми, главата ми и с показалец изправи брадичката ми.

— Кураж? — попитах, като се постарях да го изговоря с френско произношение.

Титрит моментално закима с глава и каза нещо, с което възрастната жена се съгласи. Размаха пръст пред лицето ми като строга майка игуменка и повтори думата отново:

— Шажа'а.

Наима започна да имитира баба си, като ми клатеше пръст насреща и повтаряше „Шажа'а, шажа'а, шажа'а“, и накара дори обикновено строгата Майка да се усмихне за кратко.

После старицата премести огледалото пред слабините ми, за да видя, че срамните ми устни бяха до голяма степен заздравели. Накара Титрит да донесе тенекиената кутийка с домашно приготвен мехлем, с който бе третирала разкъсаните ми вътрешности. После, като посочи, че трябва да се разкрача малко, натопи пръсти в мехлема и започна да го разнася в мен. Отново ме поразих не само спокойният и делови маниер, с който правеше това, а и фактът, че малката Наима не бе отпратена по време на тази процедура с интимните ми части. Тъкмо обратното, беше се залепила за баба си и наблюдаваше с интерес. Начинът, по който тези жени третираха онова, което евфемистично наричаме „женски работи“, с утилитарно и лишено от излишен свян отношение, ми действаше едновременно изненадващо и благотворно в настоящото ми още крехко душевно състояние. Стори ми се мъдро и практично да включат малката във всичко това, със сигурност, без да я посветят в причините за състоянието ми. И ето че Наима следеше как баба ѝ ме обработваше внимателно и сръчно. Приех като положителен знак, че изпитвах само лек дискомфорт, а не побъркваща болка. Когато приключи с процедурата, Майка вдигна палец нагоре (тя също беше възприела жеста, който показах на Наима). После с движения на ръцете ми даде да разбере, че по нейно експертно мнение вътре всичко е заздравяло.

Дойде време да бъде разкрито онова, което ме ужасяваше най-силно: състоянието на лицето ми. Нали имаше една стара пословица, че било огледало на душата? Ако беше вярна, то душата ми бе още съсипана и покрита с белези. Когато Майка ми поднесе огледалото, забелязах, че дъщеря ѝ определено се почувства неловко, сякаш очакваше да рухне при първия поглед към последствията. Затворих очи, поех дълбоко дъх да си дам сила и ги отворих.

Първото, което забелязах, бяха червените петна от слънчево изгаряне по челото и бузите ми, както и съзвездия от ухапвания. През всичките часове, докато лицето ми бе останало заровено в пясъка, бълхите си бяха устроили пиршество. Отново Майка ми сигнализира, че с времето ще избледнеят. Същото се отнасяше и за мехурите по брадичката ми. Ала още по-силно бях шокирана от обезцветяващата се синина на лявата ми буза, простираща се нагоре към почернелия полукръг под окото ми. Лявото ми ухо беше леко деформирано от удара, нанесен ми от гадния дребосък — удар, който ме бе оставил с непрестанно звънтене в него. А устните ми бяха силно нацепени.

Свалих огледалото. Опитах се да потисна ридание. Бях обезобразен изрод. Видът на съсипаното ми лице върна в паметта ми чудовищната атака срещу мен и безумието ми да преследвам мъж, когото трябваше да изключа от съзнанието си още щом узнах за коварното му предателство.

Когато раменете ми се разтресоха, Титрит ме прегърна и ме остави да зароя лице на гърдите ѝ. Ала Майка не беше склонна да търпи такъв израз на самосъжаление. Буквално със сила ме откъсна от дъщеря си, размаха кокалест пръст насреща ми и на висок глас произнесе скорострелна и гневна лекция на непонятния език, който някак си все пак вече разбирах на този етап. Докато следях оживените ѝ жестове, в съзнанието ми се оформи централната идея на нейната проповед:

Да не си посмяла да се окайваш. Станалото — станало. Ти оцеля. Не си умряла. Ще можеш да ходиш. Ще можеш да имаш деца. Лицето ти ще заздравее. Също и краката ти. Може да останат белези, но няма да са обезобразяващи. Всички носим белези. Но сега дългът ти към теб самата е да се върнеш към живота си, когато се почувстваш готова. И никакво самосъжаление повече. Това не е позволено тук. Аз няма да го търпя, защото знам, че имаш сили да му се опълчиш. Ясно?

Избликът на Майка беше толкова категоричен (и шумен), че Наима се скри в полите на майка си. Стоях там с наведена глава, отпъждах с усилие сълзите и се чувствах като мъмрено дете, което съзнава, че всичко изречено от нея е смислено и логично, че нямах друг избор, освен да надживея ужаса.

Ала Майка даде също да се разбере, че все още не може да става и дума да пътувам. Вдигна десет пръста, после още четири, за да покаже, че ще помисли за заминаването ми след две седмици. Сега беше моментът да проведе с жестове разговора, който ме плашеше от известно време — обясних, че изнасилвачите ми също така са ме ограбили. Нямах пари, нищо. Майка сви рамене, сякаш да каже: *Че за какво са ти пари тук. Ти си наша гостенка.* Разиграх отговора си и в същото време го изрекох:

— Но аз се чувствам зле, че не мога да ви се отплатя за гостоприемството.

Майка мигом разбра какво й казах и още по-категорично ми заяви (или поне аз така го разтълкувах):

Няма абсолютно никаква нужда да говорим за пари. Ти си ни гостенка. Ще се грижим за теб, докато оздравееш. Когато си добре, ще измислим начин да те върнем у дома.

Започнах да сипя благодарности. Тя вдигна длан, сякаш да каже: *Добре дошла си... стига толкова вече.* Нареди ми отново да легна, а на Титрит и Наима — да поставят отново студени компреси, масла и мехлеми върху раните и белезите ми.

През следващите десет дни започна да ме обзема яснота на много равнища. Все още ми даваха сънотворната отвара към осем вечерта. Макар вече да не ме упояваше два пъти дневно, Майка вдигна вечерната ми доза, така че да имам осигурени дванайсет часа сън. Както схванах, това беше универсалният й лек за черепни травми. В голяма степен бях ограничена до малката ми палатка, а нямах нито четиво, нито хартия и писалка, за да запълвам будните часове, да не говорим за модерните занимания, с които имаме навик да се развличаме, като интернет, телевизия или дори най-простичко радио. През повечето време бях изолирана от живота в лагера. Така че бях оставена кажи-речи само на своите мисли и разсъждения. Когато мъглата от мозъчното сътресение започна да се повдига, когато отново станах подвижна и ужасният шок, в който живеех, започна да се трансформира във функционална безчувственост, оказах се сама по девет часа на ден, без да имам нищо за вършене, освен да се опитам да направя щателна инвентаризация на живота ми.

Майка, която бе поела в ръце задачата по възстановяването ми, настояваше също така да започна да се храня нормално, тъй като

очевидно бях изгубила шокиращо много от теглото си от нападението насам. Един ден пробвах бежовия панталон, който носех в деня на фаталната среща с двамата мъже и който Титрит беше изпала. При пристигането си в Мароко тежах около шейсет килограма. Дори когато максимално стегнах връзките на панталона, той се свличаше от мен. През целия период на полукоматозно състояние карах на малки количества хляб, кускус и зеленчуци и в резултат на това бях изгубила толкова много килограми, че Титрит — която бе с доста широк ханш и очевидно обичаше да си похапва — настойчиво ми обясни с жестове, че трябва да бъда поугоена.

Жегата навън бе убийствена. В един момент вече можех сама да излизам до тоалетната. Канеха ме да сядам със семейството по време на хранене. Майка даде ясно да се разбере, че като тяхна гостенка съм длъжна да се съобразявам с обичаите им. Носенето на бурка извън палатката беше задължително и аз в никой случай не се канех да изразявам феминисткото си недоволство от подобна практика. Тези хора бяха спасили живота ми. Бяха ме прибрали. Грижили се бяха да оздравея. Не търсеха никаква отплата за огромната си добрина и великодушие към мен. Как можех да оспорвам молбата им да покривам лицето си, когато излизам навън?

Ала вътре ми бе позволено да ходя открита, както и на всички останали жени в това малко селце.

Както разбрах по някое време, намирах се сред бербери. Идир — съпругът на Титрит и баща на Наима — успя да ми обясни нещичко за берберите. Идир беше един от мъжете, върнали се заедно с Наима, за да ме спасят. Искях да я питам какво е правила сама в пустинята. Можех само да предполагам, че ѝ е позволено да скита из Сахара и че не бях видяла оазиса, скрит зад каменна стена, която, гледана от пустинята, се сливаше с прашния хоризонт. Човек не би и подозирал за малкия свят, съществуващ зад стената, ако не откриеше нея самата — а тя бе с такъв камуфлаж, че бе невъзможно да се забележи от разстояние. Идир беше малко по-възрастен от Титрит — силно набръчканото лице и лошите зъби го правеха да изглежда над петдесетгодишен, но може би просто суровият живот сред пясъчната пустиня значително състаряваше всички. По свежестта и безупречната кожа на Титрит съдех, че е най-много в началото на трийсетте. Идир не беше особено приказлив, но се оказа, че говори някакво подобие на

френски, колкото да се разбираме. Обясни ми, че берберите не били племе, а народ; имало бербери в Алжир, Тунис и дори в Египет, но най-голямата им концентрация била тук, в Мароко, по-специално южно от Варзазат.

— Тук сте в наша земя — обясни. — Може официално да сме управлявани от Рабат, от краля, но приемаме тази територия за наше собствено кралство.

Другият мъж в лагера беше Имелдин. Той беше съпругът на Майка и също като жена си бе похабен и състарен от безмилостното сахарско слънце. Беше страстен пушач, винаги го виждах с цигара. В двете седмици, през които всяка вечер се хранех със семейството, той говореше много малко и често се чудех дали не ме смята за натрапница. Установих, че Идир върши по малко фермерска работа в оазиса — отглеждаше подправки и зеленчуци и веднъж месечно ги продаваха на пазара в Тата. Отглеждаха също и няколко кози за мляко. Жените имаха стан, на който тъчаха простички постелки с традиционни мотиви. Изработваха и малки дантелени плетива и прилепнали кепета като тези, носени от Идир и Имелдин.

— Много добре се справят — каза ми Идир на скромния си френски. — Всеки месец идва наш приятел Аатиф, кара камион до Маракеш. Взема всичко, което нашите жени са изработили, и го продава на търговец. Миналия месец се върна с две хиляди дирхама за нас. Повече пари не бяхме печелили. Истинско състояние!

Помислих си за своя съпруг, който харчеше еквивалента на двеста и трийсет долара за бутилка вино, без да му е по джоба. Или как бях извела потенциален корпоративен клиент на вечеря няколко седмици, преди да тръгнем за Мароко, и настоях да платя сметката от триста долара в най-добрия грил ресторант в Бъфало. А ето че две хиляди дирхама (в най-добрия случай) поддържаха петима души живи цял месец. По думите на Идир това беше почти двойна на обичайната им печалба. Видях как Титрит и Наима засияха, когато го каза, защото те заедно с Майка бяха трудовата сила зад стана.

Самият стан беше старовремски, разположен зад платно, опънато на четири кола, забити в земята. Отидох там една сутрин да видя жените по време на работа. Облечена в бурка и джелаба, бях все едно в сауна. Ала жените изглеждаха напълно равнодушни към убийствената жегата. Докато гледах Майка как работи на стана, раздава нареждания,

подшива с безукорна прецизност, не можех да се начудя как го постига с дългата дреха и строгата маска, която скриваше всичко освен очите ѝ. Титрит предпочиташе по-леки материи в кремаво и белезникаво, но и нейните дрехи покриваха всеки сантиметър от тялото ѝ. Само на Наима — още твърде малка да носи бурка — ѝ се разминаваше с кърпа на главата и джелаба. Също като майка си и баба си тя изглеждаше неподатлива на потене, докато от мен се изливаше океан от пот всеки път, щом се покажех навън, скрита от света, като единственото видимо от анатомията ми бяха очите и дланите.

Когато предложих да им помогна на стана, Майка се зае да ме обучава на основни техники. Ала само след няколко минути ми призля от жегата и ми бе наредено да се прибера вътре.

Водата беше проблем тук. Установих, че в оазиса има малък кладенец и скъпоценната течност се вадеше със старовремска помпа от земята. Дажбите се разпределяха от Майка. Беше ми давана стара пластмасова еднолитрова бутилка по четири пъти на ден и трябваше да се задоволя с това количество. По тази причина не можех да прекарвам много време навън, преди да падне нощта. Два пъти на ден ми даваха голямо ведро с вода за миене. В палатката с тоалетната имаше кофа с вода и кърпа, с които да се почиствам.

Титрит обучаваше Наима у дома. Всеки следобед прекарвах по няколко часа да се занимават с четене, писане и смятане. Една сутрин Наима дойде в палатката ми силно развълнувана. Баща ѝ и дядо ѝ се бяха върнали от продажба на продукцията си на пазара и ѝ бяха донесли голяма книга. „Приключенията на Тентен“. На арабски. Тя ми показва лъскавите ѝ корици, малко наранени тук-там. На възрастта на Наима аз също бях чела комиксите на Ерже и се опитах да ѝ обясня, че знам всичко за премеждията на белгийския журналист Тентен и верния му бял териер Снежко. Накарах Наима да ми почете малко от текста. Тя се настани на коленете ми и започна да ми чете цялата книга, като си преправяше гласа съответно за Тентен, кучето му и много самотнителния капитан Хадок. Да държа Наима в скута си, да слушам прелестното ѝ напевно гласче и да я усещам как се гушка в мен, пробуди отново силния ми копнеж за дете. Също тъй силна бе тъгата ми, че е неосъществим.

Толкова погълната бях да слушам четенето на Наима, че не забелязах как Титрит е влязла в палатката и ни гледа усмихнато. Щом я

зърнах, почувствах се малко смутена, помислих си, че може да не ѝ е приятно, задето дъщеря ѝ е в скута ми. Тя усети притеснението ми и направи жест, че няма проблем, дори каза нещо на Наима, с което явно я насърчи да продължи с четенето.

По-късно същия ден, когато се върна сама да смени превръзките ми, докосна годежния и венчалния пръстен на ръката ми и имитира прегръдка, а после докосна главата си. Беше нейният начин да зададе въпроса: *Къде е съпругът ти?* В отговор размахвах длани навън, за да ѝ кажа: *Няма го.* Тя ме погледна с голямо съчувствие. После докосна корема ми и направи кръгово движение с ръка, обозначаващо бременност. Поклатих глава. И казах:

— Аз искам бебе. Но...

И без да разбира английски, думите ми ѝ станаха ясни. Отговорът ѝ беше:

— Иншаллах.

Да бъде волята на Аллах.

Дните минаваха бавно. Тъй като все още бях нестабилна и физически, и душевно, мудността на настоящото ми съществуване не ми пречеше. Освен че вечерях с цялото семейство, носеха ми закуска и обяд в палатката, а Майка и Титрит отделяха по цял час в обработване на раните ми. Център на деня ми стана времето от около час или повече, което прекарвах в късния следобед с Наима. След като сутринта беше работила с майка си и баба си на стана и после няколко часа бе учила с майка си, тя тичаше към палатката ми, за да поседи с мен. Още в началото Наима ми каза една дума, като сочеше към устата си:

— Английски.

В отговор изрекох също една дума и посочих към своята уста:

— Араби.

От Есувейра знаех, че това е думата за арабски.

Следващите няколко дни си преподавахме една на друга думи, изрази, цифри. Научих се да броя до десет на арабски. Наима овладя английските местоимения: аз, мен, ти, той, тя, то. Аз усвоих фрази като „Шукран мин фадосик“ („Благодаря за вечерята“), „Мин фир шреб“ („Пие ми се вода“), „Фин уан мфоук“ („Ти си мой приятел“). Наима беше възхитена, че успя да научи азбуката до М, а аз ѝ обещах, че ще добавяме по две букви на ден.

Когато часът ни свършваше, идваше Титрит, а Наима ме целуваше за довиждане и аз оставах сама за два часа до вечерята. Ще ми се да можех да кажа, че през многото часове през деня, когато бях насаме с мислите си, стигнах до някакъв извод за състоянието на живота ми, до решение да приложа на практика заръката на Майка и да вървя напред. В действителност често имах тежки пристъпи на паника. Мъчеше ме отчаяно чувство, че съм попаднала във водовъртеж. Мъчително изживявах наново всичко, случило се в пустинята. Варварският образ на нападателя ми, след като му оказах съпротива. Ужасът ми от онова, което бях принудена да извърша. Наистина ли бях убила човек? Стъписана бях да открия такава способност у себе си.

Знаех, че още съм в шок. Когато се замислях за света извън това място сред нищото, където бях доведена, знаех, че няма как да остана тук безкрайно дълго. Също така разбирах, че идеята за връщане към живота извън оазиса още беше неосъществима за мен.

Доволна бях, че дните преминават в бавен ритъм. Виждах също, че макар Идир да можеше да комуникира с мен на скромния си френски, се държеше на дистанция. Никога не направи и намек, че съм бреме за него и семейството му. Ала аз бях жена. С изключение на вечерното хранене бях държана вън от живота му и аз приех тази учтива изолация, също както приех бурката, когато излизах навън. Той говореше с мен малко по време на вечеря, но това често се дължеше на факта, че под тентата, където всички се хранехме, имаше малък телевизор с телена антена, който ловеше един марокански канал. В лагера нямаше електричество и телевизорът бе захранван от акумулаторна батерия, която зареждаха с кабели от малкия античен пикап, използван за извозване на продукцията им до пазара.

Една вечер, като влязох там за вечеря, заварих петчленното семейство скупчено пред телевизора да гледа вечерните новини. Внезапно на фона на ликторския глас се появи снимка. Снимка на жена от Запада. Тъй като предаването беше на арабски, а картината — далеч от идеална, отне ми един миг да осъзная, че показваха...

Но Наима ме изпревари. Проточи вратле към мен и посочи към екрана. После изрече едно от английските местоимения, на които я бях учила:

— Ти.

Снимка на мен в новините. Снимка на Пол. Кадри от местопрестъплението в пустинята с полицейска лента, ограждаща участък обгоряла земя. И после — о, господи, по-зле нямаше накъде — инспектор Муфад от Есувейра, даващ пресконференция и показващ същата моя снимка, като я размахваше, сякаш да каже „Ето я нашата основна заподозряна“.

Ти.

Аз. Сега вече издирвана от полицията.

Аз. Изобличена пред тези добри самаряни като бегълка от закона. Търсена не само заради изчезването на съпруга й, но и заради смъртта на друг мъж в пустинята.

Умът ми запрепуска. Как бяха свързали обгорелия труп в пустинята с мен? Дали бандитът, участвал в изнасилването ми, се бе върнал с пикапа в Тата? Дали в паниката си не бе отишъл в полицията с измислена история? Че е разтревожен за приятеля си, който снощи се срещнал с американка и я поканил на романтично пътуване по изгрев в пустинята с наетата от нея кола? След като полицаите бяха открили неговото овъглено тяло и никаква следа от мен, нямаше ли да приемат, че нещата помежду ни не са потръгнали, нападнала съм го и съм изгорила тялото му, преди да отпътувам към...

Не, това е нелепо. Ти пристигна с автобус. Не си наемала кола в Тата. При полицейския разпит човекът от хотела ще си спомни двамата нахалници, които се мотаеха около стълбите, преди да поемем нагоре. Защо тогава свързваха трупа в пустинята с изчезването на Пол и с факта, че сега самата аз бях изчезнала? Онова, което ме инкриминираше още повече, беше, че бях избягала от домашен арест в Есувейра, с което очевидно бях вбесила инспектор Муфад. Размахваше снимката ми по телевизията и чукаше по нея с показалец, сякаш бях заплаха за обществото или избягал военнопредстъпник. Видно бе, че разполагаха с някакво доказателство, което ме свързваше с обгорения труп в Сахара.

Друга вероятност: бандитът се беше върнал в Тата, опитал се беше да работи през целия ден, но паниката му е нараствала, тъй като преди това е скрил някъде раницата ми. И внезапно му е хрумнало гениално решение на проблема. Отишъл е отново в пустинята, метнал е раницата ми близо до тялото, върнал се е в Тата, съобщил е за изчезването на приятеля си, като е споменал, че той е пътувал с американка... и не е дал повече подробности. А как се бяхме озовали напред Сахара, вероятно щеше да е без значение на фона на изобличаващата улика — моята раница редом с труп. Това директно би ме свързало със събитията, кулминирали в изгарянето на млад човек жив в пустинята.

— Какво казват? — попитах Идир.

Той ми махна с ръка да мълча, приковал цялото си внимание към екрана. Това беше тревожещо. Също и все по-мрачното изражение на Майка и съпруга ѝ. Титрит, от друга страна, показваше цяла гама от емоции — от шок до покруса. Когато запуши ушите на Наима, за да не чува повече коментара, усетих, че се задава сериозна беда.

Новинарската емисия приключи. Имелдин и Идир незабавно подхванаха разгорещена дискусия. Когато Титрит се опита да каже нещо, майка ѝ и съпругът ѝ шътнаха едновременно срещу нея. Наима се разплака. Започнах да изпадам в паника.

— Моля те, преведи ми какво казаха — помолих Идир.

Внезапно Имелдин изрече нещо тъй остро към мен, че Наима се скри зад майка си.

После Идир ми каза:

— Вървете си. Ще ви донесем храната.

— Нека ви обясня...

— Вървете!

Увих лицето си в бурката и изминах няколко крачки до своята палатка. Щом се озовах вътре, страхът ми прерасна в бурен пристъп на паника. Започнах да обикалям като обезумяла малкото пространство и в ума ми изникваха всякакви екстремни сценарии, включително как Идир и Имелдин решават да ме предадат на полицията, как бивам хвърлена в мръсна килия, подложена на тормоз от пазачите, как инспектор Муфад от Есувейра ми провежда траещ цяла нощ разпит с цел да ме пречупи, как подписвам признания, че съм убила Пол на брега в пристъп на гняв и съм хвърлила тялото му в океана, как съм се

навила да изляза на разходка през нощта с двете чудовища, а когато лайнаният дребосък е станал нахален, напълно съм превъртяла и...

Прекрати незабавно, изсъсках на себе си. Ала мозъкът ми бе на претоварен режим. В мигове на просветление си казвах, че потиснатата травма от изнасилването най-сетне излиза на повърхността. Ала тези наносекунди на бистър ум бързо бяха удавяни от неудържими ридания. Всички ужасни моменти, когато семейството ни бе изхвърляно от къщи и апартаменти, нахлуха в съзнанието ми заедно с осъзнаването: Случва се отново. Изхвърлена съм от сигурно убежище, от семейство, дало ми повече обич и разбиране, отколкото съм получавала някога в живота си. Ето че това ново семейство е на път да ме отхвърли, да ме изпрати в един злонамерен свят, който ще ме погълне мигом, щом напусна този малък оазис.

Риданията ми станаха толкова конвулсивни и необуздани, сякаш всеки момент щях да изгубя разума си. При трескавото крачене буквално се блъсках в стените на палатката и заплашвах стабилността ѝ. Внезапно дотичаха Майка и Титрит. Младата жена мигом ме взе в обятията си, с решителен жест ме сложи да седна на леглото, прегърна ме и ми зашепна думи, чийто смисъл бе непознат за мен, освен че бяха утешителни. Държа ме, докато се тресях заровена в рамото ѝ, а Майка стоеше малко встрани по време на тази моя буйна проява на скръб. Може би беше наясно, че предвид онова, което ми бе минало през главата, избликът ми бе силно закъснял. Може би разбираше и страха ми от външния свят. Каквато и да бе причината, остави ме да се наплача до пълно изтощение. Щом хлипането ми стихна, тя се приближи, помогна на Титрит да ме съблече и да ми сложи бялата дълга риза, с която спях. Положи ме на леглото, започна да втрива някакъв различен мехлем (миришеше на пачули и лайка) в челото и слепоочията ми, после масажира със същата субстанция стъпалата ми, а накрая ме изправи да седна и ме накара да изпия увеличена доза от вечерната отвара.

Преди да се предам на съня, стиснах ръцете на Майка и Титрит и промълвих:

— Шукран.

Щом се събудих, погледнах часовника си и шокирана видях, че е почти единайсет преди обяд. Нима наистина бях спала почти тринайсет часа? Когато станах от леглото, свалих нощницата и облякох

джелаба, забелязах у себе си физическа стабилност, която ми липсваше дълго време. Зачудих се отново какво ще стане, ако Идир ме предаде на полицията, и пак започнах да се треса. Ала някак успях да се облека, омотах бурката около лицето си и стигнах до тоалетната, без да се поддам на нов пристъп на паника.

Когато се връщах към палатката си, заварих Идир да стои отпред.

— Искам да говоря с вас — каза ми.

— Разбира се — отвърнах и го поканих с жест да влезе.

Той силно разтърси глава. Мигом съжалих за гафа си — нямаше начин да влезе в палатката сам с жена, която не му беше съпруга, майка или дъщеря. Посочи към другата, където вечеряхме. Последвах го там и щом влязохме, свалих бурката си. Имахме компания, тъй като там Титрит кълцаше зеленчуци за обяда. Не погледна нито веднъж към мен. Идир се наведе пред малка газова печка и я запали, кипна вода, отвори тенекиена кутия и отсипа цяла шепа мента в чайник, заля я с врялата вода и изчака няколко минути да се запари. През всичкото това време не беше казана нито дума. Наля в две чаши, подаде ми едната и кимна мрачно, когато му благодарих. Направи ми знак да седна на едното от двете столчета. После подхвана на колебливия си френски:

— Знам какво ви се е случило. Много съжалявам за това и не искам да ви съдя. Но... полицията ви търси. Намерят ли ви тук, ще ни обвинят, че ви укриваме. Ще стане лошо за нас. Затова се налага да си тръгнете.

Кимнах, за да покажа, че приемам решението му. Той продължи:

— Знам, че всичките ви пари и документи са били откраднати.

— Не знам какво да предприема — признах. — Бях много зле след нападението и до последния си ден няма да забравя добрината на семейството ви. Но наистина не съм мислила какво ще правя.

Той прехапа устна.

— Човекът, който откарва постелките и ръкоделието на жените, ще дойде днес в късния следобед. Ще го помоля да ви вземе със себе си. Пътува до Маракеш, но обикновено прави много спирки по пътя си.

— Трябва да го предупредиш, че съм издирвана от полицията.

— Разбира се, че ще го предупредя. Той ми е приятел. Вървете си сега в палатката. Мислете как ще се сдобие с пари и документи,

защото и двете ще ви трябват. Жена ми ще дойде да ви повика, когато шофьорът пристигне. Името му е Аатиф.

И с последно кимване той излезе от палатката.

Минути по-късно бях в миниатюрното пространство, което щях да освободя след няколко часа, и се заех да търся решение на огромния си проблем. Нямах лесни отговори. Счетоводителят у мен се възроди за час-два и претегли всички достъпни ми средства. Бяха практически несъществуващи. Да речем, че успеях да се добера до телефон, за да се обадя на Мортън в Щатите и да го накарам да ми преведе пари. Да речем, че липсата ми е засечена от чуждите медии и че е отразена в интернет — вярно, не беше голяма новина, но изчезването поотделно на двама съпрузи в северноафриканска страна с намек за нещо нередно би трябвало да предизвика интерес. Дори ако Мортън успееше да ми преведе сума в банка или в някой клон на „Томас Кук“, трябваше да покажа документ, за да я получа. Нямах документ. Налице беше и дребният проблем със снощния бюлетин в телевизионните новини. Странно изживяване е да гледаш репортаж за изчезнало лице, в който си не само индивидът, издирван от полицията, но и техен главен заподозрян. Като си припомних как Муфад беше размахвал снимката ми, нямах съмнение, че да се предам, би означавало собственоръчно да се закопая жива.

Така че за прашане на пари от чужбина и дума не можеше да става, особено при положение че мароканската версия на ФБР и Интерпол вероятно следяха за потенциални парични преводи на мое име. След като бяха показали лицето ми снощи по телевизията, сигурно щяха да го правят периодично в новинарските емисии до залавянето ми. Нямах ли мароканската полиция да окачи плакати „Издирва се“ пред пощенски и банкови клонове и изобщо навсякъде, където чужденци можеха да получават пари? Дали бяха достатъчно напреднали в техниките си за наблюдение, за да са открили имейл адреса ми и да са проследили всички получавани или изпращани съобщения от него? Когато Пол предложи това пътуване, дискретно проверих в Гугъл „марокански тероризъм“ просто за да се уверя, че ситуацията със сигурността е толкова добра, колкото твърдеше той. С изключение на ужасните взривове в туристическо кафене в Маракеш през 2005 година и някои предупреждения за пътуване в крайните южни райони цялата прочетена от мен информация свидетелстваше за

стабилност в страната. Ала като всяко друго място, върху което е паднала сянката на тероризма, Мароко имаше много развито разузнаване и действащ антитерористичен апарат, а това означаваше мониторинг на телекомуникациите и интернет. Фактът, че за мен бе предприето национално издирване, означаваше, че щом изпратя или получа имейл, ще се раздрънчат предупредителни звънци и ще бъде засечено географското местоположение, откъдето пишех или четях електронни съобщения. Да, можех да си услужа с телефона на друг човек, за да позвъня в Щатите, но нямаше как да получа пари без идентификационен документ със снимка, така че защо да рискувам с обаждане? Особено след като мароканските служби за сигурност и американското посолство със сигурност бяха уведомили Националната агенция за сигурност и ФБР за изчезването ми, така че те вече следяха обаждания до службата ми, до дома ми, до колегите ми.

Докато размишлявах за липсата на възможности пред мен, не преставах да въртя двата пръстена върху безименния пръст на лявата си ръка. И тогава ми просветна. Когато Пол ми направи предложението преди три години — беше по време на романтичен уикенд в Манхатън — заведе ме в „Тифани“ да си избира годежен пръстен и брачна халка. Току-що бе продал няколко литографии и настояваше да си избира много красив пръстен с диамант, както и халка от бяло злато. Заедно струваха седемнайсет хиляди долара. Възразих, че това е голяма сума, за да бъде похарчена за пръстени, а той подхвърли шеговит коментар към много изисканата и официална продавачка в смисъл „бъдещата ми съпруга прозира същността на нещата много по-добре от мен“. Видях я, че докато се усмихва любезно, преценява Пол с дългата му побеляла коса, кожено яке и черни дънки. Каза му, че е направил много елегантен избор, той шляпна пред нея кредитната си карта, а аз си помислих колко прелестно романтичен и импулсивен е моят човек с надеждата, че ще има сумата следващия месец, за да изчисти сметката (нямаше я).

Ала ето че сега имах на ръката си нещо стойностно, за което можех да спазаря добра цена. След като този шофьор отиваше в Маракеш, там все щях да открия сериозни бижутери, желаещи да купят пръстените ми. Нямаше да получа дори близка до първоначалната сума, но все щеше да е прилична. Тогава можех да открия друг шофьор, който да ме откара в Казабланка. Щях да

нахълтам при Бен Хасан, да размахам парите пред корумпираната му мутра и да го накарам да ми направи един от неговите фалшиви паспорти. После друг шофьор щеше да ме закара до Танжер и кораба за Испания. Стигнах ли веднъж от другата страна на водата и изплъзнах ли се от мароканските служби за сигурност, щях да се свържа с Мортън и с адвокат и да убедя хората от американското посолство в Мадрид да ми издадат нов паспорт, с който да се прибера у дома.

И така, вече разполагах с нещо като план. Добирането до Маракеш надали щеше да е лесно, ала това нямаше да го мисля, докато не се срещнех с шофьора, не го преценях що за човек е и не узнаех цената му. Колкото до Бен Хасан, не се съмнявах, че ако имах достатъчно пари на ръка, той щеше мигом да ме снабди с паспорт и дори можеше да прати Омар да ме придружи на север до ферибота. С Бен Хасан парите бяха безотказен парламентьор.

Но преди това...

Ужасен беше моментът, когато Титрит и Наима ме посетиха и ми донесоха ранен обяд от пита и кускус. Наима изтича към мен, обви ръце около краката ми и се разхлипа, като съчета три от английските думи, на които я бях научила:

— Ти не отива.

Приклеках до нея, а тя зарови глава в рамото ми разплакана. Вдигнах очи към Титрит и видях, че тя също беше обляна в сълзи. Държах Наима известно време, преди да се освободя от прегръдката ѝ. Още обгърнала раменете ѝ, казах:

— Не искам да си отивам. Не искам да те напусна. Но трябва да си ида у дома.

Докоснах главата и сърцето си.

— Винаги ще си тук и тук.

Наима се усмихна тъжно и също докосна главата и сърцето си.

— Тук и тук — повтори, като произнесе всяка дума прекрасно.

Сега и аз бях на път да заплача. Бръкнах под джелабата си и откачих сребърното синджирче от врата си. Като го свалих, показах на Наима подковата от масивно сребро, която ми беше подарила много близката ми приятелка Рут по време на гостуване за уикенда в Бруклин точно след като с Пол бяхме решили да правим опити за дете. Щом го съобщих на Рут, тя беше възхитена и същата вечер се върна с

елегантно бижу за късмет. Разбира се, всеки талисман би бил безсилен срещу операция, която дава гаранция, че бременност няма да се получи. Ала може би, само може би, ми беше донесъл късмета да оцелея след изпитанието си в пустинята и да се озова тук.

Окачих медальона на вратлето на Наима и ѝ обясних, че ми го е дала най-добрата ми приятелка. И тъй като сега с нея бяхме първи приятелки — посочих от едната към другата, а после докоснах сърцето си — исках да го носи тя. Наима държеше подковката с малките си пръстчета и я гледаше удивена. Когато баба ѝ влезе в палатката малко по-късно, Наима изприпка към нея и гордо показва подаръка си. Майка се усмихна невесело на внучката си. Дойде до мен, връчи ми изпращения ми панталон и бельо. Донесла беше също нова джелаба и бурка и ми показва със знаци, че трябва да ги задържа и с допълнителни жестове — че може да ми потрябват по пътя за Маракеш. После стори нещо съвършено непривично за нея. Най-неочаквано ме прегърна, след което докосна със задебелялата си длан лицето ми и каза:

— Аллах ибарек фийк уал'айайам ал-кадима.

Беше фраза, която често бях чувала в Мароко. Тук тя прозвуча като майчинско заклинание: „Аллах да ти даде благословията си за бъдните ти дни“.

Навън чух автомобил да спира в оазиса. Всички се напрегнахме, когато двигателят изръмжа и замлъкна. Шофьорът ми бе пристигнал.

Името му беше Аатиф. На пръв поглед не вдъхваше доверие. Нисък мъж с малко, но изявено шкембе, оредяла коса, няколко кафяви зъба, останали в устата му, уморени очи. Прецених, че трябва да е някъде на моя възраст, ала жертва на изнурителен живот. Колата му беше ситроен четири по четири, поне петнайсетгодишна, някога бяла, но сега изпоцапана и очукана, с две предни седалки и приличен багажник отзад. Веднага ми направи впечатление изключителната срамежливост на Аатиф. За разлика от Имелдин той не беше мълчаливец или дистанциран. Нито излъчваше хладната авторитетност на Идир. По-скоро се чувстваше неловко в присъствието на други хора. Невинна душа. При това плаха и несигурна.

Идир ме повика. Моментът беше доста странен и притеснителен. За кратко повдигнах бурката и видях как Аатиф трепна. Дали се дължеше на факта, че не беше очаквал западнячка (макар да нямаше как Идир да не му бе обяснил, че съм американка), или на още незаздравялото ми лице? Не ми стана ясно. Без да се замисля, протегнах му ръка за поздрав. Той изглеждаше ужасен, сякаш му бях разголила гръдта си. Усетих дланта му студена и потна, когато пое ръката ми.

Една положителна подробност: Аатиф говореше френски. Простичък френски като моя, но по-гладък от този на Идир. Щом се запrikaзвахме, стана ясно, че ще можем да се разбираме взаимно.

Идир обясни, че е запознал Аатиф с обстоятелствата, покрай които съм се озовала в оазиса. Човекът бе наясно също, че съм напълно ограбена, че нямам пари и документи, че ще се разплатя с него, като стигнем в Маракеш.

— Разбираш ли, че полицията ме търси? — попитах го.

Той кимна.

— Това притеснява ли те?

Той сви рамене.

— Ще дойда само ако си готов да поемеш риска. Не искам да те излагам на никаква опасност.

Отново сви рамене. После каза:

— Две хиляди дирхама до Маракеш. *D'accord?*

Видя ми се съвсем разумна цена с оглед на потенциалния риск за него.

— Устройва ме, но ще трябва да продам бижута в Маракеш, за да мога да ти платя. Обещавам, че ще ти се издължа.

Ново свиване на рамене и после:

— *D'accord.*

— Колко време ще ни отнеме пътуването до Маракеш?

Той помисли за момент.

— Три дни.

— Три дни! Но той е само на няколко часа път с кола от Варзат, а Варзат е някъде на седем часа оттук.

— Имам да събирам много стока по пътя, преди да ида на сука в Маракеш и да я предам на търговеца, който я изкупува. Ще спирам на много места, много хора разчитат на мен. Като вашите приятели тук.

— Но... ако ще сме три дни на път, къде ще спим? Аз нямам пари за хотели и храна.

— И аз нямам пари за хотели. Имам два спални чувала отзад. Ще спим до колата.

Никак не ми се хареса тази перспектива. Отправих красноречив поглед към Идир, като го попитах с очи мога ли да се доверя на този човек. Идир бързо ми кимна. Аатиф забеляза тази безмълвна комуникация помежду ни. Смотолеви, без да гледа към мен:

— Ще бъдете в пълна безопасност.

— Добре.

Идир и Имелдин прекараха следващите десет минути да товарят в ситроена килими, дантелени салфетки, покривчици, плетени кепета. Виждах как Идир преговаря с Аатиф, очевидно пълен с надежда, че той ще се върне с добра сума за тях. От начина, по който показваше джобовете си и твърде скромната градина, долових, че семейството изпитва спешна нужда от пари. Как ми се щеше да мога да бръкна в джоба си и да им дам пет хиляди дирхама още сега.

Обърнах се към Идир:

— Като стигнем в Маракеш и продам пръстена си, ще помоля Аатиф да ви донесе някакви пари.

Идир мигом размаха ръце.

— Прибрахме ви, защото имахте нужда от помощ — запротестира той. — Не е нужно да се отплащате.

— Нямам думи да ви благодаря...

Идир отново размаха ръце, после леко ми се поклони. Наима стоеше до него. Той докосна медальона със сребърната подкова около врата ѝ и повторно ми се поклони.

Аатиф хлопна вратата на багажника. Време беше. Титрит отново се разплака и ме държа притисната към себе си няколко секунди. Майка също се бореше със сълзите, твърдо решена да не плаче. Потупа рамото ми и стисна дясната си ръка в юмрук, който размаха одобрително, за да покаже, че е на моя страна за съпротивата ми срещу двамата нападатели. Наима погледна към баща си за разрешение, преди да дойде при мен. Коленичих. Тя ме целуна много деликатно по двете бузи. Любопитно, сега нямаше сълзи, нито онова чувство за надвиснала загуба, което бяхме споделили по женски в палатката, служила за мое убежище. Тук, пред баща си, дядо си и госта, тя съзнаваше, че трябва да бъде сдържана.

Сбогуването на Идир се изрази в кимване. Също и това на Имелдин.

— Готови ли сме? — попита Аатиф.

Беше мой ред да кимна. Секунди по-късно вече бях в колата. Трите жени се скупчиха край моя прозорец, а Аатиф затръшна вратата си, завъртя ключа в стартера и включи на скорост. Потеглихме с тласък. Очите ми срещнаха тези на Наима, която вдигна ръка и се опитваше да изглежда храбра. Разплаках се зад бурката. Дъщерята, която винаги съм искала. Дъщерята, която никога нямаше да имам. Възхитителното момиченце, което никога повече нямаше да видя.

Аатиф измина пътя до края на оазиса. Още веднъж погледнах назад към малкия участък що-годе плодородна земя сред огромния пясъчен вакуум. Целият им свят. За кратко време беше целият свят и за мен. А сега се налагаше да се справям с неприветливия свят отвъд него.

Колата мина с подскок под каменната арка, разделяща оазиса от пустинята. Аатиф издърпа лост и обясни:

— Четири по четири. Сега ще ни е нужно.

Поехме през пясъка, като следвахме дири от предишни автомобили. След минута протегнах врат и се опитах да зърна оазиса. Ала той бе изчезнал, бледата му стена бе станала невидима, сливаща се с безцветния хоризонт.

Купето на колата беше пълна скръб. Седалките бяха разкъсани, подът бе осеян с боклуци, предното стъкло бе покрито с пясък и мъртви мухи, пепелникът преливаше от угарки. Жегата беше убийствена. Смъкнах стъклото си. Оказа се сериозна грешка. Колата набираше скорост и навред хвърчеше пясък. Аатиф незабавно намали.

— Тук не е задължително да си с бурка — каза ми.

— Сигурен ли си?

— На мен не ми пречи. Особено след като нямам климатик. Ако искаш, свали и джелабата...

Посттравматичният ми стрес мигом ме настрои отбранително.

— Какво точно имаш предвид? — попитах.

Той се стъписа.

— Нищо обидно. Просто помислих, че ще ти е по-удобно с твоите дрехи.

— Къде бих могла да се преоблека тук?

Той спря колата, слезе, отиде отзад и извади торбата с изпраните ми дрехи, онези, с които бях намерена преди седмици. Донесе я до моята врата.

— Може да слезеш и да се преоблечеш зад колата. Аз ще се разходя да изпуша една цигара. Като си готова, повикай ме.

Изрече всичко това с тихия си равен тон.

— Благодаря ти — отвърнах и слязох.

Аатиф заобиколи колата и се отдалечи в пустинята да пуши. Облечен беше с широка риза и широк кафяв панталон, носеше сандали и прилепнало кепе на главата. Една минута го наблюдавах как върви напред, после спря и нито веднъж не се обърна да ме погледне. Бързо свалих джелабата и облекчението да се освободя от тежестта ѝ мигом се съчета с непосредственото излагане на наранената ми плът на сахарското слънце. За миг вече бях нахлузила ленения панталон и простичката бяла риза, които бях купила в Казабланка, после се провикнах, че съм облечена. Аатиф се обърна и бавно завървя към мен. В този момент ме обзе силна нервност. За пръв път, откакто се бях

свестила насилена, пребита и полуумряла, се озовавах отново в ужасяващата шир на Сахара. Имах чувството, че е на път да ме погълне цяла, и се облегнах на вратата на джипа, заслепена от тежък пристъп на паника. В този момент приближаващият Аатиф разбра какво се случва и се затича към мен. Когато дойде задъхан и плувнал в пот, бях се вкопчила в дръжката на вратата, сякаш бе спасителен пояс в бурно море.

— Мога ли да помогна с нещо? — попита ме той.

Кимнах.

— Може ли да хвана ръката ти?

Отново кимнах.

Той пое дланта ми, стиснала дръжката, а с другата си ръка подхвана десния ми лакът.

— Пусни се, моля те — каза. — Сега ще те настаня вътре.

Направих каквото искаше и само дето не се отпуснах безсилна върху него. Може да изглеждаше дребен и леко шишковат, но показва изненадваща сила, когато се наложи да откопчи пръстите ми от дръжката на вратата и да ме намести на предната седалка.

След като благополучно се озовах в колата, той отиде до багажника отзад и измъкна нещо. Върна се с бутилка вода, все още влажна, което ме накара да се зачудя дали нямаше някакво примитивно хладилниче отзад. Подаде ми я.

— Пий — поръча.

Изпих половин литър, преди да му я върна. Той отпи няколко глътки и отново ми я подаде.

— Трябва често да пиеш вода.

— Благодаря ти — промълвих. — Много ти благодаря. Прощавай, че ти се троснах така преди малко. Имах ужасно преживяване в пустинята.

— Знам. Идир ми каза. Ужасно. Много ми е мъчно за теб. Но...

Аатиф включи двигателя. Ситроенът оживя с окуражително ръмжене. Мъжът включи на скорост. Потеглихме. И той довърши изречението.

— ... ще те откарам жива и здрава до Маракеш.

Облегнах се назад. Все още усещах неприятното вълнение. Аатиф запали цигара и не каза нищо в продължение на близо час, докато следвахме дирите от автомобилни гуми в пустинята, а слънцето

започна да се снижава, като къпеше Сахара в сиянието на синия час. Колко ми се искаше да съм опиянена и възхитена от страховитата ѝ красота. Ала можех единствено да се съпротивлявам с всички сили да не пропадна в бездната на скорошните кошмари.

На Аатиф му правеше чест, че си мълча, докато си проправяхме път през пясъците. Само пушеше цигара след цигара и от време на време ме поглеждаше, колкото да се увери, че не рухвам отново. Благодарна му бях, че ми даде пространство някак да отбутам мрака в душата си... поне за час или два.

Тъкмо там е проблемът с такъв вид травма. Можеш да я отпъждаш с волята си, да си казваш, че някак ще се „справиш“ с нея. Ала скоро започваш да осъзнаваш, че влязла ли си веднъж в безпощадния ѝ контур, ще живееш с нея до края на живота си. На някакъв етап може да се помириш, да съжителстваш с ужаса, но раната си остава твоя завинаги. Светът ти е безвъзвратно променен заради онова, което те е сполетяло.

С подскачане излязохме от пясъка и стъпихме на павирано шосе. Като видях табела за Тата, потреперих.

— Не се тревожи — успокой ме Аатиф. — Няма да ходим там. Само че след малко ще спра, за да сложиш пак джелабата и бурката.

— Защо?

— Защото на два-три километра напред има полицейски пункт за проверка.

— Откъде знаеш?

— Минах покрай тях преди няколко часа.

Той намали. Бяхме на пуст участък от пътя, водещ към Варзат. Аатиф спря и ми каза, че благодарение на падналия мрак мога да се преоблека, без да ме види някой. Ала ако по шосето се зададеше кола със запалени фарове...

— Ще бъда много бърза — обещах.

Излязох от автомобила, грабнах торбата си и след по-малко от минута бях нахлузила джелабата и бурката. Щом седнах вътре, зад нас се зададе кола и силните ѝ фарове ни осветиха.

— Добре се справи — похвали ме Аатиф, след като ни подминаха.

— А какво ще стане, ако полицаите поискат да видят документите ми? — попитах.

Той бръкна в жабката и извади мароканска лична карта на жена, приблизително на моята възраст — със сурова привлекателност, но с типичното разочарование, уловено в близкия план на всички подобни институционализирани снимки.

— Това жена ти ли е? — попитах.

— Сестра ми.

— Няма ли да ѝ трябва документът?

— Вече не. Тя почина.

— Била е толкова млада.

— Ракът не пита дали си стар, или млад.

Отново запали цигара.

— Ако полицията ни спре, ще им кажа, че си ми сестра.

— Ами ако започнат да ми задават въпроси?

— Няма, защото си зад бурка. Освен ако не ни заподозрат, че сме терористи, няма да те накарат да се разбулиш. Често минавам по тези пътища. Не мога да кажа, че познавам всички полицаи или че те познават мен...

— Но след като си тукашен...

— Живея в село, което е на много часове от Варзат. Ако трябваше да пътуваме през моя край, не бих и сънувал да те представя за моя сестра. Нея всички я познаваха. Всички знаят, че е покойница. Но тук няма проблем.

— А ако все пак ме разпитват?

— Нищо не отговаряй. Ще им кажа, че си глухоняма.

Пет минути по-късно вече бяхме на контролния пункт. Двама униформени бяха спрели колата си така, че наполовина блокираше пътя. Поздравиха Аатиф и му поискаха документите. Той им подаде и двата. Единият от полицаите ме освети с фенерче. Държах очите си, едва видими през процепите на бурката, приковани в пътя напред и след миг лъчът угасна. Накараха Аатиф да слезе от колата. Чух го да отговаря на многото им въпроси, после отвори вратата на багажното отделение и им позволи да го претърсят. Огромният ми ужас растеше все повече. Ако отново ме осветяха, знаех си, че нямаше да издържа. И щях много бързо да се разкрия като жената, която цяло Мароко търсеше.

Но след малко Аатиф отново седна в колата, полицаят му пожела лека вечер и потеглихме.

След като запали поредната цигара, той издиша голям облак дим.
Облекчението му бе осезаемо. Накрая каза:
— Първата проверка е зад гърба ни.

Спахме в околностите на селце, за което Аатиф ме осведоми, че е на около трийсет минути от Тата. Беше забутано поселище на име Сиди Бутазарт, встрани от настланото с трошен камък главно шосе, по което пътувахме. Беше на път към първата спирка, която Аатиф трябваше да направи рано на другата сутрин. Не исках да нощувам близо до Тата, затова той предложи да си устроим лагер за през нощта тук.

— Знам едно безлюдно място, където никой няма да ни види — каза ми той.

Мястото се оказа малък участък обработваема земя, засенчвано от самотно хилаво дърво. Наблизо пасяха няколко крави и кози. Както и преди това Аатиф държеше да ме увери в своята коректност по отношение на нощуването. Извади два спални чувала и разположи по един от всяка страна на колата. Всеки представляваше тънък памучен дюшек с два леки чаршафа и мрежа, която той предложи да поставя на лицето си, в случай че пясъчните мухи излезеха рано. По време на престоя ми в оазиса пясъчните мухи бяха непрестанен проблем през светлите часове на деня. Нощем изчезваха някъде. Ала по изгрев отново атакуваха. Ето защо беше важно, както Аатиф ми обясни, да си лягаме рано и да ставаме точно преди съмване.

— Тук не ти трябва будилник — каза той. — Пясъчните мухи го заместват.

На гаснещата светлина той отиде при своята постеля, разположи се на колене по посока вероятно към Мека и с глава, докосваща дюшека, прекара няколко минути във вечерни молитви. Когато приключи, отвори багажника на колата, извади кутия от стирोфом, от която изникнаха малка газова горелка, тенджерата, две чинии, две вилици и приготви за двама ни простица вечеря от хляб и кускус с няколко добавени моркова. По време на храненето, което стана от моята страна на джипа, го разпитах за живота му. Разказа ми, че бил родом от село на име М'хамид, на около четири или пет часа с кола

оттук. Било в края на павираното шосе, което започваше от Варзат и минаваше през важния берберски град Загора, като свършваше до неговото село, отвъд което се простирала Сахара. Имаше силно самосъзнание на бербер, затова изпитваше твърде смесени чувства по отношение на правителството в Рабат.

— Гледам да съм любезен с полицията — обясни, — с властите, които управляват областта ни. Но предпочитам да ги заобикалям в работата си, да не ги оставям да ме контролират. И не съм единствен в това отношение. Това е една от причините, поради които склоних да те откарам до Маракеш. След като бягах от тях...

— Мислят, че съм причинила нещо лошо на съпруга си.

— Не е моя работа дали си го сторила, или не.

— Гарантирам ти, че не съм.

— Щом го казваш, аз ти вярвам.

— Но също така трябва да разбереш...

На един дъх му разказах цялата история. Поднесох я в съкратен вариант и не обясних причината, поради която Пол изчезна, само споменах, че е намесено предателство от негова страна. Разправих и за полицейския инспектор от Есувейра, решен да ме подведе под отговорност. За приятеля на мъжа ми в Казабланка, който го бе измамил. После стигнах до събитията в Тата и случилото се с мен.

Аатиф ме слушаше мълчаливо. Когато свърших, запали цигара от угарката на предишната.

— Този полицай от Есувейра... Познавам хора, преследвани от такива като него. Решават, че си виновен, и край. Стъпкват те, променят улики и показания, само и само да се стигне до осъждане. Те не са бербери.

После му обясних плана си да продам пръстените си в Маракеш, да се добера до Казабланка и да подкупя бившия приятел на съпруга ми, занимаващ се със сенчести дела, да ме снабди с фалшив паспорт, за да мога да напусна страната.

— Искам да съм на чисто с теб, не желая да скривам нищо. Държа да си наясно за всички възможни рискове.

— Видях лицето ти по телевизията, преди да дойда в оазиса — посочи той. — Когато Идир ми каза, че тъкмо ти си тази, която трябва да отведе до Маракеш...

Пауза, после по лицето му пробяга едва доловима усмивка.

— Сега, след като знам, трябва да надхитрим онзи полицейски инспектор. Играта си е игра, *n'est-ce pas*?

Нощното небе над нас беше изумително. В оазиса през повечето вечери бях приспивана по залез. Тук за пръв път зърнах истински цялото небесно шоу. Яснотата в пустинята бе поразителна. Такава гъстота от съзвездия. Такова усещане за Вселената. Дори сред природата, на петнайсет километра извън Бъфало, не можеха да се видят и трийсет процента от греещите тук небесни светили. Татко винаги казваше, че когато гледаш звездите, се чувстваш много помаловажен. Ала тази вечер гледката на цялото това сияние — особено в светлината на неотдавнашните събития — ми подейства вдъхновяващо. Гледах звездите и те ми казваха, че тъй като нищо във великата космическа схема на нещата не е важно, всичко, което ни определя, е жизненоважно. Какво друго имаме освен житейската си история?

— Невероятно небе — споделих с Аатиф.

— Хубаво е, да — отвърна той не особено ентусиазиран.

— Ще ми се да можех да вярвам в съществуването на небесен рай. Мислех си за това, като те гледах да се молиш преди малко.

— Важно е да се вярва в рай. Особено когато животът е тежък.

— Вярата е сложно нещо.

Той се замисли върху това за момент.

— Не, вярата е проста. И добра.

— Имаш ли деца?

Видях го, че се напрегна, и се извиних, че съм задала очевидно неподходящ въпрос.

Той запали нова цигара. След няколко продължителни всмуквания ме попита дали искам чай и ми каза, че Майка му дала от билките за моята приспивателна отвара, достатъчни за няколко дни. Тази новина беше добре дошла, защото се чудех как ли ще заспя под това пустинно небе.

— Чудесно ще е да изпия една чаша.

Той отиде да донесе вода от голямата пластмасова туба в задната част на колата и я кипна в джезве. Като знаех колко бързо отварата предизвиква сънливост, казах на Аатиф, че ще облека нощната си риза, преди да я изпия. Той се изправи и се отдалечи на сериозно разстояние. Преоблякох се бързо, отдалечих се в противоположната на

него посока, вдигнах ризата си и покръстих пясъка. Подейства ми странно мисълта, че всичко, което бях приемала за даденост — тоалетна, интернет, дори телефон — ми бе недостъпно от толкова дълго време. Още по-странното беше, че се бях адаптирала, но така или иначе няхах друг избор.

Веднага щом допих чая, пожелах на Аатиф лека нощ. Пъхнах се между двата чаршафа, нахлузих мрежата на главата си и се загледах в сияйното небе. Точно преди сънят да ме пребори, хвърлих поглед към моя спътник. Пушеше поредна цигара близо до непавирания път и също се взираше в неведомата шир над нас. Видях го да си бърше очите. Нима плачеше?

Ала тогава магията на отварата се задейства и светът изчезна за кратко.

Аатиф беше прав. Пясъчните мухи, появили се с първата светлина, бяха безотказен будилник при спане на открито. Поне десет от проклетите създания танцуваха върху мрежата, покриваща лицето ми. Зората вече пробиваше в небето.

Аатиф беше буден и правеше чай. Вяло ми махна за поздрав.

— Добре ли спа? — попитах го.

— Прилично.

— Накъде се отправяме днес?

— Ще се върнем на главното шосе. Имам спирки в няколко села. Ще трябва да се покриеш. Може да има блокади по пътя.

Отново се преоблякох. Докато потеглим, вече плувах в пот.

— Първата ни спирка е Тисинт на около час път — осведоми ме Аатиф.

Върнахме се към главното шосе. Слънцето тази сутрин като че бе още по-свирепо. Дръпнах надолу сенника, за да се опитам да намаля заслепяващия му ефект. Тогава Аатиф бръкна в жабката и извади тъмни очила с червени пластмасови рамки.

— Може да сложиш тези.

Благодарих му, но когато се разбулих, за да ги поставя, той просъска:

— Бързо сложи бурката!

Вдигнах поглед. Бяхме стигнали до завой на шосето. Недалеч имаше полицейска блокада с кола, спряна така, че да пропуска само по един автомобил. За щастие, пред нас имаше голям камион, но видях

един от полицаите да поглежда към ситроена точно когато намествах бурката на лицето си. Дали ме беше забелязал? И ако бе така, дали това беше началото на края?

Полицаите бяха много щателни в проверката на камиона. Изискаха от шофьора документите му, отвориха каросерията му, претърсиха я внимателно.

— Ако ти зададе въпрос, не казвай нищо — прошепна ми Аатиф.

— Ами ако ме накара да сваля бурката?

— Не казвай нищо.

Инспекцията на камиона приключи и ние приближихме до полицейския автомобил. На едно от задните стъкла беше залепен плакат с текст на арабски и френски, украсяван от моята снимка. Френският текст не се нуждаеше от превод:

— *Personne disparue — Recherchée par la police.*^[1]

Аатиф също видя плаката и стисна здраво волана, когато младият полицай — нямаше повече от двайсет и две — завря глава през прозореца и поиска личните ни документи. Аатиф ги беше приготвил. Междувременно по-възрастният му колега отиде отзад, отвори багажника и се зае да вади спретнато подредените килими и дантелени изделия. Младият полицай изглеждаше свръхбдителен, зададе много на брой въпроси, поиска регистрационния талон на колата, който Аатиф надлежно му подаде, а после се зае да повтаря въпросите, подхвърляни от полицаия, претърсващ багажника. Моят шофьор любезно отговаряше на всичките. Ала когато младокът взе да става по-остър, тонът на Аатиф зазвуча, сякаш се оправдаваше. Тогава по-възрастният полицай дойде до моя прозорец и започна да ме разпитва на арабски. Цяла се сковах от страх и добре че той не можеше да види колко обилно започнах да се потя. Седях, заковала поглед напред, както ме беше инструктирал Аатиф, и не казвах нищо. Полицаят се раздразни, посегна вътре и ме потупа по ръката. Обърнах се с лице към него, но останах все така безмълвна. Аатиф сърдито му каза нещо и каквото и да бе то, полицаят отстъпи назад от мен. Мъжът продължи, като посочи назад към багажното отделение на ситроена, потупа се по гърдите, после посочи мен. Младежът се спогледа с колегата си, после и двамата отидоха до полицейската кола с документите ни. Погледнах Аатиф. Той отказа да срещне очите ми, а стисна волана в опит да запази спокойствие. Стрелна полицейската кола и отново видя плаката

с моята снимка. Затвори очи и беше видно, че съжалява, задето съм тук с него. Искях да му кажа нещо, но знаех, че трябва да запазя пълно мълчание. Стори ми се, че мина цяла вечност, докато по-възрастният полицаи четеше данните от документите ни по радиостанцията. (Дали централизираната им система бе регистрирала, че жената, под чиято самоличност пътувах, вече е покойница?) После дойде при нас с отсечена крачка.

Ала вместо да ми нареди да сляза от колата и да открие лицето ми, върна двете лични карти на Аатиф. Махна му небрежно с ръка в знак, че сме свободни да продължим.

Аатиф измърмори благодарност, включи на скорост и потегли.

Пет минути по-късно, когато постът бе далеч зад нас и пътят бе празен, се обърнах към него и се оплаках:

— Задушавам се, трябва да сваля тези дрехи.

Аатиф не каза нищо, но си пролича, че не е доволен.

Смъкнах бурката и зърнах отражението си в огледалото за обратно виждане. Косата ми беше съвсем мокра, лицето — червено като цвекло, от очите ми бликаше ужас. Аатиф ми подаде бутилката с вода.

— Допий я — поръча. — Имаш нужда. Ще вземем още от следващото село.

— Ужасно съжалявам.

— За какво? Изпълни точно всичко, което ти казах. Полицаяте просто си бяха наумили да се заяждат. Когато онзи попита за теб, обясних, че си умствено изостанала и не го разбираш. Поиска доказателство. Казах му да ти свали бурката и да те разпита, но това би имало сериозни последствия за него. Реши да се откаже. Но ти видя плакатите. Пътните блокади винаги ги е имало, само че обикновено не са толкова на често. Полицията те търси, а това ще затрудни движението ни по главните пътища. По шосето до Тазнахт ще има още постове, а всички села, откъдето събирам стока, са разположени по този маршрут. Утре ще трябва да намерим страничен път.

— Имахме късмет с личната карта на сестра ти.

— Погребахме я само преди две седмици. Все още не са регистрирали смъртта ѝ в компютрите си в Рабат.

— Но това е ужасно. Би трябвало да си дадеш време за почивка.

— Налага се да работя. Тя остави две деца. Баща им е в армията и частта му е в Западна Сахара, близо до Мавритания. Праща по малко пари. Майка ми ги гледа, но тя е вдовица и в напреднала възраст. Така че трябва да работя.

— Слушай, отървахме се на косъм. Не искам да си имаш неприятности и да изгубиш поминъка си...

— Казах, че ще те закарам до Маракеш, и ще го направя.

Десет минути по-късно спряхме в селото Тисинт. Редица ниски постройките, прашни, накацани с рояци мухи; месарница с кървящи трупове на животни, няколко кафенета, работилница, навред шляещи се млади мъже, воня на гниещи отпадъци и всичко това обгърнато от горещина като в пещ. Клиентката на Аатиф беше едра весела жена, която живееше в малка къщичка в околностите на селото. Настоя да ни предложи чай. Чух Аатиф да ѝ обяснява за мен, като вероятно използваше същото оправдание за умствената ми недоразвитост. Тя ми се усмихна съчувствено и му помогна да натовари богато избродираните плюшени покривки за легло и възглавнички, които бе изработила. Преди да тръгнем, обхвана с двете си длани ръката му и очевидно му отправи някаква молба.

Когато вече пътувахме към следващата си спирка, попитах го какво е поискала от него.

— Каза ми, че съпругът ѝ не е добре. Имат две малки деца, а той е в болница и го чакат да умре. Така че са напълно зависими от продажбата на онова, което тя изработва и което аз ще отнеса на моя търговец в Маракеш.

— Трябва ли да се пазариш с него от името на клиентите си?

— Разбира се. Той е бизнесмен и се стреми да купува на най-ниските възможни цени.

— Значи се бориш заради тях?

— И заради себе си също. Получавам трийсет и пет процента от всичките им продажби. Колкото повече извоювам за клиентите си, толкова повече печеля аз самият.

— За каква сума те помоли тази жена?

— Каза ми, че ѝ трябва хиляда и петстотин дирхама. С тях тя и децата ще могат да изкарат този месец. Това означава, че ще трябва да продам стоката ѝ за малко над две хиляди дирхама. Няма да е лесно, защото, както ми каза търговецът, пазарът е много слаб напоследък.

Няма толкова много туристи като преди, въпреки че в Мароко е сравнително спокойно. И все пак аз полагам много усилия да се пазаря заради тях.

— Онова, което изкарваш, стига ли ти да живееш?

Той, изглежда, се смути от директния ми въпрос. Но после каза:

— Себе си мога да издържам. А виж, да издържам семейство...

— Ти имаш ли семейство?

— Само другата ми сестра, която живее в Загора. Учителка е. Единствената от нас, която получи прилично образование. Мъжът ѝ също е учител и имат две деца. Така че съм чичо.

— Но нямаш своя жена и деца, така ли?

— Още не. Срегнах жена, която много харесвам. Хафеза. Малко по-млада е от мен. На двайсет и осем. Шивачка. Извънредно мила, с добро сърце. И също като мен иска много деца. От моето село е, познавам семейството ѝ. Знам, че няколко мъже преди мен са искали ръката ѝ, но тя е много придирчива. Уви, такъв е и баща ѝ. Той ми заяви, че макар Хафеза да има желание да е моя съпруга, не мога да я имам, ако не успея да купя къща.

— Искан да купиш цяла къща отведнъж?

— Не отведнъж... но настоява да направя... как се казва?... предварително плащане?

— Първоначална вноска.

— Точно така.

— И колко ще струва това?

— Намерих една малка къща с четири стаи. Съвсем обикновена, но достатъчно просторна. Цената е... сто хиляди дирхама. През последната година съм спестил някъде към десет хиляди. Но банката иска да представя четиридесет хиляди, за да ми отпусне заем.

— И бащата на Хафеза е непреклонен?

— Докато не се нанесем в къщата, не може да бъде моя съпруга.

— Твърде сурово условие от негова страна.

— Щеше ми се да мога да спечеля пари по-бързо. Като си стоя в селото, поправям велосипеди, това ми е втори занаят. Но с него печеля по триста-четирисотин дирхама на месец.

Четиридесет хиляди дирхама — близо пет хиляди долара. Това означаваше, че самата къща струва към дванайсет хиляди и

четиристотин долара. По-малко от скромна кола при нас. Сумата, стояща между Аатиф и мечтата му за съпруга и деца.

— Никога ли не си бил женен? — попитах.

Той поклати глава.

— Това ме изненадва.

— Защо?

— Ти си прекрасен и достоен мъж, рядко се срещат такива.

Реакцията му на думите ми бе трогателна смесица от смущение и гордост.

— Не бива да казваш такива неща.

— А защо не?

— Ще взема да се главозамая — отвърна усмихнат.

Запали цигара. Усмивката му бързо се стопи.

— Преди десет години предложих брак на друга жена от моето село — подхвана. — Амина. Тя прие. Един ден дойде човек от Варзат. Пекар на име Абдул. Притежаваше три пекарни там. Срещна Амина. Седмица по-късно се върна, посети баща ѝ и предложи брак. То се знае, бащата се съгласи. Защото онзи беше богат, а аз няхах никакви пари.

— Разбирам защо за теб е толкова важно да намериш тези четиридесет хиляди.

— Никога няма да ги имам. Баща ѝ ми даде срок една година, не повече.

— И от банката няма да ти отпуснат по-голям заем?

— Мой братовчед работи в банката в Загора и само затова биха ми дали заем. Но изкарвам толкова малко...

От изражението на Аатиф разбрах, че му се иска да прекрати темата; явно беше непривично за него дори да говори за това, още по-малко с жена.

Спряхме в село, наречено Мелимна, където една старица натовари в колата няколко десетки бели ленени покривки и салфетки. За пръв път от седмици можах да ползвам истинска тоалетна с вода. Имахме допълнителни спирки във Фум Згид и Алугум — малки, оградени от пясък села с по няколко магазина и кафенета и много мъже, стари и млади, мотаещи се безцелно по улиците. На всяка спирка Аатиф бе посрещан много сърдечно и беше ясно, че жените, чиито изделия той откарваше на пазара, му се доверяваха като на

честен посредник. И отново личеше интересът към спътничката му — онази, която изпиваше по много вода зад бурката си. Във всяко селище го умолявах да уговори по два литра допълнително, тъй като се чувствах сериозно обезводнена в това тежко облекло. Аатиф убедително обясняваше присъствието ми — разправяше на всички как имам дефект по рождение, който ме е оставил няма и слабоумна.

Когато излязохме от Алугум на пясъчен страничен път, беше късен следобед и вече не издържах задухата под строгите ислямски дрехи.

— Сигурно сега не е толкова опасно да ги сваля за малко.

Аатиф обмисли това за кратко.

— Ще стигнем в Тазнахт по тъмно. Той е град, не село. Знам едно място в покрайнините му, където можем да преспим. А дотогава... този път не е много оживен, защото няма настилка. Полицията рядко разполага пунктове за проверка тук. Така че, ако се налага да се преоблечеш...

Спря и се отдалечи за поредната цигара, докато аз свалях бурката и джелабата и облякох отново ленения панталон и ризата, които, макар и покрити с петна пот от вчера, усетих като освобождение.

Когато се качихме в колата, той имаше въпрос към мен.

— По свой избор ли нямаш деца?

Помълчах, преди да обясня проблемите с първия и втория си съпруг. Убедена бях, че Аатиф ще ме възприеме като повредена стока, след като двама мъже не бяха искали да имат деца от мен. Ала онова, което каза, ме изненада и обезоръжи.

— Значи не си имала късмет с мъже.

— Или може би изборът ми на мъже...

— ... е бил недостоеен за теб.

Тъкмо се канех да му благодаря за милото му изказване, когато ненадейно се раздаде шум от приближаващ отзад мотоциклет. Аатиф мигом се напрегна. Аз също.

— Спри — просъсках му с мисълта да изскоча и да се скрия зад колата, докато мотоциклетът отмине.

— Късно е — процеди той през зъби и в този момент моторът се изравни с нас, докато ни изпреварваше. На него имаше мъж и жена, малко над двайсетгодишни, с дънки и спортни ризи, и двамата от

бялата раса. Жената ни се усмихна пътьом. Ала като ме видя, смушка спътника си и му заговори възбудено.

— Ускори — казах на Аатиф.

Но беше късно за това. Моторът спря точно пред нас, младежите слязоха от него и свалиха каските си. И двамата изглеждаха в чудесна физическа форма. Махнаха ни да спрем. Аатиф ме погледна, като се чудеше как да постъпи.

— Аз ще се оправям с тях — казах му.

Той намали и изключи двигателя. Слязох от колата. Двойката се приближи към мен.

— Parlez-vous français?^[2] — попита младият мъж с произношение, от което стана ясно, че е французин.

Кимнах.

— Добре ли сте? — поинтересува се жената.

— Да, напълно. Защо?

— Не сте ли американката, която всички търсят?

— Навред виждаме снимката ви.

Трябваше да взема решение на мига — да отрека и да събудя подозренията им или...

— Да, това съм аз. Този човек ме кара към най-близкия полицейски участък, за да успокоя всички, че съм налице.

— Какво ви се случи?

— Дълга история.

— Може да дойдем с вас.

— Много мило от ваша страна, но няма нужда.

Виждах как оглеждат Аатиф и преценяват дали е опасен и дали не ме държи насилствено.

— Ще ми е по-спокойно, ако ви придружим до Тазнахт — каза мъжът.

— Отново благодаря за великодушното предложение. Ала ви уверявам, че не съм изложена на абсолютно никакъв риск. Тъкмо обратното, този човек ме измъкна от голяма опасност.

Те се спогледаха. Усещах, че имат съмнения по повод душевното ми състояние, особено след като полагах такива усилия да не изглеждам нервна.

— Може аз да говоря с шофьора ви, ако желаете — настоя мъжът.

Време беше да се сложи край на това.

— Признателна съм ви за добрината. Но...

— Ще се съгласите ли да се срещнем в полицейския участък на Тазнахт?

Проклети да бяха тези добри самаряни. И аз да бях проклета, задето свалях бурката. Трябваше да мисля бързо.

— Вижте какво. Сигурна съм, че има кафене на главната улица в града. Да се срещнем там след час и ще се уверите, че съм съвсем добре.

— Трябва да ги проследим — пошушна му жената тихо, като забележката явно не бе предназначена да я чуя.

— След трийсет минути трябва да позвъня в Париж. Ще идем в полицейския участък, ще им кажем, че сме я видели на път за Тазнахт и ще оставим нещата в техни ръце.

— Да, кажете им — намесих се. — Но аз бездруго ще се видя с тях веднага щом вляза в града...

Двамата отново се спогледаха и насочиха очи към Аатиф.

— Добре — каза мъжът накрая. — Ще се видим в Тазнахт.

— В кафенето на главната улица — повторих, като се надявах, че има такова. — Ще прием по бира.

Мъжът пак погледна часовника си. Явно имаше разговор за уговорен час. Оставиха ме с неохота, върнаха се при мотоциклета си и отпътуваха към хоризонта.

Веднага щом изчезнаха от поглед, се втурнах към колата и се качих. Аатиф се досети, че разговорът с французите не е минал по най-добрия начин.

— Трябва да се махнем от този път — казах. — Веднага!

[1] Изчезнало лице — издирва се от полицията (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Говорите ли френски? (фр.). — Б.пр. ↑

Аатиф разсъждаваше трескаво. Ако поемехме на юг обратно към главния път при Фум Згид, щяхме да се озовем без изход, тъй като пътят на изток не беше с настилка. Той го знаеше, защото собственото му село М'хамид беше на петдесет километра по права линия оттук. Само че пустинният маршрут минаваше през коварни пясъчни дюни. Автомобилите затъваха в тях и при свирепо високите температури тази година не беше изключено да ни застигне ужасна смърт.

— Дори да имаше пряк път до М'хамид, би било много трудно да те заведе в моето село.

— Разбирам.

— Но пък ако тръгнем на запад към Фум Згид, пътят ще ни изведе много далеч в южна посока. Тогава ще трябва да се отправим на север през Агадир. А той е голям туристически град, пълен е с полиция.

Решението му беше следното: трябваше да приеме стока още от едно място — в малкото селце Асака, само на десетина километра оттук по тесен пустинен път. Там живеела негова клиентка, която възнамерявал да посети чак след две седмици, но тя винаги имала готови неща на разположение.

— Ще ѝ кажа, че ми се намира свободно място в багажника. Близо до къщата ѝ минава друг път. Ще пренощуваме там довечера.

— А полицията няма ли да дойде да ни потърси там?

— Френските туристи ще им кажат, че си била в кола с мароканец. Ако имаме късмет, няма да споменат марката на колата. Но и да я съобщят, тук е пълно с такива. Ще трябва да носиш бурката непрекъснато. Само така ще успеем да се доберем до Маракеш. Ако потеглим утре рано сутринта, полицията от Тазнахт вероятно ще реши, че сме се отправили на юг. Пак може да се натъкнем на блокада, но надеждата ми е, че като видят жена в бурка, ще сме в състояние да ги заблудим.

Минах зад колата, отново надянах тежкото облекло и се забулих. После в спускащия се здрач поехме леко на север, преди да завием по пустинния път. За разлика от други черни пътища, по които бях пътувала, този тук беше коварен — неравна повърхност с много ями. Подскачахме по него със скорост, по-ниска от петнайсет километра в час, и напредвахме много бавно и мъчително. Пейзажът тук бе завръщане към абсолютната изолираност на оазиса, само дето го нямаше усещането за открита шир. Усещането бе по-скоро за приближаване на тупик, от който нямаше изход.

— Разбирам защо полицаите не биха пожелали да ни последват в тази посока — промърморих.

— Затова се налага да останем тук до изгрев.

Отне ни близо час да стигнем до селцето Асака, в което имаше само четири къщи. В онази, пред която спряхме, живееха петдесетинагодишен мъж с младата си съпруга и четири деца, всичките под шестгодишна възраст. Жената още беше хубава, но очевидно изнурена от тежкия живот. Кресна нещо на мъжа си, който седеше на столче и пушеше с тихо отчаяние. Кресна на децата си. Кресна и на Аатиф, като го смъмри по някакъв повод, сетне накара двете най-големи деца да качат в колата джелабите, които беше изработила. Когато мъжът ѝ предложи чай, Аатиф посочи към пътя и поднесе някакво извинение, че трябва скоро да сме на север.

Щом Асака остана зад гърба ни, Аатиф подкара колата по толкова тясна пътека, че пясъчните могилки, издигащи се от всяка страна, оставяха място да мине само едно превозно средство. Подскачахме още около четвърт час, докато стигнахме малко уширение, до което имаше помпа. Там спряхме и устроихме лагера си за нощуване. Аатиф каза, че след като багажникът е пълен със стока, можем да съкратим пътуването и да стигнем в Маракеш късно вечерта на другия ден, но само ако тръгнем преди съмване. Това ме устройваше. Колкото по-скоро стигнех в Маракеш, толкова по-скоро щях да продам бижутата си.

— Водата тук не е добра за пиене — предупреди ме Аатиф, като извади една от тубите от багажника на колата. Той вече беше толкова пълен със стока, че оставаше много малко място за резервните туби с гориво и вода, които той караше. Използва чистата вода да приготви чай и кускус.

Попитах го дали мога да се измия на помпата. Обясни ми, че не бива да хабим водата, тъй като е оскъдна в този район. А можело следващият, който дойде, отчаяно да се нуждае от нея.

Сложи кускуса да се вари и се отдалечи. Аз се съблякох и изпомпах малко вода. Първия път течността бе отвратително кафява. При второто дръпване — по-неутрална. Чак на третия път изглеждаше сравнително бистра. Нямах сапун, нито четка за зъби (не си бях мила зъбите от онази вечер в Тата), нито леген. И все пак усещането на водата по голата ми кожа ме поосвежи. С още влажно тяло облякох нощната си риза.

— Тази жена все мърмори, все е озлобена — каза ми Аатиф, докато ядяхме. — Моята Хафеза не е такава. Твърде добра е, за да се превърне във вечно сърдита съпруга.

Помислих си, че да се опитваш да отглеждаш четири деца наред с пустош и в крайна бедност, би накарало всяка жена да се озлоби.

Вместо това казах:

— Радвам се, че си намерил симпатично момиче.

— Аз пък ще се зарадвам, когато мога да дам на баща й каквото иска. В Америка имате ли зестра?

— Не, не точно. Но повярвай, стигне ли се до завършека на любовта, всичко опира до парите.

— Парите не са всичко — промълви той, — но без тях...

— Какво друго би искал освен къща за теб и Хафеза?

— Мобилен телефон. Много ще ми е полезен в работата. Имах такъв за известно време, но ми излизаше скъпо. После трябваше да започна да спестявам за къща и вече не можех да си позволя телефон. Бих искал и телевизор. Моят е петнайсетгодишен и картината е много лоша. Разбира се, Хафеза ще иска да обзаведе къщата.

Надеждата по лицето му бе толкова трогателна. Боях се за него, в случай че не намереше парите, нужни да спечели ръката на избраницата си. Не че щеше да рухне, а че щеше да се сблъска с ново разочарование.

Падна нощта. Разгънах спалния си чувал, но теренът до колата ми се стори твърде неравен. Затова казах на Аатиф, че ще се разположа зад малка дюна на няколко метра от автомобила. Пожелав му лека нощ и отидох да опъна постелята си. След като изгълтах вечерната си доза приспивателна отвара, приготвена от Аатиф, легнах между чаршафите,

поставих мрежата срещу комари на главата си и се вгледах в звездите, като си мислех: „Утре ще бъда в голям град. Дали някога отново ще видя небе, тъй безкрайно и ясно като това?“.

Сънят дойде бързо. И тогава неочаквано чух гласове. Гневни, заплашителни гласове. Погледнах часовника си. Четири часът и дванайсет минути сутринта. Изпълзах от спалния си чувал и се промъкнах до ръба на малката пясъчна дюна. Като надникнах, зърнах четирима мъже — не можех да определя възрастта им, — които бяха заобиколили Аатиф. Двама от тях го държаха, а други двама изпразваха вана му от цялата стока. Аатиф започна да ги умолява и тогава единият го зашлеви силно през лицето. Сنيших се зад дюната. Трескаво изрових дупка в пясъка, свалих двата си пръстена и часовника „Ролекс“ на баща ми и ги зарових в нея, а мястото белязах с камък, който напипах наблизко. После притихнах неподвижна, ужасена от онова, което предстоеше.

Още гласове и още молби от Аатиф. Чу се шум от удар и шофьорът ми вече плачеше. Затръшнаха се врати на автомобил, Аатиф простена умолително за последен път, заработи двигател и гуми проскърцаха по пясъка. Изчаках цели пет минути, за да се уверя, че онези мъже няма да се върнат. После изрових пръстените си и часовника и хукнах към спътника си. Заварих го да лежи на пясъка, стиснал корема си, и да плаче с глас.

— Крадци, крадци... взеха всичко.

Опитах се да го прегърна през рамо и да му помогна да стане, но той рязко се дръпна при докосването ми.

— Добре ли си? — попитах го.

— Удряха ми шамари, блъскаха ме с юмруци в корема, взеха всичко от колата. Дори откриха портфейла ми и прибраха от него четиристотин дирхама. Единствените пари, които имах...

Надигна се на колене, зарови лице в дланите си и отново заплака.

— Нямам си късмет и това е — хлипаше. — Животът е толкова тежък...

Поставих ръка върху рамото му.

— Жив си — казах му. — Винаги се намира изход.

— Изход? Какъв изход? Разорен съм.

— Не си разорен.

— Онези крадци ми взеха всичко. Цялата стока в колата отиде. Нямам пари, за да стигнем до Маракеш...

— Днес напълни резервоара. Също и двете туби, които държиш отзад. И тях ли отнесоха?

— Не знам.

Отидох до колата, като умолявах някаква върховна сила в ярко осветеното небе да ми позволи да заваря онези две пълни туби. Отворих със замах вратата на багажника. Бинго! Там бяха, заедно с двете пълни с вода туби.

— Имаме гориво — казах. — Две цели туби плюс почти пълен резервоар. Ще ни стигне ли до Маракеш?

Той кимна.

— Това е добра новина. Ето какъв е следващият ми въпрос — колко приблизително щяха да получат клиентите ти от всичката стока?

Той набързо направи сметките си наум.

— При най-добра възможна цена може би към осем хиляди дирхама.

— При положение че вземаш трийсет и пет процента от общата сума, значи, трябваше да ги продадеш за дванайсет хиляди дирхама.

Аатиф ме зяпна смаян.

— Как така си толкова добра с цифрите?

— Това ми е работата. Ако сега потеглим към Маракеш, за колко време ще стигнем?

— Може би за десет до дванайсет часа.

— Познаваш ли добър бижутер там?

— Познавам хора, които познават хора, които познават бижутери.

— Ето ти го изхода. Ще дадем на онези мръсници половин час да се изметат от района, после тръгваме. Ще нося бурката по целия път до Маракеш, за да нямаме проблем на пропускателните пунктове. Като стигнем в града, ще открием бижутер, който да ми даде цената, която искам. Ще ти платя двете хиляди дирхама, които ти дължа, както и дванайсет хиляди за откраднатата стока. За да може всичките ти клиенти, които разчитат на теб, да си получат парите. И ти ще си получиш своя дял.

— Не мога да приема това — заяви той.

— Ще го приемеш. Защото заради моята глупост, че свалих бурката и допуснах онези французи да ме видят, се озовахме на този път, където да те нападнат крадци. Затова нямаш избор, освен да приемеш парите ми. Разбрахме ли се по въпроса?

Той потисна ридание и изтри очи със загрубелите си длани.

— Не заслужавам такава добрина.

— Заслужаваш. Всички заслужаваме да бъдат добри с нас. А лошият късмет, мосю, може да се обърне.

Той се изправи и пое дълбоко дъх няколко пъти, за да се поуспокои.

— Ментов чай? — попита накрая.

— Мисля, че ще ни дойде добре в този момент — отвърнах и усетих как адреналинът ми едва сега започва да спада след кошмарното събуждане и ужасяващата мисъл, че историята можеше да се повтори, ако не се бях закътала зад дюната. Полазиха ме студени тръпки и обгърнах тялото си с ръце. Аатиф видя този пристъп на нерви и стори нещо неочаквано. Положи длан на рамото ми.

— Хайде на чая — рече и се помъчи да се усмихне. — А после — към Маракеш.

Отне ни близо тринайсет часа да стигнем в Маракеш. Беше кошмарно пътуване. Когато след обира Аатиф седна зад волана, ръцете му трепереха. Разплака се. Хванах ръката му и я държах, докато се поуспокои. После запали цигара, включи на скорост и потегли. Друсахме се по неравния пясъчен път близо час. Изпитахме неимоверно облекчение, когато се добрахме до истинско асфалтирано шосе под нас. Още повече че не ни очакваше полицейска блокада. Когато се насочихме на север към Тазнахт, попитах Аатиф дали възнамерява да съобщи за обира в полицията.

— Така само ще си навлечем още неприятности. В Мароко няма много скитащи крадци, макар че винаги съм бил предупреждаван да избягвам по-странични пътища. Но ако съобщя в полицията за станалото, дори да заловят тези хора, какво ще стане после? Ще лежат година в затвора, а като излязат, ще ме погнат. Не си струва риска.

— Чувствам се виновна, че те принудих да тръгнеш по този път.

— Недей. Спал съм край това село няколко пъти и никога не съм имал неприятности. Просто няхаме късмет.

В Тазнахт обаче ни излезе късметът. Да, имаше полицейска блокада, но минахме през нея за минути. Ченгетата само погледнаха документите ни и празното багажно отделение, зададоха няколко въпроса и ни пуснаха да продължим.

Последва четири часа непрекъсната пустиня. Спряхме веднъж да сипем горивото от едната туба в резервоара. Пийнахме вода и изядохме малкото останал хляб. Приклекнах зад една изоставена къща да се облекча. И двамата бяхме разтревожени от факта, че нямаме никакви пари и се налагаше на всяка цена да стигнем до Маракеш тази вечер.

На пункта за проверка преди Варзат, когато младият полицай ме разпитва, Аатиф си изпя песента за умствения ми недъг. При все това полицаят продължи да се обръща към мен. Взирах се с празен поглед напред и си пожелавах разпитът да свърши. Полицаят взе да се

нервира, докато Аатиф явно му обясни, че съм и глуха (на няколко пъти докосна ушите си). Онзи си остана със съмненията и повика по-възрастен полицаи, обясни му ситуацията и посочи към бурката ми — очевидно настояваше да я сваля. Колегата му, мъж доста над петдесет години, отиде да поговори с Аатиф. Видно бе, че повярва на думите му, защото махна на колегата си да не ме закача и ни даде знак да продължим.

Когато се отдалечихме от контролния пункт, забелязах как Аатиф стисна кормилото в опит да отпъди нов пристъп на паника.

— Отървахме се на косъм — продумах.

Той кимна в знак на съгласие. Много пъти. После изрази надежда, че следващата проверка ще е чак на влизане в Маракеш.

Докато се движехме по авеню Мохамед V във Варзат, не спирах да оглеждам улиците с напразната надежда Пол да се материализира някъде. Междувременно на Аатиф до болка не му се искаше да е тук. Докато се движехме по главния булевард, погледът му беше сведен надолу. Колкото аз отчаяно исках да зърна съпруга си, толкова отчаяно той се надяваше да не види жената, разбила сърцето му и омъжила се за пекаря от Варзат. Всички сме преследвани посвоему от любовните истории на миналото и настоящето ни.

— Пътят нататък е малко труден — обади се Аатиф. — Боиш ли се от високо?

Някъде около час по-късно определено се боях, тъй като се бяхме вдигнали на близо две хиляди метра височина, а се движехме по еднолентов виещ се път, опасващ ръба на планината Атлас.

На всеки стотина метра следваше остър завой, зад който дебнеха всевъзможни препятствия: идващ насреща камион, пастир със стадо от двайсетина кози, местен младеж с мотоциклет, който едва не налетя върху ни и докато се разминавахме на косъм, закрещя обиди към нас, след което с главоломна скорост се насочи към следващия опасен завой.

Но онова, което правеше прекосяването на планинския проход, наречен Тизи н'Тичка, още по-ужасяващо, бе фактът, че една малка грешка би ни запратила в пропастта. От пътническото място имах главозамайваща гледка към дълбока урва, която започваше на трийсетина сантиметра от десните ни гуми. Нямаше нито насип, нито

предпазна мантинела, нищо, което да попречи на политането ни в пропастта.

— През зимата, като има сняг, е направо страшно — сподели Аатиф.

В разгара на лятото пак беше като пътуване с влакче на ужасите и всеки завой представляваше ново предизвикателство за шофьора или криеше опасност за потенциален сблъсък. Аатиф пушеше непрестанно през този етап от пътуването ни и в същото време си тананикаше със затворена уста. Когато тананикането се усили, внезапно се пренесох в спомените си към едно пътуване с баща ми, когато бях петнайсетгодишна и се местехме от Чикаго в Минеаполис. На междущатската магистрала попаднахме в силна снежна виелица. При все че видимостта беше нулева, татко продължаваше да кара със сто километра в час и през цялото време си тананикаше (и не друго, а „Изстреляй ме до луната“^[1]), като не обръщаше внимание на молбите на майка ми да намали. Аатиф не шофираше опасно, тъкмо обратното, беше образец на благоразумие. Но ми призна, че макар да прекосявал два пъти в месеца този път, той винаги го изнервял.

— Тук става поне по една ужасна катастрофа седмично — каза ми.

— Но ние няма да сме трагедията от тази седмица.

— Иншаллах.

Имаше един страшен момент, когато при минаването ни през едно село седемгодишно момче претича през пътя подир топката си точно пред нас. Аатиф натисна рязко спирачките. Завъртяхме се опасно близо към ръба на пропастта, над която бе сгушено селцето. Изпищях и захрих очи с ръце, а Аатиф някак съумя да спре, преди предните ни колела да са излезли над урвата. Момчето избяга, уплашено, че едва не го бяхме прегазили и за малко да ни види как политаме към долината, лежаща на повече от триста метра надолу. Настана момент на ужасено мълчание. Аатиф стори онова, към което винаги прибегваше в мигове на стрес: стисна здраво волана за няколко секунди в опит да възвърне равновесието си. После запали цигара.

След няколко всмуквания изправи колата и отново потеглихме.

— Това за една бройка не стана фаталната катастрофа за седмицата — промълви.

Щом се снижихме, пътят стана по-нормален. Шеметната вертикалност и опасността от смъртна заплаха намаляха, когато навлязохме в по-равнинна територия. Стъмни се. Сипахме в резервоара горивото от последната туба и изядохме остатъците от хляба.

— Къде е този бижутер? — попитах.

— Първо трябва да идем при моя търговец в сука, защото той очаква доставка от мен и ще се разочарова да види колата ми празна. Но няма начин да не познава някого.

— При такава скорост в колко часа ще стигнем в Маракеш?

— Точно преди осем... стига да няма блокади на пътя.

Имаше една голяма в покрайнините на града и колоната от превозни средства се простираше на четвърт километър. Отне ни четиридесет минути да се доберем до началото ѝ.

— Не търсят само теб — обясни Аатиф, преди да стигнем до полицаите. — Оглеждат за терористи.

Ала задръстването беше толкова голямо, че след като погледна бегло документите ни, полицаят ни махна да продължим.

Маракеш. Очаквах нещо митично. Не бях подготвена за модерно строителство. Нито за моловете с големи чуждестранни магазини. Нито за хотелите от прочути вериги. Нито за натовареното движение. Нито за хипертуристическата икономика. Паркирахме край прочутия сук — удивителен открит площад, на който змиеукротители плашеха посетителите със своите пепелянки. Беснееха маймуни. Една камила стърчеше унило, докато хора се качваха върху нея за снимка. Мъже досаждаха на всяка чужденка, движеща се сама. Гидове предлагаха ексклузивна обиколка на сука. Видях сънародник американец — малко под петдесетте, с изрядно облекло на бизнесмен, придружаван от съпругата си с панталон каки и синя памучна риза — да си изпуска нервите пред натрапник, който му преграждаше пътя и настойчиво го убеждаваше за нещо.

— Остави ме на мира, мамка му! — викна.

Съпругата му ме стрелна враждебно, като минах край нея, изцяло забулена в моята джелаба и бурка — явно не одобряваше подобно облекло за жена.

Заобиколихме туристическите сергии, магазинчетата за килими, за изделия от дърворезба и кожа и влязохме в проход, където се редяха

базар след базар. Тук имаше господа с костюми, възрастни мъже с безупречни джелаби; внушаващи респект фирми, търгуващи със злато, полъх на старо градско богатство, скрито от евтината меркантилна арена, предназначена за западните туристи.

Аатиф ме поведе към склад, където млад мъж — с черен потник, долнище от анцуг с етикета на „Армани“, тъмни очила „Версаче“ и много скъпи дрънкулки по китките, включително голям часовник „Брайтлинг“ — го поздрави с отсечено кимване. В едната си ръка държеше мобилен телефон, на масата пред него имаше калкулатор, пакет „Марлборо“ и запалка, която май бе от масивно злато. Изглежда ме подозрително, посочи към мен и попита Аатиф защо съм тук. Поне аз това реших, че каза, тъй като спътникът ми отново подхвана тъжната история на забуленото момиче — чувала я бях толкова пъти вече, че почти можех да я следя на арабски. После тонът му се промени, стана умолителен и аз се досетих (по жестовете и тъжния му глас), че описва обира и обяснява защо идваме с празни ръце. Мъжът запали цигара, като преднамерено и подчертано не предложи пакета на Аатиф, след което духна дим в лицето на приятеля ми. Възмутих се от неговата арогантност. Как смееше този дребосък да използва нищожната си власт, за да се перчи пред Аатиф? От къде на къде борбата на един честен човек за оцеляване трябваше да бъде възприемана като признак на слабост? Можех да си представя какъв е подобен тип с жените, как ги третираше като презрени предмети и как може би (това вече бе пожелателна мисъл от моя страна) беше неспособен да ги задоволи. Как копнеех да смъкна бурката и да го нападна заради неговата жестокост. Ала знаех, че ще е катастрофален ход, затова стоях мълчаливо, докато той унижаваше Аатиф и накрая с небрежен жест, сякаш пъдеше муха, му нареди да напусне офиса му.

Аатиф изглеждаше съкрушен от такова отношение и пое обратно с наведена глава и сълзи в очите. Понечих да го последвам, но се обърнах и се вторах директно в наглия тип. Той срещна обвинителния ми, изпълнен с презрение поглед през цепката на бурката. Извика ми нещо на арабски. Продължих да се вирам в него. Посочи ми вратата и ми нареди вероятно да изчезвам. Все така го гледах. Мъжът взе да се изнервя и загаси цигарата си с леко треперещи ръце, след което запали друга. Отново изляз срещу мен да се махам, но в тона му вече личеше притеснение. Останах втрещена в него. Мъжът

взе телефона си, отиде до другия край на помещението и се опита да насочи вниманието си към имейлите на екрана на компютъра. Продължавах да го фиксирам. Той се обърна към мен вече истински уплашен. Вдигнах ръка и насочих към него показалец като обвинително оръдие. Той стоеше, без да знае какво да направи. Накрая стори типичното за всички уж нахакани тормозители. Измъкна се през задна врата.

Излязох от офиса му и открих Аатиф навън със зачервени очи и запалена цигара.

— Какво ти каза той? — попитах го.

— Че според него съм бил глупак, щом съм се оставил да ме обера, че съм го лишил от запланувана стока и хич не го интересувало дали съм щял да дойда след седмица с пълен багажник нова стока. Каза също, че ако съм искал да правя бизнес с него, трябвало да му платя пет хиляди дирхама като извинение.

— Не е нужно повече да правиш бизнес с него.

— Но той и баща му са моят контакт тук, в Маракеш, от цели пет години.

— Сигурна съм, че можеш да си намериш по-добър контакт — човек, който не се държи като разглежено хлапенце.

— Но той беше надежден.

— Бас ловя, че е оспорвал всеки дирхам.

— Не е добър човек, но...

— Никакво но. Ще поразпиташ тук и ще откриеш друг търговец, който на драго сърце ще приеме стоката на клиентите ти и ще се отнася с уважение към теб. А ти със сигурност заслужаваш такова.

Аатиф помисли над това за момент, после посочи към малко магазинче през уличката.

— Там има бижутерски магазин.

Беше неговият начин да смени темата.

Аатиф трябваше да ме придружи в магазина, тъй като се боях да сваля бурката, за да не привлече нежелано внимание. Мъжът вътре беше едър и безцеремонен. Аатиф му обясни какво искам да продам. Онзи протегна месеста лапа и аз му подадох двата пръстена. Той извади бижутерска лупа и им отдели може би десет секунди от вниманието си. После обяви на арабски цена, а Аатиф се наведе да ми я пошепне в ухото.

— Пет хиляди дирхама.

Протегнах ръка с отворена длан. Мъжът остави пръстените в нея. Тръгнахме си.

Съседното магазинче също беше бижутерско. Мъжът в него беше по-любезен. Беше около шейсетгодишен, с лъщящ кафяв костюм и също толкова кафяви зъби. Но и той ме взе за канарче. Когато Аатиф ми прошепна предложението му за десет хиляди дирхама (вероятно бе обяснил, че съм с ограничен слух), аз поклатих глава и той мигом вдигна на петнайсет. След повторно поклащане на глава заяви:

— Двайсет хиляди, окончателна цена.

Още веднъж протегнах ръката си за пръстените. Поставих си ги обратно, кимнах за довиждане и излязохме.

Започвах да се отчайвам, че ще трябва да продам бижутата си срещу абсурдно ниска цена. Но тогава видях малък и изискан магазин на ъгъла на алеята, на която стояхме сега. Табелата над вратата гласеше „Бижутерия Абу“. Чела бях някъде в проучванията ми преди пътуването, че в Мароко има малка еврейска общност. В магазина с пода му от мозаечни плочки, щанда от махагоново дърво и голямото масивно бюро, зад което добре облечен над шейсетгодишен мъж претегляше диаманти с малки везни, видях Звездата на Давид в керамична облицовка над входа. При влизането ми господинът се изправи. Костюмът му на тънко райе и с двуредно сако, както и изрядно изгладената синя риза и черната вратовръзка говореха за старата школа. Лицето му имаше добродушно бащинско изражение. На края на носа му бяха закрепени бифокални очила. Забелязах негови снимки като по-млад пред бижутерски магазин на Западна 48-а улица в Ню Йорк (стоеше под самата табела на улицата). Обърна се към мен на арабски. Реших да поема риск — потенциално огромен риск, но такъв, който можеше да ми спечели добра цена. Свалих си бурката. Видях, че е малко стъписан да зърне жена от Запада.

— От снимката съдя, че говорите английски — казах.

— Да, така е наистина, мадам.

Направи ми знак да седна. Аатиф остана прав в ъгъла, притеснен, задето се бях разбулила. Обърнах се към него и му казах, че ако желае да пуши навън, за мен не е проблем. Изглеждаше облекчен да го стори и преди да излезе, леко се поклони на бижутера. Тогава мъжът ми подаде визитката си: *Ишмаел Абу*.

— Значи, някога сте работили в Ню Йорк? — попитах.

— Живях там петнайсет години. Все още имам дял в нюйоркския си магазин и се отбивам веднъж годишно.

— Кое ви накара да се върнете в Мароко?

— Семейството — отвърна той и леко извъртя очи нагоре.

После се зае да ме изучава. Усетих какво следва.

— Простете, че питам, мадам, но не съм ли виждал някъде лицето ви?

Подбрах внимателно следващите си думи.

— Може и да сте... но има ли значение това?

Той помисли и каза:

— Може ли да ви предложи чай?

— Много мило, но предпочитам да пристъпим към деловия въпрос. Може ли да ви помоля да свалите щорите на прозореца си, докато обсъждаме предлаганата от мен сделка?

Усетих, че се поколеба, но също така реши, че си струвам риска. Видях го да поглежда към диамантения ми годежен пръстен и покритата с диаманти брачна халка на лявата ми ръка.

— Както желаете, мадам.

Изправи се, отиде до вратата и обърна табелата, очевадно да покаже, че магазинът е затворен. Спусна щорите на вратата и прозореца и в същото време светна няколко лампи. После отново се настани срещу мен.

— С какво мога да съм ви полезен, мадам?

Свалих двата пръстена и ги поставих пред него.

— Трябва да ги продам и ми е нужна добра цена. Съпругът ми ги купи за мен от „Тифани“.

— От магазина на Пето авеню и 58-а улица — уточни той с усмивка.

— Именно. Годежният пръстен е платинен. Диамантът тежи 1,1 карата. Както виждам, имате компютър тук и можете да проверите цената на уебсайта на „Тифани“, което аз направих неотдавна, когато ги презастраховах. Продажната цена на годежния пръстен е тринайсет хиляди долара. Брачната халка е стил „Етоал“ от платина със седем инкрустирани диаманта с тегло 0,75 карата. Посочената цена е...

Той ме прекъсна.

— Бих казал четири хиляди долара на Източна 57-а улица.

— Впечатлена съм.

— Това ми е занаятът. Аз също съм впечатлен от познанията ви в тази област. И вие ли сте в бизнеса?

— Счетоводител съм.

Пауза. Събра върховете на пръстите си. После каза:

— Да, четох някъде за това.

И така, той знаеше точно коя съм, но все още бе готов да влезе в делови отношения с мен. Поне така се надявах.

— Може ли да проверя пръстените? — попита.

— Разбира се.

През следващите десет минути ги разглежда щателно през бижутерското си увеличително стъкло, претегли ги и двата на везните, отвори на компютъра си сайта на „Тифани“, после се извини, взе мобилния си телефон и в продължение на няколко минути води приглушен разговор. *О, господи, вика ченгетата.* Но сякаш прочел мислите ми, той ми се усмихна окуражително. След като приключи разговора, обясни, че се е наложило да говори със съдружника си, преди да направи предложение.

— Действително това са диаманти върху платина от „Тифани“. И точно както казахте, общата им продажна цена в Съединените щати е седемнайсет хиляди долара. Само че сме тук, в Маракеш, и няма никаква възможност да ви предложи близка до тази цена.

— Колко можете да предложите?

— Четирийсет и пет хиляди дирхама.

— Седемдесет хиляди.

— Невъзможно. Петдесет хиляди. Това са близо шест хиляди долара.

— Ако отида в някой от магазините на Западна Четиридесета, ще получа поне дванайсет хиляди.

— Само че сте в Маракеш. Петдесет и две хиляди и петстотин.

— Знам, че ще продадете тези пръстени поне за сто хиляди дирхама през следващите няколко дни. Шейсет и пет хиляди.

— Шейсет хиляди, последно предложение.

— Продадено — казах и протегнах длан за ръкостискане.

Господин Абу я пое и се поклони леко. Виждах, че поглежда часовника на другата ми китка.

— Това да не би да е „Ролекс Експлорър“ от специалната серия през 60-те години? — поинтересува се.

— От 1965 година е. Принадлежеше на покойния ми баща. Наскоро ми го оцениха за петнайсет хиляди долара.

— Може ли да го погледна, ако обичате? — помоли той.

Изхлузих го и му го подадох. Мъжът го заразглежда, после обясни, че трябва да свали капачето, за да провери механизма му. Извърши го умело и отново използва увеличителното си стъкло да огледа отвътре. Пак отиде до компютъра си, за да провери настоящата пазарна цена. Извини се и повторно проведе полугласен разговор по телефона. Когато приключи, ми каза:

— Най-много, което мога да предложа, е петдесет хиляди дирхама.

— Осемдесет.

— Абсурд. Шейсет.

— Убедена съм, че имате богат клиент, който е чакал за такъв часовник и ще плати поне сто и трийсет хиляди.

— Шейсет и пет.

— Седемдесет хиляди — отсякох и добавих: — Това е финалната ми цена.

Беше негов ред да ми протегне ръка.

— Споразумяхме се, мадам. А сега настоявам да пием чай.

Кимнах в знак на съгласие. Той се изправи, отвори врата и каза нещо на някого отзад. Докато чакахме чая, се осведоми дали не ми е нужна помощ за нещо друго.

— Трябва да се добера до Казабланка, но без да бъда забелязана.

— Имате ли документи?

— Човекът, който ме докара, ми осигури чужда лична карта. И тъй като бях скрита зад бурка...

— Ясно. Но защо същият човек не ви откара до Каза?

— Защото не искам да го замесвам повече във всичко това.

Затропа с пръсти по плота, докато мислеше.

— Може би съм в състояние да ви помогна.

Чаят пристигна, донесен от прилежен на вид младеж, също облечен в двуреден костюм. Той също се постъписа леко, като видя западнячка в джелаба с бурка пред нея. Господин Абу му заговори на

арабски. Обмениха няколко изречения, чаят бе налят и чашите — вдигнати.

— Пожелавам ви благополучно завръщане у дома — каза господин Абу. — Мога ли да попитам как възнамерявате да напуснете Мароко?

— Нужен ми е нов паспорт. Надали познавате някой, който специализира в такива дела?

Страшно много ми се искаше да избегна вземане-даване с Бен Хасан.

Господин Абу се усмихна съчувствено, но със съжаление.

— На драго сърце ще пратя помощника си Махмуд да ви придружи до Каза. Ще ви закара с един от моите мерцедеси, така че ще пътувате удобно до големия град. И ако цената от три хиляди дирхама ви се вижда разумна...

— Обзалагам се, че мога да хвана такси дотам за половината сума.

— Вярно, мадам. Но на задната седалка на моя мерцедес като изискана дама с шофьор ще прелетите през контролните пунктове, каквито ще има много през нощта. Докато с обикновено такси...

— Добре, става, три хиляди.

— Разбира се, ще трябва да говорим с вашия шофьор, за да проверим дали е готов да ви повери личната карта за още ден-два.

— Да, това ще е от съществено значение. Но преди да продължим, ще бъдете ли така добър да ми покажете онези сто и трийсет хиляди дирхама? Простете, че съм така директна по този въпрос, но...

— Не е нужно да се извинявате. Бизнесът си е бизнес. Пръстените и вашият „Ролекс“ остават тук, докато отида до сейфа си да донеса сумата.

Господин Абу се скри в задна стая, а Махмуд остана да наблюдава стоката, както и външната врата. Попитах го дали говори френски. Кимна в потвърждение.

— Колко е пътят оттук до Казабланка?

— В кой квартал искате да отидете?

— Нарича се „Готие“.

— Знам го, много е хубав. В този час на вечерта ще стигнем за два часа и половина. През повечето време ще се движим по

магистрала.

Господин Абу се върна с няколко пачки банкноти още с банковите бандероли. Преброих ги внимателно, като ги разделих на две купчета и поставих едното в джоба на джелабата си. После го попитах дали ще възрази, ако използвам магазина му за момент, за да поговоря с Аатиф.

— Няма проблем — отвърна той. — Желаете ли да го повикаме вътре?

— Да.

— Аатиф е много хубаво име. Знаете ли какво означава на арабски?

Поклатих глава.

— Състрадателен.

Махмуд излезе навън и повика Аатиф. Господин Абу попита дали искаме да останем насаме, но Аатиф отказа с жест. Направих му знак да седне на стола до моя край бюрото. Той огледа сериозната купчина пари пред себе си.

— Това е за теб — казах.

Остана изумен.

— Не може да е така. Разбрахме се да те докарам до Маракеш за две хиляди дирхама.

— Да, а аз ти обещах дванайсет хиляди за откраднатата стока. Но реших също така, че заслужаваш премия. Затова ти давам общо сто хиляди дирхама.

Той се втренчи в мен.

— Но... защо?

— Защото, след като платиш на клиентите си, ще ти остане достатъчно заедно с твоите спестени пари да купиш къща и да се ожениш за Хафеза.

Мълчание. Аатиф скри лице в шепите си.

— Това е прекалено голяма добрина — промълви накрая.

— Както ти казах и преди, ти заслужаваш добрина.

— Но...

Господин Абу постави ръка на рамото на Аатиф и му прошепна нещо на арабски. Ненадейно Аатиф хвана двете ми ръце в своите и отрони:

— Най-после късмет и за мен.

А аз отвърнах:

— За мен също.

Обърнах се към господин Абу и заговорих на френски, защото исках и Аатиф да ме разбере:

— На Аатиф му е нужен нов търговец в Маракеш, който да продава носената от него стока от юг. Човекът, с когото е работил досега, е ужасен.

Господин Абу попита Аатиф за името на търговеца. Като го чу, направи гримаса.

— Зъл и глупав хлапак — отбеляза. — Ще бъдеш ли тук утре?

— Мога да остана — отговори Аатиф. — Миналата нощ почти не спяхме, после пътувахме часове наред...

— Къде ще пренощуваш?

Аатиф вдигна рамене.

— Имаме малка стая за гости отзад. Простичка е, но е чиста. Добре дошъл си да останеш. За мен ще е чест да ми правиш компания за вечеря. На две минути от тук има добър ресторант. А утре сутринта ще те запозная с един-двама търговци. Ще го обсъдим на вечеря. Става ли?

На лицето на Аатиф се появи типичната му срамежлива усмивка.

— Става.

Попитах Аатиф дали мога да задържа личната карта на сестра му още няколко дни, но обещах да му я изпратя обратно по пощата, ако ми даде адреса си.

— Моля, задръж картата. Сестра ми би се радвала да знае, че самоличността ѝ е послужила за такава добра цел.

Погледнах към китката си и осъзнах, че часовникът ми вече го нямаше там. Последното, останало от баща ми. Едничкото ми наследство. Отиде си завинаги. Но като човек, на когото му бяха ясни превратностите на живота — „Разиграй картите, които са ти се паднали“, казваше ми често — непременно би се съгласил, че парите от единствения му актив бяха отишли при точния човек.

— Девет и единайсет минути е — услужливо съобщи господин Абу.

Това означаваше, че щях да стигна в Казабланка в полунощ. Взех лист хартия от бюрото, написах имейл адреса си и го дадох на Аатиф.

— Ето как да се свържеш с мен — казах му. — Прати ми снимки от сватбата си.

Той се изправи, хвана двете ми ръце в своите и изрече:

— Аллах ибарек фийк уал'айайам ал-кадима.

Усмигнах се и повторих същото пожелание към него.

„Аллах да ти даде благословията си за бъдните ти дни.“

Десет минути по-късно отново бях под бурката и се движехме с висока скорост към Казабланка. Господин Абу настоя да ме изпрати до мерцедеса, който Махмуд щеше да шофира. Осведоми ме, че достолепното черно возило било модел от началото на осемдесетте години. Подадох листчето, на което Бен Хасан беше написал адреса си.

— Няма проблем — отвърна Махмуд, — имаме джипиес.

Господин Абу ми връчи визитката си, на гърба на която беше написал мобилния си телефон.

— Ако възникне какъвто и да е проблем, обадете ми се — заръча той. — Не мога да ви осигуря паспорт, но имам връзки, в случай че се появят трудности. Впрочем пътуването до Казабланка е от мен.

— Много великодушно от ваша страна.

— Приемете го като мицва — каза ми.

Мицва. Еврейската карма. Разсмях се.

— Не бях очаквала да чуя иврит в Маракеш.

— Животът ни поднася изненади.

— Да, вече съм наясно с това.

— А мицва винаги трябва да се награждава с мицва.

— Самата истина, но колко рядко се случва такова нещо.

Стиснах двете му ръце.

— Много ми беше приятно да правя бизнес с вас, мосю.

— И на мен с вас, мадам.

След тези думи той отвори вратата на мерцедеса и ме отпрати от живота си.

След петнайсет минути вече бяхме излезли от Маракеш и бяхме на магистралата, отвеждаща ни на север. Разбрали се бяхме, ако ни спре полиция или ни разпитват на контролен пункт, Махмуд да каже, че е шофьор на баща ми и че съм жена с умствени проблеми.

Но през двата часа и половина, които прекарах в колата му, не ни спряха нито веднъж. Седях отзад и се наслаждавах на хладината от климатика, изпаднала в тих унес. Имаше пункт за проверка в

покрайнините на Каза, но полицаят само надникна в колата, видя шофьор с костюм и забулена жена на задната седалка и просто махна да продължим.

В полунощ спряхме пред жилищната сграда, където бе домът на Бен Хасан. Връчих на Махмуд две хиляди дирхама въпреки протестите му, че работодателят му е заръчал да не плащам, и го помолих да ме изчака долу един час.

— Ако не слеза до час, можеш да се връщаш в Маракеш. Но ако си ми нужен преди това...

— Ще чакам.

Истината бе, че без фалшивия паспорт, който се надявах да получа от Бен Хасан, щях да се озова в пълна безизходица. Но ако го нямаше у тях или ситуацията се объркаше, поне можех да убедя Махмуд да ме откара в Танжер. Там щях да търся каналджия, който да ме изведе нелегално от страната. Надеждата ми бе, че ако размахам десет хиляди дирхама пред Бен Хасан, той ще ме снабди с необходимото и дори до сутринта ще ме откара на север до ферибота за Испания.

Слязох от мерцедеса и се помотах пред входа, докато една млада двойка не излезе от сградата. Преди вратата да се хлопне зад тях, шмугнах се вътре и изкачих петте етажа стръмни стълби до апартамента на Бен Хасан. Натиснах звънеца. Никакъв отговор. Отново го натиснах. Пак нищо. После го държах натиснат близо минута.

Внезапно вратата се отвори. Бен Хасан се появи в кафтан, осеян с петна от пот, и с вид като че съм го вдигнала от леглото.

Изглеждаше объркан да види пред себе си жена с бурка. Открих лицето си. Изглеждаше шокиран, но бързо се прикри зад неутралната маска.

— И тъй... най-търсената жена в Мароко се отбива за здрасти.

Бутнах го настрани и влязох в апартамента с думите:

— Имам нужда от душ и паспорт.

[1] Песен от 1954 г., добила популярност в изпълнение на Франк Синатра. — Б.р. ↑

Гореща вода от истински душ. Сапун и шампоан. Четка за зъби и паста. Голяма хавлиена кърпа. Легло с чисти чаршафи. А преди това — късна вечеря и няколко чаши вино, които ми дойдоха перфектно.

Елементарните удобства могат да бъдат невероятен лукс, когато си се лишавал от тях дълго време.

Колкото и нащрек да бях в присъствието на Бен Хасан, вече знаех, че той може да бъде и грижовен. Като ме видя съсипана и изтощена, вдигна Омар от леглото и го впрегна на работа. На път за банята ми бе подадена една от изпраните и изгладени леки памучни джелаби на Омар. Той беше много дребен, но пък аз бях изгубила много килограми, така че ми беше точно по мярка. Погрижи се дрехите, които носех със себе си, да бъдат пъхнати в пералнята. Щом излязох изпод душа (прекарала двайсет минути под благословената му струя), избърсах се и облякох чистата джелаба. Заварих сервирана за мен малка вечеря.

Виното ми дойде като балсам. Пастилата — пай с канела, хариса, бадеми и месо от гълъб — беше вкусна. Докато пътувах от Маракеш, бях решила, че стратегията ми с Бен Хасан щеше да е да не споменавам нищо за Пол и за цялата измамна схема с апартамента на Самира. Желанието ми сега беше да се сдобия с паспорт и да стигна до Танжер възможно най-бързо. Ала когато Бен Хасан предложи гореща вода, чисти дрехи, вечеря и легло за преспиване, изтощението ми взе връх. Докато се бършех в банята, огледах белезите по лицето и по краката си. Следите от побоя бяха почти изчезнали, ала усещах скулата си крехка на докосване, а с тъмните кръгове под очите ми приличах на някоя луда, страдаща от безсъние. Изгарянията от слънцето по лицето ми бяха още видими, но избледняваха, ала белезите по краката ми продължаваха да са все така натрапчиви. Знаех, че възможно най-скоро трябва да ида на лекар, за да ме прегледат за венерически болести и трайни вагинални увреждания. Вероятно имах нужда и от ядрено-магнитен резонанс на главата и от лечение на лекото звънтене, което

усещах. Дали беше спукал тъпанчето ми, когато ме удари с юмрук по лявото ухо, а после ме ритна в главата?

Питах се колко ли знае Бен Хасан за всичко това. След като ме бе нарекъл „най-търсената жена в Мароко“, очевидно бе наясно, че още ме издирват във връзка с изчезването на съпруга ми. Без съмнение беше видял и новинарския репортаж по телевизията с овъгления труп в пустинята.

Ала нямаше да споменавам нищо от това. Щях да приема леглото, храната му и чистите дрехи. Щях да преговарям за цената за паспорт и се надявах по обяд на другия ден вече да съм на път.

Така че си ядях пастилата, пиех си виното и оставих приказките на Бен Хасан.

— Признавам, съдейки по чутото за подвизите ти, била си твърде находчива — каза той. — Съжалявам за ужасните неща, които си понесла. Не съм лекар, но нетренираното ми око подсказва, че може да имаш някоя и друга счупена кост около лявата очна ябълка. И все пак нападателят ти си е получил заслуженото, нали? Тъй като не съм и полицаи, няма да любопитствам как си успяла да го умъртвиш чрез запалване. Нито какво си правила с него в пустинята.

Отправих директен поглед към едрото му лице.

— Този младеж и съучастникът му ме грабнаха от улица в Тата, упоиха ме, откараха ме наскоро Сахара, след което бях изнасилена и оставена да умира.

— И ти нанесе отведен удар.

— Това не съм го казвала.

— Не си, разбира се. Нито пък съучастникът му го твърди.

— Значи е открит?

— Това сама ще си го установиш. Но тъй като допускам, че надеждата ти е утре да си извън страната...

— Можеш ли да го ускориш?

— Срещу съответната цена.

— И каква е цената ти?

— Да обсъдим това утре сутринта.

— Предпочитам да е сега. Трябва ми фалшив паспорт. Ти си единственият ми познат в Мароко, който може да ме снабди с такъв. Затова, ето ме тук.

— И се възползваш от гостоприемството ми.

— Мога да си ида, господине.

— И къде ще се денеш? Пак ще навлечеш бурката ли? Много умно впрочем да се забулиш, за да преминеш през досадните контролни пунктове. А как преодоля проблема с документите?

— Намерих му решение.

— Не се съмнявам в това.

— Е, колко за фалшивия паспорт?

— Много сме делови тази вечер.

— Настоявам да чуя цената ти.

— Предполагам, че си била обрана до шушка.

— Така е. И не се каня да вземам заем от теб.

— Умна жена. Но след като нямаш пари подръка...

— Имам малко.

— И как успя да се сдобиеш с тях?

— Продадох каквито бижута имах в Маракеш.

Той демонстративно огледа лявата ми ръка.

— Виждам, че и последните остатъци от брака ти са изчезнали.

— Освен душевните белези.

— Трябва да си взела добра сума, при положение че колекционерския ти „Ролекс“ също го няма вече.

— Имах дългове за уреждане.

— А, да. Предположих, че някой ти е помагал да се изплъзваш на полицията. Сигурно ти е струвало скъпо.

— Всъщност може да се каже, че по-достоеен човек от него не бях срещала.

— Радвам се за теб. Достойните мъже явно са рядкост в живота ти.

— Присъстващите не правят изключение — подхвърлих.

— И така... значи съм прав в допускането си, че имаш малко пари.

— Каза ми, че стандартната ти цена за фалшив паспорт е десет хиляди дирхама.

— Казах ти също, че това е цената за приятели. Ако индивидът е проблематичен, да речем, издирван от полицията, цената се утрявя. Боя се, че нужната сума в случая е трийсет и пет хиляди.

— Мога да ти платя двайсет хиляди и трябва да включват транспорт до Танжер. Вярвам, ще убедиш Омар да ме откара.

— Ще струва допълнителни пет хиляди дирхама.

— Само на няколко часа с кола е.

— Но помисли какъв риск крие.

— Мога да си сложа бурката и да използвам личната карта, която имам. Щом пристигнем на пристанището, ще се преоблека в моите дрехи и ще показвам паспорта, направен от теб.

— Охо, всичко си измислила вече. Много впечатляващо. Но пак съществува риск за мен и Омар. Само че ще демонстрирам добра воля и ще склоня на двайсет и пет хиляди дирхама за всичко.

Протегнах ръка.

— Споразумяхме се.

Той пое дланта ми с върховно неудобство. Отново усетих допира на топлата влажна маса плът.

— В колко часа мога да получа паспорта утре? — поинтересувах се.

— Тъй като вече е един и половина през нощта, ще трябва да спя до десет. Изработването на паспорта ще отнеме около час. Имам фотоапарат за снимката. Ще трябва да направя съответния печат за влизане в страната и да вкарам номера на документа в компютърната система на имиграционните власти. Тоест налага се да се свържа с мой сътрудник, който върши тези неща. Реших предвид доброто ти справяне с езика, че ще бъдеш францужойка. Но дори на пристанището в Танжер имиграционните служители вече имат компютри. Сътрудникът ми ще се погрижи датата ти на влизане в страната да се появи на тях, когато сканират паспорта ти.

— Това ще ми струва ли допълнителни пари?

— Не, разбира се, всичко влиза в общата сума. Утре ще ти изберем име. Да не е твърде абсурдно. Ще преспим с тази мисъл.

— Добре. Наистина ми е нужен сън.

— Леглото ти те чака.

— Един последен въпрос. В мое отсъствие някой зървал ли е мъжа ми?

— Не и откакто си се опитала да го гониш във Варказат.

— Ти пък откъде знаеш за това?

— Имам си моите източници.

— Например бившата му съпруга?

— Може би. И отлично знам, че отчаяно ти се иска да ме попиташ защо не съм дал на Самира парите, които Пол взе назаем за апартамента ѝ. А също дали съм се свързал с Пол да му кажа, че като помогне на дъщеря си и внука си за покупката на апартамент, може да се изкупи за отсъствието си от живота на Самира.

— Да съм давала някакви индикации, че ме е грижа за това?

— Източникът ми във Варзатат ме информира, че много си се ядосала по този повод. Истината е...

— Истината е, че общуването с теб е като преминаване през зала с огледала. Нищо никога не е реално. Така да бъде. Не ми е нужно да знам защо Самира не е получила парите. Нито дали си устроил всичко това, за да вкараш в капан съпруга ми, който понастоящем е в неизвестност. Оставям го на съвестта ти... ако имаш такава. Утре ще получиш от мен две хиляди и седемстотин долара за едночасова работа и пет часа пътуване до Танжер, в което дори няма да участваш. Така че бизнесът ни за тази вечер приключи. Благодаря ти за гостоприемството.

Последва много дълго мълчание, през което Бен Хасан се изправи и наля на двама ни бренди. Накрая заговори:

— Не съм докрай съгласен с характеристиката, която ми направи. Да, имам си моите хитрини и също така съм злопамятен за злините, които са ми причинени. Но освен това съм предан приятел. Тъкмо такъв бях на съпруга ти преди много години. И резултатът...

Той протегна напред двете си деформирани ръце.

— Всички си имаме своите начини да се справяме с неправдите и злочестините, които сме понесли, своите начини да изкараме поредния ден. Както и всички си имаме миговете на озлобление, пък дори и то да е напълно основателно както в неотдавнашния случай с твоя нападател. Щом бъдат притиснати до стената, някои от нас се предават на неизбежното. Докато други — като теб, като мен — мобилизират всички сили. Защото сме наясно, че в живота основната цел си е все същата, както когато сме населявали пещерите — оцеляване. Ти си от оцеляващите. Поздравявам те за това. Само не се опитвай да ме съдиш от позицията на нравствена извисеност. И ти си същата като мен. Убила си, за да останеш жива.

— Има разлика. Ти си убил като акт на отмъщение.

— Не, разликата е, че нямах твоята възможност да нанеса удара незабавно. Две смазани ръце не те улесняват за такова нещо. Но в крайна сметка нанесох удара, за да докажа, че никога повече няма да се дам на такива животни. И да осведомя за това малкото си обкръжение... не че някога съм признавал подобни актове. Не се налагаше. Всички знаеха. Знаеха също, че никога няма да могат да ми лепнат тези престъпления, защото се погрижих много хитро да не бъда хванат. Ала истинската поука, която околните извлякоха от ответния ми удар, беше: *Вече е ясно, че той ще убива, за да остане жив.*

Пет минути по-късно бях сама в дневната. Колкото и много аналитичната ми страна да искаше да срине изкривената логика на Бен Хасан в опита му да направи паралел между нас, друга част от мен просто си мислеше: *Утре по това време ще съм в Испания. Бен Хасан няма повече да има влияние върху живота ми, освен ако не допусна да ме преследва неговата версия за морал.* Ала съзнавах, че щях да бъда преследвана. От твърде много неща. Само че нямаше да се оставя отровните му аргументи да ми развалят първата нощ от седмици, в която щях да спя в истинско легло с нормални чаршафи.

Денят ми бе започнал преди съмване, когато чух, че бият и обират по тъмно приятеля ми Аатиф, и на съня не му бе нужно дълго, за да ме пребори.

Ето че се събудих, без да знам къде съм, с усещането, че много дълго време съм прекарала в безсъзнание. Станах и тръгнах по коридора, като минах покрай Бен Хасан в неговия „офис“.

— Виж ти, много ти е бил нужен този разкрасяващ сън — подхвърли той.

— Колко е часът?

— Остават няколко минути до пладне.

— О, боже мой...

— Няма страшно. Иди вземи душ. Ще поръчам на Омар да ти приготви закуска. Аз междувременно ще проведа няколко телефонни разговора и после се залавяме за работа.

— Ще има ли достатъчно време...?

— Да се погрижим за всичко и да те приготвим за път? Абсолютно. Върви сега. Колкото по-бързо се изкъпеш и облечеш...

Влязох в банята и открих със задоволство, че там беше оставен сешоар за мен, както и изпраните ми и изгладени дрехи. Бен Хасан

беше опасен човек, но умееше да бъде безупречен домакин. Двайсет минути по-късно пиех отлично кафе и ядях двата си кроасана в кухнята на Бен Хасан. В този момент чух на вратата да се звъни. Омар отиде да отвори, а Бен Хасан влезе при мен.

— Добра ли е закуската?

Чух гласове в коридора.

— Посетители ли имаш? — попитах.

— Ние имаме посетители. Снощи, след като ти си легна, разсъждавах над малката ни сделка. Обмислих сложността на риска и факта, че някои клиенти са твърде опасни, че да ги поемаш. А ти си точно от тях. Промъкна се и друга мисъл — трябва да поддържам доволни своите приятели и контакти. Да ти помогна да избягаш от страната, със сигурност би ядосало някои от хората, които сега са в коридора и които желаят да разговарят с теб. Те са от службата по сигурността. Или както вие, американците, им казвате — федерални агенти.

— Мръсник такъв — просъсках.

— Няма да оспорвам това. Бъди благодарна поне, че те оставих да се изкъпеш и да хапнеш свята храна, а и да си отспиш добре, преди да им се обадиш.

После извика нещо на арабски. Секунди по-късно бях заобиколена от трима мъже с костюми и униформен полицаи. Един от детективите ми заговори на френски, като ме накара да потвърдя името си. Казах му каквото искаше да чуе.

— Предпочитаме да не използваме белезници... — подхвана той.

— Няма да окажа съпротива.

— Много разумно от ваша страна, мадам.

С двама мъже отпред и двама зад мен бях изведена от апартамента. Бен Хасан настоя да ни придружи до външната врата.

— Непременно се обади за здрасти при следващото си отбиване в Казабланка — рече на изпроводяк. — И помни подтекста, който се крие зад това — оцеляването е всичко.

Поведоха ме надолу по стълбите и после ме вкараха в чакация автомобил без обозначителни знаци, придружаван от две полицейски коли, чиито сирени виеха при пътуването ни с висока скорост през града. Никой от детективите с мен не каза нищо. Затворих очи. *Защо ли съм изненадана, че свършва така?*

Стъклата на колата бяха затъмнени и нямах никаква видимост накъде отиваме. След четвърт час видях през предното стъкло, че влизаме в комплекс с модерни сгради и после минаваме през тунел към подземен гараж. Щом стигнахме, всички излязоха от колите, преди да ми позволят да се покажа навън. Повтори се предишният модел: двама отпред и двама зад мен. Съпроводиха ме до врата, която се отвори, след като един от полицаите набра код. Вътре стените бяха боядисани в казионно зелено. Поведоха ме нагоре по стълби, а после по бетонен коридор, като накрая ме вкараха в стая, където имаше само метална маса, четири стола и огледало — без съмнение двустранно, позволяващо на онези от другата страна да наблюдават разпитите.

Полицайте ме оставиха в помещението и си излязоха, без да ми кажат нищо. Вратата се затръшна злокобно зад тях и чух отвън да щраква резе. „Къде си мислите, че ще хукна?“, прииска ми се да извикам. Вместо това седнах на един от столовете, скрих лице в шепи и си помислих: „Каквото и да става, настоявай за адвокат и отказвай да отговаряш на въпросите им“.

Тогава неочаквано чух резето да се дърпа и вратата се отвори. Вътре влезе западнячка, малко под четиридесетгодишна, облечена в безукорен ленен костюм и изгладена бяла блуза, с кожено куфарче в лявата ръка. Приблужи се към мен с протегнатата ръка.

— Радвам се най-после да се запознаем, Робин.

Поех предложената длан, като се мъчех да схвана коя може да е тази жена и какво прави в марокански полицейски участък.

— Алисън Конуей, помощник-консул в американското консулство тук, в Казабланка. Нямаме много време, тъй като инспектор Ал-Бадизи и преводачът ще дойдат съвсем скоро. Искам да обясня, преди да е пристигнал...

Ала тя не успя да довърши изречението, защото вратата се отвори и влезе мъж на около четиридесет и пет години. Имаше гъста черна коса, добре поддържани мустаци и носеше светлокафяв костюм. Стисна ръката ми и ме осведоми, че е инспектор Ал-Бадизи. Със себе си носеше папка с документи, която остави на масата. Помолих за вода. Той извика на някого в коридора. Междувременно към нас се присъедини друга жена — близо петдесетгодишна, със строги черти, облечена в тъмен костюм и с прибрана в стегнат кок тъмна коса.

— Това е мадам Зар — представи я инспекторът. — Тя ще ми превежда днес.

— Но нали сега говорим на френски?

Помощник-консултът, която вече бе седнала до мен, постави ръка на рамото ми.

— Реших, че ще е по-добре в името на яснотата всичко обсъждано да се превежда, за да няма недоразумения.

— Какво става тук? — прошепнах ѝ на английски.

— Просто остави инспектора да говори — отвърна ми тя също шепнешком. — Всичко ще бъде обяснено.

Водата пристигна. Вратата се затвори. Инспекторът седна и отвори папката си, като извади няколко копия на един и същ документ. После вдигна очи и ме изгледа с официална строгост. Заговори, а преводачката правеше пауза на всеки няколко изречения, за да ми предава думите му на английски.

— Госпожо, от името на Негово Величество и правителството му искам да ви поднеса най-искрени извинения за изпитанията, на които сте били подложена. Работихме, както помощник-консул Конуей ще потвърди, в много тясна връзка с американското консулство в Казабланка за вашето издирване. Изпитваме неимоверно облекчение и задоволство, че сте тук жива и надявам се, относително здрава.

Не казах нищо. Само кимнах утвърдително на възпитаните му думи.

— Много съжалявам, че сега се налага да обсъдим събитията, разиграли се в сектор на Сахара на около четиридесет и три километра от град Тата. Знаем какво се е случило там...

Падна ми пердето пред очите.

— Как може да знаете какво се е случило? Аз бях там. Станалото бе причинено на мен.

Помощник-консултът стисна здраво ръката ми. Затворих очи за миг, за да се овладея, после ги отворих и казах:

— Моля да ме извините, че ви прекъснах, инспекторе. Бяха много дълги няколко седмици.

— Не е нужно да се извинявате, госпожо. Тъкмо обратното, ние би трябвало да се извиним на вас предвид онова, което ви е минало през главата. Както казвах... наясно сме за случилото се в пустинята.

След това извади очевидно предварително подготвено изявление и започна да ми го чете. В него се предаваха „фактите“ по случая. Как съм търсила изчезналия си съпруг в Сахара и съм била упоена с хлороформ, когато съм напуснала хотела си, за да хвана ранния автобус за Варзат. Двамата престъпници се казваха Абдулах Талиб и Имад Шуяб, на по двайсет и една години, от Маракеш, и двамата работещи на пътно-ремонтен обект в Тата. Бяха ме пребили и ограбили, а после — оставили в безсъзнание. Ала след това крадците се скарали помежду си по повод подялбата на парите и вещите, откраднати от мен. Двамата се сбили, при което Имад намушкар Абдулах с ножа си, после в паниката си подпалил трупа и се върнал в Тата. Когато се опитал да продаде лаптопа и паспорта ми дни по-късно в Маракеш, търговец уведомил полицията. Имад Шуяб признал всичко след ареста си и толкова бил засрамен от извършеното, че се обесил в затворническата си килия, където очаквал съдебното си дело.

Когато инспекторът стигна до тази част от повествованието, раменете ми се напрегнаха. Понечих да кажа нещо, но отново помощник-консул Конуей положи ръка върху рамото ми, като ми подсказваше, че мълчанието е най-добрият вариант. Веднага си дадох сметка какво ми четеше инспекторът: официалната версия на случилото се, като спестяваше на обществеността (в страна с толкова зависима от туризма икономика) неприятната истина, че западна туристка е била отвлечена, изнасилена и изоставена да умре под сахарското слънце. Можех само да се чудя дали, след като това „признание“ бе изтръгнато с бой от него, моят похитител наистина бе отнел сам живота си, или самоубийството му бе удобно уредено, за да се приключи случаят. Отчасти бях бясна, че изнасилването беше изключено от официалното изявление, но на рационалната ми страна (вечния балансър на загуби и печалби) ѝ беше ясно какво всъщност правеха властите. Даваха ми изход, и то такъв, при който срещу мен нямаше да бъдат повдигнати съдебни обвинения, нито да бъде изискано разследване от семействата на нападателите ми (защото дори при самозащита убийството си е убийство и трябва да бъде разследвано). Нещата бяха оформени така, че случаят да бъде завинаги приключен.

Инспекторът продължи, като описа как берберско семейство ме е открило да лежа в безсъзнание в пустинята, съживило ме е и ми е

помогнало да се върна в Казабланка. Отново се запитах дали знаеха имената на спасителите ми, или това е просто официална версия. Прекъснах го.

— Точно така се случи, господине. Дължа живота си на тези хора, които ме спасиха, и на човека, докарал ме тук.

Лицето на инспектора потрепна, сякаш изненадан от това разкритие. Тогава разбрах, че всъщност нищо не знаеха за Майка и семейството ѝ, нито за Аатиф и как точно съм се укрила зад бурката. Измислили си бяха частта с берберското семейство като обяснение за липсата ми в продължение на няколко седмици. Така че берберските ми приятели нямаше да бъдат притеснявани с нежелани посещения и разпити от службата за сигурност. Щяха да бъдат оставени на мира.

Помощник-консул Конуей ме стрелна с поглед, за да ми подсказже, че трябва да оставя инспектора да довърши.

— Доволен съм, че ви е била оказана помощ от наши граждани — заяви той. — И искам да ви уверя, че мъжете, които са ви нападнали, тези престъпници... това не сме ние.

— Повярвайте ми, господине, отлично знам, че е така — потвърдих.

— Подготвили сме официално изявление на английски, френски и арабски, а помощник-консул Конуей прегледа всичките три варианта, за да потвърди еднаквостта им. Сега бихме искали да ги подпишете... след като, естествено, се запознаете с тях. Ще ви бъдем признателни, ако позирате за снимка редом с мен. Тя ще бъде разпространена в медиите, за да покаже, че сте жива и здрава, тъй като и тук, и в чужбина възникна сериозна тревога по повод изчезването ви. Влязохме в контакт с хотела в Есувейра, където сте били отседнали със съпруга си. Всичките ви дрехи са опаковани и изпратени в Казабланка. Ще ви очакват в хотел „Мансур“. Това е отличен хотел и довечера ще бъдете наша гостенка в него. Просто оставяйте разписки за всичко, от което може да се нуждаете там. При ареста на Имад Шуяб иззахме от него паспорта ви. — Побутна го по масата към мен. — Установихме също, че сте имали резервация за преди няколко седмици за връщане в Ню Йорк с „Ройъл Еър Мароко“, която така и не сте използвали. Свързахме се с авиолиниите и те промениха резервацията без никакви такси за вас за полет утре по обяд. Ще ви уредим безплатен транспорт до летището.

И тъй, Бен Хасан вероятно се бе обадил на своя човек от полицията рано сутринта, докато още спях, за да съобщи, че съм в апартамента му, но беше предупредил да изчакат да стана и да се приготвя, преди да отидат да ме приберат. Междувременно се бяха свързали с помощник-консула и нещата бяха задействани, за да се приключи този случай по най-бързия начин и утре да напусна страната.

— Много любезно от ваша страна — казах. — Но все още стои един важен въпрос. Виждал ли е някой съпруга ми? Имате ли сведения за неговото местонахождение?

Инспекторът присви устни и извади друг документ.

— Във въпросния ден съпругът ви е напуснал рано сутринта хотел „Оазис“ и е бил видян да излиза от града. Местен туристически гид на име Идрис отивал на работа с джипа си и забелязал господин Люън да се отправя директно към пустинята. Спрял и го попитал дали може да му предложи помощ, тъй като той се движел към безлюден район без оазиси и не носел нито шапка, нито раница, нито манерка с вода. Съпругът ви отвърнал, че всичко е наред, и продължил в посока навътре към Сахара. Тогава е видян за последен път.

— В колко часа е било? — попитах.

— Гидът каза, че било около седем и половина сутринта.

— Но това е невъзможно — възразих. — Аз пристигнах във Варзат в седем сутринта и видях съпруга си поне три пъти същата сутрин.

— Говорихте ли с него? — попита инспекторът.

— Не, винаги ми се изплъзваше. А жената от хотела каза, че се върнал за кратко в два часа следобед, преди да се отправи към автогарата, за да се качи на автобус за Тата. Последвах го. Видях го пред себе си. Изпуснах автобуса и взех следващия.

Инспекторът още по-плътно стисна устни, прехвърли няколко документа и ги огледа внимателно.

— Тук имам показанията на гида и на жената от хотела. Отново повтарям, тя каза, че съпругът ви е напуснал хотела в седем сутринта, а гидът потвърди, че е провел разговор с него в седем и трийсет. Всичко е тук.

— Но аз го видях.

— Ако сте го видели — рече инспекторът, — то защо тогава той не ви е отговорил?

— Избягваше ме. Но жената в хотела... Много добре си спомням разговора с нея, когато се върнах след посещението си при...

Млъкнах, преди да кажа нещо повече. Сторех ли го, щях да повдигна въпроси относно здравия си разум; въпроси, на които нямах желание да отговарям. Затворих очи. Видях Пол да бяга от мен по улиците на Варзат. Ето я и сцената на хотелската рецепция, след като бях ходила при другата му съпруга. Ясмина ми каза, че съм го изпуснала за малко. Видът на развяната му побеляла коса, високата му фигура в далечината, когато тичах да го настигна, преди да се качи на автобуса. Всичко друго, случило ми се след това, беше толкова реално. Все още носех физически белези от нападението си. Открили бяха изгорелия труп. Отворих паспорта пред себе си и видях, че наистина е моят. Всичко бе осезаемо, реално. Изживяла бях тази история. Беше потвърдена и от други. Ала онези часове във Варзат, когато Пол беше навсякъде и никъде... нали нямаше как това да е било привидение, халюцинация, мираж?

— Добре ли си, Робин? — попита ме помощник-консул Конуей и положи ръка върху рамото ми.

— Не.

Тя се наведе към мен и зашепна в ухото ми:

— Не мога да ти дам официално юридически съвет, тъй като нямам такива дипломатически правомощия. Но личната ми препоръка е да подпишеш изявлението. Накарах наш юрист и преводач да прочетат всичките три варианта. Съвпадат и ти дават възможност да напуснеш Мароко при изцяло приключен случай.

Значи и тя подозираше (или знаеше със сигурност), че обгорелият труп в пустинята не бе дело на съучастника, който по-късно бе извършил „самоубийство“ в ареста.

— Дай им каквото искат — продължи. — Постави подписа си върху изявлението, позирай пред фотографа за медиите, пренощувай в петзвездния хотел, където те настаняват, и се качи на полета за дома утре. Проявяват много разумно и съвестно отношение по въпроса. Съветвам те да откликнеш със същото.

Отново затворих очи. Пол беше там, правеше скици на балкона на стаята ни в Есувейра, усмихваше ми се прелъстително, когато му

занесох чаша вино, казваше ми, че ме обича. Примигнах. Пол го нямаше. Отново примигнах. Ето го, бързаше по онази задна уличка във Варсазат, отдалечаваше се от мен, но все пак присъстваше осезаемо. Пак примигнах. Нищо. Празнота, огромна като Сахара.

Отворих очи. Инспекторът ме наблюдаваше загрижено.

— Имате ли нужда от време да си помислите, госпожо? — попита ме.

— Не — отговорих. — Искам да си отида у дома. Къде да подпиша?

В четири сутринта се надигнах и седнах в леглото. Не можех да си спомня и едничка подробност от кошмара, който ме събуди така рязко. Усещах само потискащо и опасно присъствие. Неопределено. Обгръщаше ме отвсякъде.

Но ето че отворих очи и видях, че съм в натруфената с тапицирани мебели хотелска стая. Часове по-рано при настаняването ми тук се качих и заварих двата куфара, изпратени от Есувейра. Беше шок да видя дрехите си, смесени с тези на изчезналия ми съпруг. Който ги бе събирал, не бе отделил дамско от мъжко облекло. Отне ми около десет минути да преподредя дрехите си и да подредя нещата, които щяха да са ми нужни до полета на другия ден. Докато сгъвах дрехите на Пол, не изпитвах нито гняв, нито болка, само пълна вцепененост. Помощник-консул Конуей — тя настояваше да я наричам Алисън — ме придружи до хотела в полицейската кола без обозначителни знаци, поръчана за мен от инспектора, след като подписах официалното изявление и позирах за снимка с него. „Случаят приключен“ казваше тя на света. Изтръгна бях едно обещание от полицията — снимката да не бъде предоставяна на медиите, докато не съм вече на път към Щатите на следващия ден. Нямах желание да се взират в мен на летището. Искях да съм у дома, когато бъде оповестено, че съм излязла благополучно от пустошта.

— Много добре се справи там — похвали ме Алисън, като стигнахме в хотела. От управата ни предложиха чай, докато стаята бъде приготвена. — Искяха да приключат всичко това бързо и без усложнения. Доволни са, че им съдейства.

— Какво друго бих могла да направя?

— След преживяване като твоето... повечето хора биха показали признаци на посттравматично душевно разстройство. Много съм впечатлена, че не рухна пред инспектора и се владееше така добре.

— Разполагах с няколко седмици, за да се справя с най-лошото. И ще те помоля за услуга.

Обясних ѝ за семейството от пустинята, което ме бе прибрало, и дадох бегло описание на оазиса, който наричаха свой дом. Връчих ѝ останалите ми двайсет и осем хиляди дирхама и я попитах може ли да сътвори малко чудо и да уреди те да получат парите.

— Нищо не обещавам — отвърна ми, — но ще се опитам.

— Не искам властите да бъдат намесвани, те са малко подозрително настроени към правителството.

— Бербери ли са?

Кимнах.

— Откриването им ще е интересно предизвикателство.

— Може ли да те питам нещо направо?

— Разбира се.

— Полицията провела ли е издирване в пустинята близо до мястото, където съпругът ми е видян за последен път?

— Да, само че засега нищо не са открили.

Знаех, че под „нищо“ трябваше да разбирам, че не е имало труп, обгорен от слънцето и оглозган от диви животни.

— А този гид, който е видял Пол, описал ли го е подробно?

— Четох рапорта от службата по сигурност във Варзат. Дава описание на мъж от бялата раса, към два метра висок, слаб, с дълга прошарена коса и няколкодневна брада. Прилича ли на съпруга ти?

Затворих очи и отново видях Пол с коса, падаща по раменете му върху бялата риза, докато бързаше за автобуса във Варзат, и как при молбите ми да спре само ускоряваше крачка.

— Да, прилича на него.

— Разбира се, би могло да има друг бял мъж на тази възраст, с подобна фигура и коса, тръгнал към пустинята в този ден. Затова направих справка с колегите си от всички западни консулства и посолства тук. Няма изчезнал човек с такова описание.

Тя подбра много внимателно следващите си думи.

— Все още ли поддържаш твърдението си, че си го видяла по улиците на Варзат по-късно този ден, няколко часа след предполагаемото му изчезване?

— Видях, каквото видях. Ала дали това, което някой от нас вижда някога, е истината? Или е онова, което искаме да видим?

Тя помисли над думите ми за момент.

— Повярвай ми, знам какво говоря, защото изгубих сестра си преди пет години при автомобилна катастрофа, в която аз бях пътникът — след като вече си преодолял първоначалната травма, тогава мъката изскача изневиделица и те сграбчва за гърлото. Не се изненадвай, ако сега, когато вече си вън от опасност, нещата станат малко трудни за известно време.

В четири часа сутринта „трудностите“ започнаха. Испитах усещането, че тъмна сила в стаята настъпваше към мен. Не можех да определя кой или какво е. Станах и започнах да крача из помещението. Преди да се усетя какво правя, облякох се набързо, отправих се надолу с куфара, съдържащ всички дрехи на мъжа ми, и ги дадох на един около четиридесетгодишен бездомник, легнал долу на тротоара. Просто сложих куфара пред него и му подадох петстотин от общо хилядата дирхама, които си оставих за бакшиши и непредвидени разходи. Очите му се разшириха при тази сума.

— Защо на мен? — попита.

— А защо не на теб?

Когато се върнах в стаята, приготвих си много гореща вана и лежах в нея близо час. Беше дълго киснене, по време на което започнах да плача и карах така до изнемога. След което се изсуших и се насилих отново да легна в леглото с надежда сънят да дойде. Ала вече бях много разбудена и нервна. Затова включих лаптопа си и видях, че Мортън беше отговорил на имейла, който му пратих след пристигането ми в хотела, за да го осведомя, че съм жива и твърдо кацам на другия ден в Бъфало (вече днес). Споменах също, че Пол е изчезнал и се предполага, че е мъртъв. Отговорът на Мортън беше напълно делови:

Ще бъда на летището. Много се радвам, че бедите са зад гърба ти. Относно Пол: знаеш, че според законите на щата Ню Йорк изчезнал човек не може да бъде обявен за мъртъв, преди да изтекат седем години. Но има юридически стъпки, които можем да предприемем, за да те защитим. Повече — като се видим. Всичко добро, Мортън.

Р. С. Най-после вече мога да спя, като знам, че си добре.

Типично за Мортън да прояви ултрапрагматизъм в труден момент.

Останалата част от деня премина в някаква странна мъгла. Полицейска кола без обозначителни знаци ме взе от хотела в девет и половина, както бе предварително уговорено. На летището двама полицаи, натоварени да ме качат на самолета, ме чекираха и преведоха през специално гише. Посрещна ни представител на авиолиниите и ни придружи до частна зала. Полицаите останаха с мен, докато дойде повикването за самолета, след което ме съпроводиха до гейта и ме наблюдаваха как се качих. Исках да са сигурни, че напускам страната.

Осем часа по-късно бях пред имиграционен служител на летище „Кенеди“ в Ню Йорк. Очаквах да ме бомбардират с въпроси, но изглежда, статусът ми на „изчезнала“ не беше попълнен срещу името ми на уебсайта на Вътрешна сигурност (или американското консулство в Казабланка вече бе уредило да бъде заличен). Служителят огледа паспорта ми и ме попита колко дълго съм отсъствала от страната. Когато му отговорих, осведоми се:

— Само в Мароко ли бяхте?

— Да, само в Мароко.

— Работихте ли?

— Не, пътувах.

— Сигурно е било голямо приключение.

След кратка пауза отвърнах:

— Да, голямо.

Най-накрая пристигнах в Бъфало и Мортън ме чакаше. Дари ме с бащинска прегръдка и заяви, че съм изглеждала много по-добре, отколкото очаквал.

Типично за него не ме притисна да научи подробности. На път към къщата ми ме информира, че в „Бъфало Сън“ препечатали репортаж за това, че съм била открита жива и здрава в Мароко. Показа ми изрезката, включваща официалната снимка как се ръкуваме с инспектор Ал-Бадизи, на която имах вид на зашеметена от граната. Мортън каза, че в офиса получили няколко обаждания за интервюта от бивши колеги в „Сън“.

— Позволих си волността да им кажа, че искаш да бъдеш оставена на мира — допълни той.

— Правилно си постъпил.

Онази първа нощ у дома не можах да понеса вида на останките от живота ни с Пол, пръснати из пращната и тъмна къща. Сънят ми убягваше. На следващата сутрин се обадох на управител на хотел в центъра, на когото бях помогнала със счетоводството му. Попитах го дали може да ми предложи добра цена за малък апартамент за срок от няколко седмици. Обади ми се трийсет минути по-късно и ми събщи много прилична цифра. Преместих се там още същия следобед. След това се обадох на личната ми лекарка, която ми поръча незабавно да отида при нея. Доктор Харт беше мой доктор от десет години. Беше стегната и разумна жена, малко под шейсетте; проникателна и директна, но и способна на съчувствие. Видях как прецени наум състоянието на лицето ми, когато влязох в кабинета ѝ. Попитах я дали е запозната от пресата с промеждията ми.

— Разбира се, макар да не се посочваха много подробности, само че със съпруга ви сте изчезнали. А днес прочетох във вестника, че са ви открили.

Разказах на доктор Харт за безсънието си и за потискащата тъма, владееща съзнанието ми през последните нощи. Бях откровена с нея относно измамата на Пол и как индиректно бях узнала за нея. Споделих също за отвличането и изнасилването. Премълчах си за своята реакция срещу атаката. Това беше тайна, която не можех да споделя с никого. Не само защото мароканските власти удобно бяха изключили този момент от официалната версия, а и защото една споделена тайна (дори с най-доверени приятели или професионалисти) вече не е тайна. Помощник-консул Конуей — на която истината очевидно бе известна — ми даде съвет на сбогуване.

— Извън протокола на твое място бих подбирала много внимателно на кого разказвам за случилото се в пустинята. Мароканците те улесниха с редактираната си официална версия на събитията, която ти подписа. Най-разумно би било да запазиш мълчание за всичко извън нея.

Съгласих се с логиката ѝ. Ала при срещата ми с доктор Харт — само четиридесет и осем часа след въпросния разговор — в главата ми един след друг като експлозии избухваха спомени за насилственото проникване в мен, за отвъртането на капачката на тубата с бензин. А най-жив бе онзи, в който като на забавен каданс грабнах запалката от ръката на съучастника и я метнах към напоеното с бензин тяло. И как

— вече можех да си го призная — ме завладя бясно злорадство, докато го гледах да се гърчи и пищи в агония, обхванат от пламъци.

Бен Хасан може и да беше истинска черна дупка по отношение на морал, ала по характерния за него начин докосна открит нерв с думите си: „Не се опитвай да ме съдиш от позицията на нравствена извисеност. И ти си същата като мен. Убила си, за да останеш жива“.

Осъзнаването на всичко това никак не бе утешително. Преследваше ме денем и нощем. Особено нощем. По цяла нощ.

Доктор Харт прояви огромно съчувствие по повод тайната вазектомия на Пол, защото преди месеци бяхме разговаряли надълго и нашироко как със съпруга ми правим опити за бебе.

— Дори не мога да си представя какъв шок и опустошение сте изпитали, като сте узнали за постъпката му. И ето че това разкритие е довело до неговия срыв и изчезване, а то от своя страна ви е накарало да го преследвате из Мароко, докато накрая се е стигнало до изнасилването в пустинята... Може да не е много професионално да го кажа, но не ми става много мъчно за съпруга ви, задето го е застигнала такава съдба. Виновна ли се чувствате за всичко това?

— Да, и вината се утежнява от безсъние и пристъпи на паника, а също и от страх, че може да съм заражена с венерическа болест.

През следващата седмица преминах през куп изследвания. Извадих късмет на няколко фронта. В организма ми не маршируваха паразити. Не страдах от болести, предавани по полов път. Гинекологичният преглед показва почти пълно възстановяване от вътрешната травма. Нямах спукано тъпанче, но бях претърпяла сътресение на ушния канал, което щеше да отшуми след още няколко седмици. Компютърната томография не установи поражения на лявата ми скула. Нямах и опасната „зигоматична фрактура“ на очната ябълка (както я назова специалистът), макар все още под лявото ми око да стоеше леко тъмен кръг.

— С времето ще избледнее — увери ме той.

Дерматологът, при когото отидох след това, беше на мнение, че белезите по лицето ми почти напълно ще изчезнат, но по краката ми беше възможно да останат следи от пораженията.

Когато приятелката ми Рут пристигна със самолета в Бъфало уикенда след връщането ми, я настаних на дивана в дневната в хотелския ми апартамент. Разказах ѝ за всичко случило се в Мароко,

като пропуснах само онази възлова подробност. Тя ме слушаше ококорена и ужасена, смаяна от невероятното ми спасяване и оцеляване. Когато ѝ споменах, че сега имам проблем със съня, тя каза:

— Вече си обратно в страната на фарма-психологията. И имаш нужда да спиш. Накарай лекаря ти да ти предпише хапчета. Ако позволиш да го кажа, не е зле да обмислиш посещения при някой, който да ти помогне...

— За какво? Да започна в някаква степен да приемам случилото се? Да му тегля чертата? Знам, че разговорът с психоаналитик сигурно ще помогне. Просто...

Не исках да завършвам изречението. Защото щях да кажа: „Няма как да седна в кабинета на психоаналитик и да пропусна да спомена, че изгорих насилника си жив, а мигове преди съучастникът му да ме ритне в главата, изживях плашещото усещане за триумф, че съм отмъстила“. Нямах желание да споделям тази си тайна с никого. Беше силно притеснителен компонент от личността ми и бях решена, че ще остане завинаги скрит.

Приех предложението на доктор Харт за антидепресант, който действаше и като сънотворно. Тя ме предупреди, че може да мине седмица, преди да усетя ефекта. Всъщност ми отне десет дни, през които ме преследваше непрестанна потиснатост, изразяваща се в мрачни предчувствия. В съзнанието ми изникваха проблясъци от тежки спомени, които сериозно ме разтърсваха.

Накрая сънят дойде.

Доктор Харт ме приемаше един път седмично, за да провери как се справям, особено по отношение на съня и депресията, в която често изпадах. На няколко пъти предложи посещения при психоаналитик.

— Ако имахте силен зъбобол, със сигурност бихте се консултирали със зъболекар — изтъкваше тя. — Защо не пробвате един-два сеанса с мой познат терапевт, който специализира с пациенти, преживели психологическа травма?

Исках да отсека: „Прекратете тази тема на мига!“. Вместо това тактично я отклоних:

— Нека се справя с това по мой си начин.

Хвърлих се в работа. По дванайсет-тринайсет часа на ден. Решимостта да функционирам и да се справям, да се движа напред, ми помогна да си осигуря голям корпоративен клиент само месец след

върщането ми — верига магазини за железария в северната част на щата. След шест седмици в хотела се прибрах у дома. Но минаха още десет дни, преди най-сетне да вляза в ателието на Пол. На работната му маса беше пликът, който бях изпратила до офиса си от Казабланка и който Мортън беше взел със себе си на летището при посрещането ми. След толкова седмици го отворих и се втренчих в скицника, който беше оставил при Фуад. Насилих се да разлистя страниците, да разгледам скиците на видяното през неговите очи в Есувейра, „la vie marocaine“.^[1]

Когато ги зърнах, върху мен отново се стовариха с цялата им тежест загубата, предателството, вината, ужасът от изчезването му, кошмарът от преживелиците ми, фактът, че съм сама в къщата ни. Изпитвах толкова много угризения, опитвах се да отпъждам гнева и тъгата. Предадох се и плаках близо половин час, когато натрупаната скръб бликна неудържимо.

Щом най-накрая сълзите ми утихнаха, отидох в банята, наплисках лицето си със студена вода и се погледнах в огледалото. В този момент ми стана ясно, че физическите и духовните рани щяха да си останат завинаги и задачата ми беше с времето да се приспособя към мъките, причинявани от тях.

Час по-късно, с чаша вино в ръка, влязох в интернет и открих бунгало под наем в планината Адирондак на брега на езерото Ъпър Саранак. Беше свободно от следващия ден, а собственикът (с когото си побъбрих по интернет) живееше в близкото селище Лейк Пласид и ме увери, че може да уреди почистването и приготвянето му за моето пристигане до вечерта. Предупреди ме, че няма безжичен интернет и че покритието за мобилни телефони е спорадично.

— Устройва ме — отвърнах му и се споразумяхме за цената на едномесечен наем.

Когато приключихме с договорките, стегнах пътна чанта с дрехи и друга с десетина книги, които имах у дома и през годините си бях обещавала да прочета. Последната ми работа, преди да си легна, беше да пратя имейл на Мортън.

Прощавай, че ти го сервирам така неочаквано, но тази вечер реших да изчезна в някое глухо местенце за

четири седмици. На всеки няколко дни ще шофирам до кафе с безжичен интернет, за да проверявам възникнало ли е нещо спешно в службата. Иначе ще бъда извън контакт. Съгласен ли си с това положение?

Отговорът му пристигна секунди по-късно.

Остани извън контакт и не поглеждай имейли или мобилния си телефон през следващия месец. Очевидно имаш нужда да се откъснеш по ред причини. Иди се скрий и мисли.

Че се скрих, скрих се. Бунгалото беше простичко, чисто, идилично. И изолирано. Намираше се в края на шосе с настилка от макадам и наоколо нямаше никакви съседи. Най-близкото село — до което отивах с колата два пъти седмично за провизии — беше на петнайсет километра. Спях. Четях. Готвех. Слушах класическа музика и джаз по радиото. Цял месец не погледнах компютър, нито докоснах мобилния си телефон. Само на крачки от бунгалото имаше тясна пътека покрай брега на езерото. Всеки ден извървявах тричасовото разстояние. И мислех. За онази скованост и ограниченост, която преди Мароко ме бе карала да гледам на живота като на гигантски счетоводен баланс и да бъда обсебена от неутрализиране на колонката с разходите. За вечното ми желание да сложа нещата в ред. За това как прекрасният ми и влудяващ баща бе хвърлил сянка върху толкова много неща. Как аз, свръхрационалната и организираната, избирах мъже, които вярвах, че мога да спася от импулса им за самоунищожение — нещо, което не бях успяла да постигна с татко.

Търсенето на любов — особено когато то е възпрепятствано от родител — може да доведе до какви ли не двусмислени умозаклучения. Не се ли бях движила през живота с очакването, че ще ме предадат? И защо, когато опираше до сериозно обвързване, каквото е бракът, бях избирала индивиди, за които инстинктивно знаех, че няма да са способни да ми дадат стабилността, от която бях лишена и като дете?

„Животът може да се промени с едно хвърляне на зара“, беше една от любимите пословици на баща ми. Не спираше да се надява, че накрая зарът ще се обърне в негова полза. Моят живот изцяло се преобърна в Сахара. Прати ме във възможно най-тъмните кътчета, до самите граници на издръжливостта. Но аз сторих именно това — издържах. Никой никога нямаше да узнае, че съм убила, за да живея. Тайната завинаги щеше да си остане у мен. Заедно с новооткритото разбиране, че можеш да оцелееш след всичко, ако си избрал оцеляването. Единственият начин да продължиш напред след голяма болка е да упражняваш сила на духа.

И тъй, през седмиците край езерото успях бавно и постепенно да намаля въздействието на мрачното присъствие, надвиснало над мен, откакто в Казабланка опасността бе останала зад гърба ми. Не тропаше непрестанно на вратата на съзнанието ми, както бе правило така злостно през първите месеци след завръщането ми. А това на свой ред ми даде пространство да размисля над най-показателния и парлив от всички въпроси: *Какво искаш?*

И започнах да си формулирам отговор.

Когато накрая се върнах в Бъфало, сред многобройните очакващи имейли един истински ме възхити. Беше от Аатиф. Написан на простичък френски, той пристигна с прикрепена снимка.

Здравей, Робин! Искях да видиш снимка от сватбата ми и от къщата, в която живеем сега. Вечно ще изпитвам благодарност към теб. Имам дори мобилен телефон — написал съм номера му по-долу — и имейл адрес. Аллах ибарек фийк уал'айайам ал-кадима.

На снимката Аатиф беше с дребничка млада жена, която изглеждаше открита и решителна. И двамата бяха в официално мюсюлманско облекло, застанали пред простичка схлупена едноетажна къща: бетонна, боядисана в прелестния нюанс на аквамарин, толкова типичен за мароканската палитра. Видях, че на простора отстрани вече виси пране.

Незабавно изпратих отговор:

Щастието е нещо прекрасно, Аатиф. Възхитена съм, че виждам теб и съпругата ти толкова щастливи.

Натиснах бутона за изпращане и още веднъж се полюбувах на радостната двойка, при което неволно изпитах чувство за самота, че съм в солов полет, но с все още присъстващ фантом в съседната стая.

Имаше и имейл от помощник-консул Конуей в Казабланка. Както беше обещала, държеше ме в течение за продължаващото издирване на съпруга ми. Съобщи ми, че мароканската армия неотдавна провела военно учение в пустинята в близост до мястото, където Пол бе видян за последен път. Като част от маневрите обходили целия район, но не открили труп.

Също така със съжаление ме информира, че не е успяла да открие Идир и семейството му. Ала сега вече имах начин да осъществя контакт с тях и веднага й пратих данните на Аатиф, като й обясних, че той познава семейството и може да я ориентира за местоположението им. После написах втори имейл на Аатиф, с който го уведомявах, че вероятно ще го потърси жена от американското консулство в Казабланка, която се опитва да се свърже със спасителите ми, за да им предаде известна сума пари, и че ще му бъде безкрайно благодарна, ако я насочи към тях.

Седмиците минаваха и неочаквано получих нов имейл от Алисън. След няколко опита да се свърже с Аатиф, той най-сетне й бе отговорил. Казал й, че след десет дни има път до оазиса и може да даде парите на Идир и семейството. Сумата била пратена с препоръчана поща до неговия адрес и Алисън имала потвърждение от мароканските пощи, че е получена и за нея има подпис.

Около месец по-късно получих имейл с един ред от Аатиф:

Парите са предадени!

Имаше прикрепена снимка на Майка, Титрит и Наима — последната се смееше и махаше срещу обектива, а Майка, както винаги, бе с каменно лице. Мъжете очевидно отсъстваха. Принтирах

снимката и я поставих редом с тази на Аатиф и съпругата му на стената до компютъра ми. Сега те бяха единственото ми семейство.

Изтекоха шест месеца от завръщането ми у дома и се подложих на повторен тест за СПИН. Отрицателен. Доктор Харт дублира и някои от изследванията за болести, предавани по полов път: нямах такива.

— Напълно чиста сте — съобщи ми тя.

До някаква степен това беше така. Обезцветяването около лявото ми око вече беше в миналото. Белезите по лицето се забелязваха само при много внимателно вглеждане. Но вратата към кабинета на Пол у дома все така си оставаше затворена. Постепенно къщата изгуби притихналата си злокобност, но още имаше моменти, когато усещах присъствие в нея.

Решимостта ми да преодолеем най-тежката фаза на посттравматичния стрес се беше отплатила дотолкова, че вече не бях зависима от медикаменти. При единствения китайски билкар в Бъфало открих много ефикасен чай, който ми помагаше да спя. Отначало, след като бях спряла предписаните лекарства, имаше моменти на тежка регресия и по пет дни подред пълно безсъние. Но накрая билките подействаха. Можех да работя. Можех да спя. Седмици по-късно в едно утро, запомнящо се със студената си яснота, отидох в клиника за безплодие към Щатския университет за психологическа оценка. Минах през интервю и серия от тестове, траещи близо час. „Приеми го като финансов одит“, казвах си. За голяма моя изненада получих положителна характеристика. Няколко дни след това се върнах за серия от изследвания, за да бъде удостоверено дали сега, когато бях на четиридесет и една години, можех да износя плод през пълния период на бременност. Отново отговорът бе положителен, макар лекарят в клиниката, с когото разговарях впоследствие, да ме информира, че на моята възраст рисковете от спонтанен аборт и други съпътстващи проблеми са значително по-високи. Уведоми ме също така, че след като избира донор, може да се наложат поне от три до пет опита, преди да забременея.

Донорът. Прекарах две седмици да преглеждам някъде към хиляда възможности на файл с подробности за семейство и образование, професия, хобита и интереси. Беше малко сюрреалистично да задълбаваш в личните профили на всички тези

мъже, които бяха мастурбирали в стерилизирана епруветка и сега бяха потенциални бащи на нероденото ми, но много желано дете.

Накрая стесних селекцията до четирима кандидати и пратих сканирани данните за тях до Рут в Бруклин. Изборът ѝ беше същият като моя: трийсет и три годишният Майкъл П. Имаше диплома за висше образование и докторска степен от Университета в Чикаго. Писател с публикувани произведения. Спортист. Интересите му включваха класическа музика, кино, шахмат.

— Това с шахмата малко ме притеснява — каза ми Рут. — Маниаците на тема шах обикновено са разни невротици.

— Знам, че е абсурдно да избираш потенциален баща, както се избира храна в китайски ресторант. Ястие от колонка А, друго от колонка Б.

— И ако забременееш, вадиш късметче от курабийка.

— Ако забременея, ще е цяло чудо.

— Вече преживя едно чудо миналата година. Излезе жива от Сахара.

— И защо боговете да ми се усмихнат отново?

Ала го сториха — при третия опит.

Това е едно дълбоко самотно изживяване — да разтвориш крака на гинекологичния стол и да видиш как сестрата се приближава към теб с епруветка, пълна със спермата на избрания донор. Самотно и типично за модерните времена. Не е нужно да създаваш връзка; да се обикаляте и разузнавате един друг в началото, да се колебаете дали да прекосите границата към секс; да се чудите има ли шанс за нещо обещаващо; да решите дали да се задомите заедно (или не); да направите избора да се възпроизведете (или не). Никога нямаше да съществува спомен за интимно съвкупление, довело до това зачеване. Ала не чувствах у себе си и следа от съмнение, че съм взела правилното решение с подобен подход. В миналото ми имаше прекалено много емоционални отломки. Твърде силно ме притесняваше обвързване с някого в този момент. Може би след време настройката ми щеше да се промени и нямаше да съм толкова затворена за подобна възможност. Но засега...

При първото изкуствено оплождане не се получи. Четири седмици по-късно се явих за втори рунд. Когато цикълът ми дойде

след две седмици, изпитах тежко разочарование и отчаяние. Ала със собствената ми упоритост се върнах за трети рунд.

И този път... бинго.

Цикълът ми закъсна с един ден и си купих тест за бременност. Същата вечер у дома се взирах в химически третираната лентичка... и я гледах как постепенно става синя.

Ето го и него: доказателството, че съм бременна. Но нали си бях ориентирана към повторни проверки и баланси, направих си следващ тест пет дни по-късно. Отново се появи синьо и тогава се обадох на доктор Харт. След седмица тя ми даде официалното потвърждение и ме прегърна в края на консултацията.

През първите три месеца от бременността ми не казах на никого освен на Рут. Четях всичко, до което се докопах, свързано с грижите за бебето и детето. Изминаха дванайсетте седмици и вече бях извън опасната зона за спонтанен аборт. Реших, че е време да осведомя Мортън и служителите си, че очаквам дете и че след раждането възнамерявам да си взема отпуск. Защото за пръв път в живота си вече нямаше да летя соло.

Ала трябваше да отложи съобщението с няколко дни, защото внезапно ми изникна спешна работа в Ню Йорк. Работа, свързана с изчезналия ми, смятан за мъртъв съпруг. Една седмица преди това Джаспър Пърни, собственикът на галерията, която излагаше работите му, се свърза с мен да ми каже, че научил от интернет за изчезването на Пол, и да се извини, че не ми се е обадил по-рано.

— Няма да ви поднасям дежурното извинение, че съм бил прекалено зает — каза той. — Беше некрасиво от моя страна и знайте, че искрено съжалявам, че не ви позвъних преди месеци. Но причината да ви потърся сега е, че имам интересна новина.

Новината беше, че един от клиентите на Джаспър — богат корейски индустриалец — при посещение в Манхатън се отбил в галерията и видял една от ранните рисунки на Пол — морски пейзаж от Мейн, засенчен от огромен облак. Страшно я харесал.

— Попита ме колко ще ѝ искам и като казах двайсет хиляди, съгласи се на мига. Така че, поздравления, ще получите петдесет процента от печалбата. — Сякаш прочел мислите ми, добави: — Или поне наследственият фонд на Пол ще ги получи. Но работата е там, че този господин е запален колекционер. След като се върнал в Сеул,

показал картината на неколцина от колегите си, склонни да харчат големи суми. В момента има пазар за произведения на Пол Люън. Затова въпросът ми към вас е...

Беше мой ред да го прекъсна. Казах му за скицника с последните творби на Пол, който той бе оставил преди изчезването си и който съдържаше трийсетина графики, абсолютно невероятни по мое мнение.

— Дали може да ми го изпратите с бърза поща? — попита той.

Направих го още същия следобед.

Преди той да се свърже с мен трийсет и шест часа по-късно, с Мортън вече бяхме задействали плана, замислен няколко месеца по-рано, за разпореждане с възможни постъпления от работи на Пол: създаване на тръст на негово име, който щеше да се прехвърли към мен седем години след изчезването му, щом съпругът ми вече можеше да бъде юридически обявен за мъртъв. Когато Мортън излезе с това предложение, очаквахме през годините да се натрупат няколко хиляди долара за останалите работи на Пол. Но сега...

Джаспър ми се обади на следващата сутрин и не криеше вълнението си.

— Давате ми истинско съкровище. Уникална композиция, абсолютна увереност на рисуњка, невероятна плътност на детайла, зашеметяващ контраст между реализъм и абстракция. А и ако мога да го кажа, трагичната му съдба ще възбуди интереса на пресата и обществеността към изложбата на тези негови последни работи, която планираме да организираме, а съответно ще е отлична база за продаване. Мисля, че това ще е истински триумф, което, естествено, ще вдигне цената на всяка от рисунките.

— Имате ли някаква представа каква би могла да е тази цена?

— На този етап ще бъда въздържан и ще кажа, че възбудим ли веднъж интереса на пресата и колекционерите, ще можем да получим... вероятно по четиридесет хиляди на рисунка.

Затаих дъх. Петдесет рисунки по четиридесет хиляди едната... два милиона. Половината за тръста на името на Пол Люън.

— Много впечатляващо — промълвих.

— Дали няма още останали от Пол неща?

— Трябва да има към шейсет до седемдесет творби в ателието му горе.

— Може ли веднага да ги опаковате и да ни ги изпратите? Ако ви предложи самолетен билет, хотелска стая и отлична вечеря, дали бихте желали да се видим през следващата седмица?

Бях извадила айфона си и вече си преглеждах календара.

Когато във вторник следобед отидох да се срещна с Джаспър, вече бях ангажирала манхатънски адвокат, специализиращ в сделки с произведения на изкуството. Мортън, напълно посветен в заформящия се екшън, намери много опитен юрист по основаване на наследствени фондове, който стигна до умело правно решение фондовете от продажбите на работите на Пол да бъдат достъпни за мен. Ако, както се очакваше, получех два милиона и половина нетен приход, освен че щях да основа попечителски тръст за бъдещото си дете и може би да сменя къщата си, имах намерение да уважа желанието на Пол да купи апартамент за дъщеря си в Казабланка. Само че този път щях да заобиколя Бен Хасан.

Но приказките са лесна работа. А тези за бъдещи парични постъпления — още по-лесна. Така че нямаше да правя или обещавам нищо, преди рисунките да започнеха да се продават. Хрумна ми една мисъл, докато таксито, пратено да ме вземе от летище „Ла Гуардия“, излезе от тунела Мидтаун и се отправи към центъра на Манхатън: Пол Люън щеше посмъртно да бъде открит като голям американски художник, за какъвто аз винаги го бях смятала. Имаше невероятен талант. Но му липсваше талантът да притежава талант и бе въплъщение на отколешната истина: сами сме си най-големите пречки в живота.

Настанена бях в суперстилен бутиков хотел, разположен по диагонал на галерията на Джаспър. Стаята бе истински паметник на минималистичния шик. Очакваше ме бутилка шампанско, която щях да отнеса като подарък на Рут, тъй като за момента алкохолът бе напълно извън сметките ми.

Огледах стаята и градския пейзаж, разкриващ се от огромните ѝ прозорци. Мислех си как трябваше той да е тук, да се радва на факта, че след десетилетия работа, през които не бе получил полагащия му се финансов успех и признание от критиката, нещата най-после се обръщаха в негова полза. Вратите на славата се отваряха пред него и фанфарен звън оповестяваше влизането му в нейния дом, за който той толкова силно копнееше.

Ала вместо да е тук с мен, бе нейде в необятната пустош на Сахара. В зовящата го безкрайност, към която бе избягал. Акт на изчезване, от който нямаше връщане.

Примигнах, усетила сълзи в очите си. Отидох в банята и напписах лицето си, поставих си отново грим, грабнах коженото си яке и се отправих към изискания и моден квартал „Мийтпакинг Дистрикт“. Излязох на тротоара и само на метри пред мен на отсрещния ъгъл беше галерията на Джаспър. Изчаках светофарът да се смени. И точно тогава го видях. От другата страна на улицата. Облечен в бяла риза, широк памучен панталон, спускаща се по раменете побеляла коса. Ахнах. Казах си: „Това не е реално. Не може да е той“. Отново примигнах. Няколко пъти. И още по-напрегнато втренчих поглед в мъжа, стоящ на тротоара точно насреща ми. Малко под шейсетгодишен, висок метър и деветдесет и три, слаб, с дълъг френски молив в едната ръка и скицик в другата. Без да се замисля, извиках името му:

— Пол!

Той се обърна и погледна право към мен. Усмихна се. Беше така щастлив да ме види.

Изневиделица се появи такси и застана точно помежду ни, като блокира видимостта ми за миг или два. Когато отмина, Пол го нямаше вече.

Стоях и оглеждах всичките четири ъгъла в непосредствена близост. Нито следа от него. Втурнах се през улицата с мисълта, че може да е влязъл в магазин или жилищна сграда. Но наоколо нямаше никакви входове, където можеше да е изчезнал. Втурнах се обратно към хотела с мисълта, че може да е пресякъл, докато не съм гледала, после пак хукнах диагонално по улицата с надеждата, че можеше да ме е изпреварил към галерията на Джаспър.

Изтичах право натам. На рецепцията имаше жена с модерни очила и високомерно излъчване.

— Влезе ли някой току-що? — попитах я.

Тя ме огледа хладно.

— Не, освен ако не е бил призрак — отвърна.

— Идвам да се видя с Джаспър.

— О, нима? — подхвърли, като явно не ми повярва.

Но щом ѝ казах името си, поведението ѝ рязко се промени. Демонстрира подчертан респект, смесен с нервност, и ми каза да почакам вътре.

— Връщам се след миг.

Изтичах навън, убедена, че стъпя ли на тротоара, ще го зърна пред себе си. Усмихнат. Радостен да ме види. Щастлив да се отдаде на хубавите новини за него, за нас.

Ала на улицата, гъмжаща от излезлите привечер хора, Пол го нямаше. Огледах на изток, на запад, на север, на юг. Само преди минута той беше точно пред мен. А сега? Обратно в безкрайността.

Не беше делириум. Привидение. Мираж. Той беше там. Бях го видяла с широко отворените си очи.

Но кога ли очите ни действително са напълно отворени?

[1] Мароканския живот (фр.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.